

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣ/ΝΙΚΗΣ**

Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας

Τμήμα Εμπορίας & Διαφήμισης

Πτυχιακή εργασία (Χειμερινό εξάμηνο 2012-2013)

Θέμα - ομπρέλα: Πράσινα Ξενοδοχεία

Θέμα: Διερεύνηση των εκπροσώπων – υπευθύνων σειράς ξενοδοχείων με σκοπό τη διαπίστωση υιοθέτησης ή μη φιλοπεριβαλλοντικών ενεργειών ή και ολοκληρωμένης πράσινης στρατηγικής στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος

Φοιτητές:

Κωνσταντίνος Χατζηαθανασίου, Α.Μ.: 207/08

Μάριος Σταυρινίδης, Α.Μ.: 124/08

Επιβλέπουσες Καθηγήτριες:

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου, Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου, Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2013

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ**

Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας

Τμήμα Εμπορίας & Διαφήμισης

Πτυχιακή εργασία (Χειμερινό εξάμηνο 2012-2013)

Θέμα - ομπρέλα: Πράσινα Ξενοδοχεία

Θέμα: Διερεύνηση των εκπροσώπων – υπευθύνων σειράς ξενοδοχείων με σκοπό τη διαπίστωση υιοθέτησης ή μη φιλοπεριβαλλοντικών ενεργειών ή και ολοκληρωμένης πράσινης στρατηγικής στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος

Φοιτητές:

Κωνσταντίνος Χατζηαθανασίου, Α.Μ.: 207/08

Μάριος Σταυρινίδης, Α.Μ.: 124/08

Επιβλέπουσες Καθηγήτριες:

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου, Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου, Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2013

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνουμε ότι είμαστε συγγραφείς αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Έχουμε αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης, βεβαιώνουμε ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμάς προσωπικά, ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Εμπορίας και Διαφήμισης του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης.

Πίνακας περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	8
A. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΦΑΣΗ.....	8
1. Ερέθισμα	8
2. Πρόβλημα Διοίκησης του Μάρκετινγκ.....	8
3. Πρόβλημα της Έρευνας του Μάρκετινγκ.....	9
4. Σκοπός	9
B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ Ή ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.....	9
1. Συγκέντρωση Πρωτογενών Στοιχείων	9
3. Διατύπωση του θέματος.....	9
4. Εξειδίκευση απαιτούμενων πληροφοριών.....	9
5. Γενικός Στόχος.....	11
6. Ειδικόί Στόχοι.....	11
1. Ορισμός και έννοια του τουρισμού.....	12
2. Η Τουριστική Βιομηχανία στην Ελλάδα – Το Τουριστικό Κύκλωμα.....	12
3. Ιστορική Εξέλιξη της Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας.....	12
4. Βασικά Χαρακτηριστικά του Κλάδου.....	12
5. Επιπτώσεις του τουρισμού.....	13
i. Ευνοϊκές Οικονομικές Επιπτώσεις.....	13
ii. Επιπτώσεις του Τουρισμού στο Περιβάλλον.....	13
6. Οικολογική Συνείδηση	14
7. Η Εξέλιξη του Οικολογικού Μάρκετινγκ.....	15
9. Οικοτουρισμός.....	17
10. Τρόποι υποστήριξης του οικοτουρισμού.....	19
11. Έννοιες Αειφόρου Ανάπτυξης.....	19
12. Σκοπός της πράξης «Πράσινος Τουρισμός».....	19
α. Οι Δικαιούχοι των ενισχύσεων	19
β. Προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται για τις επιλέξιμες προς χρηματοδότηση επιχειρήσεις.....	19
γ. Προϋπολογισμός της πράξης	20
13. Πρόγραμμα-ερέθισμα για τους επιχειρηματίες.....	20
14. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»	20
15. Γενικά για την οικονομική κρίση.....	21

16. Η οικονομική κρίση.....	21
i. Στην Ελλάδα.....	21
ii. Στον τουρισμό.....	21
17. Τουρισμός και Οικονομία.....	22
18. Στατιστικά στοιχεία.....	23
α. Πίνακας 4: Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού, 2010.....	23
β. Πίνακας 5: Εποχικότητα Διεθνών Τουριστικών Αφίξεων, 2010.....	24
γ. Πίνακας 6: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις ανά Χώρα Προέλευσης, 2010.....	25
19. Επιχειρηματική ηθική και πράσινη ανάπτυξη.....	26
20. «Πράσινες» λύσεις για την διέξοδο από την οικονομική κρίση.....	26
21. Τα πράσινα ξενοδοχεία και στο διαδίκτυο.....	26
22. Στροφή του τουρισμού στα πράσινα ξενοδοχεία.....	26
23. Πράσινα Ξενοδοχεία-Green Hotels.....	27
24. Πράσινες σημαίες για πράσινα ξενοδοχεία.....	29
25. Green Key: Επιβραβεύοντας τα πράσινα ξενοδοχεία	29
26. Επιδοτήσεις για τα «πράσινα» ξενοδοχεία.....	29
27. Ξενοδοχεία που υιοθέτησαν την πράσινη σημαία	29
28. Το πρώτο πράσινο Ξενοδοχείο.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	31
2. Τα δέκα απαντημένα ερωτηματολόγια	31
i. Ξενοδοχείο Εσπερίδες.....	31
ii. Ξενοδοχείο Mediterranean Village.....	38
iii. Avalon Hotel Thessaloniki.....	43
iv. City Hotel & Central Spa.....	47
v. The Met Hotel.....	50
vi. Anatolia Hotel.....	56
vii. Grand Hotel Palace.....	61
viii. Luxembourg Hotel.....	65
ix. Abc Hotel.....	69
x. Holiday Inn.....	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Συμπεράσματα – Προτάσεις – Περιορισμοί.....	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	81
Παράρτημα Α (Κενό ερωτηματολόγιο).....	81
Παράρτημα Β (Μονόφυλλο ενημερωτικό έντυπο για τον Πράσινο Τουρισμό).....	87
Παράρτημα Γ (Πιστοποίηση πράσινου ξενοδοχείου).....	89
Παράρτημα Δ (Ο οικοτουρισμός μια εναλλακτική μορφή τουρισμού με Μέλλον) ...	90

<u>Παράρτημα Ε (ΟΙΚΟΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Ένας Βιώσιμος Τουρισμός).....</u>	<u>93</u>
<u>Παράρτημα ΣΤ (Αειφόρος ανάπτυξη και τουρισμός: μερικά θεμελιώδη ερωτήματα)</u> <u>.....</u>	<u>94</u>
<u>Παράρτημα Ζ (Εισήγηση για την περιβαλλοντική διαχείριση στα ξενοδοχεία)</u>	<u>95</u>
<u>Παράρτημα Η (GREEN HOTELS).....</u>	<u>96</u>

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε θερμά τις καθηγήτριες μας Δρ. Τηλικίδου Ειρήνη, Δελησταύρου Αντωνία και τον καθηγητή μας Σαπουντζή Νικόλαο, που μας ανέθεσαν αυτή την πτυχιακή εργασία και μας έδειξαν αναλυτικά τον τρόπο διεκπεραίωσης της. Ακόμη, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε και τους υπευθύνους συντήρησης - αρμοδίους - γενικούς διευθυντές των ξενοδοχείων οι οποίοι μας αφιέρωσαν χρόνο για τη απάντηση των ερωτηματολογίων μας.

Κατάλογοι Πινάκων - Σχημάτων– Διαγραμμάτων

- a.i.1. Πίνακας 1: Η λίστα του Green για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις εξαιτίας του τουρισμού. σ.28-29

- a.i.2. Σχήμα 1: Ανάλυση Ενεργειακών καταναλώσεων σε ένα τυπικό ξενοδοχείο. σ.48

- a.i.3. Πίνακας 2: Περιφερική κατανομή της Δημόσιας Δαπάνης της Πράξης «Πράσινος Τουρισμός». σ.63

- a.i.4. Διάγραμμα 1: Ξενοδοχειακές κλίνες. σ.70

- a.i.5. Πίνακας 3: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Ελλάδας (2000). σ.71

- a.i.6. Πίνακας 4: Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού, 2010. σ.73

- a.i.7. Πίνακας 5: Εποχικότητα Διεθνών Τουριστικών Αφίξεων, 2010. σ.74

- a.i.8. Πίνακας 6: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις ανά Χώρα Προέλευσης, 2010. σ.75-76

- a.i.9. Πίνακας 7: Τα 10 Ελληνικά Αεροδρόμια με τις Περισσότερες Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις, 2010. σ.77

- a.i.10. Πίνακας 8: Ξενοδοχεία που υιοθέτησαν την πράσινη σημαία. σ.97

Περίληψη:

Η εργασία αφορά τη διερεύνηση των εκπροσώπων - υπευθύνων σειράς ξενοδοχείων με σκοπό τη διαπίστωση υιοθέτησης ή μη φιλοπεριβαλλοντικών ενεργειών ή και ολοκληρωμένης πράσινης στρατηγικής. Πρόκειται για έρευνα πεδίου (field research) που έχει πραγματοποιηθεί μέσω ημιδομημένων ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων που μας δόθηκαν από τις επιβλέπουσες καθηγήτριες μας.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερις ενότητες. Αρχικά, γίνεται μία πλήρης περιγραφή της έρευνας μάρκετινγκ πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και ο σκοπός της. Στη συνέχεια, επισημαίνεται η έννοια, το περιεχόμενο και οι στόχοι του όρου «πράσινα ξενοδοχεία», μαζί με κάποιες εξίσου σημαντικές έννοιες, όπως είναι ο τουρισμός και η πράσινη ανάπτυξη. Κατόπιν, παρουσιάζονται τα οφέλη και τα γενικά στοιχεία για τον τουρισμό, τα πράσινα ξενοδοχεία και όλες τις δυνατές πληροφορίες, που βοήθησαν στην διεξαγωγή της έρευνας και πρότειναν λύσεις στο πρόβλημα της υιοθέτησης του πράσινου προφίλ για το ξενοδοχείο Χ.

Τέλος, τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα που έγινε μέσω προσωπικής συνέντευξης από τα ημιδομημένα ερωτηματολόγια σε 10 ξενοδοχεία στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος, είναι ότι μόνο 3 ξενοδοχεία έχουν κάποιο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα περισσότερα ξενοδοχεία έχουν κάνει τροποποιήσεις από το έτος κατασκευής τους. Όλα τα ξενοδοχεία έχουν σταθερό πρόγραμμα συντήρησης των εγκαταστάσεων ψύξης και καυστήρων και ακολουθούνται όλες οι προβλεπόμενες προδιαγραφές συντήρησης, είτε από τους εκάστοτε υπευθύνους συντήρησης του κάθε ξενοδοχείου, είτε από το αρμόδιο προσωπικό εξειδικευμένων εταιρειών εγκαταστάσεων και συντήρησης. Παρατηρούμε επίσης, ότι τα περισσότερα ξενοδοχεία έχουν ως καύσιμη ύλη το φυσικό αέριο για τη θέρμανση τους. Ακόμη, κάποιες από τις φιλοπεριβαλλοντικές ενέργειες που ακολούθησαν τα περισσότερα ξενοδοχεία είναι η αντικατάσταση των λαμπτήρων σε λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας. Περίπου τα μισά ξενοδοχεία της έρευνας μας έχουν συστήματα εξοικονόμησης νερού. Επιπλέον, σχεδόν όλα τα ξενοδοχεία έχουν σύστημα σκίασης εσωτερικών χώρων, δωματίων και κοινοχρήστων χώρων, καθώς και σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων τους.

Εισαγωγή:

Πρόκειται για έρευνα πεδίου (field research) που έχει πραγματοποιηθεί μέσω ημιδομημένων ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων. Η πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια ολοκλήρωσης της εκπαίδευσής μας, στο Τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης (Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης) και αποτελεί μια ερευνά για τον κλάδο των πράσινων ξενοδοχείων στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος. Ο κ. Χ. απευθύνθηκε στην εταιρεία ερευνών που εργαζόμαστε για να διεξάγουμε μια έρευνα για τα πράσινα ξενοδοχεία, έτσι ώστε να αποκτήσει όλη την ορθολογική πληροφόρηση που χρειάζεται με σκοπό να λάβει αποφάσεις για τη μετατροπή του ξενοδοχείου του σε πράσινο.

Σκοπός της έρευνας μας είναι η παροχή ορθολογικής πληροφόρησης με βάση την έρευνα η οποία ορίζεται ως η εξασφάλιση ορθών, επαρκών και επίκαιρων πληροφοριών, κατάλληλων και απαραίτητων για κάθε συγκεκριμένη διαδικασία λήψεως αποφάσεων. Ο κ. Χ. αναρωτιέται αν και κατά πόσο είναι σε θέση να μετατρέψει το ξενοδοχείο του σε ένα πράσινο-οικολογικό ξενοδοχείο.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας καταγράφεται ο τρόπος συλλογής του ερευνητικού μας υλικού. Πιο συγκεκριμένα, καταγράφεται η μεθοδολογική μας επιλογή που είναι το ημι-δομημένο ερωτηματολόγιο που μας δόθηκε από τις επιβλέπουσες καθηγήτριες μας για τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, καθώς και η μέθοδος επεξεργασίας του υλικού, το δείγμα της έρευνας, ο τόπος και ο χρόνος διεξαγωγής της. Επίσης, αναφέρεται το ερέθισμα για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης έρευνας. Στη συνέχεια καταγράφεται ο σκοπός διεξαγωγής της, οριοθετείται το κύριο ερευνητικό πρόβλημα και διατυπώνονται τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα. Μετά τη διατύπωση του θέματος καταγράφεται η προτεινόμενη μεθοδολογία της έρευνας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας καταγράφονται δευτερογενή στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη διερεύνηση των ερευνητικών ερωτημάτων και αφορούν στον τουρισμό στην Ελλάδα (ιστορική εξέλιξη, βασικά χαρακτηριστικά τρόπος λειτουργίας) καθώς και στην οικολογική συνείδηση, στο οικολογικό μάρκετινγκ, στον οικοτουρισμό και στη έννοια της αειφόρου ανάπτυξης. Επιπλέον, παρατίθενται επιχειρηματικά προγράμματα για την πράσινη ανάπτυξη, για την οικονομική κρίση και για τη σχέση του τουρισμού με την οικονομία. Τέλος, δίνονται εννοιολογικές αποσαφηνίσεις για τον όρο «πράσινα ξενοδοχεία».

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας και τα δέκα απαντημένα ερωτηματολόγια της έρευνας.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας καταγράφονται τα συμπεράσματα από τα δέκα ερωτηματολόγια, οι προτάσεις της έρευνας προς τον φορέα καθώς και οι περιορισμοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

A. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΦΑΣΗ

1. Ερέθισμα

Το ξενοδοχείο του πελάτη μας θέλει να μετατραπεί σε πράσινο-οικολογικό, ώστε να μειώσει τα έξοδα του από την υπερσπατάλη ενέργειας, να προσεγγίσει πελάτες που επιζητούν αυτού του είδους τα ξενοδοχεία, να αποκτήσει πιστοποίηση «πράσινου ξενοδοχείου» και για να υιοθετήσει παρόμοια στρατηγική χρειάζεται ορθολογική πληροφόρηση σχετικά με παρόμοιες ενέργειες άλλων ομοειδών ξενοδοχειακών μονάδων. Ο κ. Χ. απευθύνθηκε στην εταιρεία ερευνών που εργαζόμαστε για την βοήθεια διεξαγωγής μιας έρευνας σχετικά με τα πράσινα ξενοδοχεία και τη μετατροπή του ξενοδοχείου του σε πιο πράσινο-οικολογικό. Το ξενοδοχείο του πελάτη μας παρατήρησε ότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου υιοθετούν το προφίλ του πράσινου ξενοδοχείου.

2. Πρόβλημα Διοίκησης του Μάρκετινγκ

Ο μάρκετινγκ μάντζερ του ξενοδοχείου Χ. απευθύνεται στην εταιρεία ερευνών που εργαζόμαστε με το ερώτημα: Θα είναι συμφέρουσα η στρατηγική υιοθέτησης του πράσινου ξενοδοχείου στην Ελληνική αγορά; Η ερευνητική ομάδα που ανέλαβε την διεξαγωγή της ανάλογης έρευνας μάρκετινγκ συναντήθηκε με τον μάρκετινγκ μάντζερ του ξενοδοχείου Χ. Το ξενοδοχείο του πελάτη μας θέλει να μετατραπεί σε πράσινο, ώστε να μειώσει τα έξοδα του από την υπερσπατάλη ενέργειας, να προσεγγίσει πελάτες που επιζητούν αυτού του είδους τα ξενοδοχεία, να αποκτήσει πιστοποίηση «πράσινου ξενοδοχείου» και για να υιοθετήσει παρόμοια στρατηγική χρειάζεται ορθολογική πληροφόρηση σχετικά με παρόμοιες ενέργειες άλλων ομοειδών ξενοδοχειακών μονάδων.

Από την συζήτηση προέκυψαν οι παρακάτω προβληματισμοί:

- ❖ Υπάρχουν πράσινα ξενοδοχεία στην Ελλάδα;
- ❖ Αν ναι, ποια είναι αυτά;
- ❖ Ποια τα πλεονεκτήματα των πράσινων ξενοδοχείων;

3. Πρόβλημα της Έρευνας του Μάρκετινγκ

Η ερευνητική μας ομάδα προχώρησε στην μετάφραση των προβληματισμών του μάρκετινγκ μάνατζερ σε πρόβλημα της έρευνας μάρκετινγκ. Για να μπορέσει να του παρέχει την κατάλληλη πληροφόρηση, αποφάσισε ότι το ερευνητικό πρόγραμμα θα πρέπει να εστιάσει στην ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης των ξενοδοχείων της Βορείου Ελλάδος σχετικά με το βαθμό οικολογικότητάς τους. Η ανάλυση αυτή θα πραγματοποιηθεί με έρευνα πεδίου (field research) μέσω ημιδομημένων ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων που μας δόθηκαν από τις επιβλέπουσες καθηγήτριες μας.

4. Σκοπός

Σκοπός της έρευνας μας είναι η παροχή ορθολογικής πληροφόρησης με βάση έρευνα η οποία ορίζεται ως η εξασφάλιση ορθών, επαρκών και επίκαιρων πληροφοριών, κατάλληλων και απαραίτητων για κάθε συγκεκριμένη διαδικασία λήψεως αποφάσεων. Ο κ. Χ. αναρωτιέται αν και κατά πόσο είναι σε θέση να μετατρέψει το ξενοδοχείο του σε ένα πράσινο-οικολογικό ξενοδοχείο.

B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ Ή ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

1. Συγκέντρωση Πρωτογενών Στοιχείων

- i. ***Είδος Δημοσκόπησης:*** Ποιοτική έρευνα συνεντεύξεων βάθους (in depth interviews) με χρήση ημιδομημένου ερωτηματολογίου
- ii. ***Γεωγραφική Έκταση:*** Βόρειος Ελλάδα
- iii. ***Χρόνος Διεξαγωγής:*** Νοέμβριος 2012 - Μάρτιος 2013
- iv. ***Πληθυσμός – Μονάδα Πληθυσμού:*** Μονάδα πληθυσμού αποτέλεσε ένας εκπρόσωπος, ιδιοκτήτης ή υπεύθυνος συντήρησης μιας σειράς ξενοδοχείων

- v. *Δειγματοληψία – Μονάδα Δειγματοληψίας*: Δειγματοληψία ευκολίας – Ένας εκπρόσωπος συντήρησης ή ιδιοκτήτης από ένα ξενοδοχείο που εδρεύει στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος
- vi. *Μέγεθος Δείγματος*: Διερευνήθηκαν δέκα ξενοδοχεία της Βορείου Ελλάδος
- vii. *Μέθοδος Δειγματοληψίας*: Προσωπική συνέντευξη μέσω ημιδομημένων ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων

2. Περιεχόμενο Ερωτηματολογίου:

Πρόκειται για ένα ημι-δομημένο Ερωτηματολόγιο κατάλληλο για συνεντεύξεις βάθους (in depth interviews) και έχει δοθεί έτοιμο από τις συντάκτριες του που είναι η Δρ. Ε. Τηλικίδου και η Α. Δελησταύρου.

Περιλαμβάνει 28 ερωτήσεις που αφορούν την κατάσταση στον κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία. Οι 7 πρώτες ερωτήσεις αφορούν τα περιγραφικά χαρακτηριστικά των ξενοδοχειακών μονάδων.

Οι ερωτήσεις 8-9 σχετίζονται με το αν υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια, όπως τα ISO 14000, EMAS, Green Key και αν υπάρχει κάποιος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Έπειτα ακολουθούν 26 ερωτήσεις κορμού που αφορούν το μηχανολογικό εξοπλισμό, την κτηριακή υποδομή και τη λειτουργία των ξενοδοχειακών μονάδων. Αναλυτικότερα οι ερωτήσεις αυτές δίνουν απαντήσεις σε ερωτήματα όπως:

- Αν υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων – οροφής, αν ναι ποτέ έγινε και ποια ήταν τα αποτελέσματα;
- Αν υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών, αν ναι ποτέ έγινε, σε ποια έκταση και αν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;
- Αν υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων και εγκαταστάσεων ψύξης, αν ακολουθούνται οι προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με τις κατασκευάστριες εταιρίες ή τις εταιρίες συντήρησης και αν γίνεται έλεγχος στις καταναλώσεις;
- Αν οι εγκαταστάσεις ψύξης - θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη –τυπική διάρκεια ζωής τους και αν προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
- Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει και ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος;
- Αν υπάρχει κάποιο σύστημα εξοικονόμησης νερού ή αν υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
- Αν υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού, αν χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού και αν έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ), ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;
- Αν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ, ποιοι είδους, αν όχι, γιατί και αν υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον;
- Αν υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο, αν ναι, ποια και αν ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;
- Αν υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων και ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
- Αν υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων, πότε εγκαταστάθηκε και αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
- Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων, την περιγραφή της διαχείρισης των αποβλήτων ανά κατηγορία και ποσοστό (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα) και αν χρησιμοποιούνται ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά;
- Αν χρησιμοποιούνται τοπικά-παραδοσιακά ή βιολογικά τρόφιμα;

3. Διατύπωση του θέματος

Διερεύνηση των εκπροσώπων – υπευθύνων σειράς ξενοδοχείων με σκοπό τη διαπίστωση υιοθέτησης ή μη φιλοπεριβαλλοντικών ενεργειών ή και ολοκληρωμένης πράσινης στρατηγικής στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος.

4. Εξειδίκευση απαιτούμενων πληροφοριών

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση σε μερικά ξενοδοχεία της Βορείου Ελλάδος για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία. Αν υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια (ISO 14000, EMAS, Green Key), αν έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους, αν ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αν υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων, αν υπάρχει θερμική μόνωση οροφής, αν υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών, τι είδους σύστημα θέρμανσης-ψύξης υπάρχει και αν υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης τους, αν υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού, αν έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων, αν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ, ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας, αν χρησιμοποιούνται ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις και άλλες πληροφορίες.

5. Γενικός Στόχος

Γενικός στόχος της έρευνας αποτελεί η διερεύνηση των εκπροσώπων – υπευθύνων σειράς ξενοδοχείων με σκοπό τη διαπίστωση υιοθέτησης ή μη φιλοπεριβαλλοντικών ενεργειών ή και ολοκληρωμένης πράσινης στρατηγικής για ξενοδοχεία στη Βόρειο Ελλάδα.

6. Ειδικοί Στόχοι

- ❖ Εάν υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ), αν ναι ποιο/ποια (ISO 14000, EMAS, Green Key) και αν υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης;
- ❖ Εάν έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους και αν ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων;
- ❖ Εάν υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων/οροφής και αν υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών;
- ❖ Εάν υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων και εγκαταστάσεων ψύξης;
- ❖ Τι είδους σύστημα θέρμανσης/ψύξης υπάρχει και για ποιους λόγους προτιμήθηκε αυτό;
- ❖ Εάν υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού και αν υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού;
- ❖ Εάν έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων;
- ❖ Εάν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από Α.Π.Ε.;
- ❖ Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας και αν υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
- ❖ Εάν υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων
- ❖ Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων και αν ανακυκλώνεται κάποιο ποσοστό ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα);
- ❖ Εάν χρησιμοποιούνται ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και τοπικά, παραδοσιακά ή βιολογικά τρόφιμα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας (Συγκέντρωση Δευτερογενών Στοιχείων)

1. Ορισμός και έννοια του τουρισμού

Ο τουρισμός είναι ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας σε ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του κόσμου, ενώ παράλληλα αποτελεί μια πολύ μεγάλη βιομηχανία και σημαντικότερη πηγή εσόδων για πολλές τουριστικές χώρες. Πολλές είναι οι προσπάθειες που έχουν γίνει για να δοθεί ένας επακριβής ορισμός του Τουρισμού.

Μια προσέγγιση για τον ορισμό του τουρισμού σύμφωνα με τον Θωμά Μαυροδόντη είναι ότι «ο τουρισμός είναι η δραστηριότητα κατά την οποία άτομα ή ομάδες ανθρώπων μετακινούνται προσωρινά από τον τόπο κατοικίας τους σε άλλον τόπο για τουριστικό σκοπό και χρησιμοποιούν για αυτόν το σκοπό μέσα που προσφέρονται από την τουριστική βιομηχανία. Τα άτομα που μετακινούνται γι' αυτό το σκοπό ονομάζονται τουρίστες». (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 11)

Ο παραπάνω ορισμός περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- α. Τα συστατικά στοιχεία του τουριστικού συστήματος, δηλαδή τους τουρίστες, τις τουριστικές επιχειρήσεις και λοιπούς παραγωγικούς τουριστικούς (και όχι μόνο) πόρους.
- β. Το στοιχείο του χώρου
- γ. Το στοιχείο του χρόνου
- δ. Την ύπαρξη τουριστικού σκοπού

(Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 11)

2. Η Τουριστική Βιομηχανία στην Ελλάδα – Το Τουριστικό Κύκλωμα

Σύμφωνα με τις νεότερες μετρήσεις του Παγκόσμιου Συμβουλίου Τουρισμού και Ταξιδιών (WTTC) για το έτος 2008 και βάσει της μεθοδολογίας των Δορυφορικών Λογαριασμών του τουρισμού (Travel & Tourism Satellite Accounts), ο τουριστικός – ταξιδιωτικός τομέας προβλέπεται ότι θα καλύψει το 17,2% (€37,3 δισ.) του συνολικού ΑΕΠ της Ελλάδας το 2008, ενώ εκτιμάται ότι το εν λόγω ποσοστό θα αυξηθεί σε 18% (€69,6 δισ.) μέχρι το 2018. Το μέγεθος της απασχόλησης του τουριστικού τομέα εκτιμάται σε 963 χιλ. θέσεις εργασίας το 2008, συμβάλλοντας κατά 20,9% στο σύνολο της απασχόλησης, ενώ το αντίστοιχο μέγεθος για το 2018 προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί σε 1.349 χιλ. θέσεις εργασίας (21,9% στη συνολική απασχόληση). (ICAP, 2009 σ.3-5)

Αν και ο τουρισμός δεν αποτελεί φαινόμενο των τελευταίων μόνο δεκαετιών, αυτό που είναι καινούργιο είναι το μέγεθος του σύγχρονου μαζικού τουρισμού, η φύση και το είδος των τουριστικών υπηρεσιών, η οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων που προσφέρουν τουριστικές υπηρεσίες και η έμφαση που έχει δοθεί στην τουριστική βιομηχανία, τόσο από κρατικής πλευράς όσο και από πλευράς ιδιωτών επιχειρηματιών. (ICAP, 2009 σ.3-5)

Με τον όρο «Τουρισμός» σήμερα νοείται η πολυσύνθετη εκείνη επιχειρηματική δραστηριότητα της μεταφοράς, διαμονής, εξυπηρέτησης και διασκέδασης των τουριστών. Είναι μια τεράστια βιομηχανία, συνισταμένες της οποίας είναι:

- Οι καταλυματικές μονάδες π.χ. ξενοδοχεία, μοτέλ, ενοικιαζόμενα δωμάτια, διαμερίσματα, ξενώνες κλπ.
- Οι επισιτιστικές μονάδες, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες διατροφής των ταξιδιωτών, όπως είναι τα εστιατόρια, οι ταβέρνες, τα μπαρ, τα εστιατόρια γρήγορης εξυπηρέτησης (fast food) κλπ.
- Οι επιχειρήσεις μεταφοράς, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες μετακίνησης των ταξιδιωτών, όπως είναι οι αεροπορικές και οι ναυτιλιακές εταιρείες, οι εταιρείες μεταφοράς επί χερσαίου εδάφους (τρένα, λεωφορεία) ακόμη και οι επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων.
- Τα τουριστικά / ταξιδιωτικά γραφεία. Σε αντίθεση με τους άλλους κλάδους της τουριστικής βιομηχανίας, οι οικονομικές μονάδες που περιλαμβάνονται στο τμήμα αυτό είναι συνήθως εγκατεστημένες στο σημείο που ξεκινά ο ταξιδιώτης (τόπος προέλευσης) και όχι στον τόπο του προορισμού του. Ο ταξιδιωτικός πράκτορας δίνει απαντήσεις στις ερωτήσεις που ενδεχομένως να έχει ο ταξιδιώτης και ενεργεί για λογαριασμό του όσον αφορά στο σχεδιασμό του ταξιδιού και στις απαραίτητες εκ των προτέρων ενέργειες που πρέπει να γίνουν (π.χ. κράτηση εισιτηρίου και καταλύματος, έκδοση εισιτηρίων και διαβατηρίων, άδειες παραμονής, εξασφάλιση ενοικιαζόμενου αυτοκινήτου, λοιπές μετακινήσεις κλπ.).
- Οι μονάδες - εγκαταστάσεις αναψυχής. Ο συγκεκριμένος τομέας αποτελείται από ένα συνδυασμό επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων, π.χ. πάρκα και ειδικά διαμορφωμένοι φυσικοί χώροι για αναψυχή (υδροπάρκα, γήπεδα γκολφ), χιονοδρομικά κέντρα, εκδρομές με ειδικά διαμορφωμένα πλοίαρτα, πολιτιστικές εκδηλώσεις κλπ.
- Διάφορες άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες ικανοποιούν δευτερεύουσες ανάγκες των ταξιδιωτών, όπως π.χ. καταστήματα που πωλούν διάφορα είδη εθνικού ή τοπικού χαρακτήρα ως αναμνηστικά (souvenirs), καταστήματα φωτογραφικών ειδών κλπ.

Πέραν των προϊόντων και των υπηρεσιών των παραπάνω τομέων, οι τουρίστες καταναλώνουν ή κάνουν χρήση αγαθών και υπηρεσιών που κατά κύριο λόγο παρέχονται στους κατοίκους των περιοχών που επισκέπτονται όπως π.χ. ταχυδρομεία, πρακτορεία τύπου, κομμωτήρια, κινηματογράφοι, καταστήματα πώλησης τροφίμων κλπ. (ICAP, 2009 σ.3-5)

Οι δύο βασικοί πόλοι του τουριστικού κυκλώματος είναι οι τουρίστες και τα καταλύματα προς τα οποία πρόκειται να μετακινηθούν. Τα καταλύματα και οι συμπληρωματικές υπηρεσίες διαμορφώνουν το τουριστικό προϊόν που προσφέρει ο προορισμός, κύρια συστατικά στοιχεία του οποίου είναι: 1) οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι έλξης του τόπου προορισμού, 2) η υποδομή και ανωδομή του, 3) η προσπελασιμότητά του, 4) οι παραστάσεις που διαμορφώνουν οι επισκέπτες του και 5) η τιμή του τουριστικού προϊόντος. (ICAP, 2009 σ.3-5)

Οι «μεμονωμένοι» τουρίστες (όσοι ταξιδεύουν εκτός γκρουπ), επιλέγουν οι ίδιοι το κατάλυμα στο οποίο πρόκειται να διαμείνουν, οι δε συμπληρωματικές υπηρεσίες επιλέγονται συνήθως κατά τη διάρκεια της παραμονής στον τόπο του προορισμού. Αντίθετα, οι τουρίστες που μετακινούνται ομαδικώς, καταφεύγουν στις υπηρεσίες κάποιου ταξιδιωτικού γραφείου. Ο τουριστικός πράκτορας διαμορφώνει ένα προϊόν γνωστό ως τουριστικό πακέτο, το οποίο περιλαμβάνει τις υπηρεσίες μεταφοράς, διαμονής και ημιδιατροφής ή πλήρους διατροφής, ενώ συχνά συμπληρώνεται και με υπηρεσίες ψυχαγωγίας και ξενάγησης. Η ευθύνη της επιλογής των επιμέρους υπηρεσιών που συνθέτουν το πακέτο, ανήκει στον τουριστικό πράκτορα, καθώς ο τουρίστας αγοράζει ένα ολοκληρωμένο, αλλά και παράλληλα τυποποιημένο προϊόν. Σύμφωνα με εκπροσώπους του τουριστικού τομέα, για ένα μέσο τουριστικό πακέτο εισερχόμενου τουρισμού εκτιμάται ότι η διανυκτέρευση (ξενοδοχείο) αντιπροσωπεύει το 40% περίπου της συνολικής αξίας αυτού. (ICAP, 2009 σ.3-5)

Ο τουριστικός πράκτορας, γνωρίζοντας πολύ καλά τις εναλλακτικές δυνατότητες που προσφέρει ένας προορισμός και εκμεταλλευόμενος τη διαπραγματευτική δύναμη που του παρέχει η δυνατότητα των μαζικών αγορών, επιτυγχάνει πολύ χαμηλές τιμές, συχνά δε επιβάλλει τους δικούς του κανόνες σε ολόκληρο το τουριστικό κύκλωμα. Η λειτουργία αυτού του μηχανισμού οδήγησε σε μία ολιγοπωλιακή διάρθρωση της παγκόσμιας αγοράς τουριστικών υπηρεσιών και ανέδειξε τον τουριστικό πράκτορα ως κυρίαρχο παράγοντα της τουριστικής βιομηχανίας. (ICAP, 2009 σ.3-5)

Στη σημερινή εποχή της πλήρους πληροφόρησης, ο τουρίστας δεν είναι πλέον υποχρεωμένος να καταφύγει στις υπηρεσίες κάποιου ταξιδιωτικού γραφείου. Μέσω του διαδικτύου (Internet) μπορεί να επιλέξει το ξενοδοχείο της αρεσκείας του, το μέσο μεταφοράς που επιθυμεί, καθώς και πλήθος άλλων συμπληρωματικών υπηρεσιών με αποτέλεσμα ο κάθε πελάτης να διαμορφώνει το δικό του τουριστικό πακέτο. Από την άλλη πλευρά, όλο και περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις διατηρούν τις δικές τους ιστοσελίδες (sites) και κατά συνέπεια το τουριστικό προϊόν μορφοποιείται και προβάλλεται στον κυβερνοχώρο. Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι ενισχύεται ο ρόλος του καταλύματος στην τουριστική βιομηχανία, ενώ ο υποψήφιος τουρίστας αποκτά τη δυνατότητα να επικοινωνεί απ' ευθείας με τους παραγωγούς τουριστικών υπηρεσιών. (ICAP, 2009 σ.3-5)

3. Ιστορική Εξέλιξη της Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας

Η διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχείου, ως οικονομικής μονάδας, η οποία παρέχει υπηρεσίες φιλοξενίας επί πληρωμή, μετριέται σε αιώνες. Η εξέλιξη αυτή συναρτάται με την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του ανθρώπου, αλλά και με την ανάπτυξη των μέσων μεταφοράς και επικοινωνίας. (ICAP, 2009 σ.6-7)

Η πρώτη μορφή επαγγελματικής εκμετάλλευσης της φιλοξενίας ήταν τα πανδοχεία (πρόχειροι σταθμοί, χωρίς έπιπλα), τα οποία κτίστηκαν κοντά σε οδούς και μάλιστα σε διασταυρώσεις, στην αρχή δε, παρείχαν μόνο στέγη αργότερα όμως και τροφή. Όταν η δημόσια φιλοξενία παρήκμασε, η ιδιωτική

πρωτοβουλία άρχισε να κτίζει ειδικά οικήματα που πληρούσαν τους στοιχειώδεις όρους του ξενοδοχείου. Στην Αθήνα, τον Πειραιά και την Κόρινθο υπήρχαν ξενοδοχεία τα οποία εργάζονταν ικανοποιητικά κατά τις γιορτές των Διονυσίων. Κατά την εποχή μάλιστα εκείνη εμφανίστηκε το επάγγελμα του εξηγητού, ο οποίος, όπως ο σύγχρονος ξεναγός, εξηγούσε στους ξένους τα καλλιτεχνικά μνημεία, καθώς και τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων της πόλης. Μεγάλη ώθηση και τελειοποίηση στα ξενοδοχειακά κτίρια παρατηρήθηκε κατά τη Βυζαντινή εποχή. Κατά τους χρόνους αυτούς η χριστιανική θρησκεία επέκτεινε τη δράση της προς όλες τις φιλανθρωπικές κατευθύνσεις. Τα καταγώγια, στα οποία κρύβονταν οι Χριστιανοί κατά τους διωγμούς, μεταβλήθηκαν σε ξενώνες, οι οποίοι αργότερα εξελίχθηκαν σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, με σκοπό την περίθαλψη των ξένων και των ντόπιων. (ICAP, 2009 σ.6-7)

Με την πτώση του Βυζαντίου ήταν φυσικό να καταρρεύσει και η τουριστική, σε αυτό, κίνηση. Κατά την εποχή εκείνη λειτουργούσαν μόνο «χάνια» για την εξυπηρέτηση των ταξιδιωτών, που αποτελούσαν σταθμούς και παρείχαν τροφή και στέγη για λίγες μόνο ώρες. (ICAP, 2009 σ.6-7)

Μετά την Επανάσταση του 1821 και επί βασιλείας Όθωνα, κτίστηκε στο Ναύπλιο (1828) το πρώτο ξενοδοχείο για τη φιλοξενία των ξένων επισήμων με την επωνυμία «Ξενοδοχείον του Λονδίνου». Με τη μεταφορά της Ελληνικής Πρωτεύουσας στην Αθήνα, ιδρύθηκε από τον Ιταλό Καζάλι το πρώτο ξενοδοχείο στην Αθήνα. Το 1842 ιδρύθηκε το παλαιότερο από τα μέχρι σήμερα λειτουργούντα ξενοδοχεία, το ξενοδοχείο της «Μεγάλης Βρετανίας», το οποίο αρχικά χρησιμοποιήθηκε σαν κατοικία του ιδρυτή του και από το 1874 λειτούργησε σαν ξενοδοχείο. Μέχρι το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, η Αθήνα απέκτησε ξενοδοχεία διαφόρων τάξεων, από τα οποία όμως λίγα πληρούσαν τους όρους της ξενοδοχειακής επιχείρησης, όπως αυτή εννοείται στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, ο αριθμός και η οργάνωση των ξενοδοχείων, αλλά και η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, βελτιώθηκαν αλματωδώς, φτάνοντας στο σημερινό επίπεδο της ελληνικής και παγκόσμιας ξενοδοχειακής βιομηχανίας. Σήμερα, μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα, στις μεν μεγαλουπόλεις τα μικρά – παραδοσιακά ξενοδοχεία γνωστά και ως boutique hotels, στη δε περιφέρεια τα μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα (resorts) οι ένοικοι των οποίων μπορούν να απολαύσουν ποικίλες δραστηριότητες.

Στο μέλλον, ακόμη και το διάστημα αναμένεται να αναδειχθεί ως νέος τουριστικός προορισμός, καθώς μεγιστάνας της τουριστικής βιομηχανίας ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2006 την κατασκευή ενός φουσκωτού διαστημικού σταθμού δαπάνης \$500 εκατ. Ο εν λόγω σταθμός θα έχει τη μορφή διαστημικού καταλύματος παρέχοντας φιλοξενία σε πλούσιους τουρίστες. (ICAP, 2009 σ.6-7)

4. Βασικά Χαρακτηριστικά του Κλάδου

Οι ξενοδοχειακές μονάδες διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με το επίπεδο του συνδυασμού αγαθών – υπηρεσιών που προσφέρουν, τον τύπο ιδιοκτησίας (ελληνικών ή ξένων συμφερόντων, αλυσίδα, όμιλος κλπ.) ή και τη γεωγραφική περιοχή στην οποία λειτουργούν. Ανάλογα με την περιοχή και τη

δραστηριότητά τους, τα ξενοδοχεία διακρίνονται σε αστικά, τα οποία είναι εγκατεστημένα στα αστικά κέντρα και λειτουργούν σε δωδεκάμηνη βάση και στα εποχιακής λειτουργίας ξενοδοχεία διακοπών (resorts), τα οποία είναι γεωγραφικά διάσπαρτα στην ευρύτερη περιφέρεια και στην πλειοψηφία τους βρίσκονται σε παραθαλάσσιες και κυρίως νησιωτικές περιοχές. Τα τελευταία κυρίως χρόνια, αύξηση παρουσιάζει ο πληθυσμός των ξενοδοχειακών μονάδων που λειτουργούν με το σύστημα «all inclusive», δηλαδή του πακέτου διακοπών στην τιμή του οποίου περιλαμβάνονται όλες οι υπηρεσίες (διαμονή, εστίαση, αναψυχή) εντός του ξενοδοχειακού συγκροτήματος. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι συχνά δημιουργείται δυσαρέσκεια στις τοπικές κοινωνίες των περιοχών όπου λειτουργούν all inclusive

ξενοδοχεία, καθώς ο τουρίστας «κλείνεται» μέσα σε αυτά και δεν πραγματοποιεί δαπάνες εκτός ξενοδοχείου. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Διαφορετικά χαρακτηριστικά, τόσο όσον αφορά τη δομή λειτουργίας τους όσο και την οικονομική τους απόδοση, παρατηρούνται στις ξενοδοχειακές μονάδες που είναι εγκατεστημένες σε περιοχές όπου ο τουρισμός αποτελεί το μείζον τμήμα της τοπικής οικονομικής βάσης και οι οποίες χαρακτηρίζονται ως «κορεσμένες» και ως περιοχές «Ελέγχου Τουριστικής Ανάπτυξης». Είναι χαρακτηριστικό ότι το ήμισυ του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας βρίσκεται συγκεντρωμένο στις προαναφερόμενες περιοχές. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Παράλληλα, στις περισσότερες τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές δεν έχουν ισχύ τα κίνητρα του αναπτυξιακού νόμου σε ό,τι αφορά στην ανέγερση και επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Η διαθέσιμη ξενοδοχειακή υποδομή υποδηλώνει ως ένα βαθμό το μέγεθος της τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής, γεγονός που μαρτυρεί ότι ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί το σημαντικότερο τμήμα της τουριστικής βιομηχανίας. Είναι βέβαιο, ότι ένα μεγάλο μέρος της συμβολής του τουρισμού στην περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας οφείλεται στην ύπαρξη πολλών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Μάλιστα, η ποιότητα, αλλά και το μέγεθος της τουριστικής δραστηριότητας σε μία περιοχή, επηρεάζονται σημαντικά από την ποιότητα των χώρων και των υπηρεσιών που προσφέρουν τα τοπικά ξενοδοχεία, σε συνδυασμό με την ευρύτερη υπάρχουσα υποδομή, όπως το δίκτυο μεταφορών / συγκοινωνιών, οι υπηρεσίες υγείας, τα κέντρα ψυχαγωγίας, αλλά και το φυσικό περιβάλλον. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Η εξέταση των χαρακτηριστικών των ελληνικών ξενοδοχείων καταδεικνύει μία σειρά σημαντικών διαφοροποιήσεων μεταξύ των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στις νησιωτικές και παραθαλάσσιες περιοχές της χώρας και εκείνων που βρίσκονται σε ορεινές περιοχές. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Οι διαφορές αυτές οφείλονται στο πρότυπο του μαζικού παραθεριστικού τουρισμού που έχει επικρατήσει στις περισσότερες περιφέρειες και έχει ως αποτέλεσμα να επωφελούνται, κυρίως, οι περιοχές που διαθέτουν θάλασσα. Από την άλλη πλευρά, οι ορεινές περιοχές παρουσιάζουν σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Είναι βέβαιο πως αν αυτές οι δυνατότητες αξιοποιηθούν κατάλληλα, θα υπερνικηθούν πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και γενικότερα οι περιφέρειες στις οποίες αυτές δραστηριοποιούνται. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Σε ό,τι αφορά την ισχύουσα τουριστική πολιτική, ο βασικός άξονας είναι η ανάσχεση δημιουργίας νέων κλινών, με εξαίρεση τις Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης και τις μη ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές,

καθώς και η μετατροπή παραδοσιακών κτισμάτων σε ξενοδοχεία, με στόχο να περιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις της υπερσυγκέντρωσης κλινών στις κύρια ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές. Αυτό άλλωστε αποτελεί και χαρακτηριστικό σημείο του μοντέλου ανάπτυξης που ακολούθησε ο ελληνικός τουρισμός, καθώς ένα μεγάλο μέρος των προβλημάτων του εντοπίζεται στη συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένες περιοχές. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Στην Ελλάδα, μέχρι πρότινος, τα ξενοδοχεία κατατάσσονταν μεταξύ έξι διαφορετικών κατηγοριών, με κριτήρια που είχαν σχέση περισσότερο με την κατασκευή τους και λιγότερο με την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Επρόκειτο για τις κατηγορίες Πολυτελείας (Lux), Α' τάξης, Β' τάξης, Γ' τάξης, Δ' τάξης και Ε' τάξης. Ωστόσο, πρόσφατα προωθήθηκε η διαδικασία αλλαγής της κατάταξης των ξενοδοχείων από κατηγορίες σε Αστέρια, με σκοπό την καθιέρωση κλίμακας αστεριών από 1 έως 5, σε συνάρτηση όχι μόνο με παράγοντες που έχουν σχέση με την κατασκευή, αλλά και με το επίπεδο και την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Η τροποποίηση του συστήματος κατάταξης των ξενοδοχειακών μονάδων εκτιμάται ότι μελλοντικά θα προσδώσει μια νέα και περισσότερο πραγματική εικόνα στην ξενοδοχειακή υποδομή, με οφέλη τόσο για τους καταναλωτές όσο και τους επιχειρηματίες. (ICAP, 2009 σ.8-9)

Καθοριστικές επιπτώσεις αναμένεται να επιφέρουν οι αλλαγές αυτές στην τιμολογιακή πολιτική των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Η τιμολογιακή πολιτική που ακολουθεί ο κάθε επιχειρηματίας καθορίζεται κύρια, με δεδομένο το μη ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι πίνακες των ελαχίστων τιμών που εκδίδονται κάθε χρόνο από τον ΕΟΤ σε συνεργασία με το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, από τη διαπραγματευτική ικανότητα της εκάστοτε ξενοδοχειακής επιχείρησης με βάση το προϊόν που εμπορεύεται, την οικονομική της κατάσταση, τη χώρα προέλευσης της πελατείας της και γενικότερα τους μακροπρόθεσμους στόχους που θέτει στον τομέα των συνεργασιών με τους τουριστικούς οργανισμούς που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της πελατείας της ελληνικής ξενοδοχειακής υποδομής. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας με βάση τον οποίο διαμορφώνεται η τιμολογιακή πολιτική που ακολουθείται τα τελευταία χρόνια, είναι η δυναμική την οποία έχει ο ελληνικός προορισμός στις διεθνείς αγορές. Αυτό σημαίνει ότι λαμβάνεται σοβαρά υπόψη το επίπεδο των υποδομών, το είδος των καταλυμάτων, η απόσταση από τις χώρες προέλευσης, η διαφημιστική προβολή, οι δημόσιες σχέσεις, καθώς και το είδος του τουρισμού που προωθείται. (ICAP, 2009 σ.8-9)

5. Επιπτώσεις του τουρισμού

ι. Ευνοϊκές Οικονομικές Επιπτώσεις

Ο τουρισμός αναντίρρητα πλέον έχει καταστεί η πρώτη μορφή οικονομικής δραστηριότητας παγκοσμίως, γι αυτό εξάλλου χρησιμοποιούν τον όρο «τουριστική βιομηχανία». Η σημασία του τουρισμού διεθνώς, και για τη χώρα μας ιδιαίτερα, φαίνεται στα στατιστικά στοιχεία. Το ποσοστό συμβολής του τουρισμού στη δημιουργία εισοδήματος και απασχόλησης υπολογίζεται στο 8% για τη χώρα μας και λίγο λιγότερο σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα ποσοστά

αυτά αφορούν τον κυρίως τουριστικό τομέα. Αν προστεθούν σε αυτά εκείνα των τομέων υποστήριξης καθώς και όλων των τομέων της οικονομίας που ευνοούνται από τις συναλλαγές που προκύπτουν από τις τουριστικές δραστηριότητες, τότε η σημασία του τουριστικού τομέα καθίσταται προφανής. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 25)

Για παράδειγμα, όταν γίνονται τουριστικές επενδύσεις (λ.χ. κτίζεται ένα ξενοδοχειακό συγκρότημα) απασχολούνται άτομα και εμπλέκονται επιχειρήσεις που ανήκουν στον ευρύτερο κατασκευαστικό τομέα. Έτσι αυξάνεται η απασχόληση και δημιουργούνται νέα εισοδήματα (μισθοί, τόκοι, ενοίκια και επιχειρηματικά κέρδη) για απασχολούμενους δεκάδων κλάδων της οικονομίας. Οι ευνοϊκές επιδράσεις συνεχίζονται όταν αρχίσει και λειτουργεί η εν λόγω τουριστική επιχείρηση. Προσλαμβάνεται προσωπικό, γίνονται πάσης φύσεως προμήθειες υλικών αγαθών και υπηρεσιών. Δημιουργούνται ως εκ τούτου νέα ζήτηση και πρόσθετες ευκαιρίες δημιουργίας απασχόλησης και εισοδήματος (πολλαπλασιαστικής τουριστικού εισοδήματος). (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 26)

Σύμφωνα με τον κ. Θ. Μαυροδόντη οι ευνοϊκές επιπτώσεις του τουρισμού στην οικονομία αναφέρονται ως εξής:

- α. στην αύξηση του εισοδήματος
- β. στη δημιουργία πρόσθετης απασχόλησης
- γ. στην περιφερειακή ανάπτυξη
- δ. στη δημιουργία και βελτίωση έργων υποδομής
- ε. στην αυξημένη εισροή ξένου συναλλάγματος

α. Αύξηση εισοδήματος

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η διενέργεια επενδύσεων που αφορούν άμεσα (όπως λ.χ. το χτίσιμο και ο εξοπλισμός ενός ξενοδοχείου) ή έμμεσα (όπως είναι λ.χ. η κατασκευή ενός αεροδρομίου ή ενός λιμένας) τον τουρισμό, καθώς και η λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων, έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του εθνικού εισοδήματος. Κατά συνέπεια, ένα σημαντικό μέρος της ευημερίας των λαών, που εξαρτώνται από τον τουρισμό, οφείλεται σ' αυτόν. Αυτό ισχύει και για τη χώρα μας, ιδιαίτερα για ορισμένες περιοχές. Και παγκοσμίως ο τουρισμός θεωρείται βασική οικονομική δραστηριότητα που συντελεί στην καταπολέμηση της φτώχειας. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 26)

β. Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Εκτιμάται ότι στη χώρα μας υπολογίζεται ότι απασχολούνται στον ευρύτερο τουριστικό τομέα περισσότερα από 500.000 άτομα. Κάποιες μελέτες ανεβάζουν τον αριθμό αυτό στο 1 εκατομμύριο. Γενικά, ο τομέας παροχής

υπηρεσιών είναι εντάσεως εργασίας, δηλαδή απασχολούνται πολλά άτομα σ' αυτόν. Δεν μπορεί εύκολα να γίνει υποκατάσταση της εργασίας με κεφάλαιο (μηχανήματα). Συνεπώς, ο τουριστικός τομέας, που είναι από τους σημαντικότερους τομείς προσφοράς υπηρεσιών, συμβάλλει αποφασιστικά στη μείωση της ανεργίας, έστω και με τα προβλήματα εποχικότητας που παρουσιάζει. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 26-27)

γ. Περιφερειακή ανάπτυξη

Είναι γνωστή η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο κέντρο και στην περιφέρεια σε σχέση με την οικονομία. Οι προσπάθειες για μείωση της αδικίας αυτής σε βάρος της επαρχίας, με όλα τα δεινά που αυτή συνεπάγεται, βοηθούνται σημαντικά από την τουριστική δραστηριότητα. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 27)

Ο τουρισμός, από τη φύση του, ευνοεί την περιφερειακή ανάπτυξη, ακόμη και σε χώρες όπως η δική μας, όπου οι κεντρομόλες δυνάμεις εντοπίζουν τον κύριο κορμό της οικονομικής δραστηριότητας στο «αδηφάγο» κέντρο των Αθηνών. Υπολογίζεται ότι περίπου το 60% του ΑΕΠ της χώρας μας παράγεται στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας. Πράγματι, τα κύρια χαρακτηριστικά του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, όπως είναι το φυσικό κάλλος και η πολύτιμη αρχαιολογική - πολιτιστική μας κληρονομιά, είναι σχεδόν ισομερώς κατανομημένα σε όλη την ελληνική επικράτεια. Είναι στο χέρι των τοπικών κυρίως, παραγόντων να αξιοποιήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής μέσα από κατάλληλους χειρισμούς. Με αυτό το τρόπο δημιουργούνται πρόσθετες ευκαιρίες απασχόλησης και σταματά ή μειώνεται δραστικά η πληθυσμιακή «αιμορραγία» που έχει οδηγήσει στην ερήμωση της ελληνικής υπαίθρου. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 27)

δ. Δημιουργία και βελτίωση των έργων υποδομής

Ως υποδομή στην οικονομία εννοούμε τα πάσης φύσεως κεφαλαιουχικά αγαθά του οικονομικού συστήματος που βοηθούν στην εθνική παραγωγή και αφορούν σε όλη την οικονομία (γι' αυτό και αποκαλούνται κοινωνικό κεφάλαιο). Σ' αυτά ανήκουν τα πάσης φύσεως έργα που βοηθούν τη συγκοινωνία (δρόμοι, σιδηρόδρομοι, λιμάνια, αερολιμένες κλπ), τα έργα υδροδότησης, αποχέτευσης, τηλεπικοινωνίας, εξηλεκτισμού κ.α. Η δημιουργία νέων εγκαταστάσεων αυτής της μορφής, συνήθως από κρατικούς φορείς, αποτελούν τις επενδύσεις που βοηθούν στην καλύτερη και οικονομικότερη διεξαγωγή των οικονομικών δραστηριοτήτων και επομένως και του τουρισμού. Οι ευνοϊκές αυτές επιδράσεις στην οικονομία καλούνται «εξωτερικές οικονομίες» μια και δεν αφορούν άμεσα και δεν επηρεάζονται από την κάθε μια επιχείρηση. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 29)

Ο τουρισμός, όντας ένας σημαντικός τομέας της οικονομίας, αποτελεί ισχυρό παράγοντα δημιουργίας αυτών των επενδύσεων. Παράλληλα, βέβαια,

βοηθούνται και οι υπόλοιποι τομείς. Η δημιουργία λ.χ. ενός σταθμού βιολογικού καθαρισμού ή μιας μαρίνας σε ένα παραθαλάσσιο τουριστικό τόπο, θα βοηθήσει και την τοπική αλιεία (κοντά στο βασιλικό ποτίζεται και η γλάστρα!). (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 29)

ε. Βελτίωση του ισοζυγίου των πληρωμών

Οι συναλλαγματικές εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό, που είναι πολύ σημαντικές στη χώρα μας (υπολογίζονται για το 2006 σε 12 περίπου δισ. δολάρια), βοηθούν στην κάλυψη ενός τμήματος του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου (πληρωμές και εισπράξεις για εισαγόμενα και εξαγόμενα εμπορεύματα). Αν δεν γινόταν αυτό, θα εξαναγκαζόμασταν είτε να περικόψουμε τις εισαγωγές και να αυξήσουμε τις εξαγωγές (πράγμα πολύ δύσκολο), (να σημειωθεί ότι οι ελληνικές εξαγωγές είναι μόλις 20% περίπου της αξίας των εισαγωγών και είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση), είτε να δανειστούμε από το εξωτερικό, με συνέπεια την αύξηση της εξάρτησης της χώρας μας από τους δανειστές και τη μεταβίβαση των δικών μας χρεών στις πλάτες των επερχόμενων γενεών. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 29)

Βέβαια, αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια όλο και πιο πολλοί Έλληνες μεταβαίνουν στο εξωτερικό ως τουρίστες, δαπανώντας συνάλλαγμα, βλέπουμε ότι οι καθαρές συναλλαγματικές εισπράξεις από τον τουρισμό είναι λιγότερες. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ. 29-30)

ii. Επιπτώσεις του Τουρισμού στο Περιβάλλον

Εκτός από τις ευνοϊκές οικονομικές επιπτώσεις που αποφέρει ο τουρισμός, υπάρχουν επίσης και κάποιες επιπτώσεις που δρουν αρνητικά στο περιβάλλον. Κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα έχει επιδράσεις, θετικές ή αρνητικές στο περιβάλλον. Κατά κύριο λόγο οι οικονομικές δραστηριότητες, αυτές δηλαδή που συνεπάγονται παραγωγή και κατανάλωση σε μεγάλο βαθμό μη ανανεώσιμων, πόρων έχουν αρνητικό συνήθως αντίκτυπο. Το ίδιο συμβαίνει και με τις δραστηριότητες που ανήκουν στον κλάδο του τουρισμού.

Ο τουρίστας καταναλώνει αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται από τουριστικές (και μη) επιχειρήσεις, οι οποίες στη διαδικασία της δημιουργίας τους (τουριστικές επενδύσεις) και της λειτουργίας τους (τουριστική παραγωγή) χρησιμοποιούν συντελεστές παραγωγής (έδαφος, εργασία και κεφάλαιο) που βρίσκονται σε σπανιότητα. Έτσι ο τουρίστας καταναλώνει υπηρεσίες μεταφοράς, διανυκτέρευσης, εστίασης και πάσης φύσεως διασκέδασης. Για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας τα μεταφορικά μέσα το περιβάλλον επιβαρύνεται με:

- * Μείωση των εκτάσεων εδάφους που χρησιμοποιούνται για τις πάσης φύσεως εγκαταστάσεις των υπηρεσιών μεταφοράς (αεροδρόμια, δρόμοι, λιμάνια, σιδηρόδρομοι).
- * Εξάντληση μη ανανεώσιμων, συνήθως, πόρων για καύσιμα. Το μεγαλύτερο μέρος του μαζικού τουρισμού μετακινείται με πτήσεις τσάρτερ. Τα αεροπλάνα χρησιμοποιούν προϊόντα πετρελαίου, μια μη ανανεώσιμη πηγή ενέργειας. Εδώ αναφερόμαστε στην άμεση κατανάλωση ενέργειας και όχι στις ποσότητες ενέργειας και άλλων σπανιζόντων πόρων που απαιτούνται για την κατασκευή και συντήρηση όλων των απαιτούμενων εγκαταστάσεων και μεταφορικών μέσων.
- * Ρύπανση πάσης μορφής (περιλαμβάνεται λ.χ. η ηχορύπανση - ηχοενόχληση είναι πιο δόκιμος όρος, η οπτική ενόχληση κ.α.) από τη δημιουργία και κυρίως τη λειτουργία των εγκαταστάσεων και μέσων μεταφοράς. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.40)

Τα ίδια που αναφέρθηκαν παραπάνω ισχύουν και για τις υπόλοιπες τουριστικές δραστηριότητες. Όλα αυτά τα φαινόμενα υποβάθμισης του περιβάλλοντος έγιναν αντιληπτά μόλις τις τελευταίες δεκαετίες. Δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον από τη διαδικασία παραγωγής και κατανάλωσης τουριστικών υπηρεσιών έχουν παρατηρηθεί από το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Αν όμως αναλογισθούμε ότι πριν 100 χρόνια μόνο λίγοι εκλεκτοί απολάμβαναν τη μαγεία των τουριστικών ταξιδιών ενώ στις ημέρες μας μόνο οι αφίξεις διεθνών τουριστών πλησιάζουν τα 850 εκατομμύρια (ο εγχώριος τουρισμός είναι πολύ μεγαλύτερος από αυτό το νούμερο), υπολογίζεται δε να ξεπεράσει το ένα δισεκατομμύριο το έτος 2010, σύμφωνα με υπολογισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, τότε δε χρειάζεται και πολύ φαντασία για να καταλάβουμε τις δυσμενείς συνέπειες στο περιβάλλον. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.40-41)

Βέβαια, οι επιπτώσεις του τουρισμού στο περιβάλλον δεν είναι μόνο αρνητικές. Η άνοδος λόγω χάριν του βιοτικού επιπέδου και η προσπάθεια βελτίωσης του τουριστικού προϊόντος έχουν οδηγήσει σε παρεμβάσεις, ιδίως σε αρχαιολογικούς τόπους και μνημεία που είχαν ως συνέπεια τη διάσωσή τους από τη φθορά και την ολική καταστροφή. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.41)

Χρήσιμη αντιπαραβολή των ευμενών και δυσμενών επιδράσεων του τουρισμού στο φυσικό και στο ανθρωπογενές (δομημένο) περιβάλλον περιέχει η ακόλουθη "λίστα του Green". Ως άσκηση οι αναγνώστες και αναγνώστριες μπορούν να μελετήσουν τις πραγματοποιηθείσες ή πιθανόν να πραγματοποιηθούν στο μέλλον ευμενείς και δυσμενείς επιπτώσεις από προσπάθειες τουριστικής ανάπτυξης μιας τουριστικής περιοχής που γνωρίζουν καλά. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.41)

Πίνακας 1: Η λίστα του Green για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις εξαιτίας του τουρισμού

Το φυσικό περιβάλλον	Το τεχνητό (ανθρωπογενές) περιβάλλον
<p>A. Αλλαγές στη σύνθεση των φυτικών και ζωτικών ειδών</p> <p>Διαταραχή στις συνήθειες διατροφής.</p> <p>Θάνατος των ζώων μέσω του κυνηγιού.</p> <p>Θάνατος των ζώων για την προμήθεια αγαθών στην αγορά αναμνηστικών.</p> <p>Εσωτερική ή εξωτερική μετανάστευση των ζώων.</p> <p>Καταστροφή της παραγωγής με τη συλλογή ξύλου και φυτών.</p> <p>Αλλαγή στην έκταση ή στη φύση των καλλιεργειών με την δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων (λ.χ. γηπέδων γκολφ).</p> <p>Δημιουργία ασύλου αγρίων ζώων.</p> <p>B. Ρύπανση</p> <p>Ρύπανση του νερού με την εκκένωση των υπονόμων και τις κηλίδες λαδιού και πετρελαίου.</p> <p>Ρύπανση του αέρα από τις εξατμίσεις των μέσων μεταφοράς.</p> <p>Ηχορύπανση από τη μεταφορά των τουριστών και τις τουριστικές δραστηριότητες.</p> <p>Γ. Διάβρωση</p> <p>Συμπύεση του εδάφους κάνοντας μεγάλο μέρος του εδάφους να υποχωρήσει και να διαβρωθεί.</p>	<p>A. Αστικό περιβάλλον</p> <p>Έδαφος που αφαιρέθηκε απ' την αρχική παραγωγή.</p> <p>Αλλαγή των υδρολογικών συστημάτων.</p> <p>B. Οπτικές επιπτώσεις</p> <p>Αύξηση της δομημένης περιοχής.</p> <p>Νέο αρχιτεκτονικό στυλ</p> <p>Άνθρωποι και υπάρχοντα.</p> <p>Γ. Υποδομή</p> <p>Υπερφόρτωση της υποδομής (δρόμοι, σιδηρόδρομοι, πάρκινγκ αυτοκινήτων, ηλεκτροφόρα δίκτυα, συστήματα επικοινωνίας, διάθεση απορριμμάτων, αποθέματα νερού).</p> <p>Διαχείριση του περιβάλλοντος για την υιοθέτηση περιοχών που θα χρησιμοποιηθούν από τουρίστες (π.χ. θαλάσσιοι τοίχοι, ανάκτηση εδάφους).</p> <p>Δ. Αστική μορφή</p> <p>Αλλαγές στα χρησιμοποιούμενα κατοικήσιμα λιανικά πωλούμενα ή βιομηχανικά εδάφη (μετακίνηση από σπίτια σε ξενοδοχεία/ οικοτροφεία).</p> <p>Αλλαγές στον αστικό σκελετό (π.χ. δρόμοι, πεζοδρόμια).</p> <p>Εμφάνιση αντιθέσεων ανάμεσα στην ανάπτυξη των αστικών περιοχών για την</p>

<p>Αλλαγή με τον κίνδυνο δημιουργίας πρηνών.</p> <p>Αλλαγή στις πλαγιές των βουνών με τον κίνδυνο δημιουργίας χιονοστιβάδας.</p> <p>Καταστροφή σε γεωλογικά χαρακτηριστικά (π.χ. σχισμές, σπηλιές).</p> <p>Καταστροφή στις όχθες των ποταμών.</p> <p>Δ. Φυσικοί πόροι</p> <p>Εξάντληση των πόσιμων αποθεμάτων από το έδαφος και την επιφάνεια.</p> <p>Εξάντληση αποθεμάτων υδρογονανθράκων για την παραγωγή ενέργειας για την τουριστική δραστηριότητα.</p> <p>Αλλαγή με τον κίνδυνο δημιουργίας πυρκαγιάς.</p> <p>Ε. Οπτική επίπτωση.</p> <p>Εγκαταστάσεις (π.χ. κτίρια, παρκινγκ)</p> <p>Απορρίμματα.</p>	<p>τουριστική ρύπανση και αυτών για την ντόπια ρύπανση.</p> <p>Ε. Αποκατάσταση</p> <p>Επανάχρηση εγκαταλειμμένων κτιρίων.</p> <p>Αποκατάσταση και διατήρηση ιστορικών κτιρίων και αξιοθέατων.</p> <p>Αποκατάσταση εγκαταλειμμένων κτιρίων ως δεύτερα σπίτια.</p> <p>ΣΤ. Συναγωνισμός</p> <p>(1) Πιθανή μείωση των τουριστικών θελγήτρων ή χώρων εξαιτίας του ανοίγματος άλλων θεαμάτων ή κάποιας αλλαγής στις συνήθειες των τουριστών και τις προτιμήσεις τους.</p>
---	---

ΠΗΓΗ: Cooper, C., Fletcher, J., Gilbert, D. and Wanhill, J. (1993) σ. 68

Tourism: Principles and Practice, Pitman, London.

Είναι πολύ σημαντικό για τον τουρισμό, περισσότερο από κάθε άλλη αναπτυξιακή δραστηριότητα, να λειτουργεί σε ένα υγιές περιβάλλον. Αυτό όμως έρχεται σε σύγκρουση με τη ραγδαία ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος. Στην Ευρώπη υπάρχουν περισσότερα από ένα εκατομμύριο τουριστικά καταλύματα, ενώ ο τουρισμός αντιπροσωπεύει το 5% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, τόσο οι επιχειρηματίες των καταλυμάτων, όσο και οι ίδιοι οι τουρίστες είναι ολοένα και πιο ενημερωμένοι για τις πιθανές επιδράσεις του τουρισμού στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, καθώς η αλληλεπίδραση μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος βρίσκεται τα τελευταία

χρόνια στο διεθνές προσκήνιο. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι αποτέλεσμα των πιέσεων που δημιουργεί ο τουρισμός στο περιβάλλον, δεδομένου ότι, όπως και κάθε άλλη ανθρώπινη δραστηριότητα, χρειάζεται (μαζί με το κεφάλαιο και το ανθρώπινο δυναμικό) γη και φυσικούς πόρους ως εισροές για την παραγωγική διαδικασία, ενώ ταυτόχρονα με την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών παράγονται και κάθε είδους απόβλητα. Το «πρασίνισμα» του τουρισμού έχει στόχο τη μείωση των πιέσεων προς το περιβάλλον μέσα από τη βελτίωση των επιδόσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο στόχος αυτός εξυπηρετείται και από την αξιοποίηση των φυσικών πόρων για τη δημιουργία τουριστικών προϊόντων ειδικού ενδιαφέροντος.

Οι περιβαλλοντικές πιέσεις που προέρχονται από τον τουρισμό είναι δύο ειδών: Οι **μόνιμες**, οι οποίες προέρχονται από τη δημιουργία τουριστικών υποδομών και αναδομών, αλλά και των γενικών υποδομών που χρησιμοποιούνται από τον τουρισμό. Οι κατασκευές αυτές αλλάζουν τις χρήσεις γης, «αστικοποιώντας» το περιβάλλον, δημιουργώντας επιπτώσεις τόσο στο τοπίο (σε ό,τι αφορά στις εκτός οικισμών περιοχές) όσο και στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος (εντός οικισμού παρεμβάσεις). (Σπιλάνης, 2010, σ.48-49)

Οι **εποχικές**, οι οποίες προέρχονται από τη λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων κάθε είδους και αφορούν την κατανάλωση νερού και ενέργειας, την παραγωγή υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, αλλά και θορύβου. Ισχυρότερες πιέσεις από τον τουρισμό δέχονται οι οικολογικά ευαίσθητες περιοχές όπως τα νησιά, οι παράκτιες και οι ορεινές περιοχές. Ειδικότερα στην Ελλάδα οι νησιωτικές περιοχές συγκεντρώνουν περισσότερο από το 60% της τουριστικής δραστηριότητας. (Σπιλάνης, 2010, σ.49)

Σύμφωνα με τον κ. Σπιλάνη, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι χωρικά εστιασμένες και αφορούν:

Την υποβάθμιση του τοπίου και την αλλοίωση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών και μνημείων που έχουν σημαντική επίπτωση στην ποιότητα της τουριστικής εμπειρίας και έχουν υποβαθμίσει άμεσα την ποιότητα του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος. (Σπιλάνης, 2010, σ.50)

Την υποβάθμιση της φύσης (κυρίως των περιοχών με ειδικό ενδιαφέρον για τη βιοποικιλότητά τους) που δεν έχουν επιπτώσεις μόνο στην ικανότητα του περιβάλλοντος να παρέχει αγαθά και υπηρεσίες, αλλά και του τουρισμού να αναπτύξει νέα προϊόντα ειδικού ενδιαφέροντος και υψηλής προστιθέμενης αξίας. Την ενίσχυση της τάσης απερήμωσης ειδικά στη μεσογειακή λεκάνη που θα έχει σοβαρότατες συνέπειες στην ικανότητα συντήρησης της ζωής σε μεγάλες περιοχές, ειδικά αν συνεχιστούν οι κλιματικές αλλαγές. (Σπιλάνης, 2010, σ.50)

Τη μείωση των υδατικών αποθεμάτων και την καταστροφή του υδροφόρου ορίζοντα σε πολλές νησιωτικές και παράκτιες περιοχές, που οδηγεί σε οικολογικές διαταραχές και σε έργα υψηλού κόστους. (Σπιλάνης, 2010, σ.50)

Η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων μπορεί να επιτευχθεί είτε (α) μέσα από αμιγώς περιβαλλοντικές πολιτικές, οι οποίες βρίσκουν εφαρμογή στον τουρισμό, είτε (β) μέσα από τουριστικές πολιτικές, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τα περιβαλλοντικά προβλήματα και αξιοποιούν τους περιβαλλοντικούς πόρους. (Σπιλάνης, 2010, σ.51)

6. Οικολογική Συνείδηση

Στην ψυχολογία η έννοια της συνείδησης χρησιμοποιείται ως συνώνυμο με την τρέχουσα σκέψη και γνώση (Foxall και Goldsmith, 1994, σ. 155). Υπό αυτήν την έννοια η συνείδηση είναι ένας συγκεντρωτικός όρος της μνήμης, των συναισθημάτων, των σκέψεων και των ιδεών του ανθρώπου, των οποίων μπορεί και να μην έχει πλήρη συναίσθηση, έως ότου ένα γεγονός σε μία συγκεκριμένη στιγμή κινητοποιεί κάτι ή κάποιο από αυτά. Αν και υπάρχει πληθώρα ορισμών για την έννοια της συνείδησης, ο παρακάτω ορισμός φαίνεται αρκετά κατάλληλος, όταν πρόκειται να αποτελέσει τη βάση μιας έρευνας συμπεριφοράς. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.63-64)

Σύμφωνα με τον κ. Atkinson «Είμαστε συνειδητοποιημένοι όταν έχουμε αίσθηση εξωτερικών και εσωτερικών συμβάντων, αντανακλούμε προηγούμενες εμπειρίες μας, ασχολούμαστε με την επίλυση προβλημάτων, επιλέγουμε να δώσουμε προσοχή σε κάποια ερεθίσματα, περισσότερο από ότι σε άλλα και σκόπιμα επιλέγουμε να εκτελούμε μία πράξη ως ανταπόκριση σε συνθήκες του περιβάλλοντος μας καθώς και σε προσωπικούς μας στόχους» (Atkinson κ.ά., 1987, σ.109-110). (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.63-64)

Κατά συνέπεια η έννοια της οικολογικής συνείδησης ορίστηκε ως ένα πλέγμα της μνήμης, των αισθημάτων, της αίσθησης, των σκέψεων και των ιδεών που γεννούνται από την παρακολούθηση περιβαλλοντικών ερεθισμάτων περισσότερο από ότι άλλων ερεθισμάτων και οδηγούν σε πράξεις ανταπόκρισης σε αυτά. (Tilikidou, 2001 σ.58). (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.63-64)

Οι Schlegelmilsh κ.ά., (1996) πρότειναν ότι η οικολογική συνείδηση πρέπει να αντιμετωπιστεί ως μία πολύ-διαστασιακή (multi-dimensional) κατασκευή. Στην

Ελλάδα υιοθετήσαμε αυτή την πρόταση (βλ. Tilikidou, 2001, σ.58) καθώς και τη διαδεδομένη στην κοινωνική ψυχολογία άποψη (βλ. Atkinson κ.ά., 1987, σ.579, Myers, 1996, σ. 6, Oskamp και Schultz, 1998, σ.2) ότι η συνείδηση είναι ένα σύστημα τριμερές, περικλείει δηλαδή τρεις διαστάσεις. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.63-64)

Το σύστημα αυτό αποτελείται από τις πεποιθήσεις που συνιστούν τη γνωστική διάσταση του συστήματος, τις στάσεις που συνιστούν τη συναισθηματική διάσταση και τις πράξεις που συνιστούν τη συμπεριφορική διάσταση (Atkinson κ.ά., 1987, σ. 580). Υιοθετώντας τις παραπάνω προτάσεις το θεωρητικό πλαίσιο της οικολογικής συνείδησης αναπτύχθηκε ως μια κατασκευή τριών διαστάσεων. Σε αυτό το θεωρητικό πλαίσιο η γνωστική διάσταση περιλαμβάνει την περιβαλλοντική γνώση, η συναισθηματική διάσταση περιλαμβάνει τις φιλο-περιβαλλοντικές στάσεις και τις στάσεις προς την ανακύκλωση και η συμπεριφορική διάσταση περιλαμβάνει την οικολογικά συνειδητή καταναλωτική συμπεριφορά (Ο.Σ.Κ.Σ.), η οποία με τη σειρά της αποτελείται από τρεις τύπους, δηλαδή τη φιλο-περιβαλλοντική αγοραστική συμπεριφορά, τη φιλο-περιβαλλοντική μετα-αγοραστική συμπεριφορά (ανακύκλωση) και τις φιλο-περιβαλλοντικές ενέργειες. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.63-64)

7. Η Εξέλιξη του Οικολογικού Μάρκετινγκ

Το μάρκετινγκ έχει κατηγορηθεί ως παράγων που συντελεί στην καταστροφή του περιβάλλοντος. Το κύριο επιχείρημα αυτής της κριτικής βασίζεται στην άποψη ότι οι ενέργειες του μάρκετινγκ θεωρούνται ως η κινητήρια δύναμη της υπερκατανάλωσης (Kilbourne, 1995, Peattie, 1995, σ. 24, Van Dam και Arelidoorn, 1996). Είναι επίσης γεγονός ότι η θεωρία του μάρκετινγκ συνέδεε για πολλά χρόνια το κεντρικό ζήτημα της ικανοποίησης των «αναγκών και επιθυμιών» αποκλειστικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, ενώ το υγιές φυσικό περιβάλλον είχε εξαιρεθεί από τα ζωτικά αγαθά. Επακόλουθο ήταν, η θεωρία και η έρευνα του μάρκετινγκ που αφορούσε στα περιβαλλοντικά ζητήματα να βρεθεί εξ αντικειμένου στο περιθώριο. Από την άλλη πλευρά, μια προσεκτική μελέτη της αρθρογραφίας δείχνει ότι πάντοτε υπήρχαν ακαδημαϊκοί του μάρκετινγκ, ανεξάρτητα από την κυρίαρχη εξέλιξη του μάρκετινγκ και μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, που προσπαθούσαν να συμβάλουν στην προσπάθεια εμβολιασμού της οικολογίας και των περιβαλλοντικών σπουδών στο σώμα της θεωρίας του μάρκετινγκ. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.25-26)

Οι επιστήμονες της οικολογίας θεωρούν το βιβλίο «Άνθρωπος και Φύση» του P.G. Marsh που κυκλοφόρησε το 1865 σαν τις ιστορικές ρίζες των περιβαλλοντικών σπουδών (Cunningham και Saigo, 1999, σ.6). Έναν αιώνα αργότερα το 1962, η R. Carson εξέδωσε το βιβλίο «Σιωπηλή Άνοιξη», το οποίο θεωρείται θεμελιώδες στη σύγχρονη εποχή, διότι θέτει το ζήτημα του φυσικού περιβάλλοντος εντός των υπό έρευνα θεμάτων της διοίκησης των επιχειρήσεων (Kilbourne και Beckman, 1998). Ο Peattie (1995, σ.29) υποστηρίζει ότι από το 1929 ακόμη ο Sheldon ήταν ο πρώτος που έθεσε το πρόβλημα των πιθανών επιπτώσεων των επιχειρηματικών αποφάσεων στο σύνολο της κοινωνίας και αναφέρει πιο συγκεκριμένα ότι «... η φιλοσοφική άποψη του Sheldon για το μανάτζμεντ απαιτεί μια ισορροπία ανάμεσα στην τεχνολογική αποδοτικότητα και στην ευημερία της κοινωνίας». Οι απόψεις αυτές μοιάζουν να αποτελούν πρόγονο της σημερινής αντίληψης του μάρκετινγκ με κοινωνικό προσανατολισμό, τμήμα της οποίας είναι το οικολογικό μάρκετινγκ. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.26)

Σημειώνουμε όμως ότι έρευνες μάρκετινγκ που σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία εμφανίζονται συγκροτημένα μόνο κατά τις αρχές της δεκαετίας του εβδομήντα. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του εβδομήντα οι έννοιες της κοινωνικής υπευθυνότητας, της οικολογικής ανησυχίας και της κοινωνίας της εξοικονόμησης εισήχθησαν στη θεωρία του μάρκετινγκ. Οι Berkowitz και Lutterman (1968) εισήγαγαν πρώτοι τον όρο «κοινωνική υπευθυνότητα» σε μια μελέτη των χαρακτηριστικών του παραδοσιακά «κοινωνικά υπεύθυνου ατόμου». Χρησιμοποίησαν το μέτρο της Κλίμακας Κοινωνικής Υπευθυνότητας (Social Responsibility Scale / SRS) που

αναπτύχθηκε αρχικά από τους Berkowitz και Daniels το 1964. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.26)

Ακολουθώντας αυτήν την κατεύθυνση οι Anderson και Cunningham (1972) και ο Webster (1975) ερεύνησαν την έννοια του «κοινωνικά συνειδητού καταναλωτή» χρησιμοποιώντας την SRS. Σε παρόμοια κατεύθυνση ο Fisk (1973) ασχολήθηκε με την έννοια του «κοινωνικά υπεύθυνου καταναλωτή». Σε αυτές τις πρωτοποριακές μελέτες η κοινωνική υπευθυνότητα αντιμετωπίστηκε ως παραδοσιακά κοινωνική συνείδηση που περιελάμβανε και πλευρές περιβαλλοντικής ανησυχίας. Οι Anderson και Cunningham (1972) στηρίχθηκαν στη θεωρία ότι: «τα κοινωνικά υπεύθυνα άτομα των οποίων οι προσανατολισμοί αντανακλώνται σε μια σειρά κοινωνικά υπεύθυνων συμπεριφορών, θα πρέπει να εκδηλώνουν κοινωνική συνείδηση στις καταναλωτικές τους αποφάσεις. Κατά συνέπεια είναι λογικό να αναμένουμε τα κοινωνικά υπεύθυνα άτομα να είναι πιο ευαίσθητα και πιο πρόθυμα να προβαίνουν σε αγορές προϊόντων που μεγιστοποιούν την κοινωνική και περιβαλλοντική ευημερία». Ο Webster (1975) προχώρησε ένα βήμα παραπέρα και διέκρινε τη δυνατότητα του κοινωνικά υπεύθυνου καταναλωτή να προχωρήσει στην κατεύθυνση των κοινωνικών αλλαγών. Με τα δικά του λόγια ο κοινωνικά υπεύθυνος καταναλωτής ορίστηκε ως «ο καταναλωτής που υπολογίζει τις κοινωνικές συνέπειες της δικής του ιδιωτικής κατανάλωσης ή που προσπαθεί να χρησιμοποιήσει την αγοραστική του δύναμη για να επιφέρει κοινωνικές αλλαγές». (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.26-27)

Περισσότερο ή λιγότερο όλες οι παραπάνω μελέτες έδειξαν διάσταση μεταξύ της κοινωνικής υπευθυνότητας, της προσωπικότητας του καταναλωτή και της οικολογικής του συμπεριφοράς. Αν και αυτές οι μελέτες προσέφεραν πολύτιμη συμβολή στην εισαγωγή της περιβαλλοντικής ανησυχίας στη συμπεριφορά του καταναλωτή, αντιμετώπισαν δυσκολίες στον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών της περιβαλλοντικά φιλικής συμπεριφοράς. Ο ίδιος ο Webster (1975) άσκησε κριτική στην SRS χαρακτηρίζοντάς την υπερβολικά παραδοσιακή για τη δεκαετία του εβδομήντα και πιθανότατα ακατάλληλη για πρόβλεψη της φιλο-περιβαλλοντικής συμπεριφοράς. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.27)

Οι Kinnear κ.ά., (1974) επίσης έκριναν ότι η SRS περιλαμβάνει κυρίως προτάσεις ενός μέτρου στάσεων και όχι συμπεριφοράς. Έχει να κάνει κυρίως με τη γενική κοινωνική συνείδηση και όχι με την έμπρακτη καταναλωτική συμπεριφορά. Οι Kinnear κ.ά., (1974) προσπάθησαν να βελτιώσουν την SRS δημιουργώντας το δικό τους μέτρο που εισήγαγε την έννοια του Οικολογικά Ανησυχού Καταναλωτή (Ecologically Concerned Consumer / E.C.C.). Η πρόθεσή τους ήταν να πλησιάσουν περισσότερο στο πεδίο της αγοράς από όσο μπόρεσαν οι προηγούμενες ερευνητικές προσπάθειες. Σε αυτήν τους την προσπάθεια συμπεριέλαβαν στην έννοια της οικολογικής ανησυχίας τόσο τις

στάσεις όσο και τη συμπεριφορά. Η ίδια κατεύθυνση ακολουθήθηκε και από τους Henion και Wilson (1976), όπως και από τους Antil και Bennett (1979). Το πρόβλημα με αυτήν την οπτική είναι ότι απέτυχε να καθορίσει μια σαφή διάκριση μεταξύ ανησυχίας και έμπρακτης συμπεριφοράς. Σημειώνουμε ότι τα αρχικά E.C.C. χρησιμοποιούνται και σήμερα, όμως με μια σημαντική αλλαγή της δεύτερης λέξης από ανήσυχος (concerned) σε συνειδητός (conscious) (Roberts, 1996). (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.27-28)

Κατά τη διάρκεια της ίδιας περίπου περιόδου της δεκαετίας του εβδομήντα σε αρκετές канаδικές μελέτες εισάγεται η έννοια της «κοινωνίας της εξοικονόμησης» (conservation society) (Shapiro, 1976, Valaskakis κ.ά., 1977, Ritchie κ.ά., 1979). Η канаδική προσέγγιση είναι κάπως διαφορετική από την αμερικανική, διότι ακολουθεί έναν κυρίως μακροοικονομικό προσανατολισμό. Τα ενδιαφέροντα και οι προσπάθειες της канаδικής σχολής έτειναν στην προοπτική του Καναδά να γίνει μια κοινωνία της εξοικονόμησης κατά κύριο λόγο, αντί να ακολουθεί την κατεύθυνση της οικονομικής μεγέθυνσης με αέναη αύξηση της κατανάλωσης. Το 1976 το Συμβούλιο Επιστημών του Καναδά όρισε λειτουργικά την έννοια της κοινωνίας της εξοικονόμησης θεωρώντας ότι προκύπτει από «μια βαθιά ανησυχία για το μέλλον και τη συνείδηση, ότι αποφάσεις που παίρνονται σήμερα σε περιοχές, όπως η ενέργεια και οι μη ανανεώσιμες πηγές για παράδειγμα, μπορεί να έχουν μη αναστρέψιμες και πιθανόν καταστρεπτικές συνέπειες σε μεσομακροπρόθεσμο επίπεδο». Είναι φανερό ότι οι Καναδοί ακαδημαϊκοί ουσιαστικά έθεσαν τις βάσεις της σύγχρονης έννοιας της αειφόρου ανάπτυξης. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.28)

Το 1979 η Αμερικανική Ένωση Μάρκετινγκ (A.M.A.) διοργάνωσε το ετήσιο συνέδριο της στο Πανεπιστήμιο του Τέξας με θέμα «Η Κοινωνία της Εξοικονόμησης». Το συνέδριο επικεντρώθηκε στην κατανάλωση και εξοικονόμηση ενέργειας (Henion και Kinnear, 1979). Αργότερα, ο Henion (1981) δημοσίευσε μια κριτική ανασκόπηση των περισσότερων άρθρων του εν λόγω συνεδρίου. Σύμφωνα με τη δημοσίευση του Henion (1981) στο συνέδριο εμφανίσθηκαν δυο διακριτά εναλλακτικές οπτικές. Η πρώτη, αντιπροσωπεύθηκε από ορισμένους από τους προαναφερθέντες Καναδούς ακαδημαϊκούς, οι οποίοι παρουσίασαν πρόσφατες δουλειές τους. Ενδιαφέρουσες αναφορές έγιναν στις τρεις εναλλακτικές πολιτικές μιας κοινωνίας της εξοικονόμησης, δηλαδή στις θεωρίες: «παράγουμε περισσότερα με λιγότερα» (doing more with less), «παράγουμε τα ίδια με λιγότερα» (doing the same with less) και «παράγουμε λιγότερα με λιγότερα» (doing less with less) (Shapiro, 1979). Ο Hardin (1979) υποστήριξε τη φιλοσοφία της κοινωνίας της εξοικονόμησης με έναν μάλλον ριζοσπαστικό τρόπο καταφερόμενος εναντίον της «εμπρός – εμπρός κοινωνίας» (go-go society). Χρησιμοποιώντας αυτήν την ορολογία από παλαιότερα (Hardin, 1968) προέβη σε ιδιαίτερα αυστηρή κριτική προς την Αμερικανική οικονομία, την οποία χαρακτήρισε ανίκανη να λύσει τα μείζονα κοινωνικά προβλήματα, είτε

πρόκειται για την κατασπατάληση ενέργειας, είτε και για ευρύτερα θέματα, όπως η ανεργία, η φτώχεια κλπ. Στην πλευρά της άλλης οπτικής οι Sterngold και Kotler (1979), ακολουθώντας μια κατά βάση μικρο-μάρκετινγκ προσέγγιση, παρουσίασαν τη φιλοσοφία του κοινωνικού μίγματος μάρκετινγκ (social marketing mix concept) για την αποκλιμάκωση της κατανάλωσης ενέργειας. Ο Henion (1981) συμπέρανε ότι η κύρια συμβολή του συνεδρίου αυτού ήταν ότι προσέφερε ένα πλαίσιο συζήτησης ανοικτό και στις δύο εναλλακτικές οπτικές που προαναφέρθηκαν. Κατά τον Henion (1981) ένα τόσο ευρύ πλαίσιο μπορεί να συμπεριλάβει και την αρνητική προς την οικονομική μεγέθυνση άποψη αλλά και την άποψη περί κερδοφορίας του οικολογικού μάρκετινγκ. Η συζήτηση επί αντιθέσεων παρομοίου πνεύματος δεν έχει τελειώσει από τότε, συνεχίζεται στο διηλεκτές. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.28-29)

Περίπου την ίδια εποχή, ορισμένοι κοινωνιολόγοι πρότειναν τη στροφή του κυρίαρχου κοινωνικού παραδείγματος προς οικολογική κατεύθυνση. Οι Dunlap και Van Liere (1978 και 1984) εισήγαγαν την έννοια του Νέου Περιβαλλοντικού Παραδείγματος (New Environmental Paradigm / N.E.P.) ως μια συνολικότερη στροφή των κυρίαρχων απόψεων, των αξιών και της κουλτούρας της αμερικανικής κοινωνίας. Κατά την άποψή τους η αμερικανική κοινωνία καθοδηγήθηκε για πολλές δεκαετίες από το Κυρίαρχο Κοινωνικό Παράδειγμα (Dominant Social Paradigm/ D.S.P.), το οποίο βασιζόμενο στην ανθρωποκεντρική φιλοσοφική θεώρηση συνεπάγεται τέσσερις αντιλήψεις: α) μια υπόθεση ανεξάντλητων φυσικών πόρων προς αξιοποίηση μιας συνεχούς οικονομικής μεγέθυνσης β) μια πίστη στις αξίες της επιστήμης και της τεχνολογίας γ) μια πίστη στις υλιστικές αξίες και στα δικαιώματα της ατομικής ιδιοκτησίας και δ) μια αισιοδοξία για μελλοντική ευημερία (Floyd κ.ά., 1997, Roberts και Bacon, 1997). Το D.S.P. υποβοήθησε τη συνεχή βιομηχανοποίηση, οδήγησε σε υποτίμηση της εξάντλησης των πρώτων υλών και συνέβαλε στην περιβαλλοντική καταστροφή. Το N.E.P. αντιθέτως αμφισβήτησε ορισμένες από τις ανθρωποκεντρικές αξίες και πρότεινε περιορισμό της οικονομικής μεγέθυνσης και περιβαλλοντική προστασία. Η στροφή από το D.S.P. στο N.E.P. προέκυψε ως αναγκαιότητα εξαιτίας της ραγδαίας περιβαλλοντικής καταστροφής και της σχετικής ανόδου των κοινωνικών ανησυχιών αρχικά για τη ρύπανση και τη διατήρηση των πηγών ενέργειας και αργότερα για μια διευρυμένη ατζέντα περιβαλλοντικών προβλημάτων. Οι Floyd κ.ά., (1997) σημείωσαν ότι η διεύρυνση της ατζέντας των προβλημάτων, οδήγησε τους Dunlap κ.ά., (1992) στη μετατροπή του N.E.P. από «New Environmental Paradigm», δηλαδή Νέο Περιβαλλοντικό Παράδειγμα σε «New Ecological Paradigm», δηλαδή Νέο Οικολογικό Παράδειγμα. Αυτή η σημασιολογική αλλαγή της συντομογραφίας σηματοδότησε μια ευρύτερη ολιστική ματιά επί των παγκοσμίων περιβαλλοντικών συνθηκών. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.29-30)

Την εποχή όμως των αρχών της δεκαετίας του ογδόντα οι Η.Π.Α. και όλες οι βιομηχανικές χώρες είχαν ως πρώτη προτεραιότητα την επανάκαμψη από την πετρελαϊκή κρίση της δεκαετίας του εβδομήντα. Παρομοίως στην Ευρώπη οι κυβερνήσεις επέλεξαν να λησμονήσουν και να θέσουν στο περιθώριο τις προβλέψεις του πονήματος «Περιορισμοί στη Μεγέθυνση» του Κλαμπ της Ρώμης του 1971. Το «Περιορισμοί στη Μεγέθυνση» υπογράμμιζε ότι η αύξηση του πληθυσμού και η απεριόριστη οικονομική μεγέθυνση θα οδηγούσαν προοδευτικά στην εξάντληση των μη ανανεώσιμων πηγών και θα κατέστρεφαν το φυσικό περιβάλλον. Δυστυχώς οι πετρελαϊκές κρίσεις του 1973 και του 1978 προσπέρασαν τις προβλέψεις αυτές, χαρακτηρίζοντάς τες πολύ απαισιόδοξες (Peattie, 1995, σ. 6). Τα μέσα του ογδόντα αργότερα έγιναν μια εποχή διάσημη για την αλόγιστη οικονομική μεγέθυνση. Ως συνέπεια πιθανώς παρατηρούμε και μια ένδεια στην παραγωγή θεωρίας ή και έρευνας στην περιοχή του οικολογικού μάρκετινγκ. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.30)

Στις Η.Π.Α. ο Crosby κ.ά., (1981) και οι Crosby και Taylor (1982) ακολουθώντας το μοντέλο των E.C.C.s ερεύνησαν την ανταπόκριση των καταναλωτών σε νόμο της πολιτείας του Michigan που αφορούσε την επιστροφή κενών φιαλών αναψυκτικών και μπύρας. Επιφανής εξαίρεση για τη δεκαετία του ογδόντα είναι ο Balderjahn από το Πανεπιστήμιο του Πότσδαμ της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Ο Balderjahn (1988) συνέβαλε σε μια περιεκτικότερη κατανόηση της συνείδησης των καταναλωτών. Αν και ξεκίνησε και αυτός την έρευνά του από το μοντέλο των E.C.C.s, ήταν ο πρώτος που διεύρυνε την έρευνα επί της οικολογικά υπεύθυνης καταναλωτικής συμπεριφοράς. Στο δικό του μοντέλο συμπεριέλαβε ευρύτερα θέματα από αυτό της διατήρησης των πηγών ενέργειας. Εμφανίζονται για πρώτη φορά οι έννοιες της οικολογικά υπεύθυνης αγοράς και της χρήσης των προϊόντων. Ο Balderjahn αντιμετώπισε δυσκολίες στην εύρεση κοινών δημογραφικών ή και ψυχογραφικών χαρακτηριστικών που να μπορούν να περιγράψουν και να προβλέψουν όλες τις διαστάσεις του μοντέλου του. Κατέληξε να αναρωτιέται εάν όντως υπάρχει μια έστω και σχετικά συνεκτική εικόνα της ύπαρξης ενός γενικού προφίλ των E.C.C.s. Κατά τη γνώμη μας η συμβολή του ήταν πολύ μεγάλη, παρατηρήσαμε όμως ότι δεν εξέτασε τις πιθανές σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις συμπεριφορικές διαστάσεις του μοντέλου του. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.30)

Από τις αρχές της δεκαετίας του ενενήντα η έρευνα στο οικολογικό μάρκετινγκ άρχισε να επεκτείνεται αντανάκλωντας την ανάπτυξη των περιβαλλοντικών ανησυχιών της κοινωνίας. Η ατζέντα των περιβαλλοντικών προβλημάτων διευρύνθηκε και συμπεριέλαβε, εκτός από την εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, μια ποικιλία θεμάτων, όπως τα λιγότερα βλαβερά προϊόντα, την «πράσινη» διαφήμιση και κυρίως την ανακύκλωση. Ακολουθώντας, σε ένα βαθμό, τις υποδείξεις της ακαδημαϊκής έρευνας, εμφανίσθηκαν τοπικά προγράμματα ανακύκλωσης στη Βόρεια Αμερική και σχεδόν παντού στην

Ευρώπη. Ακολούθησε ο χώρος των επιχειρήσεων, όπου κάποιες φίρμες σχεδίασαν και υλοποίησαν οικολογικές στρατηγικές διαφόρων ειδών για παράδειγμα την παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον καταναλωτικών αλλά και βιομηχανικών προϊόντων, επίσης ανακυκλώσιμες συσκευασίες κλπ. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.31)

Η άνοδος του ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος γίνεται φανερή από τον όγκο των δημοσιεύσεων που ήρθαν στο φως. Πολύ περισσότερα, σε σχέση με άλλες δεκαετίες, άρθρα, βιβλία, μονογραφίες κ.ά. παρουσιάστηκαν τουλάχιστον στην αγγλόφωνη βιβλιογραφία. Κατά τη διάρκεια του εβδομήντα και του ογδόντα πρακτικά υπήρχε μια μόνο ευρέως γνωστή μονογραφία, αυτή του Henion (1976) «Ecological Marketing». Κατά τη δεκαετία του ενενήντα τα ράφια των βιβλιοθηκών γέμισαν από σχετικά βιβλία, τα γνωστότερα από τα οποία είναι των: Charter (1992) «Greener Marketing», Coddington (1993) «Environmental Marketing», Hopfenbech (1993) «The Green Management Revolution», Ottman (1993 και 1997) «Green Marketing», Peattie (1992) «Green Marketing» και (1995) «Environmental Marketing Management», McDonagh και Prothero (1997) «Green Management», Charter και Polonsky (1999) «Greener Marketing». (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.31)

Όσο για τα άρθρα, μια προσεκτική ματιά στην αρθρογραφία του ενενήντα δείχνει ότι έχουν υπάρξει τρεις προσεγγίσεις της συμβολής του μάρκετινγκ στην περιβαλλοντική προστασία. Η πρώτη προσέγγιση περιλαμβάνει άρθρα, τα οποία είναι για πρώτη φορά ξεκάθαρα προσανατολισμένα στη στρατηγική. Αυτό το ρεύμα επικεντρώνεται σε προτάσεις εναλλακτικών οικολογικών στρατηγικών, είτε σε κερδοσκοπικούς είτε σε μη-κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Σε κάποιες περιπτώσεις οι προτεινόμενες στρατηγικές βασίζονται σε οικολογική έρευνα καταναλωτών που έχει προηγηθεί ή υιοθετηθεί (Ottman, 1992 και 1996, Schlegelmilch κ.ά., 1996, Bohlen κ.ά., 1993, Wong κ.ά., 1996). Σε άλλες περιπτώσεις οι στρατηγικές προτάσεις βασίζονται σε έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί σε στελέχη επιχειρήσεων (McDaniel και Rylander, 1993, Drumwright, 1994, Peattie και Ringler, 1994, Mendelson και Polonsky, 1995, Miller και Szekely, 1995, Grove κ.ά., 1996). (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.31-32)

Η δεύτερη προσέγγιση ουσιαστικά αντιπροσωπεύει την εξέλιξη της οικολογικής έρευνας καταναλωτών κατά τη διάρκεια των προηγούμενων δεκαετιών. Οι ερευνητές της καταναλωτικής συμπεριφοράς κατ' ουσία ακολουθούν αυτήν την προσέγγιση. Η έμφαση εξακολουθεί να βρίσκεται στο προφίλ των Ο.Σ.Κ.. Η συνήθης πρακτική είναι να εξετάζονται αποσπάσματα της έννοιας που ονομάσαμε «Οικολογικά Συνειδητή Καταναλωτική Συμπεριφορά» (Ο.Σ.Κ.Σ.) σε σχέση με μια ευρεία γκάμα προσδιοριστικών της παραγόντων (Granzin και Olsen, 1991, Baldassare και Katz, 1992, Scott και Willits, 1994, Martin και Simintiras, 1995, Shrum κ.ά., 1995). Πολύτιμη συμβολή στην καλύτερη κατανόηση και στην εμβάθυνση επί της οικολογικής καταναλωτικής συμπεριφοράς εμφανίζεται στην εξαιρετική δουλειά ενός αριθμού ερευνητών. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.32)

Για παράδειγμα οι Pickett κ.ά., (1993) συνδύασαν διάφορα πρότυπα συμπεριφοράς σε ένα σύνθετο μέτρο που αντιπροσώπευε τη συμπεριφορά «εξοικονόμησης» και εξέτασαν τις σχέσεις μεταξύ αυτού του μέτρου και επιλεγμένων δημογραφικών και ψυχοκοινωνικών μεταβλητών. Κατέληξαν ότι «μία σύνθετη κλίμακα αυτοαναφερόμενης συμπεριφοράς εξοικονόμησης δεν παρέχει ικανοποιητικές σχέσεις πρόβλεψης από ψυχο-κοινωνικές ή δημογραφικές αναφορές». Σε συμφωνία με τον Balderjhan (1988) συμπέραναν ότι δεν υπάρχει «μια γενική εικόνα του καταναλωτή που εξοικονομεί». (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.32)

Ο Troy (1994) εργάστηκε επί των διαστάσεων που ορίζουν το πλαίσιο της περιβαλλοντικής καταναλωτικής συνείδησης. Οι Stanley και Lasonde (1996), βασιζόμενοι στον Troy εξέτασαν μια ευρεία γκάμα περιβαλλοντικών συμπεριφορών. Οι Schlegelmilch κ.ά., (1996) πρότειναν τον πολυ-διαστασιακό χαρακτήρα της Οικολογικής Συνείδησης και εξέτασαν πλευρές της αγοραστικής συμπεριφοράς καθώς και της ανακύκλωσης. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.32)

Οι Minton και Rose (1997) εξέτασαν την περιβαλλοντικά φιλική καταναλωτική συμπεριφορά. Ο Roberts (1996) καθώς και οι Roberts και Bacon (1997) ήταν οι πρώτοι που δημοσίευσαν τον όρο Ecologically Conscious Consumer Behaviour (E.C.C.B.), δηλαδή «Οικολογικά Συνειδητή Καταναλωτική Συμπεριφορά» (Ο.Σ.Κ.Σ.) στην ακαδημαϊκή έρευνα μάρκετινγκ. Συμπεριέλαβαν όλους τους τύπους της Ο.Σ.Κ.Σ. σε ένα μονο-διαστασιακό πολυθεματικό μέτρο. Οι ερευνητές, με σκοπό να περιγράψουν και να προβλέψουν την Ο.Σ.Κ.Σ., χρησιμοποίησαν, ως ανεξάρτητες μεταβλητές, επιλεγμένα δημογραφικά καθώς και την Αντίληψη Αποτελεσματικότητας του Καταναλωτή (Perceived Consumer Effectiveness) που υιοθέτησαν από τον Antil (1984), το Νέο Περιβαλλοντικό Παράδειγμα (New Environmental Paradigm) που αρχικά δημιουργήθηκε από τους Dunlap και Van Liere (1978) και μετά μετρήθηκε από τους Noe και Snow (1990) και τέλος το δικό τους μέτρο του (πολιτικού) Φιλελευθερισμού (Liberalism). Γενικά σημειώνεται ότι όλες οι προσπάθειες που περιλαμβάνονται στην προσέγγιση της συμπεριφοράς του καταναλωτή καταλήγουν σε προτάσεις προς τα στελέχη του μάρκετινγκ των επιχειρήσεων καθώς και προς την πολιτεία και την τοπική αυτοδιοίκηση. Οι δικές μας ερευνητικές προσπάθειες στην Ελλάδα ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.32-33)

Την εποχή περίπου που δημοσίευσε ο Roberts το έργο του ξεκίνησαν και οι δικές μας ερευνητικές προσπάθειες στην Ελλάδα, τα αποτελέσματά τους όμως δημοσιεύθηκαν μετά το 2000. Το εκπληκτικό είναι ότι χωρίς να είμαστε σε γνώση της προσέγγισης του Roberts αναπτύξαμε και εμείς την έννοια της Οικολογικά Συνειδητής Καταναλωτικής Συμπεριφοράς με τις ίδιες αγγλικές λέξεις, δηλαδή Ecologically Conscious Consumer Behaviour, την οποία εντάξαμε όμως μέσα σε ένα διακριτά διαφορετικό θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύσσεται στο επόμενο κεφάλαιο. Γενικά, η έρευνα του οικολογικού

μάρκετινγκ ξεκίνησε μετά τα μέσα της δεκαετίας του ενενήντα στην Ελλάδα. Η δική μας προσέγγιση βασίσθηκε στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας μέχρι και τα μέσα του ενενήντα. Η ανασκόπηση αυτή είχε αναδείξει κάποια βασικά θέματα: α) η κάθε μελέτη εξετάζε έναν ή δυο τύπους οικολογικής συμπεριφοράς, με χρησιμοποίηση διαφόρων όρων για παράδειγμα ανακύκλωση, πράσινη κατανάλωση, οικολογικά ευαίσθητη κατανάλωση κλπ. Η ανακύκλωση συνήθως εξετάσθηκε χωριστά από την αγοραστική συμπεριφορά β) στις περισσότερες περιπτώσεις η έρευνα στόχευε στη σκιαγράφηση του προφίλ των οικολογικών καταναλωτών με χρήση δημογραφικών στοιχείων, στάσεων και μεταβλητών προσωπικότητας (ψυχογραφικά) γ) κοινά αποδεκτό προφίλ των οικολογικών καταναλωτών δεν είχε αποκαλυφθεί, μάλιστα διατυπώθηκαν και απόψεις, ότι άλλοι είναι οι καταναλωτές που υιοθετούν έναν τύπο οικολογικής συμπεριφοράς (π.χ. ανακύκλωση) και άλλοι αυτοί που υιοθετούν έναν άλλο (π.χ. αγοράζουν βιολογικά προϊόντα) δ) οι διαφορές στα αποτελέσματα των διαφόρων μελετών αποδίδονται συνήθως στις διαφορές τόπου, χρόνου και μεθοδολογίας (δειγματοληψίας και μέτρησης των μεταβλητών). (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.33)

Μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης προσέγγισης (στρατηγική και συμπεριφορά του καταναλωτή) δεν επισημαίνονται σημαντικές διαφορές αναφορικά με την θεωρητική άποψη στην οποία βασίζονται. Αντίθετα μπορούν να θεωρηθούν συνεργαζόμενες και αλληλοσυμπληρούμενες κατευθύνσεις. Αυτές οι προσεγγίσεις αναγνωρίζουν τη βασική θεωρία της διαδικασίας του μάρκετινγκ, σύμφωνα με την οποία η έρευνα καταναλωτή είναι η προϋπόθεση για τη λήψη αποφάσεων σχεδιασμού και υλοποίησης μιας αποτελεσματικής στρατηγικής μάρκετινγκ. Αυτό κατά κάποιο τρόπο φαίνεται και από το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις οι ίδιοι ακαδημαϊκοί ερευνητές, όπως είναι για παράδειγμα οι Schlegelmilch κ.ά., (1992 και 1996) , οι Peattie και Ringler (1994) καθώς και ο Peattie (1995), ο Polonsky (1995) και οι Polonsky κ.ά., (1997), ασχολούνται και με τις δυο κατευθύνσεις ταυτόχρονα. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.34)

Η τρίτη προσέγγιση προέρχεται κυρίως από το χώρο των μεταμοντέρνων ακαδημαϊκών του μάρκετινγκ και αφορά στον ισχυρισμό ότι αυτό που απαιτείται στο πεδίο του μάρκετινγκ είναι μια στροφή από το μικρο-μάρκετινγκ στο μακρομάρκετινγκ, όπως έχουν προτείνει μεταξύ άλλων και οι Kilbourne και Beckmann (1998). Οι Van Dam και Apeldoorn (1996) εισήγαγαν τον όρο «αιεφόρο μάρκετινγκ» (sustainable marketing), το οποίο κατά τους παραπάνω συγγραφείς είναι «το μάρκετινγκ εντός μιας αιεφόρου οικονομικής ανάπτυξης». Οι συγγραφείς παρουσίασαν την δική τους άποψη για τις διαφορές μεταξύ «οικολογικού», «πράσινου» και «αιεφόρου» αντίληψης του μάρκετινγκ, ως υποσυνόλου του «περιβαλλοντικού» μάρκετινγκ. Αναφερόμενοι στον Fisk (1973) αντιλαμβάνονται το οικολογικό μάρκετινγκ να

επικεντρώνεται «σε μια διογκούμενη περιβαλλοντική κρίση και την επιθυμία και ικανότητα των μάρκετερς να αναλαμβάνουν ευθύνη για την αποφυγή αυτής της κρίσης». Τοποθετούν το οικολογικό μάρκετινγκ εντός των πλαισίων του μάρκετινγκ με κοινωνικό προσανατολισμό (societal marketing). Όσο για το πράσινο μάρκετινγκ ισχυρίζονται ότι επικεντρώνεται «στην έλξη της αγοράς και στην νομοθετική ώθηση προς βελτιωμένες, περιβαλλοντικά φιλικές επιχειρηματικές δράσεις». Υπό αυτήν την έννοια τοποθετούν το πράσινο μάρκετινγκ εντός των πλαισίων του συμβατικού μάρκετινγκ (conventional marketing). Η δική τους οπτική υπογραμμίζεται από μια διάθεση μομφής τόσο προς το οικολογικό όσο και προς το πράσινο μάρκετινγκ, κυρίως διότι αυτά αποσκοπούν στο συνδυασμό της κερδοφορίας με την αειφόρο περιβαλλοντική ποιότητα για την κοινωνία γενικά. Ούτε οι ίδιοι όμως ξεκαθαρίζουν το εάν η έννοια του κέρδους βρίσκεται ή όχι εντός της δικής τους αντίληψης για την αειφόρο ανάπτυξη. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.34-35)

Οι ίδιοι συγγραφείς κριτικάροντας το βιβλίο του Peattie «Green Marketing, 1992» υποστηρίζουν ότι η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ του αειφόρου και του πράσινου μάρκετινγκ είναι ότι η φιλικότητα προς το περιβάλλον στο αειφόρο μάρκετινγκ είναι ένα θέμα κοινωνικών και ηθικών κινήτρων, ενώ στο πράσινο μάρκετινγκ προέρχεται από τις πιέσεις της αγοράς και χρησιμοποιείται ως εργαλείο του μάρκετινγκ. Αυτή η κριτική θα μπορούσε να θεωρηθεί μάλλον άδικη για τον Peattie, ο οποίος λίγα χρόνια αργότερα εισήγαγε τον ορισμό του περιβαλλοντικού μάρκετινγκ εντός των πλαισίων της αειφορίας (Peattie, 1995, σ. 28). (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.35)

Οι Kilbourne και Beckmann (1998), εργαζόμενοι στην ίδια κατεύθυνση με τους Van Dam και Arelidoorn (1996), επικεντρώνουν τον προβληματισμό τους επίσης στην έννοια της αειφορίας. Υποστήριξαν ότι το μικρο-μάρκετινγκ καθοδηγείται από το Κυρίαρχο Κοινωνικό Παράδειγμα (Dominant Social Paradigm) στις Η.Π.Α. και ότι η αναγκαία στροφή της κοινωνίας προς το Νέο Περιβαλλοντικό Παράδειγμα (New Environmental Paradigm) απαιτεί την οπτική του μακρομάρκετινγκ. Λίγα χρόνια πριν, η Kilbourne (1995) παρουσίασε τη δική της άποψη για την έννοια του όρου «πράσινος». Χαρακτήρισε το «πράσινο» ως μια δισταδιακή αντίληψη που περιλαμβάνει την πολιτική διάσταση και τη διάσταση της θέσης του ανθρώπου επί της γης. Κατά τη γνώμη της υπάρχουν πολλοί τύποι «πράσινου», όπως η περιβαλλοντολογία, η εξοικονόμηση, η ευημερία του ανθρώπου, η συντήρηση και η οικολογία. Εντός αυτού του θεωρητικού πλαισίου της, η Kilbourne (1995) εξέτασε την πράσινη διαφήμιση και κατέληξε στο ότι κάθε τύπος της έννοιας του πράσινου αντιπροσωπεύει ένα διαφορετικό πολιτικό προσανατολισμό και μια διαφορετική τοποθέτηση του ανθρώπου απέναντι στη φύση. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.35)

Και οι δυο παραπάνω προσπάθειες, αν και από τη μια πλευρά έχουν υποστεί κριτική για μια αναίτια πρόκληση σύγχυσης σε ότι αφορά τους όρους, μια αδικαιολόγητη αυστηρότητα απέναντι στη μικρο-μάρκετινγκ οπτική και κάποιες μάλλον μονομερείς προσωπικές απόψεις, από την άλλη πλευρά εμφανώς έχουν προσφέρει πολύτιμη συμβολή που εδράζεται σε καλές προθέσεις και ηθική ακεραιότητα. Έστω και εμμέσως αναδεικνύουν το ζήτημα της κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και της περιβαλλοντικής προστασίας. Η ουσία της άποψής τους περί μακρο-μάρκετινγκ δίνει έμφαση στην αδιαμφισβήτητη αναγκαιότητα ριζικής στροφής σε πολιτικό επίπεδο και της αναγκαιότητας αυστηρών νόμων και κανονισμών καθώς και στη σχετική αναγκαία προσαρμογή του μάρκετινγκ εντός της αιφόρου ανάπτυξης. Όπως έχει προαναφερθεί, η αιφόρος ανάπτυξη απαιτεί πολυ-επιστημονική συνεργασία για την εξασφάλιση της επιτυχίας της. Η συνεργασία είναι ακόμη περισσότερο απαραίτητη εντός των πλαισίων της ίδιας επιστήμης. Αυτό φαίνεται να το αναγνωρίζουν και οι Kilbourne και Beckmann (1998), οι οποίοι, παρά την αυστηρότητα της κριτικής που ασκούν, συμπεραίνουν ότι «η συμβιωτική σχέση μεταξύ των ερευνητικών μακρο- και μικροπλαισίων είναι η μέγιστη πρόκληση της ακαδημίας του μάρκετινγκ για τον 21ο αιώνα». Στην πραγματικότητα είναι απλό να κατανοήσουμε ότι δεν υπάρχει ακαδημαϊκός του μάρκετινγκ που εργάζεται για τη συμβολή του μάρκετινγκ στην περιβαλλοντική προστασία και δεν κατανοεί την αναγκαιότητα της αιφόρου ανάπτυξης. Βεβαίως είναι τελείως διαφορετικό ζήτημα το ότι δε συμφωνούμε όλοι στην κατεύθυνση των πολιτικών επιλογών που μπορούν να οδηγήσουν στην αιφόρο ανάπτυξη. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.35-36)

Σχετικά με το ζήτημα της κερδοφορίας, η αιφόρος ανάπτυξη θεωρητικά σίγουρα απαιτεί όρια στη μεγέθυνση, καθώς επίσης και έλεγχο στη δύναμη των μεγάλων επιχειρήσεων και των κερδών. Από την άλλη πλευρά θα ήταν αστήρικτο να θεωρήσουμε ότι η σχετική με την αιφόρο ανάπτυξη θεωρία σκοπεύει στην εξαφάνιση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας καθώς και της ανταγωνιστικότητας, είτε στους ιδιωτικούς είτε ακόμη και στους δημόσιους οργανισμούς και επιχειρήσεις. Εντός των πλαισίων του καπιταλιστικού συστήματος μια τέτοια θεώρηση κατά τη γνώμη μας είναι συντοίς άλλους και ουτοπική. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.36)

Σε ότι αφορά ειδικότερα το μάρκετινγκ, είναι γνωστό ότι έχει κατηγορηθεί από πολλές πλευρές και πολύ αυστηρά, όχι πάντοτε άδικα, για το ότι ο ρόλος του αφορά αποκλειστικά τη μεγιστοποίηση των κερδών. Όντως, παρά την εξέλιξη της αντίληψης του μάρκετινγκ, από αυτήν της παραγωγής σε αυτήν του μάρκετινγκ με κοινωνικό προσανατολισμό, ο κάθε ορισμός του μάρκετινγκ, για παράδειγμα αυτός της A.M.A το 1985 ή των Kotler και Armstrong (1991, σ. 5) ή των McCarthy και Perreault (1993, σ. 8), περιέχει τη διάσταση του ρόλου του μάρκετινγκ που διαχρονικά ήταν, είναι και θα είναι η μεγιστοποίηση των κερδών των επιχειρήσεων

μέσω της ικανοποίησης των αναγκών και επιθυμιών των αγοραστών τους. Ακόμη περαιτέρω, στην πράξη οι δραστηριότητες του μάρκετινγκ στις περισσότερες περιπτώσεις υλοποιούνται με έναν τρόπο που επικεντρώνεται μόνο στην πρώτη διάσταση του ρόλου του μάρκετινγκ, δηλαδή στη μεγιστοποίηση του κέρδους «ξεχνώντας» τη δεύτερη πλευρά, αυτήν της ικανοποίησης των αναγκών και επιθυμιών. Σε ένα βαθμό είναι η πρακτική εφαρμογή της θεωρίας του μάρκετινγκ αυτή που διαμορφώνει συνολικά την εικόνα του μάρκετινγκ ως αποκλειστικά προσανατολισμένου στο κέρδος. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.36-37)

Από την άλλη πλευρά, η κριτική εναντίον του μάρκετινγκ, το οποίο πολύ συχνά αντιμετωπίζεται ως ο απόλυτα υπεύθυνος παράγων της επιδίωξης κέρδους, μοιάζει μερικές φορές ως μη τεκμηριωμένη, αβάσιμη ή ακόμη και άδικη. Το να κατηγορείται το μάρκετινγκ ή και μόνο το μάρκετινγκ για τον προσανατολισμό των επιχειρήσεων στο κέρδος χρειάζεται σκέψη. Πρώτον, αυτού του είδους η κριτική πολύ συχνά αποτυγχάνει στο να κατανοήσει τις διαφορές μεταξύ της θεωρίας και της διοικητικής εφαρμογής του μάρκετινγκ (Van Dam και Apeldoorn, 1996). Δεύτερον, θα πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψη μας ότι οι πηγές του μάρκετινγκ βρίσκονται ουσιαστικά εντός των πλαισίων του καπιταλιστικού κοινωνικοοικονομικού συστήματος. Το καπιταλιστικό σύστημα εξελίχθηκε στη βάση της ατομικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής. Ανεξάρτητα από τις παραλλαγές του συστήματος, από εποχή σε εποχή και από τόπο σε τόπο, ο απόλυτος σκοπός των επιχειρήσεων είναι να επιδιώκουν το κέρδος σε περιβάλλον «ελεύθερης» αγοράς. Ιδιαίτερα μετά τις ιστορικές αλλαγές στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες της ανατολικής Ευρώπης, κατά το τέλος της δεκαετίας του ογδόντα, το σύστημα της ελεύθερης αγοράς υποστηρίζεται πλέον ως το μοναδικό ρεαλιστικό και πετυχημένο κοινωνικοοικονομικό μοντέλο. Είναι αυτό αληθές; Ακόμη κι αν αφήσουμε στην άκρη την πολιτολογία (ζήτημα που είναι πέραν του σκοπού του παρόντος συγγράμματος) θεωρούμε ότι, εάν η αλήθεια ήταν τόσο απλή, όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο καπιταλισμός δε θα ήταν τόσο φανερά αλλά και τόσο σοβαρά. Ακόμη και εάν όλα όσα είπαν οι κομμουνιστές για τον υπαρκτό σοσιαλισμό ήταν «φενάκη», είναι φανερό πως όλα όσα είπαν για τον καπιταλισμό ήταν αλήθεια. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.37)

Και αυτό διότι τα μεγάλα προβλήματα της οικονομικής μεγέθυνσης στην ελεύθερη αγορά είναι ευανάγνωστα στον όποιο αντικειμενικό παρατηρητή. Η φτώχεια, η ανεργία, η κοινωνική αδικία είναι μόνο ελάχιστα παραδείγματα των παρενεργειών της καπιταλιστικής οικονομικής μεγέθυνσης. Μαζί με τα παραπάνω προβλήματα, η περιβαλλοντική κρίση, που αντιμετωπίζουν η παρούσα και οι μελλοντικές γενιές, είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα που προέρχεται κυρίως από την αλόγιστη παραγωγική διαδικασία των μεγάλων βιομηχανικών χωρών. Περιβαλλοντικές καταστροφές βέβαια έχουν προκληθεί και από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα που έχουν συμβεί σε χώρες με

διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά συστήματα. Έχουν υπάρξει περιπτώσεις που, είτε χώρες με κάποιο μοντέλο ελεύθερης αγοράς είτε χώρες που υιοθέτησαν στο παρελθόν ένα σύστημα κεντρικά σχεδιαζόμενης οικονομίας, δε μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη περιβαλλοντική καταστροφή. Για παράδειγμα το ατύχημα του αντιδραστήρα του Τσέρνομπιλ στις 25-26 Απριλίου του 1986 συνέβη στη Σοβιετική Ουκρανία. Από την άλλη πλευρά, το 1976 και το 1983 τόνοι τοξικών αερίων απελευθερώθηκαν στην περιοχή του Σεβέσο στην Ιταλία και το 1984 μεγάλη διαρροή τοξικών καπνών σκότωσε 4.000 ανθρώπους και τραυμάτισε δεκάδες χιλιάδες στη Βομβάη της Ινδίας (Peattie, 1995, σ. 22). (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.37-38)

Στην αυγή της νέας χιλιετίας χρειάζεται να δούμε τη συμβολή του μάρκετινγκ στην περιβαλλοντική προστασία ίσως από μια αντίστροφη οπτική από αυτήν της δεκαετίας του εβδομήντα. Διεκδικώντας από τις κυβερνήσεις και τους διεθνείς οργανισμούς να προχωρήσουν σε πολιτικές αλλαγές προς μια κοινωνία εξοικονόμησης των φυσικών πηγών, ταυτόχρονα θα πρέπει να ασχοληθούμε και με τις αναγκαίες συμπεριφορικές αλλαγές των καταναλωτών. Το μάρκετινγκ θα μπορούσε πρώτα να αναγνωρίσει, να εξετάσει και να βελτιώσει τις αλλαγές στην αγορά που αφορούν στη φιλο-περιβαλλοντική αγοραστική συμπεριφορά. Ο Peattie (1995, σ. 79) έγραψε ότι υπάρχει μια δεύτερη φάση του «πρασινίζειν» (greening) μπροστά μας, φάση κατά την οποία οι καταναλωτές, που έστω και μερικώς υιοθέτησαν αγορές φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του ενενήντα, θα αρχίσουν να αναρωτιούνται εάν όντως χρειάζονται να αγοράζουν και να χρησιμοποιούν κάθε δεδομένο προϊόν ή υπηρεσία. Υπάρχουν πιθανότητες να αρχίσουν να προβληματίζονται επί των επιπτώσεων της υπερκατανάλωσης. Ο Peattie έτρεφε την ελπίδα ότι στα χρόνια του 2000 θα μπορούσαμε να βιώσουμε στις λεγόμενες δυτικές κοινωνίες, μια μετάβαση προς μια μελλοντική κοινωνία εξοικονόμησης από την πλευρά των καταναλωτών σε συνδυασμό με τις αναγκαίες παγκόσμιες και εθνικές κοινωνικές, πολιτικές και νομοθετικές ρυθμίσεις. (Ειρήνη Τηλικίδου, 2008, σ.38)

8. Γιατί να στραφούμε σε φιλικά προς το περιβάλλον ξενοδοχεία;

Γιατί απλά είναι ανάγκη. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των ξενοδοχείων που εφαρμόζουν περιβαλλοντική πολιτική στο εξωτερικό όλο και αυξάνει, ανάμεσά τους μεγάλα ονόματα ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων όπως η Jury's Inn hotels στην μεγάλη Βρετανία. Γιατί τα πράσινα ξενοδοχεία εκτός του ότι εξοικονομούν χρήματα στον ιδιοκτήτη, εξοικονομούν φυσικούς πόρους στον πλανήτη ενισχύοντας την βιωσιμότητα, ενώ παράλληλα προωθούν την περιβαλλοντική συνείδηση στους φιλοξενούμενους. Τέλος, γιατί υπάρχουν τουρίστες που είναι "περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι" εφαρμόζοντας απλές πρακτικές εξοικονόμησης στην καθημερινότητα και που θέλουν όταν ταξιδεύουν να τους δίνεται η ίδια δυνατότητα εφαρμογής των πιστεύω τους. Η

Green Seal, ένας οργανισμός που πιστοποιεί τις περιβαλλοντικές πολιτικές ποικίλων επιχειρήσεων, διεξήγαγε έρευνα πριν από λίγα χρόνια διαπιστώνοντας ότι κατά μέσο όρο ένα ξενοδοχείο 150 δωματίων καταναλώνει σε μία εβδομάδα, όσο 1004 νοικοκυριά καταναλώνουν σε ένα χρόνο! Ο βασικός λόγος είναι ότι οι άνθρωποι στις κατοικίες τους έχουν επίγνωση του κόστους του νερού και της ενέργειας, στα ξενοδοχεία η αυξημένη κατανάλωση δεν έχει καμία επίδραση στην τιμή. Η δυνατότητα της αυξημένης κατανάλωσης είναι απόλυτα συνυφασμένη με την παροχή υπηρεσιών και την πολυτέλεια. Μπορούμε όμως να έχουμε την πολυτέλεια ενός ξενοδοχείου αλλά χωρίς να καταστρέφουμε το περιβάλλον; Υπάρχουν πολλές τεχνολογίες π.χ. αποταμίευσης νερού που μειώνουν τις λειτουργικές δαπάνες. Έρευνες έχουν δείξει ότι τα ξενοδοχεία που χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες εξοικονόμησης νερού, καταναλώνουν το ένα πέμπτο του νερού ανά φιλοξενούμενο σε σχέση με ξενοδοχεία που δεν χρησιμοποιούν και το σημαντικότερο είναι ότι οι φιλοξενούμενοι δεν παρατηρούν καμία διαφορά στα επίπεδα άνεσης και πολυτέλειας. Αυτές οι συσκευές εκτός του ότι συμβάλλουν στην μείωση του νερού συμβάλλουν και στην μείωση της ενέργειας για θέρμανση νερού. Τα πράσινα ξενοδοχεία επιδεικνύουν καθημερινά ότι οι περιβαλλοντικοί και οικονομικοί στόχοι μπορούν να επιτευχθούν παράλληλα. (<http://www.buildings.gr>)

Το ξενοδοχείο Jury's Inn στην Γλασκόβη, χτίστηκε το 2003 και είναι το μεγαλύτερο ξενοδοχείο αυτή τη στιγμή στη Σκωτία. Είναι ένα σύγχρονο κτίριο με 321 δωμάτια που ακολουθήθηκαν αυστηρές αρχές θερμομόνωσης, τριπλά τζάμια και σύγχρονα συστήματα θέρμανσης και ψύξης αυξημένης ενεργειακής απόδοσης. Παρόλα αυτά με την λειτουργία του παρατηρήθηκε αυξημένη κατανάλωση ενέργειας και νερού. Από τότε ξεκίνησε ένας αγώνας προσπάθειας εξοικονόμησης φυσικών πόρων από τους managers και το προσωπικό του ξενοδοχείου με κυρίως απλές μεθόδους. Η πρωτόγνωρη περιβαλλοντική συνείδηση και η εφαρμογή απλών βημάτων εξοικονόμησης ενέργειας και νερού και ανακύκλωσης το έκαναν να ξεχωρίσει. Οι μέθοδοι που ακλούθησαν εφαρμόστηκαν σταδιακά, με την λειτουργία του ξενοδοχείου εντοπίζονταν τα κρίσιμα σημεία, που συνέβαλλαν στην αυξημένη κατανάλωση φυσικών πόρων, κυρίως με την τοποθέτηση μετρητών ενέργειας και νερού. (<http://www.buildings.gr>)

Ας δούμε αναλυτικά τις μεθόδους εξοικονόμησης φυσικών πόρων και ενέργειας που εφαρμόζονται:

- Συνεχής ενημέρωση και προτροπή του προσωπικού για εξοικονόμηση. Για παράδειγμα στα συνεργεία καθαρισμού επιτρέπεται μόνο μία φορά να τραβάνε το καζανάκι για τον καθαρισμό της τουαλέτας.
- Ηλεκτρικές συσκευές με υψηλή ενεργειακή απόδοση που μειώνουν έως και 60% την κατανάλωση ενέργειας.

- Ηλεκτρονικές συσκευές με πιστοποιημένη χαμηλή ενεργειακή κατανάλωση.
- Τακτική συντήρηση των κλιματιστικών και των καυστήρων.
- Εγκατάσταση θερμοστατών στα δωμάτια και αυτονομία θέρμανσης ή κλιματισμού.
- Ρύθμιση θερμοσίφωνα στους 50°C (αντί για τους 60°C) και του κλιματιστικού στους 26° C βαθμούς το καλοκαίρι και στους 20°C βαθμούς το χειμώνα.
- Κλείσιμο των συσκευών από τον κεντρικό διακόπτη (ON/OFF και όχι από το τηλεχειριστήριο, δηλαδή Stand-by) κυρίως αυτών που χρησιμοποιούνται από τους υπαλλήλους.
- Λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης (εξασφάλιση 8-15 φορές μεγαλύτερη διάρκεια ζωής από τους κοινούς λαμπτήρες καθώς και 4-5 φορές λιγότερη κατανάλωση ενέργειας).
- Αισθητήρες φώτων σε όλους τους διαδρόμους και τους κοινόχρηστους χώρους.
- Χρήση καρτών (key card) για τον έλεγχο του φωτισμού και κλιματισμού.
- Χρήση ροοστατών στα φωτιστικά, έτσι ώστε να ρυθμίζεται το επίπεδο φωτεινότητας του χώρου και να αποφεύγεται η σπατάλη.
- Αισθητήρες σε όλες τις βρύσες για αυτόματο κλείσιμο. Μια ανοιχτή βρύση καταναλώνει 9 λίτρα νερό το λεπτό! (πλύσιμο πιάτων βούρτσισμα δοντιών κ.λπ.)
- Τοποθετώντας μετρητές κατανάλωσης νερού σε όλο το κτίριο, έτσι ώστε να επισκευάζεται αμέσως η παραμικρή διαρροή. Μια σταγόνα το δευτερόλεπτο κοστίζει πάνω από 4 λίτρα την ημέρα ή αλλιώς 1500 λίτρα ετησίως!
- Καζανάκια με μηχανισμό διπλής ροής νερού.
- Συσκευές μετατοπίσεως νερού (hippo bags). Η αντικατάσταση όλων των καζανακίων ενός ξενοδοχείου με νέας τεχνολογίας είναι ιδιαίτερα ακριβή γι' αυτό υπάρχουν ειδικές σακούλες που τοποθετούνται μέσα στο καζανάκι μετατοπίζοντας σημαντικές ποσότητες νερού. Ακόμα και η τοποθέτηση ενός μπουκαλιού μέσα στο καζανάκι κάνει την ίδια δουλειά, υπολογίζεται ότι εξοικονομείται περίπου ένα 10 τοις εκατό νερού.
- Τηλέφωνα ντους και βρύσες ψεκασμού νερού με ποσοστά αέρα, εξοικονομούν 12 και 65 λίτρων ανά ημέρα. Το νερό τρέχει με ποσοστά αέρα έτσι ώστε να μειώνει την κατανάλωση του νερού.
- Συλλογή βρόχινου νερού για το πότισμα του κήπου
- Ανακύκλωση σε γυαλί, μαγειρικό λάδι, χαρτί, πλαστικά και μπαταρίες. Στέλνοντας στερεά απόβλητα σε εταιρείες ανακύκλωσης εξοικονομούν χρήματα.
- Ενημέρωση των επισκεπτών με τις μεθόδους εξοικονόμησης και δυνατότητα επιλογής των υπηρεσιών καθαρισμού και αλλαγής σεντονιών και πετσετών σας να μην γίνονται κάθε μέρα, έτσι ώστε να

εξοικονομείται νερό και ενέργεια ακόμα και από το πλύσιμο πετσετών και σεντονιών.

(<http://www.buildings.gr>)

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πιο πολλές μέθοδοι είναι χωρίς κόστος ή με πολύ μικρό κόστος. Με την εφαρμογή όλων των ανωτέρω, το Jury' s Inn έχει λάβει πολλά βραβεία, συμπεριλαμβανομένου του χρυσού βραβείου (Gold Award) από τον Οργανισμό βραβείων Πράσινου τουρισμού (Green Tourism Awards Agency). Παρόλα αυτά οι υπεύθυνοι του συγκεκριμένου ξενοδοχείου δεν καθυστερούν να συνεχίζουν να αναζητούν νέες τεχνολογίες εξοικονόμησης αλλά και την χρησιμοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας. (<http://www.buildings.gr>)

Ποια είναι η διαδικασία βράβευσης;

Τα ξενοδοχεία κατηγοριοποιούνται σε καλούς, μέτριους ή κακούς εξοικονομητές σύμφωνα με τον δείκτη της ενεργειακής απόδοσης που είναι βασισμένος στην ενεργειακή κατανάλωση σε kWh/ τ.μ./ έτος. Η σύγκριση γίνεται με μοντέλα πρότυπων ξενοδοχείων στην συγκεκριμένη γεωγραφική θέση που βρίσκεται το ξενοδοχείο. Η ίδια διαδικασία περίπου ακολουθείται για την κατανάλωση νερού λαμβάνοντας υπόψη και τον παράγοντα της ύπαρξης πισίνας ή μη. (<http://www.buildings.gr>)

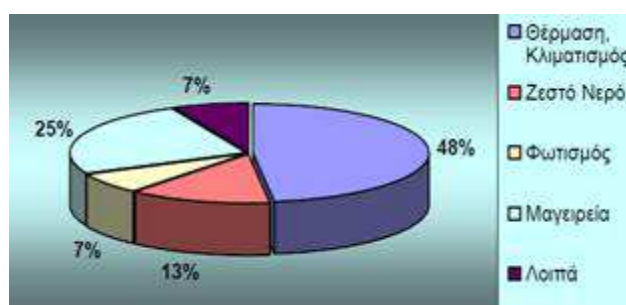
Το ξενοδοχείο Cavendish στο Λονδίνο έχει λάβει το πρώτο χρυσό βραβείο (Gold Award) ξενοδοχείου στο Λονδίνο από τον Οργανισμό βραβείων πράσινου τουρισμού (Green Tourism Awards Agency) και Οργανισμό Ανάπτυξης του Λονδίνου (London Development Agency). Το σχέδιο Πράσινου τουρισμού, συγκεκριμένα στο Λονδίνο προωθήθηκε το 2007 και στοχεύει να βελτιώσει την ενεργειακή και περιβαλλοντική απόδοση των ξενοδοχείων με ταυτόχρονη οικονομική ανάπτυξη. Τα βραβεία, που δίνονται επιτρέπουν στους επισκέπτες να κρίνουν την πράσινη πολιτική των επιχειρήσεων λαμβάνοντας υπόψη την ενεργειακή κατανάλωση και τη διαχείριση των φυσικών πόρων. Το Cavendish έχει ακολουθήσει παρόμοια πολιτική με το ξενοδοχείο Jury's Inn, όπως είναι η αντικατάσταση λεβήτων και καυστήρων με νέες τεχνολογίας, λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης, τηλέφωνα ντους και βρύσες ψεκασμού νερού με ποσοστά αέρα κ.α. (<http://www.buildings.gr>)

Με την διαδικασία της βράβευσης γίνονται όλο και πιο γνωστά τα πράσινα ξενοδοχεία και ανεβαίνουν κλίμακα στην προτιμήσεις του κόσμου. Υπάρχουν πολλά άλλα ξενοδοχεία στην μεγάλη Βρετανία που είναι πράσινα και άλλα που προσπαθούν να γίνουν. Στο μέλλον αναμένεται να θεσπιστούν όλο και περισσότερα βραβεία για τα πράσινα ξενοδοχεία και να επικρατήσει η οικολογική νοοτροπία στη διαχείριση της τουριστικής βιομηχανίας. Θα θεσπιστούν κανόνες για τη μορφή της τουριστικής ανάπτυξης, για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, για τη διάθεση των απορριμμάτων και για την οικονομία νερού. Τα βραβευμένα ξενοδοχεία του μέλλοντος δεν θα είναι εκείνα που θα προσφέρουν τις περισσότερες ανέσεις αλλά εκείνα που θα

προσφέρουν τις περισσότερες ανέσεις προκαλώντας τις λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον ανακυκλώνοντας τα σκουπίδια τους και ενθαρρύνοντας την ορθολογική κατανάλωση ενέργειας όπως το «Couran Cove Resort» στη Ράναγαουεϊ Μπέι στο Κουίνσλαντ της Αυστραλίας που απονέμει βραβεία στους πελάτες που ξοδεύουν τη λιγότερη ποσότητα νερού και ηλεκτρισμού. Το ξενοδοχείο στο σύνολό του εφαρμόζει άκρως περιβαλλοντική πολιτική και ενισχύει τον οικοτουρισμό. (<http://www.buildings.gr>)

Στην Ελλάδα: Ο ξενοδοχειακός τομέας χαρακτηρίζεται ως αρκετά ενεργοβόρος καθώς τα απαιτούμενα επίπεδα άνεσης και πολυτέλειας επιβαρύνουν το περιβάλλον. Οι τομείς που καταναλώνεται περισσότερη ενέργεια είναι αυτοί της θέρμανσης και του κλιματισμού, της παραγωγής ζεστού νερού χρήσης, του φωτισμού και των μαγειρείων. (<http://www.buildings.gr>)

Σχήμα 1: Ανάλυση Ενεργειακών καταναλώσεων σε ένα τυπικό ξενοδοχείο

Πηγή: International Energy Agency / CADEET

Αρχικά οι παράμετροι που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη πριν την κατασκευή ενός ξενοδοχείου είναι ο βιοκλιματικός σχεδιασμός ικανός να βοηθήσει στην εκμετάλλευση της φυσικής θέσης και την εξοικονόμηση πόρων με απόλυτο σεβασμό στην αρμονία του φυσικού περιβάλλοντος. Πρόταση είναι τα μικρά μεγέθη και λιτά σχήματα κτιρίων επηρεασμένα από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική να εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον και την αρχιτεκτονική κληρονομιά του τόπου. (<http://www.buildings.gr>)

Ορισμένοι ενδεικτικοί τρόποι για την εξοικονόμηση ενέργειας σε ήδη υπάρχοντες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις:

Ηλεκτρικές συσκευές με υψηλή ενεργειακή απόδοση, ηλεκτρονικές συσκευές με πιστοποιημένη χαμηλή ενεργειακή κατανάλωση, βελτίωση της λειτουργίας των κλιματιστικών και των καυστήρων, ρύθμιση του θερμοσίφωνα στους 50°C και του κλιματιστικού στους 26°C βαθμούς το καλοκαίρι και στους 20°C βαθμούς το χειμώνα, ηλιακός θερμοσίφοντας, ανεμιστήρες οροφής, λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης, κατάλληλη θερμομόνωση (που είναι η βασική προϋπόθεση για την προστασία κάθε κτιρίου από το κρύο και τη ζέστη), σκιάστρα, τέντες ή τις

περσίδες τη θερινή περίοδο κυρίως σε νότιο και δυτικό προσανατολισμό, φύτευμα στο δώμα ή στην ταράτσα φυτών (που προσφέρουν οξυγόνο, άριστη θερμομόνωση, ενώ βελτιώνουν και την αισθητική του χώρου σας), σύνδεση πλυντηρίου ρούχων και πιάτων με τον ηλιακό θερμοσίφωνα για την παροχή ζεστού νερού, εναλλακτικές μορφές ενέργειας όπως φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, γεωθερμική ενέργεια και βιομάζα.

(<http://www.buildings.gr>)

Ενδεικτικοί μέθοδοι εξοικονόμησης νερού:

Αισθητήρες σε όλες τις βρύσες για αυτόματο κλείσιμο, μετρητές κατανάλωσης νερού σε όλο το κτίριο, καζανάκια με μηχανισμό διπλής ροής νερού, καζανάκια χαμηλής ροής, συσκευές μετατοπίσεως νερού στα καζανάκια, τηλέφωνα ντους χαμηλής ροής νερού και τηλέφωνα ντους νερού με ποσοστά αέρα, βιολογικός καθαρισμός και επανάχρηση νερού, συλλογή βρόχινου νερού και συστήματα βιολογικού καθαρισμού.

Ενδεικτικοί μέθοδοι εξοικονόμησης πόρων:

Ανακύκλωση σε γυαλί, μαγειρικό λάδι, χαρτί, πλαστικά, μπαταρίες κ.α.

Δειλά δειλά ξεκινάει η εφαρμογή εξοικονόμησης πόρων στον ξενοδοχειακό τομέα και στην Ελλάδα. Κατάλληλα κίνητρα για «πράσινα» ξενοδοχεία θα είναι οι επιδοτήσεις και η βράβευση τους με το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Ο φιλο-περιβαλλοντικός τουρισμός αποτελεί μονόδρομο για την Ελλάδα, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ανάγκη να ακολουθήσει φιλο-περιβαλλοντικές πολιτικές τουριστικής ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια, με δεδομένες τις κλιματικές αλλαγές που ήδη επηρεάζουν και τη χώρα μας. Στην Ελλάδα πολλές πράσινες αλλαγές είναι επιδοτούμενες. Οι ξενοδοχειακές μονάδες, που χρησιμοποιούν νέες μορφές ενέργειας και εξοικονόμησης ενέργειας, έχουν πρόσθετα πλεονεκτήματα στις επενδυτικές ενισχύσεις που δίνονται στο πλαίσιο του Δ' ΚΠΣ. Το ΚΑΠΕ έχει πραγματοποιήσει ημερίδα με θέμα: «Ευκαιρίες του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητας-ΕΠΑΝ για τον Τουρισμό, την Ενέργεια και το Περιβάλλον». Εκεί συζητήθηκαν οι δυνατότητες ενίσχυσης των επενδυτικών πρωτοβουλιών που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω της εφαρμογής συστημάτων ανανεώσιμων πηγών και εξοικονόμησης ενέργειας στον τουριστικό τομέα και ειδικότερα στα ξενοδοχεία, σε συνδυασμό με την προώθηση του θεσμού των «Πράσινων Σημαιών». Η εκτεταμένη εφαρμογή τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας καθώς και φιλικών προς το περιβάλλον ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον ξενοδοχειακό τομέα θα συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού ξενοδοχειακού κλάδου διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ουσιαστική προστασία του περιβάλλοντος.

Ο ξενοδοχειακός όμιλος Aldemar Hotels & Spa έχει αποσπάσει βραβείο για την περιβαλλοντική του δραστηριότητα και είναι η πρώτη ελληνική τουριστική επιχείρηση που απέσπασε το βραβείο ως η καλύτερη "πράσινη" ξενοδοχειακή αλυσίδα στην Ευρώπη (Europe`s Leading Green Hotel Chain 2008) από το Διεθνή Τουριστικό Οργανισμό World Travel Awards. Η περιβαλλοντική δράση της Aldemar σε αριθμούς συνοψίζεται ως εξής:

- § 7.010 τ.μ. ηλιακοί συλλέκτες για εξοικονόμηση ενέργειας - ένα από τα μεγαλύτερα solar fields στην Ευρώπη
- § 85% του ζεστού νερού καλύπτεται από την ηλιακή ενέργεια
- § Ανακυκλώνονται σε όλες τις μονάδες: 4.500 κιλά χαρτί, 25.000 κιλά γυαλί, 8.000 κιλά μαγειρικό λάδι, 345 κιλά ηλεκτρικά στοιχεία και 230 είδη εξοπλισμού Η/Υ
- § Δύο συστήματα βιολογικού καθαρισμού ανά ξενοδοχείο
- § 25 στρέμματα γης ποτίζονται με το νερό που εξοικονομείται από το βιολογικό καθαρισμό
- § 35% ετήσια εξοικονόμηση νερού με τη χρήση βιολογικού καθαρισμού
- § 40% ετήσια εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας, με χρήση ψυκτών θαλασσινού νερού, για το σύστημα κλιματισμού
- § 25% των καλοκαιρινών αναγκών σε λαχανικά και φρούτα καλύπτεται από τη φάρμα βιολογικών προϊόντων της Aldemar
- § 25 τόνοι βιολογικού οίνου. (<http://www.buildings.gr>)

Χαρακτηριστικά παραδείγματα με στόχο την προβολή των θετικών επεμβάσεων, δείχνουν τα πρώτα βήματα για την ΠΡΑΣΙΝΗ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗ, τον ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ και τα Πράσινα ξενοδοχεία και δίνουν μία διάσταση αισιοδοξίας για το μέλλον. Πολλά και σημαντικά βήματα γίνονται, σχεδόν απαρατήρητα για τους πολλούς, που συμβάλλουν όμως με θετικό τρόπο στην βελτίωση του δομημένου και του φυσικού περιβάλλοντος. Η ανάδειξη της πράσινης πολιτικής με την εφαρμογή του θεσμού της βράβευσης ενός πράσινου ξενοδοχείου και στην Ελλάδα είναι όχι μόνο ζητούμενο αλλά επιτακτική ανάγκη. (<http://www.buildings.gr>)

Διαθέσιμο ηλεκτρονικά στο:

<http://www.buildings.gr/greek/aiforos/indexprasinaxenodoxeia.htm>

9. Οικοτουρισμός

Όπως αναφέρει σε άρθρο ο κ. Χρήστου Φ., «ως οικοτουρισμό εννοούμε κυρίως ένα κίνημα, το οποίο βαίνει διαρκώς διογκούμενο και το οποίο οφείλει την ανάπτυξή του στην εξέλιξη της περιβαλλοντικής συνείδησης». Πρόκειται για δράση η οποία λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της επένδυσης του ελεύθερου

χρόνου, που διατίθεται για την αναψυχή και την ξεκούραση του ανθρώπου. Ο οικότουρισμός δηλαδή, είναι αντίδραση σε έναν εμπορικό τουρισμό ο οποίος από τη φύση του δεν προάγει τις σχέσεις του ατόμου με οικολογική διάθεση και του περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα η συμβιωτική του συνάρτηση με τον φυσικό κόσμο να επιδεινώνεται.

Το άτομο που επιλέγει τον οικότουρισμό αναζητά καταλύματα που λειτουργούν με οικολογικούς κανόνες και κάτω από ένα καθεστώς που σέβεται τη φύση. Είναι μία μορφή απόδρασης που συνδυάζει την ψυχαγωγία με φιλικές προς τη φύση δραστηριότητες και προσφέρει περιβαλλοντικές υπηρεσίες που θεραπεύουν προβλήματα της φύσης. Υπάρχουν ακτιβιστικές αντιδράσεις πολλών νέων, που διαθέτουν οικολογικό προβληματισμό και εστιάζουν τις προσπάθειές τους με φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις στη διάσωση περιοχών με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος.

Ο οικότουρισμός συνιστά ανάλωση ενός οικολογικού αγαθού που δε ρυπαίνει το περιβάλλον και είναι αντίθετος με τον βιομηχανοποιημένο τουρισμό που χρησιμοποιεί και εμπορεύεται τη φύση για κερδοσκοπικούς λόγους.

Ο οικότουρισμός ακόμη συνιστά ολοκληρωμένη πρακτική συνύπαρξης του ανθρώπου με το οικοσύστημα, στο οποίο δε μεσολαβούν επικίνδυνα πολεοδομικά συστήματα που με βάνουσο τρόπο επηρεάζουν την αισθητική του περιβάλλοντος.

Συνεπώς ο οικότουρισμός συνιστά ισόρροπη και σταθερή χρησιμοποίηση των οικολογικών πόρων και πράσινη ανάπτυξη των μέσων που εμπλέκονται στο σύστημα του οικότουρισμού.

Ο οικότουρισμός είναι περιβαλλοντική πράξη που διέπεται από την ηθική της φύσης και στάση που επεκτείνεται από τη διασκέδαση στην οικοδόμηση σεβασμού του ανθρώπου στη φύση.

Μέρος του οικότουρισμού μπορεί να είναι επίσης η ενασχόληση στα πλαίσια των επαφών του ανθρώπου με τη φύση με γνωστά οικολογικά θέματα που σχετίζονται με την προστασία της θαλάσσιας και της χερσαίας ζωής και οι δραστηριότητες για τη ανάδειξη περιβαλλοντικών θεμάτων που χρειάζονται ιδιαίτερη οικολογική προσέγγιση από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Στον οικότουρισμό ανήκουν οικολογικές δράσεις όπως η δένδροφύτευση και οι οργανωμένες δραστηριότητες καθαρισμού του δασώδους και του θαλάσσιου χώρου.

Είναι σίγουρα η συμπεριφορά αυτή του ανθρώπου που εκδηλώνεται ως οικότουρισμός, διασκεδαστική τεχνική με την οποία ο σύγχρονος άνθρωπος συνδυάζει τον ανθρωπισμό και την οικολογία και το κυριότερο είναι αγαθή απολαυστική τέχνη στην οποία η χρήση της φύσης αποδίδει εκτός από τη χρησιμοποίησή της και τον ενδεδειγμένο οικολογικό στο περιβάλλον σεβασμό. Αυτό σημαίνει πως ο οικότουρισμός είναι μύηση στη φύση και εκπαίδευση κυρίως των ανθρώπων των πόλεων, ώστε να αποστρέφονται την καταστροφή των οικοσυστημάτων και να αγαπούν τη φυσική ζωή.

Είναι κατ' αυτήν την έννοια ο οικότουρισμός φυσική δράση που στηρίζεται στην ανακάλυψη της φύσης και στην αναγνώριση της αξίας του

περιβάλλοντος. Συναρτάται ο τουρισμός αυτός με την ανάπτυξη που πειθαρχεί στους κανόνες της επιστημονικής οικολογίας και υπακούει στις αρχές της οικονομίας εκείνης η οποία είναι φιλική με το περιβάλλον. Ως στάση ζωής ο οικοτουρισμός είναι τρόπος επιστροφής του ανθρώπου στη φύση και μέσο ανακάλυψης άλλων ήπιων μορφών ανάπτυξης.

Στον οικοτουρισμό επίσης συγκαταλέγονται εκδηλώσεις, όπως η ανταλλαγή ενδιαιτημάτων, ο αγροτουρισμός, το παρατηρητήριο της φύσης, η φυσική παραγωγή με οικολογικό τρόπο και η εμπορία φυσικών προϊόντων αλλά και ο τουρισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς. Σε κάθε μορφή αυτού του τουρισμού, ενυπάρχει, όπως γίνεται κατανοητό το κίνητρο για τη φύση και η αγάπη για την οικολογία.

Πρωτίστως, ο οικοτουρισμός προσφέρει πολλά στην ανθρώπινη υγεία και συμβάλλει στην ισορροπία από την ένταση της εποχής του ατόμου. Δίνει επίσης την ευκαιρία στον περιηγητή με οικολογικό ενδιαφέρον να ανανεωθεί και μέσα από τη συναναστροφή του με τη φύση να ανακαλύψει τη φυσικότητά του και να αναθεωρήσει τον αγχώδη και πιεστικό τρόπο ζωής του.

Ο οικοτουρισμός επίσης ως δράση οικονομικά καταρχάς ουδέτερη και ως τρόπος διαχείρισης στη συνέχεια της φύσης, επιτρέπει την προστασία της από τον υπερκαταναλωτισμό υπηρεσιών και την κατάχρηση αγαθών που επιβαρύνουν τη φύση. Είναι εύκολο συνεπώς να αντιληφθεί κανείς πως ο τουρισμός αυτός, που έχει σαν βάση τη συμπιλίωση του ανθρώπου με τη φύση, ταυτίζεται με την περιβαλλοντική εκείνη δράση η οποία στοχεύει στη διατήρηση του οικοσυστήματος και αποσκοπεί στην προσαρμογή κάθε τουρισμού στα πρότυπα της φυσικής επικοινωνίας του ατόμου με το περιβάλλον.

Ο οικοτουρισμός δηλαδή ως συνδυασμός επιλογών, τόπων και προορισμών με οικολογικό ενδιαφέρον και ως πραγμάτωση οικολογικών προγραμμάτων επιτρέπει εκτός των άλλων σε όλες τις οικιστικές επεμβάσεις να τηρούν τους οικολογικούς κανόνες και να ακολουθούν τις ιδιομορφίες του κάθε περιβάλλοντος. Είναι βέβαιο θα λέγαμε πως σε αυτόν τον οικοτουρισμό το άτομο ασκείται στην αγαθή σχέση με το περιβάλλον και αναπτύσσεται αλλά και δραστηριοποιείται ως μέρος της φύσης. Έτσι με τον περιβαλλοντικό τουρισμό ο επισκέπτης από καταναλωτής οικολογικών υπηρεσιών αναδεικνύεται και παράγοντας κατοχύρωσης των δικαιωμάτων της φύσης. Ο ρόλος αυτός οφείλεται στο γεγονός ότι το άτομο ως υποκείμενο του οικοτουρισμού επιδίδεται σε εκδηλώσεις απλού ή σύνθετου οικοακτιβισμού, χάριν του οποίου γίνεται εφικτή η επίβλεψη και η υλοποίηση έργων που συμβάλλουν στη διατήρηση του περιβάλλοντος. Στα πλαίσια του οικοτουρισμού ακόμη το άτομο με οικοτουριστικές δραστηριότητες λειτουργεί ως πρότυπο και συνιστά ενεργητικό αντικίνητρο για κάθε οικονομική δράση που υποβαθμίζει το περιβάλλον.

Ο οικολογικός επισκέπτης επίσης που δείχνει προτίμηση στον φυσικό τουρισμό έχει την ευκαιρία να συνεργαστεί με τους τοπικούς φορείς και να ενώσει τις δυνάμεις του με τα οικολογικά κινήματα και μέσω των ρόλων που

συνεπάγεται ο φιλικός με το περιβάλλον οικοτουρισμός να εργαστεί για την αισθητική και φυσική αναβάθμιση του χώρου. Διαδίδει ακόμη με δραστικό τρόπο τις οικολογικές του ιδέες και με αμεσότητα και κατά τρόπο τις πιο πολλές φορές ενεργητικό αναδεικνύει τα οικολογικά προβλήματα. Το κυριότερο είναι πως με τον οικοτουρισμό προβάλλονται φιλικές με το περιβάλλον μορφές διασκέδασης, που έχουν ως χαρακτηριστικό την ήπια οικολογική εκμετάλλευση της φύσης και ως στοιχείο, που είναι ξένο σε άλλους τουρισμούς, το στοιχείο της επέμβασης με οικολογικό σχεδιασμό στο χώρο ώστε να αποφεύγεται η ρήξη του υπαίθριου ιστού και να προστατεύεται το προσπελάσιμο από το μεγάλο κοινό περιβάλλον από ρυπογόνες δραστηριότητες.

Ο οικολογικός τουρισμός σε ελληνικούς ποταμούς επίσης και γενικότερα ο εναλλακτικός τουρισμός σε πηγές γλυκών νερών λειτουργεί ως τρόπος προβολής των κανόνων διαχείρισης των συγκεκριμένων αγαθών. Ο οικοτουρισμός επίσης σε θαλάσσιες περιοχές και σε παραθαλάσσιους στερεούς όγκους γης αποτρέπει την εμπορευματοποίηση αυτών των περιβαλλοντικών χώρων και λειτουργεί με αποτελεσματικό τρόπο κατά της υπερεκμετάλλευσης των ελληνικών προορισμών. Οπωσδήποτε ο οικοτουρισμός εθίζει το νέο άτομο, που είναι αλλοτριωμένο από την κατανάλωση, σε περιβαλλοντικές εκδηλώσεις, οι οποίες τελικά διαμορφώνουν στο άτομο τη σύγχρονη οικολογική συνείδηση.

Λειτουργεί αυτή η δράση επίσης και ως πρότυπο ανάπτυξης, η οποία σέβεται το περιβάλλον και ως ιδανική παραγωγική εκδήλωση, που εκμεταλλεύεται με φυσικό τρόπο τους πόρους της γης. Επειδή ο οικοτουρισμός λαμβάνει χώρα και στον τουρισμό σε παραδοσιακούς οικισμούς, ο συγκεκριμένος τρόπος περιήγησης και επίσκεψης αποτελεί κριτήριο για τον τρόπο χρήσης των χώρων με ιδιαίτερη ελληνική αξία. Σε αυτόν τον τουρισμό ευνοούνται όπως είναι αναμενόμενο οι φυσικές επαφές των ανθρώπων και ενισχύονται οι εκδηλώσεις που έχουν ως βάση την παράδοση.

Κατά κοινή ομολογία ο οικοτουρισμός, που στηρίζεται στην προσφορά και στην ανταλλαγή περιβαλλοντικών υπηρεσιών και αγαθών δημιουργεί την ανθρώπινη διάθεση για οικολογική συνύπαρξη και συμβάλλει στην απόφαση για επιστροφή στη φύση. Αυτός ο τουρισμός εκδηλώνεται ως γνωστός και με τη συμπληρωματική προσφορά κατοικιών και την εναλλαγή τόπων που ολοκληρώνουν την εικόνα του ατόμου για το ελληνικό περιβάλλον.

Προσφέρει επίσης ο οικοτουρισμός την ευκαιρία στο άτομο να γνωρίσει τη φυσική ιστορία του τόπου, να συνειδητοποιήσει τις οικολογικές ιδιαιτερότητές του και να παρατηρήσει την ποικιλία της χλωρίδας και της πανίδας. Ο οικοτουρισμός για παράδειγμα στη λίμνη Κερκίνη και στα εποχιακά καταφύγια της άγριας ζωής δίνει τη δυνατότητα στον εναλλακτικό τουρίστα να συνδράμει με τις δυνάμεις του στη διαχείριση των περιβαλλοντικών ζητημάτων αυτών των περιοχών. Με αυτόν τον τουρισμό επίσης μελετώνται οι επιπτώσεις της αλόγιστης χρήσης των φυτοφαρμάκων και διαπιστώνονται οι συνέπειές τους στο θαλάσσιο βιοσύστημα. Χωρίς αμφιβολία ο οικοτουρισμός πιέζει με θετικό

τρόπο το γενικότερο οικονομικό σύστημα, γεγονός που μεταβάλλει πολλές φορές τους κανόνες ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού και τον αναγκάζει να προσλάβει χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού, στον οποίο ο άνθρωπος είναι το συγκυρίαρχο με τη φύση στοιχείο. Ο οικοτουρισμός δηλαδή ως δραστηριότητα φιλική με το περιβάλλον λειτουργεί αποτρεπτικά σε κάθε παραθεώρηση της παραμέτρου της φύσης από τον εμπορικό τουρισμό, η οποία στην ουσία ακόμα και στην πιο σκληρή εκμετάλλευση υπολανθάνει ως τουριστικό αγαθό προς πώληση.

Επιδρά αυτός ο τουρισμός ιδεολογικά και στους τοπικούς πληθυσμούς, οι οποίοι αντιλαμβάνονται την αξία της οικολογικής υγείας του τόπου τους για την οποία ενεργοποιούνται ανάλογα.

Ο οικολογικός τουρισμός, που αναπτύσσεται από ελεύθερους κατασκηνωτές με παράδοση σε αυτή τη μορφή του οικοτουρισμού, συμβάλλει στην ουσιαστική στροφή του σύγχρονου ανθρώπου στη φύση και επιτρέπει την ανάπτυξη μιας γνώσης, η οποία συνήθως αξιοποιείται και στην αστική ζωή. Ο οικοτουρισμός ως αγροτουρισμός δίνει επιπλέον τη δυνατότητα στον οικοεπισκέπτη να κατακτήσει περιβαλλοντικές δεξιότητες και συμβάλλει στην εξοικείωσή του με αγροτικές εργασίες. Αποτέλεσμα αυτής της οικολογικής εμπειρίας είναι η συμμετοχή του ατόμου που προτιμά τον εναλλακτικό τουρισμό, στην πρωτογενή παραγωγή και η ανάδειξη του μεγάλου ρόλου του αγρότη. Κυρίως ο αγροτουρισμός επιτρέπει την ανέξοδη έκφραση σε ταξίδια και σε προορισμούς που συνιστούν βάση της ελληνικής παράδοσης.

Είναι επόμενο ο οικοτουρίστας με τον οικοτουρισμό να αναδεικνύεται σε υπεύθυνο ενεργό άτομο, το οποίο με την πράσινη συνείδησή του αγωνίζεται για τον εξορθολογισμό της χρήσης του περιβάλλοντος. Έχει αποδειχθεί επίσης πως ο οικοτουρισμός προσφέρεται και για την εμπέδωση όλων των οικολογικών σήμερα αντιλήψεων και για την απομυθοποίηση της αστικής ζωής. Κατεξοχήν λειτουργεί ο οικοτουρισμός ως ενίσχυση κάθε οικολογικής δράσης, γιατί με την περιβαλλοντική αυτή δραστηριότητα κατανοείται η μεγάλη αξία της φύσης και αιτιολογείται κάθε προσπάθεια για τη διατήρησή της.

Είναι κοινά παραδεκτό, πως ο συνήθης οικολογικός τουρισμός, ο οποίος έχει ως αντικείμενο περιβαλλοντικές εκδηλώσεις με παράλληλες δράσεις ανάπλασης του χώρου και κάλυψης των οικολογικών κενών της φύσης, απαιτεί την οικολογική συστράτευση και πρώτα από όλα την αλλαγή νοοτροπίας του αστικού ανθρώπου για το περιβάλλον. Έτσι ο οικοτουρισμός που συνδυάζεται με τη δένδροφύτευση, την ανακύκλωση και τον καθαρισμό μιας περιοχής ανήκει ως δραστηριότητα σε μια οργανωμένη οικοαπόδραση, η οποία για να υλοποιηθεί κατά τρόπο οικολογικά επιτυχή απαιτεί σχεδιασμό και συντονισμένες προσπάθειες.

Πρωτίστως ο οικοτουρισμός ως ιδέα έχει ανάγκη της διάδοσης και της διαφήμισης των περιβαλλοντικών δράσεων. Αυτό σημαίνει πως ο οικοτουρισμός για να αποτελέσει κίνημα και να αφυπνίσει το ενδιαφέρον του κοινού επιβάλλει την προβολή του και την κατάλληλη επέμβαση των μέσων αφού η ενημέρωση πάντοτε και η ανάδειξη ενός ζητήματος ακολουθεί τη

διαδικασία της μαζικής πληροφόρησης. Και είναι η τακτική αυτή αποτελεσματική και καθοριστική στη διαμόρφωση περιβαλλοντικών στάσεων και συμπεριφορών, αφού το κοινό και το άτομο μετέχει των μεγάλων προβλημάτων με τη βοήθεια της εκγύμνασης σε θέματα της επικαιρότητας και την εστίαση της δημόσιας προσοχής στις κρίσεις της εποχής.

Αναλυτικότερα για την ανάπτυξη του οικότουρισμού απαιτείται η ωρίμανση των περιβαλλοντικών ιδεών και η έκθεση των προτερημάτων αυτών των εναλλακτικών μορφών εξορμήσεων, αφού στη βάση του ο οικολογικός τουρισμός έχει ως αφετηρία την πράσινη ιδεολογία. Συνήθως η εξέλιξη μιας εκδήλωσης σε ολοκληρωμένη και συστηματική ψυχαγωγία με τη μορφή του οικότουρισμού επιτυγχάνεται με την εμπέδωση αυτής της δράσης από μικρή ηλικία και την κατανόηση του φαινομένου με τη βοήθεια ειδικών στις φυσικές εκδηλώσεις.

Εάν προσφέρονται τόποι προορισμού με οικολογικό χαρακτήρα σε περιβαλλοντικά αμύητους επισκέπτες ενδέχεται τότε να αναπτυχθεί ρεύμα προς τη φύση και αγάπη για τον οικότουρισμό. Για τον σκοπό αυτό είναι αναγκαίο επίσης ο εναλλακτικός τουρισμός να αποκαλυφθεί σε όλες τις εκφάνσεις και να αποδοθεί ως ολοκληρωμένη ιδέα γιατί η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει ένα σύνολο από οικολογικές δράσεις οι οποίες ενδιαφέρουν απόλυτα και συγκινούν πολύ τον χρήστη.

Σίγουρα η διάδοση της ιδέας του οικότουρισμού επιτυγχάνεται με την εξασφάλιση κατάλληλης περιβαλλοντικής εμπειρίας, η οποία οφείλει στην αρχή να κινείται στο πλαίσιο της ευγενικής προσφοράς και στη συνέχεια να επιτυγχάνεται με τους πολλά υποσχόμενους οικολογικούς προορισμούς. Πράγματι η επίσκεψη των νέων σε τόπους, που έχουν οικολογική ιστορία, όπως συμβαίνει με πολλά νησιωτικά συμπλέγματα του τόπου μας, εξασφαλίζει περιβαλλοντικά βιώματα που ταμειούνται στη μνήμη ως ευχάριστη εμπειρία, η οποία στην περίπτωση προέρχεται από χώρους σε συνθήκες ιδανικής οικολογικής παράδοσης. Αντιπροσωπευτική του είδους δράση είναι η επίσκεψη των νέων κατά τους θερινούς μήνες σε παραδείσιους παραθαλάσσιους τόπους στους οποίους εκτός από οικολογικές δραστηριότητες οργανώνονται και πολιτισμικές δράσεις.

Πρόκειται για εκδηλώσεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνεξάρτηση των περιβαλλοντικών και πολιτισμικών μεγεθών και καθίσταται εφικτή η ακώλυτη και η απόλυτη αποδοχή τους. Δεν είναι μικρότερης σημασίας στην ανάπτυξη οικότουριστικής συνείδησης και η συμβολή της οικογένειας, η οποία όταν εμφορείται από οικότουριστικές αντιλήψεις εξ ορισμού τις μεταδίδει και στα νεότερα μέλη.

Μακράν ωστόσο από όλους τους συντελεστές της ανάπτυξης της οικολογικής διάθεσης είναι το σχολείο, το οποίο έχει τη δύναμη να προβάλλει τον οικότουρισμό και να αποδεικνύει την αξία της φιλοπεριβαλλοντικής δραστηριότητας. Ειδικά η αγωγή στα πλαίσια της καλλιέργειας της οικολογικής αγάπης, με πρωτοβουλίες οικολογικής εξόρμησης στη φύση και με τη διακίνηση φιλοπεριβαλλοντικών ιδεών, κινεί τον εκπαιδευόμενο στην

οικολογική πράξη και επαληθεύει με οικοεκδρομές όσα υπεραμύνεται με την οικολογική θεωρία.

Δεν μπορούν βεβαίως από την προσπάθεια αυτή να λείψουν οι πνευματικοί, οι οποίοι έχουν έναν ιδιαίτερο τρόπο να επικοινωνούν με το άτομο και να διαχειρίζονται τον κόσμο των ιδεών του. Έτσι και όσον αφορά στην προαγωγή της οικοτουριστικής συνείδησης η έγκυρη θέση των πνευματικών και η προσφορά εκ μέρους τους οικολογικών επιχειρημάτων βοηθά το κοινό περιβαλλοντικά να προσανατολίζεται και το κυριότερο να ακολουθεί δοκιμασμένες επιλογές.

Συμβολή μεγάλη στη διάδοση της ιδέας του οικοτουρισμού δύναται να έχει η τέχνη, η οποία με τη διαφήμιση και την οργανωμένη πλαστική, εικονική, κινηματογραφική και λογοτεχνική δημιουργία εξοικειώνουν τον χρήστη με τη φύση. Την πρόταση αυτή την επαληθεύει η πραγματικότητα και η σύγχρονη οικολογία, η οποία τη θεωρία και την ακτιβιστική αντίδραση τη στηρίζει στην καλλιτεχνική έμπνευση, που κινεί τη σύγχρονη σκέψη ένα βήμα πέρα από τη λογική. Απαραίτητη επίσης για την ιδέα του οικοτουρισμού κρίνεται η ενεργοποίηση της παράδοσης, αφού ο εναλλακτικός τουρισμός ως επιστροφή στη φύση έχει διπλό χαρακτήρα και παραδοσιακή ασφαλώς σημασία. Μπορεί δηλαδή στις εποχές μας με την προϊούσα αστικοποίηση να προσφερθεί στο άτομο το φυσικό περιβάλλον μέσα από την παράδοση ως εναλλακτική χρήση και να βιωθεί ως γεγονός που δύναται να δημιουργήσει θετική ιδέα για τον οικοτουρισμό.

Συγκεφαλαιώνοντας ο οικοτουρισμός ως εκδήλωση προηγείται τη εποχής του αφού ικανοποιεί την ανάγκη του διαχρονικού ανθρώπου για επιστροφή στη φύση. Παρά την αυτονόητη αξία του ο εναλλακτικός αυτός τουρισμός ως πρακτική διασκέδασης δεν τυχαίνει της ευρείας διάδοσης. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος και επειδή η σημασία του φυσικού τουρισμού είναι μεγάλη επιβάλλεται η καλλιέργεια της ιδέας του, η οποία για την επιτυχία της απαιτεί ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης και ενεργοποίηση των πάντων που έχουν αντίληψη, όπως λέει ο Καζαντζάκης, του γενικού χρέους στη φύση.

Δρ. φ. Φώτιος Χρήστου: Διδάκτωρ Φιλοσοφίας
Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών. Πτυχιούχος Φιλολογίας,
Θεολογίας, Πολιτικών Επιστημών και Παιδαγωγικού.

Διαθέσιμο

on-line

στο:

http://www.apopseis.gr/images/stories/apopseis_2066.pdf

10. Τρόποι υποστήριξης του οικοτουρισμού

Ανεξάρτητα με το μέρος που θα επιλέξει κάποιος για να περάσει τις ολιγοήμερες ή πολυήμερες διακοπές του, υπάρχουν διάφοροι τρόποι, ώστε να διατηρήσει σε χαμηλά επίπεδα το ενεργειακό του αποτύπωμα και να υποστηρίξει παράλληλα τις τοπικές επιχειρήσεις, τα ήθη και τον πολιτισμό του τόπου.

Μπορεί να διαμείνει σε ένα οικολογικό ξενοδοχείο το οποίο προωθεί την ιδέα της εξοικονόμησης πόρων (π.χ. ενέργειας και νερού), αλλά επίσης προσφέρει στους επισκέπτες μια ποικιλία οικολογικών ανέσεων, όπως για παράδειγμα βιολογικά βαμβακερά σεντόνια και γκουρμέ γεύματα από τοπικά παραγόμενα συστατικά.

Μπορεί να σεβαστεί το φυσικό περιβάλλον το οποίο θα επισκεφτεί, να σεβαστεί τους τοπικούς νόμους και να φροντίσει να αφήσει τον δημόσιο χώρο όπως τον βρήκε χωρίς να το ρυπαίνει ή να τον καταστρέφει.

Μπορεί να αγοράζει αναμνηστικά από τοπικούς φορείς που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου που επισκέπτεται. Είναι καλό να αποφεύγει να αγοράζει υλικά αγαθά που προέρχονται από προστατευόμενα ή απειλούμενα με εξαφάνιση είδη ζώων. Ομοίως, είναι προτιμότερο να στηρίζεται η αγορά τοπικών προϊόντων, που βοηθάει την τοπική οικονομία, καθώς και προϊόντων από τοπικές οργανώσεις που δρουν για τη στήριξη της προστασίας του περιβάλλοντος. Καλό είναι να έχει στο μυαλό του πως καταναλώνονται μεγάλες ποσότητες καυσίμων και εκπέμπονται υψηλές ποσότητες ρύπων που μολύνουν την ατμόσφαιρα, προκειμένου να εισαχθούν προϊόντα από ξένες χώρες ή τη μεταφορά τους από μακριά.

Επίσης, είναι χρήσιμο να ενισχύσει την τοπική κοινωνία την οποία επισκέπτεται. Αυτό εκτείνεται από το να δειπνήσει σε ένα τοπικό εστιατόριο - ταβέρνα και να αγοράσει από τις τοπικές αγορές, μέχρι το να παραβρεθεί σε τοπικές εκδηλώσεις και να προτιμήσει τις τοπικές εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων ή ξεναγών. Είναι πολύ σημαντικό να προτιμάται και να υποστηρίζεται ο αειφόρος τουρισμός.

Διαθέσιμο online : <http://www.greenhotels.gr/index.php/el/home/green-vacations/147-3->

11. Έννοιες Αειφόρου Ανάπτυξης

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει γίνει αντιληπτή η υποβάθμιση του οικοσυστήματος από τις ενέργειες του ανθρώπου. Ένας διαρκώς αυξανόμενος πληθυσμός (το έτος 0 ο πληθυσμός της γης υπολογιζόταν σε 250 εκατομμύρια άτομα, το 1800 είχε τετραπλασιαστεί σε 1 δισεκατομμύριο άτομα και το 2000 υπολογίζεται ότι ξεπέρασε τα 6 δισεκατομμύρια άτομα) με

ανερχόμενες απαιτήσεις για ένα δυτικότροπο τρόπο ζωής, με καταναλωτικά πρότυπα υψηλού επιπέδου, επιφέρει τρομακτικές πιέσεις στο περιβάλλον. Γενικευμένα δυσμενή φαινόμενα, όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η τρύπα του όζοντος είναι συνέπεια της αλόγιστης και ληστρικής εκμετάλλευσης των περιορισμένων πόρων του πλανήτη μας. Σύμφωνα με μελέτη της WWF (Παγκόσμιου Ταμείου για τη φύση) η αλόγιστη δραστηριότητα του ανθρώπου έχει οδηγήσει στον αφανισμό του 1/3 των φυσικών πόρων του πλανήτη μας από το 1970 μέχρι το 1998). Η οικολογική καταστροφή είναι παρούσα σε όλες τις χώρες, μια και δε σέβεται σύνορα. Το παράδειγμα του Τσερνομπίλ είναι σχετικά πρόσφατο. Η παγκόσμια υπερθέρμανση, συνέπεια του φαινομένου του θερμοκηπίου που οφείλεται σε ανθρωπογενείς κυρίως δραστηριότητες απειλεί τις παραλίες, καίριους τουριστικούς πόρους, με εξαφάνιση. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.43)

Ο τουρισμός, ιδίως ο μαζικός, έχει και αυτός το μερίδιό του στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, όπως περιγράφηκε στην προηγούμενη παράγραφο. Παρόλο ότι έχει περιγραφεί ως μια "βιομηχανία χωρίς φουγάρα", πολλές φορές μολύνει πολύ περισσότερο από άλλες μορφές παραγωγής. Ο τουρίστας είναι από τη φύση του ένας σπάταλος καταναλωτής. Θέλει μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα να βιώσει την τουριστική του εμπειρία, ζώντας με εντελώς διαφορετικό τρόπο από ότι στη ζωή που διάγει στο τόπο της μόνιμης κατοικίας του. Ο έντονος τρόπος ζωής συνεπάγεται και αντίστοιχη ένταση στη χρήση αγαθών και υπηρεσιών, κατά συνέπεια και παραγωγικών πόρων, πολύ περισσότερο από ότι ο γηγενής πληθυσμός, ιδίως εκείνο το τμήμα του που ακολουθεί τα παλιά παραδοσιακά πρότυπα. Για παράδειγμα, ενώ μερικοί "ντόπιοι" καταναλώνουν λίγο νερό, ιδίως στα νησιά μας, οι τουρίστες ξοδεύουν πολύ περισσότερο, με συνέπεια να γίνεται ύδρευση με υδροφόρα πλοία και όχι με τις γνωστές στέρνες που αποτελούσαν τη βάση υδροδότησης για τα νησιά μας. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.43-44)

Πέραν όμως των προβλημάτων που προκαλεί ο τουρισμός στο οικοσύστημα πρέπει να τονιστεί ότι η σχέση είναι αμφίδρομη, δηλαδή ο τουρισμός επηρεάζεται από την κατάσταση του περιβάλλοντος του χώρου όπου κατευθύνεται. Πρόκειται λοιπόν για ένα φαύλο κύκλο: ο τουρισμός προκαλεί ένα σημαντικό μέρος των περιβαλλοντικών προβλημάτων μιας περιοχής τα οποία οδηγούν στη μείωση της ροής των τουριστών προς αυτή. Δεν συμβαίνει αυτό με άλλους κλάδους παραγωγής, γιατί οι καταναλωτές των προϊόντων που παράγουν βρίσκονται, συνήθως, μακριά. Ο τουρισμός βέβαια αποτελεί ένα μέρος του περιβαλλοντικού προβλήματος. Πολλές φορές είναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς τις βλαβερές συνέπειες από τον τουρισμό από τις άλλες επιβλαβείς για το περιβάλλον χρήσεις (ή καταχρήσεις) γης. Πόσο φταίει λ.χ. ο τουρισμός στην περιοχή της Γερακινής Χαλκιδικής και πόσο το μεταλλείο του λευκολίθου που λειτουργεί εκεί; Πόσο έχει συμβάλει στην υποβάθμιση του ευαίσθητου οικοσυστήματος του όρους Βόρα (Καϊμάκτσαλαν) στο Νομό Πέλλας η δημιουργία του χιονοδρομικού κέντρου και πόσο η βόσκηση,

υλοτομία, κυνήγι και λοιπές δραστηριότητες; (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.44)

Όμως, άσχετα με το είδος της δραστηριότητας του ανθρώπου, τα ζημιογόνα για το περιβάλλον αποτελέσματα είναι εμφανή και προφανή. Ήλθε η στιγμή που έφθασε ο κόμπος στο χτένι. Υπήρξε κατά συνέπεια ευαισθητοποίηση. Παγκόσμιοι οργανισμοί όπως ο Ο.Η.Ε., η Ευρωπαϊκή Ένωση, κρατικοί οργανισμοί καθώς και μη κυβερνητικές οργανώσεις (λ.χ. GREENPEACE, WWF, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Ίδρυμα Γουλανδρή κ.α.) έχουν κινητοποιηθεί. Εδώ και 2-3 δεκαετίες έχουν καταστεί κοινό κτήμα οι λέξεις κλειδιά: Οικολογική προστασία, αειφόρος ανάπτυξη, φέρουσα ικανότητα, μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.44)

Ο όρος αειφόρος ανάπτυξη (sustainable development) αναφέρεται σε ένα είδος ανάπτυξης που σέβεται το περιβάλλον. Κεντρικός άξονας αυτού του είδους οικονομικής προόδου είναι ότι η παρούσα γενιά δεν είναι απλώς κληρονόμος της γης από τους προγόνους της αλλά δανείσθηκε τους πόρους της από τις μέλλουσες γενιές. Πρέπει λοιπόν να γίνει η εκάστοτε παρούσα γενιά σωστός διαχειριστής των όσων έχει πάρει και των όσων οφείλει. Όπως λέει προσφυώς ο Παλαμάς:

Χρωστούμε σ' αυτούς που φύγαν, που θα 'ρθούν

Κριτές θα μας δικάσουν οι αγέννητοι, οι νεκροί.

(Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.44)

Η έννοια λοιπόν της αειφόρου ανάπτυξης σημαίνει ότι θα πρέπει να παραδώσουμε στους απογόνους μας τη Γη όπως την παραλάβαμε. Το πόσο δύσκολο είναι αυτό να επιτευχθεί είναι προφανές. Είναι πολύ δύσκολο ν' αλλάξουν νοοτροπίες, τρόποι συμπεριφοράς, παγιωμένες καταστάσεις και πρακτικές. Όμως ο άνθρωπος δε μπορεί να παρακολουθεί μοιρολατρικά τη πορεία προς την καταστροφή. Το μεγαλείο του βρίσκεται στο ότι μπορεί να είναι πιο δυνατός από τη μοίρα του, γι' αυτό χρειάζεται προσπάθεια και οργάνωση. Όπως έλεγε ο Λουδοβίκος Παστέρ, "Η τύχη βοηθά τους προετοιμασμένους". Η επιστήμη και η σύγχρονη τεχνολογία μπορούν να έλθουν αρωγοί σ' αυτήν την προσπάθεια. (Θωμάς Μαυροδόντης 2006, σ.45)

12. Σκοπός της πράξης «Πράσινο Τουρισμός»

Η Πράξη «Πράσινο Τουρισμός» αφορά στην υλοποίηση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ως ξενοδοχειακά ή λοιπά τουριστικά καταλύματα και λειτουργούν εντός της

Ελληνικής Επικράτειας, ενώ δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1998/20061.

Η συγκεκριμένη Πράξη αποσκοπεί:

- Στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης των εμπλεκόμενων στην τουριστική διαδικασία και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των τουριστικών επιχειρήσεων.
- Στην αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών των τουριστικών μονάδων, τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων.
- Στην δημιουργία υποδομών και σχεδίων δράσεων που πληρούν τα κριτήρια οικολογικής πιστοποίησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, οι τουριστικές μονάδες που θα ενισχυθούν μέσω της Πράξης «Πράσινος Τουρισμός» καλούνται να βελτιώσουν τις λειτουργικές τους υποδομές και τις επιχειρησιακές τους διαδικασίες, με οικολογικό προσανατολισμό, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα τοπικά, γεωγραφικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά τους.

Ειδικότερα, οι στόχοι αυτών των ενεργειών είναι η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων των επιλέξιμων επιχειρήσεων, η εξοικονόμηση ενέργειας, η σωστή και υπεύθυνη διαχείριση του ύδατος και των απορριμμάτων, καθώς και η υλοποίηση διαδικασιών που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον ενώ, παράλληλα, προωθούν την ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων σε περιβαλλοντικά θέματα.

Η βελτίωση του περιβάλλοντος και η μείωση του κόστους λειτουργίας από την υιοθέτηση οικολογικών προτύπων αποτελούν σημαντικό κίνητρο για την υιοθέτηση ενός συστήματος οικολογικής λειτουργίας και πιστοποίησης. Η σαφώς διαφανιζόμενη τάση των τελευταίων ετών, σύμφωνα με την οποία οι τουρίστες αλλά και πολλές τουριστικές επιχειρήσεις παγκοσμίως έχουν ευαισθητοποιηθεί σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και πιστοποίησης τουριστικών καταλυμάτων, αποτελεί ένα επιπλέον κίνητρο για πράσινες επενδύσεις.

Η αναγνώριση των τάσεων αυτών και η αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού των τουριστικών μονάδων, με γνώμονα το σεβασμό του περιβάλλοντος και την αρχή της αειφορίας, καθιστούν αναγκαία την υλοποίηση της Πράξης «Πράσινος Τουρισμός»

Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα» ΕΣΠΑ 2007-2013 διαθέσιμο online:

<http://epan2.antagonistikotita.gr/greek/prokResultsFull.asp?id=159>

α. Οι Δικαιούχοι των ενισχύσεων

Δικαιούχοι των ενισχύσεων μπορούν να είναι:

Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα (Ανώνυμη Εταιρία, Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης, Ομόρρυθμη Εταιρία ή Ετερόρρυθμη Εταιρία, Κοινωνία Αστικού

Δικαίου, καθώς και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα) που εκμεταλλεύονται τουριστικά καταλύματα που λειτουργούν νόμιμα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Εξαιρούνται και δεν έχουν δικαίωμα υποβολής επενδυτικής πρότασης οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί ή/και οι θυγατρικές τους.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα» ΕΣΠΑ 2007-2013 διαθέσιμο online:

<http://epan2.antagonistikotita.gr/greek/prokResultsFull.asp?id=159>

β. Προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται για τις επιλέξιμες προς χρηματοδότηση επιχειρήσεις

Επιλέξιμες προς χρηματοδότηση θεωρούνται οι τουριστικές μονάδες για τις οποίες συντρέχουν σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- 1) Η επιχείρηση δραστηριοποιείται ως τουριστικό κατάλυμα.
- 2) Η επιχείρηση λειτουργεί νόμιμα, διατηρώντας σε ισχύ όλες τις προβλεπόμενες από το νόμο άδειες λειτουργίας.
- 3) Η επιχείρηση είναι υφιστάμενη με ημερομηνία Έναρξης Δραστηριότητας πριν την 01.01.2009.
- 4) Η Επιχείρηση δεν έχει λάβει κατά την τελευταία τριετία επιχορηγήσεις από προγράμματα και δράσεις κρατικών ενισχύσεων που εμπίπτουν στον κανόνα De Minimis οι οποίες αθροιστικά μαζί με την αιτούμενη επιχορήγηση υπερβαίνουν τα 200.000 ευρώ.
- 5) Η επιχείρηση δεν έχει λάβει άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες αν από τη σώρευση με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας προκύπτει ένταση ενίσχυσης μεγαλύτερη από αυτήν που καθορίζεται με βάση συγκεκριμένα δεδομένα εκάστης περίπτωσης σε Κανονισμό περί απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.
- 6) Η επιχείρηση δεν είναι προβληματική
- 7) Δεν εκκρεμεί σε βάρος της επιχείρησης διαδικασία ανάκτησης, μέρους ή όλου, χορηγηθείσας ενίσχυσης.
- 8) Η επιχείρηση έχει υποβάλει μία (1) μόνο πρόταση έργου για κάθε Αριθμό Φορολογικού Μητρώου και έχει καταθέσει το σύνολο των δικαιολογητικών που αναλύονται στην παράγραφο 4.4.2 του παρόντος Οδηγού.
- 9) Το ύψος του προϋπολογισμού του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου δεν πρέπει να υπερβαίνει τον κύκλο εργασιών / ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης κατά το οικονομικό έτος 2009.

Στο παράρτημα της εργασίας παρατίθεται το διαφημιστικό έντυπο της επιδοτούμενης πράξης «Πράσινος Τουρισμός».

γ. Προϋπολογισμός της πράξης

Ο συνολικός προϋπολογισμός που θα διατεθεί μέσω της Πράξης «Πράσινος Τουρισμός» και προέρχεται από Δημόσια Δαπάνη ανέρχεται σε € 30.000.000,00. Η Δημόσια Δαπάνη της Πράξης συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από εθνικούς πόρους.

Η κατανομή της Δημόσιας Δαπάνης της Πράξης στις οκτώ (8) περιφέρειες του Ε.Π

«Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» και στις πέντε (5) Περιφέρειες Μεταβατικής Στήριξης αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 2: Περιφερική κατανομή της Δημόσιας Δαπάνης της Πράξης «Πράσινος Τουρισμός»

Πίνακας 1: Περιφερειακή κατανομή

Τομεακό/Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Περιφέρεια	Διαθέσιμη Δημόσια Δαπάνη
Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα	Ανατολική Μακεδονία-Θράκη Ήπειρος Θεσσαλία Ιόνια Νησιά Δυτική Ελλάδα Πελοπόννησος Βόρειο Αιγαίο Κρήτη	€ 19.766.920,00
Π.Ε.Π Μακεδονίας-Θράκης	Κεντρική Μακεδονία	€ 1.584.852,00
	Δυτική Μακεδονία	€1.571.479,00
Π.Ε.Π. Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας-Ηπείρου	Στερεά Ελλάδα	€2.828.826,00
Π.Ε.Π. Αττικής	Αττική	€2.690.960,00
Π.Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου	Νότιο Αιγαίο	€1.556.963,00
ΣΥΝΟΛΟ		€ 30.000.000,00

Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα» ΕΣΠΑ 2007-2013. Διαθέσιμο online :

http://epan2.antonistikitita.gr/uploads/ODIGOS_PROKIRIKSIS.pdf

13. Πρόγραμμα-ερέθισμα για τους επιχειρηματίες

Το «Green Key» (Πράσινο Κλειδί) είναι ένα διεθνές πρόγραμμα που απονέμει ένα σήμα οικολογικής ποιότητας (eco-label). Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί ερέθισμα για την αλλαγή κάθε τουριστικής μονάδας, μικρής ή μεγάλης, σε «πράσινη». Το πράσινο κλειδί είναι ένα θεσμικό κίνητρο που προτρέπει «τον χώρο της βιομηχανίας του τουρισμού» να πάρει τα κατάλληλα μέτρα που να είναι φιλικά προς το περιβάλλον το οποίο προστατεύουν με αποτέλεσμα να προωθούν την αειφορία.

Τα eco-ξενοδοχεία κερδίζουν τους τουρίστες. Διαθέσιμο online:

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=23106&subid=2&pubid=25480949>

14. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» 2007-2013 (ΕΠΑΕ) έχει σαν στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, το άνοιγμα των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας δίνοντας μεγαλύτερη προσοχή σε νέες και πρωτότυπες ιδέες.

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού στόχου, οι κατευθυντήριες γραμμές πάνω στις οποίες σχεδιάστηκε το ΕΠΑΕ είναι οι ακόλουθες:

- Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.
- Ανάπτυξη της υγιούς, αιεφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία.

Οι παραπάνω κατευθυντήριες γραμμές του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.)

εξειδικεύονται σε πέντε Άξονες Προτεραιότητας του Ε.Π. οι οποίοι είναι οι εξής:

Άξονας 1 : Δημιουργία και αξιοποίηση της καινοτομίας υποστηριζόμενης από έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη.

Άξονας 2: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας.

Άξονας 3: Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Άξονας 4: Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας.

Άξονας 5: Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής του Προγράμματος

Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα» ΕΣΠΑ 2007-2013 διαθέσιμο online :

http://epan2.antagonistikotita.gr/uploads/ODIGOS_PROKIRIKSIS.pdf

15. Γενικά για την οικονομική κρίση

Τον τελευταίο χρόνο, η παγκόσμια κοινότητα αντιμετωπίζει μια μεγάλης έντασης οικονομική κρίση, η οποία, αν και εκδηλώθηκε αρχικά στις Ηνωμένες Πολιτείες με επίκεντρο τις τραπεζικές επισφάλειες και ειδικότερα την αδυναμία εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων, σύντομα έλαβε διαστάσεις επιδημίας. Η χρηματοπιστωτική κρίση επεκτάθηκε ταχύτατα στις αναπτυγμένες χώρες και στη συνέχεια σε ολόκληρο τον κόσμο, με δραματικές επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα και τις επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τον κ. Λιάργκοβα Π., η κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος το 2008-2009 αναβίωσε διάφορες ακαδημαϊκές συζητήσεις. Κάποιοι βιάστηκαν να υποστηρίξουν ότι κατέρρευσε το σύστημα της αγοράς και η μόνη διέξοδος είναι η επιστροφή στο κράτος . Έκαναν λάθος. Αυτό που συνέβη δεν ήταν κατάρρευση τού συστήματος της αγοράς, αλλά η τρανή απόδειξη πως σαν μίγμα οικονομικής πολιτικής βασισμένο σε σαθρά θεμέλια οδηγεί με βεβαιότητα στην κρίση. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.105)

Στην προκειμένη περίπτωση η αμερικάνικη οικονομική πολιτική όχι μόνο ευνοούσε προκλητικά τη διόγκωση της κατανάλωσης και των δημοσίων δαπανών, αλλά ενίσχυε συνεχώς την πιστωτική επέκταση. Η Αμερική μετατράπηκε από πιστώτρια σε χρεώστρια, τα δε νοικοκυριά με την βοήθεια του φθηνού χρήματος επιδίδονταν σε μια αχαλίνωτη αύξηση της κατανάλωσης με ολοένα και περισσότερες εισαγωγές. Τα προβλήματα στην αγορά στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ συνέβαλαν και επιτάχυναν την εμφάνιση της κρίσης. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.105)

Αποτελεί η κρίση του 2008 -2009 μοναδικό φαινόμενο; Όχι βέβαια. Είναι λάθος να υποστηρίζουμε ότι παρόμοια κρίση είχε εμφανιστεί από το 1929. το ξεχωριστό γνώρισμα της υπόθεσης έχει να κάνει με το γεγονός ότι αυτή η κρίση πρωτοεκδηλώθηκε στις ΗΠΑ και εξαιτίας του παγκοσμιοποιημένου συστήματος γρήγορα μεταδόθηκε σε κάθε σημείο του πλανήτη. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.105)

Μια γρήγορη αναδρομή στο πρόσφατο παρελθόν, μας δείχνει ότι από την κατάρρευση του συστήματος των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Μπρέτον Γουντς στη δεκαετία του 1970 μέχρι σήμερα έχει εκδηλωθεί μια σειρά νομισματικών κρίσεων στην Λατινική Αμερική, την Ευρώπη και την Ασία με σημαντικές επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία. Οι κρίσεις αυτές συνδεθήκαν κυρίως με καθεστώτα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών κύριο χαρακτηριστικό των οποίων ήταν η αναπόφευκτη κατάρρευση τους. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.106)

Σε ακαδημαϊκό επίπεδο, για την ανάλυση και ερμηνεία των νομισματικών κρίσεων έχουν αναπτυχθεί τρεις κατηγορίες υποδειγμάτων. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα υποδείγματα που τώρα χαρακτηρίζονται ως υποδείγματα της πρώτης γενιάς. η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα υποδείγματα των αυτοεκπλιρούμενων κρίσεων ή υποδείγματα δεύτερης γενιάς, ενώ η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει των χρηματοπιστωτικών κρίσεων ή αλλιώς υποδείγματα τρίτης γενιάς. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.106)

Τα υποδείγματα τις πρώτης γενιάς αναπτύχθηκαν μετά την κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών του Μεξικού (1973-1982), της Αργεντινής (1978-1981) και της Χιλής (1983). Ο νομπελίστας Οικονομικών Πολ Κρούγκμαν ήταν αυτός που με τις εργασίες του έθεσε τις νομισματικές κρίσεις στο επίκεντρο της οικονομικής ανάλυσης. Σύμφωνα με αυτόν, μία χώρα θα αντιμετωπίσει κερδοσκοπική επίθεση όταν η ακολουθούμενη μακροοικονομική πολιτική δεν είναι συνεπής με τη μακροχρόνια διατήρηση ενός συστήματος σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.106)

Εάν, για παράδειγμα, η κυβέρνηση χρηματοδοτεί τα δημοσιονομικά της ελλείμματα παρέχοντας συνεχώς εγχώριες πιστώσεις, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας θα μειωθούν και τελικά θα καταρρεύσει η συναλλαγματική ισοτιμία. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.106)

Τα υποδείγματα της δεύτερης γενιάς αναπτύχθηκαν μετά τις κερδοσκοπικές επιθέσεις στην Ευρώπη και το Μεξικό στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Υποθέτουν ότι, ακόμη και αν τα θεμελιώδη οικονομικά μεγέθη είναι συνεπή με τη διατήρηση ενός συστήματος σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας, είναι δυνατό να εκδηλωθεί κερδοσκοπική επίθεση, αν οι συμμετέχοντες στην αγορά εκτιμούν ότι οι χαρακτήρες της οικονομικής πολιτικής θα ασκήσουν επεκτατική νομισματική πολιτική μετά την εγκατάλειψη της σταθερής ισοτιμίας. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.106)

Τα υποδείγματα δεύτερης γενιάς προσπάθησαν να ερμηνεύσουν την κρίση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος την περίοδο 1992-1993, όταν οι Ευρωπαίοι ηγέτες ξεκινούσαν τα φιλόδοξα σχέδια δημιουργίας της ΟΝΕ. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.106)

Τέλος, τα υποδείγματα της τρίτης γενιάς αναπτύχθηκαν μετά την ασιατική κρίση του 1997-1998. Η κρίση ξεκίνησε με την υποτίμηση του νομίσματος της Ταϊλάνδης τον Ιούλιο του 1997 και γρήγορα επεκτάθηκε στις άλλες χώρες της περιοχής, όπως η Ινδονησία, η Μαλαισία, η Νότια Κορέα, οι Φιλιππίνες αλλά και στη Ρωσία (1998) και στη Βραζιλία (1998-1999). Στα υποδείγματα αυτά κεντρικό ρόλο παίζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.107)

Οι ασθενείς κανόνες επίβλεψης, η διαφθορά ή/και η λανθασμένη νομισματική πολιτική πυροδοτούν τη χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία εφόσον συνδυαστεί

με έλλειψη εμπιστοσύνης στο νόμισμα μπορεί να πάρει τη μορφή της φυγής κεφαλαίων στο εξωτερικό. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.107)

Τα γεγονότα του 2008-2009 δεν απέχουν πολύ από τη συσσωρευμένη ακαδημαϊκή γνώση. Και λανθασμένη νομισματική πολιτική είχαμε (στις ΗΠΑ) και σαθρό σύστημα επίβλεψης του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι νομισματικές αρχές των ΗΠΑ επέτρεψαν το χτίσιμο ενός πύργου πάνω σε τραπουλόχαρτα, πάνω δηλαδή σε σύνθετα, υβριδικά χρηματοοικονομικά προϊόντα. Όλοι γνώριζαν ότι ο πύργος κάποια μέρα θα κατέρρεε. Δεν ήξεραν πότε. (Παναγιώτης Λιάργκοβας, 2010, σ.107)

16. Η οικονομική κρίση

i. Στην Ελλάδα

Η παγκόσμια οικονομική κρίση όμως πέραν από τα γενικά της αιτίες για την κάθε χώρα έχει επηρεάσει και πιο ειδικά. Έτσι για την Ελλάδα υπάρχουν κάποια αίτια που την έφεραν στην οικονομική κρίση και στα πρόθυρα της χρεοκοπίας που ζούμε τώρα. Ένα από τα βασικά αίτια της κρίσης στην Ελλάδα αποτελεί το δημόσιο χρέος το οποίο αυξήθηκε σταδιακά αφού έχουμε σταδιακή αύξηση του ελλείμματος στην Ελλάδα. Αυτό οφείλεται στο ότι οι έλληνες πολίτες καταλάωναν περισσότερο ενώ δαπανούσαν μικρότερο ποσοστό για παραγωγικές διαδικασίες. Το μεγαλύτερο μέρος δαπανήθηκε για την αύξηση της μισθοδοσίας στον δημόσιο τομέα ως εκ τούτου αύξησαν την κατανάλωση τους λόγω των υψηλότερων μισθών τους. Τα ιδιωτικά κεφάλαια άρχισαν να μειώνονται και αυτό είχε ως αποτέλεσμα μείωση των επενδύσεων αφού δεν υπήρχαν κεφάλαια για την χρηματοδότηση τους. Η κυβέρνηση δανειζόταν πουλώντας ομόλογα στους έλληνες πολίτες με αποτέλεσμα να μην δαπανούνται σε δημόσια έργα υποδομής και έτσι είχαμε μείωση του συνόλου των παραγωγικών επενδύσεων και του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα.

Μεγάλο ρόλο αποτέλεσε το εξωτερικό χρέος της Ελλάδας. Μπορεί οι αποταμιεύσεις των ελλήνων να επαρκούσαν για την κάλυψη των δανείων, ωστόσο ο εξωτερικός δανεισμός πραγματοποιούνταν από την κυβέρνηση. Στην Ελλάδα οι πολίτες καταλάωναν εισαγμένα αγαθά με τα χρήματα που δανείζονταν η κυβέρνηση από το εξωτερικό. Εξαιτίας των υψηλών μισθών αφού κυρίως εκεί διοχετευόταν τα χρήματα του δανεισμού οι πολίτες καταλάωναν περισσότερα και στο σύνολο της η Ελλάδα καταλάωνε περισσότερα από όσα παρήγαγε.

Επίσης, μεγάλο ρόλο στην οικονομική κρίση της Ελλάδας έπαιξε και η φοροδιαφυγή. Τα μειωμένα έσοδα της Ελλάδας οφείλονται και στην ανικανότητα της κυβέρνησης να συλλέγει άμεσους φόρους, δηλαδή φόρους

εισοδήματος. Αν οι παρελθούσες κυβερνήσεις είχαν καταφέρει να συλλέξουν φόρους από όλους τους πολίτες σύμφωνα με τα πραγματικά τους εισοδήματα, το έλλειμμα θα ήταν πολύ μικρότερο και η Ελλάδα δεν θα αντιμετώπιζε το σημερινό πρόβλημα χρέους. Η φοροδιαφυγή έχει μία επιπρόσθετη αρνητική επίπτωση η οποία δεν αναφέρεται συχνά αλλά είναι εξίσου σημαντική με τις άλλες δύο, ενισχύει τη χαμηλή τεχνολογία και τις δραστηριότητες χαμηλής ανάπτυξης εις βάρος της υψηλής τεχνολογίας και των δραστηριοτήτων υψηλής ανάπτυξης. Η φοροδιαφυγή εντοπίζεται παρά πολύ δύσκολα στις πολύ μικρές επιχειρήσεις και σε επιχειρήσεις όπου απαιτούνται χαμηλές τεχνολογίες, περιορισμένες επενδύσεις και διαθέτουν αυτοαπασχολούμενους. Αντίθετα η φοροδιαφυγή εντοπίζεται πιο εύκολα σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις οι οποίες προϋποθέτουν υψηλές τεχνολογίες και μεγάλες επενδύσεις. Εν κατακλείδι το πρόβλημα που απασχολεί την Ελλάδα την συγκεκριμένη χρονική περίοδο είναι ο συνδυασμός υψηλού χρέους μεγάλου ελλείμματος και χαμηλής ανταγωνιστικότητας.

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα αιτία και προτάσεις εξόδου. Διαθέσιμο online : <http://oikonomikablog.pblogs.gr/2011/11/h-oikonomikh-krish-sthn-ellada-aitia-kai-protaseis-exodoy.htm>

ii. Στον τουρισμό

Βάσει των εξελίξεων των τελευταίων ετών, διαφαίνεται ότι η διεθνής οικονομική κρίση επηρεάζει σημαντικά το τουρισμό και οι επιπτώσεις της έχουν γίνει εμφανείς και στη χώρα μας. Διάχυτος είναι ο προβληματισμός στον τουριστικό κόσμο σχετικά με την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που μπορεί να έχει στον ελληνικό τουρισμό.

Οι λόγοι που οδήγησαν τον τουρισμό σε κρίση σύμφωνα με τον κ. Κομίλη Π. είναι οι ακόλουθοι 4:

A. Η κρίση ήταν συνέπεια ενός ποσοτικού μοντέλου, το οποίο ωθήθηκε στα όριά του και απεικονίζεται στην υπέρ - προσφορά τουριστικών καταλυμάτων. Η αύξηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην παράκτια ζώνη, βασιζόταν στη βασική προϋπόθεση διατήρησης και μεγέθυνσης της τουριστικής ζήτησης. Ωστόσο, αυτή η προϋπόθεση δεν επαληθεύτηκε και αποτέλεσε την αρχή μείωσης της ποιότητας, ως απόρροια μίας ξενοδοχειακού τύπου κρίσης (συμπληρωματικά τουριστικά καταλύματα, παραθεριστικές κατοικίες κ.λπ.), που είναι δύσκολο να καταγραφούν στατιστικά. (Π. Κομίλης, 2001, σ.140)

Έτσι η αύξηση των τιμών των ξενοδοχειακών καταλυμάτων οδήγησε τους τουρίστες στην αναζήτηση άλλου τύπου καταλυμάτων, χαμηλότερης ποιότητας και παρεχομένων υπηρεσιών.

Η ξενοδοχειακή κρίση, μέσω μίας πλεονασματικής προσφοράς επί της ζήτησης μπορεί να οφείλεται επίσης στην διαρροή ενός αριθμού πελατών, συνήθως υψηλής εισοδηματικής στάθμης, προς άλλους προορισμούς. Η κρίση του Ελληνικού τουρισμού, υπήρξε εξ' αρχής μία κρίση του τουριστικού καταλύματος, χωρικά προσδιορισμένου, στην παράκτια ζώνη και απευθυνόμενου σε μία αγορά οριοθετημένης από τα 4S (Sea, Sex, Sun and Sand). (Π. Κομίλης, 2001, σ.140)

Πάντως η ανάπτυξη των τουριστικών καταλυμάτων (βλέπε διάγραμμα 1) στα οποία φαίνεται να εστιάζεται η ανάπτυξη της προσφοράς παρουσιάζεται δυναμική και επικεντρώνεται κυρίως σε μεσαίες τάξεις κατηγορίας ξενοδοχειακών καταλυμάτων και σε ενοικιαζόμενα δωμάτια (βλέπε πίνακα 3). Σε συνάρτηση με τη διάσταση αυτής της προσφοράς, ορισμένα χαρακτηριστικά προβλήματα ή αρνητικές επιπτώσεις της ασκούμενης τουριστικής πολιτικής και ειδικότερα της επενδυτικής που οφείλονται στον ελλιπή σχεδιασμό και στην ελλιπή δράση (δημοσίων και ιδιωτικών φορέων), διαγράφονται ως εξής :

Ο ελλιπής έλεγχος και συσχέτιση αναπτυξιακών ρυθμών ζήτησης και προσφοράς για μια ορθολογική προώθηση, διαχρονικά, των αναγκαιών προϊόντων, για παράδειγμα, η αύξηση της προσφοράς ξενοδοχειακών κλινών πραγματοποιήθηκε με ταχύτερους ρυθμούς (μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης 1980-1993: 4,6%) από τους ρυθμούς αύξησης της αλλοδαπής ζήτησης (1980-1993: 2,65%).

Η σχετικά μικρής κλίμακας και παράλληλα χωρικά ασυντόνιστης επενδυτικής δραστηριότητας σε άλλες μορφές τουρισμού, στον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μορφών ανωδομής, καθώς και σε έργα και υπηρεσίες τουριστικής υποδομής. Πολιτική που οδήγησε και στη μονοσήμαντη ανάπτυξη προϊόντων και ανωδομών και στην περιορισμένη χωρική κατανομή της τουριστικής ανάπτυξης και στη δημιουργία υπερπροσφοράς σε ορισμένες περιοχές, με δυνάμει προβλήματα καθήλωσης των τιμών και ποιοτικής υποβάθμισης υπηρεσιών.

Η μέση ετήσια πληρότητα (σε ξενοδοχειακά καταλύματα) σε διαπεριφερειακό επίπεδο (13 περιφέρειες) παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις. (Π. Κομίλης, 2001, σ.140)

Β. Το δεύτερο πρόβλημα του Ελληνικού τουρισμού ορίζεται στην προσφορά ενός και μόνο προϊόντος (4S), το οποίο είχε επιτρέψει στην χώρα να αυξήσει τις τουριστικές της εισπράξεις που απαιτούνται για την οικονομική της ανάπτυξη. Σήμερα το μοντέλο των 4S φαίνεται να έχει φθάσει σε ένα επίπεδο κορεσμού.

Γ. Η τρίτη μεγάλη διαρθρωτική αιτία της κρίσης του Ελληνικού τουρισμού θα μπορούσε να είναι η διαρκής αλλοίωση των χωρικών ενοτήτων υποδοχής των

τουριστών, που οφείλεται στην περιβαλλοντική, αισθητική και ηχητική ρύπανση, την υπερβολική συγκέντρωση των δομών της υποδοχής, την ελλειμματική ποιότητα των δημοσίων υπηρεσιών και των εγκαταστάσεων υγιεινής, των ανεπαρκών υποδομών κ.λπ..

Όλα τα παραπάνω υπογραμμίζουν “μια κακή τουριστική ανάπτυξη” και αποτελούν σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα στην ανάπτυξη ποιοτικού τουρισμού.

Δ. Η τελευταία αξιολογη αιτία που θα μπορούσε να ερμηνεύσει την δομική κρίση του Ελληνικού τουρισμού, είναι η απουσία πολιτικής ευαισθησίας για τον τουριστικό τομέα. Αυτή η βιομηχανία διαθέτει ακόμα στην Ελλάδα κεντρικούς χωρικά και συγκεντρωτικούς λειτουργικά μηχανισμούς, χωρίς να υφίστανται αποκεντρωμένοι αυτόνομοι τουριστικοί οργανισμοί, όπως στις χώρες της Δ. Ευρώπης, σε επίπεδο περιφέρειας, νομού και τόπου.

Ως προς τη δομή της τουριστικής προσφοράς, στο συγκριτικό πλαίσιο των ευρωπαϊκών χωρών, παρατηρούμε ότι η Ελλάδα μαζί με την Αυστρία παρουσιάζει τους υψηλότερους δείκτες ξενοδοχειακών κλινών.

(Διάγραμμα 1)

(Πίνακας 3) Ξενοδοχειακό δυναμικό της Ελλάδας

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (2000)							
	ΤΑΞΗ						Γενικό άθροισμα
	ΑΑ	Α	Β	Γ	Δ	Ε	
ΜΟΝΑΔΕΣ	78	762	1.482	3.971	1.095	637	8.025
ΔΩΜΑΤΙΑ	18.007	78.078	75.970	111.122	19.762	8.901	311.840
ΚΛΙΝΕΣ	34.902	148.264	144.623	208.559	37.611	17.693	591.652
ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ (συνολικά μεγέθη 1997)							
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α, Β, Γ κατηγορίας	ΘΕΣΕΙΣ		ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΑ			ΕΚΤΑΣΗ (τ.μ.)	
329	30.354		95.953			6.947.666	
ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ (συνολικά μεγέθη 1997)							
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α, Β, Γ κατηγορίας	ΔΩΜΑΤΙΑ			ΚΛΙΝΕΣ			
27.435	194.010			414.916*			
* Το 44% του συνόλου των κλινών καλύπτουν Κρήτη, Κυκλάδες και Κέρκυρα							

Πηγή: Ε.Ο.Τ. - Διεύθυνση Α

(Π. Κομίλης, 2001, σ.140-141)

17. Τουρισμός και Οικονομία

Η θέση του τουρισμού σε μια οικονομία μιας χώρας είναι πολύ σημαντική, όταν η χώρα αυτή έχει ανεπτυγμένη την τουριστική της δραστηριότητα. Είναι γνωστό, ότι μέσω του τουρισμού, δημιουργούνται σημαντικές επενδύσεις κεφαλαίων στα έργα τουριστικής ανάπτυξης (λιμάνια, δρόμοι, αξιοποίηση φυσικών πόρων κ.τ.λ.), οι οποίες επενδύσεις με τη σειρά τους αναπτύσσουν γενικότερα την οικονομία της χώρας και δημιουργούν επιπλέον θέσεις εργασίας. Εκτός του έμμεσου όμως τρόπου μέσω των επενδύσεων, ο τουριστικός τομέας προσφέρει άμεσα και πολύ σημαντικά έσοδα στην οικονομία της χώρας. Οι εισροές από τον τουρισμό ετησίως αποτελούν μεγάλο κομμάτι των συνολικών εισροών μια οικονομίας. Ο διεθνής τουρισμός, αφού διάνυσε διάφορα στάδια εξέλιξης μέχρι σήμερα, αφού εκδημοκρατίστηκε και μαζικοποιήθηκε, αντιπροσωπεύει μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα για την ανάπτυξη πολλών χωρών. Ήδη από το 1966, ένας από τους ειδήμονες της παγκόσμιας τράπεζας ο Μ. D. DAVIS,

εκτιμούσε ότι: “ο τουρισμός αντιπροσωπεύει για τις χώρες που βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης πραγματική κινητήριο δύναμη για να αναπτυχθούν, όπως υπήρξε η βιομηχανία στην Ευρώπη το 19ο αιώνα”. Βλέπουμε λοιπόν ότι είναι ευκρινέστατη η πραγματική διάσταση των επιπτώσεων του τουρισμού στα πλαίσια μιας εθνικής οικονομίας και ταυτόχρονα η διττή επιδίωξη του: η συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων. Οι άμεσες επιπτώσεις σε μια οικονομία από την τουριστική κίνηση είναι:

- Η τουριστική δραστηριότητα επηρεάζει τις διεθνείς συναλλαγές, ως σημαντικός παράγοντας συναλλαγματικών εισροών και εκροών (ισοζύγιο πληρωμών)
- Η τουριστική δραστηριότητα αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό τμήμα σημαντικής κατανάλωσης
- Ο τουρισμός είναι δημιουργός μιας πληθώρας άμεσων και έμμεσων παραγωγικών δραστηριοτήτων

• Η τουριστική δραστηριότητα είναι δημιουργός θέσεων εργασίας

Οι έμμεσες επιπτώσεις από την άλλη, συνοψίζονται στα παράγωγα αποτελέσματα της τουριστικής ζήτησης και του πολλαπλασιαστή. Σύμφωνα με μια μελέτη του Π.Ο.Τ., οι επιπτώσεις του τουρισμού στο σύνολο μιας εθνικής οικονομίας εκτιμώνται από το βαθμό συμμετοχής της συγκεκριμένης δραστηριότητας στους οικονομικούς της στόχους, δηλαδή τη συμβολή της στην οικονομική ανάπτυξη, τη σταθερότητα των τιμών, την ισορροπία του εμπορικού ισοζυγίου, τη δίκαιη και ισόρροπη κατανομή του εθνικού εισοδήματος και την πλήρη απασχόληση.

Η μελέτη του Π.Ο.Τ. ομαδοποιεί τις επιπτώσεις σε τρεις κατηγορίες:

- Οι επιπτώσεις στην αναπτυξιακή στρατηγική ή οι σφαιρικές επιπτώσεις
- Οι μερικές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία δηλαδή στους παραγωγούς, τους οικονομικούς τομείς και τις μακρό-οικονομικές μεταβλητές της εθνικής οικονομίας
- Οι εξωγενείς επιπτώσεις, οι οποίες στον κοινωνικό -πολιτιστικό τομέα των ανθρώπινων πόρων και του φυσικού περιβάλλοντος βρίσκονται πιο κοντά στις οικονομικές επιπτώσεις.

(Βαρβαρέσος Σ., 1997, σ.193-204)

18. Στατιστικά στοιχεία

α. Πίνακας 4: Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού, 2010

Συμμετοχή στο ΑΕΠ	15,3%
Συμμετοχή στην Απασχόληση	17,9%
Απασχολούμενοι	746.200
Διεθνείς Ταξιδιωτικές Εισπράξεις	9,6 δισ. €
Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις	15 εκατ.
Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη	640€
Μερίδιο Ευρωπαϊκής Αγοράς	3,15%
Μερίδιο Παγκόσμιας Αγοράς	1,60%
Συγκέντρωση Προσφοράς Ξενοδοχείων	66%*
Ξενοδοχειακό Δυναμικό	9.732 ξενοδοχεία
Κλίνες	763.407 κλίνες

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και Τράπεζας της Ελλάδος (2010)

β. Πίνακας 5: Εποχικότητα Διεθνών Τουριστικών Αφίξεων, 2010

Ιανουάριος	274952
Φεβρουάριος	296529
Μάρτιος	408936
Απρίλιος	563415
Μάιος	1247893
Ιούνιος	1863445
Ιούλιος	2783843
Αύγουστος	3155878
Σεπτέμβριος	2298412
Οκτώβριος	1316460
Νοέμβριος	458142
Δεκέμβριος	339591

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2010)

γ. Πίνακας 6: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις ανά Χώρα Προέλευσης, 2010

		Μεταβολή 2010/2009	(%)
Χώρες Ευρώπης	13.275.962	-2	
Χώρες Ε.Ε.	10.199.904	-6	
Χώρες Ασίας	869.737	134	
Χώρες Αμερικής	691.379	-5	
Χώρες Ωκεανίας	126.173	-22	
Χώρες Αφρικής	44.239	16	
Γερμανία	2.038.871	-14	
Ην. Βασίλειο	1.802.203	-15	
ΠΓΔΜ	1.104.576	:	
Γαλλία	868.346	-10	
Ιταλία	843.613	-10	
Σερβία - Μαυροβούνιο	706.635	42	
Βουλγαρία	664.389	1	
Κύπρος	574.764	32	
Τουρκία	561.198	180	
Ολλανδία	528.157	-19	
ΗΠΑ	498.301	-6	
Ρωσία	451.239	64	
Πολωνία	402.170	98	
Βέλγιο	339.836	2	
Αυστρία	338.367	-4	
Τσεχία	294.926	10	
Σουηδία	281.069	-21	
Ελβετία	274.418	-22	

Ρουμανία	257.939	-16
Αλβανία	242.083	3
Δανία	240.563	-9
Φινλανδία	205.282	21
Ισραήλ	197.159	139
Νορβηγία	187.319	-41
Ισπανία	155.302	-6

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Τράπεζας της Ελλάδος (2010)*δ. Πίνακας 7: Τα 10 Ελληνικά Αεροδρόμια με τις Περισσότερες Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις, 2010*

Αθήνα	2996573
Ηράκλειο	1930155
Ρόδος	1421955
Θεσσαλονίκη	1133704
Κέρκυρα	729604
Κως	695937
Χανιά	593228
Ζάκυνθος	420284
Σαντορίνη	181746
Κεφαλονιά	148935

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (2010)

19. Επιχειρηματική ηθική και πράσινη ανάπτυξη

Σε ομιλία του ο κ. Αθανάσιος Πολυχρονόπουλος στο συνέδριο Economist με θέμα την Επιχειρηματική ηθική και πράσινη ανάπτυξη, αναφέρει:

«Στη σημερινή περίοδο της διεθνούς οικονομικής κρίσης, τόσο η επιχειρηματικότητα, όσο και η ηθική της διάσταση, στην ύπαρξη ή την ανυπαρξία της, τίθενται υπό αμφισβήτηση. Συχνά δε, σε απόλυτη δαιμονοποίηση. Στον αντίποδα, η πράσινη ανάπτυξη δείχνει να ξεπερνά σταδιακά τα όρια «της μόδας», του απαραίτητου στοιχείου που χαρακτηρίζει μία χώρα ή μία επιχείρηση μοντέρνα, και να γίνεται στοιχείο πολιτικής και οικονομικής ανάλυσης, αντικείμενο κοινωνικής δικτύωσης (social networking), κριτήριο ταυτότητας για Πολίτες, Πολιτικούς, Κόμματα, Ομάδες, Κινήσεις, Οργανισμούς και ΜΚΟ. Στην τρέχουσα δε συγκυρία, η πράσινη ανάπτυξη

προβάλλεται ως πανάκεια τόσο στα προβλήματα, απασχόλησης και κερδοφορίας που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, όσο και στο έλλειμμα κοινωνικής ευθύνης που επέφερε η άναρχη οικονομική υπερ-ανάπτυξη, συμπληρωματική δε, ως πράξη κοινωνικής ευθύνης, με την έννοια της φιλανθρωπίας. Εντούτοις, η πράσινη ανάπτυξη δεν αποτελεί κλάδο επιχειρηματικής δραστηριότητας. Δεν είναι τμήμα ενός business plan. Δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως απαραίτητο εξάρτημα, μέσο φοροαπαλλαγής, ως δωρεά ή bonding incentive σε οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα. Η πράσινη ανάπτυξη είναι ένα αυτοτελές, αυτόνομο, ολοκληρωμένο, νέο μοντέλο ανάπτυξης. Είναι μία καινούργια μορφή επιχειρηματικότητας. Ένα πρότυπο που αφορά και χαρακτηρίζει κάθε μορφή οικονομικής δραστηριότητας. Η πράσινη ανάπτυξη συνιστά ένα αναπτυξιακό πρότυπο που θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο μέσα σε ένα υγιές και αναπτυσσόμενο φυσικό περιβάλλον. Η πράσινη ανάπτυξη προϋποθέτει και οδηγεί ταυτόχρονα στην ορθολογική αξιοποίηση και χρήση των φυσικών πόρων, της διαρκούς προστασίας του περιβάλλοντος, της διασφάλισης ποιότητας και υγείας για τον Άνθρωπο. Ως τέτοια, είναι η μόνη ανάπτυξη που δικαιωματικά, αν μπορεί να επιτραπεί η αξιολόγηση αυτή, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ηθική. Όσο κι αν σε ορισμένους ακούγεται οξύμωρο, η ανάπτυξη μπορεί να έχει ηθική υπόσταση. Ακόμα περισσότερο, η κερδοφορία μπορεί να είναι απολύτως ηθική. Άλλωστε, η ηθική δεν είναι έννοια σχετική, δεν αφορά αποκλειστικά τη θεωρητική φιλοσοφία, δεν ταυτίζεται με το νόμο. Η ηθική είναι έννοια απόλυτη που αναφέρεται σε προσωπικές και συλλογικές αποφάσεις και κυρίως, συμπεριφορές, οι οποίες έχουν αντίκτυπο στη φήμη και κυρίως, στη συνολική κοινωνική επίπτωση των εμπορικών και παραγωγικών επιλογών που καθορίζει.»

Επίσης αναφέρει ότι «σε μία περίοδο κατά την οποία οι νέοι επιστήμονες δυσκολεύονται να βρουν, όχι πλέον μία θέση εργασίας, αλλά μία δουλειά, το πράσινο αναπτυξιακό μοντέλο βασισμένο εξ ολοκλήρου στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, υπολογίζεται ότι, στην Ελλάδα μόνον, δύναται να δημιουργήσει 256.000-403.500 θέσεις εργασίας ως το 2020, σύμφωνα με έκθεση της Greenpeace. Αξίζει να σημειωθεί ότι ήδη σήμερα απασχολούνται στους κλάδους τεχνολογιών πράσινης ενέργειας περί τα 2,5 εκατομμύρια άνθρωποι διεθνώς. Η στροφή προς την πράσινη ανάπτυξη εκτός από νέες θέσεις εργασίας δημιουργεί και νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Ενδεικτικά μόνον, η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι “πράσινες μεταφορές”, η οικολογική δόμηση, η διαχείριση και αξιοποίηση των αποβλήτων, αποτελούν παραδείγματα με εξαιρετικές προοπτικές.»

Όσον αφορά την επένδυση στην πράσινη επιχειρηματικότητα ανφέρει ότι «Αν η επένδυση στο χρόνο φαντάζει όμως ανασταλτική σε ορισμένους για τη στροφή της επιχείρησής τους προς την πράσινη ανάπτυξη, τόσο οι νέες και

καθαρές τεχνολογίες όσο και οι λοιπές επενδύσεις, αποφέρουν άμεσα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, σε μία εποχή μέγιστης αξιοποίησης του Internet, τα λεγόμενα κοινωνικά δίκτυα (social networks – twitter, facebook κ.λπ.) μπορούν να δημιουργήσουν και να διαδώσουν το προϊόν και την εταιρεία σε ελάχιστο χρόνο. Με τον τρόπο αυτό, αφενός αναπτύσσεται και διαχέεται σε εξαιρετικά μεγάλο αριθμό ανθρώπων η εταιρική ταυτότητα και η «φήμη» της πράσινης επιχείρησης με μηδαμινό σχεδόν κόστος. Αφετέρου δε, δημιουργούνται βάσεις νέων πελατών και εν δυνάμει ενδιαφερομένων συνεργατών για το δίκτυο πωλήσεων.»

Ακόμη λέει ότι «Δεν πρέπει όμως να παραβλέψουμε σε καμία περίπτωση, τη συνεισφορά της πράσινης επιχειρηματικότητας και στον κοινωνικό ιστό. Συγκεκριμένα, οι νέες θέσεις εργασίας και κυρίως, σε νέους επιστήμονες δημιουργούν τις συνθήκες εργασιακής ασφάλειας και προοπτικής, που με τη σειρά τους θωρακίζουν την κοινωνική συνοχή και ισορροπία και διασφαλίζουν ποιότητα ζωής. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα προσφέρει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης της υπαίθρου και αποκέντρωσης της οικονομικής δραστηριότητας.»

Τέλος αναφέρει ότι «Η επιχειρηματική ηθική δεν είναι θεωρητικό case study. Είναι συγκεκριμένη επιχειρηματική πρακτική, που απαιτεί και προϋποθέτει σαφείς στόχους, πόρους, business plan. Αντίστοιχα, η πράσινη ανάπτυξη δεν είναι ιδεολογική πρόταση ή αποκλειστικά κομματικής χρήσης. Είναι οικονομική πρόταση, που στηρίζεται σε δράσεις, επενδύσεις, συνέργειες. Η επιχειρηματική ηθική και η πράσινη ανάπτυξη είναι ο κοινός δρόμος προόδου, αειφόρου ανάπτυξης και κοινωνικά υπεύθυνης οικονομικής δραστηριότητας. Είναι η μοναδική επιλογή μακροχρόνιου ορίζοντα και μάλιστα χωρίς ημερομηνία λήξεως, καθώς βασίζεται σε ορθολογική αξιοποίηση των πόρων και του φυσικού περιβάλλοντος. Αποτελεί με άλλα λόγια, το δρόμο που θα ανατρέψει τη φορά της φθοράς του φυσικού περιβάλλοντος, του κορεσμού πλουτοπαραγωγικών πηγών, και θα δημιουργεί αληθινό και χειροπιαστό κοινωνικό μέρισμα. Με άλλα λόγια, θα είναι επωφελής για όλους τους Πολίτες, τους εργαζόμενους, την Κοινωνία.»

Πηγή: Αποσπάσματα από ομιλία του κ. Αθανάσιου Πολυχρονόπου στο Συνέδριο Economist, 09-11-2010

Διαθέσιμο on-line:

http://www.ecofinder.gr/article/%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B7%CE%B8%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CF%80%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B7_%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF

20. «Πράσινες» λύσεις για την διέξοδο από την οικονομική κρίση

Σε άρθρο του ο Νικόλας Κανελλόπουλος σχετικά με την πράσινη τουριστική ανάπτυξη και τις επενδύσεις για τη διέξοδο από την κρίση, αναφέρει:

«Η οικονομική κρίση εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και δημιουργεί αρκετά προβλήματα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να επηρεάζει την οικονομική και κοινωνική δομή καθώς και τον τουρισμό. Αν δώσουμε βάση στον τουρισμό αυτός που θα μας δώσει διεξοδική λύση δεν θα αποτελέσει ο μαζικός τουρισμός που δεν σεβάστηκε το φυσικο-πολιτιστικό περιβάλλον αλλά ο εναλλακτικός τουρισμός και συγκεκριμένα ο πράσινος. Η Ελλάδα μπορεί να βασιστεί στον πράσινο τουρισμό και αυτό γιατί διαθέτει μεγάλες εκτάσεις φυσικού περιβάλλοντος, χερσαία και θαλάσσια οικοσυστήματα ειδικά τοπία και υπέροχες ακτές. Αυτό θα το επιτύχει εκμεταλλεύοντας σωστά τους χώρους αυτούς, αναδεικνύοντας τους χωρίς όμως να επηρεάζει την βιώσιμη ανάπτυξη. Στα πλαίσια της προστασίας του φυσικο-πολιτιστικού περιβάλλοντος θα πρέπει όλα τα επενδυτικά σχέδια να αναδεικνύουν και να προστατεύουν τους φυσικούς και πολιτιστικούς χώρους χωρίς να τους αναλώνει και να τους υποβαθμίζει.»

Αναφέρει επίσης ότι «το πράσινο τουριστικό μοντέλο που προωθείται σήμερα, δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε δράσεις συμβατές με την πράσινη τουριστική ανάπτυξη και την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής τεχνολογίας και των οικείων πρακτικών στις επιχειρήσεις του κλάδου, καθώς και στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Αλλωστε, οι αρχές της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης, εκτός από το γεγονός ότι αποτελούν υποχρεωτικό και δεσμευτικό θεσμικό πλαίσιο, είναι καθοριστικό συστατικό στοιχείο της τουριστικής πολιτικής.»

Απόσπασμα από άρθρο του Νικόλα Κανελλόπουλου (Προέδρου του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού) «Πράσινη τουριστική ανάπτυξη και επενδύσεις για διέξοδο από την κρίση» διαθέσιμο online:

http://www.kerdos.gr/default.aspx?id=1439009&nt=103&fb_source=message

21. Τα πράσινα ξενοδοχεία και στο διαδίκτυο

Το πρώτο online site στον κυβερνοχώρο με την επωνυμία Green Hotels, λειτουργεί από την 1η Ιανουαρίου 2011, δίνοντας τη δυνατότητα στους επισκέπτες του να κάνουν και, μεταξύ άλλων κρατήσεις. Μπορεί ακόμα να

είναι λιγοστά τα ελληνικά «πράσινα» ξενοδοχεία που διαφημίζονται μέσω του site (Εύβοια, Ζαγοροχώρια και Κρήτη), αλλά ο εμπνευστής της πρωτοβουλίας, 38χρονος Σωτήρης Μυλωνάς, ταξιδεύει ανά την Ελλάδα για να τα βρει όλα. Ο γενικός διευθυντής της msolutions, πολιτικός μηχανικός του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και περιβαλλοντικός επιθεωρητής, επισημαίνει ότι η δημιουργία αυτού του site, αποτέλεσμα διετούς εργασίας, προέκυψε από την ανάγκη για ποιοτική ζωή, φιλικότερη προς το περιβάλλον, που επιλέγουν ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι ανά τον κόσμο. (Halkidikinews 2010)

Το Online δίκτυο Green Hotels αποτελεί τον κοινό τόπο αναφοράς και προβολής των ξενοδοχείων εκείνων που εφαρμόζοντας κατάλληλες περιβαλλοντικές πρακτικές στοχεύουν στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων και στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι επιχειρηματίες που θα επιλέξουν να στραφούν στην αειφόρο ανάπτυξη και θα προβληθούν μέσω του δικτύου, το μόνο σίγουρο είναι ότι θα επωφεληθούν σημαντικά από τη συνεχώς αναπτυσσόμενη διεθνή αγορά των περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων και ανήσυχων τουριστών. (Halkidikinews 2010)

Η ομάδα του Green Hotels διαθέτει σημαντική μακρόχρονη εμπειρία σε συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Αναλαμβάνει την πλήρη κάλυψη των αναγκών της ξενοδοχειακής μονάδας, όσον αφορά το σχεδιασμό λύσεων για εξοικονόμηση ενέργειας, περιβαλλοντική διαχείριση και ανάδειξη της εταιρικής ταυτότητας, προκειμένου να ενταχθεί η ξενοδοχειακή μονάδα στο δίκτυο Green Hotels. (Halkidikinews 2010)

- Στόχοι του site:

Στόχος είναι το site να αποτελέσει καταλυτικό μέσο για την ανάπτυξη της οικολογικής ταυτότητας και συνείδησης, τόσο στους ξενοδόχους όσο και στους ίδιους τους τουρίστες κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Ο ιστότοπος αναπτύσσεται σε δύο άξονες:

Ο πρώτος, για τους υπευθύνους των ελληνικών ξενοδοχείων, προκειμένου να: συμμετάσχουν στο δίκτυο Green Hotels, προβάλλουν μέσα από αυτό τις περιβαλλοντικές τους δράσεις, γνωστοποιήσουν τις περιβαλλοντικές και οικολογικές τους ανησυχίες, παροτρύνουν τους ενδιαφερόμενους να τους επισκεφθούν, προβάλλουν την τουριστική τους μονάδα μέσα από περιγραφές και εικόνες και να αναδείξουν τις πολιτιστικές ομορφιές της περιοχής τους. (Halkidikinews 2010)

Ο δεύτερος άξονας επικεντρώνεται στο ευρύ κοινό, με στόχο μεταξύ άλλων: να γνωρίσουν τη φιλοσοφία του πράσινου τουρισμού, να αναζητήσουν ξενοδοχεία στην Ελλάδα που εφαρμόζουν περιβαλλοντικές πρακτικές, να ενημερωθούν για τις προσφερόμενες περιβαλλοντικές δραστηριότητες και να γνωρίσουν τους οραματιστές της δημιουργίας των ξενοδοχείων αυτών. (Halkidikinews 2010)

- Κριτήρια συμμετοχής στο site:

Τα ξενοδοχεία που επιθυμούν να προβληθούν μέσω του δικτύου Green Hotels αξιολογούνται σύμφωνα με έναν αριθμό περιβαλλοντικών κριτηρίων, τα οποία έχουν προταθεί από τη Διεθνή Σύμπραξη Τουρισμού και καλύπτουν τους εξής τέσσερις βασικούς τομείς: εξοικονόμηση ενέργειας, νερού, διαχείριση αποβλήτων και περιβαλλοντική πολιτική και διαχείριση. (Halkidikinews 2010)

- Από έρευνα του site το 93% από τους 387 ψήφισαν «πράσινα» ξενοδοχεία».

Όταν από δείγμα 387 ατόμων προκύπτει ότι το 93% αυτών δίνει ψήφο εμπιστοσύνης στα «πράσινα» ξενοδοχεία, έναντι άλλων του ίδιου εύρους τιμών και υπηρεσιών, τότε γίνεται αμέσως αντιληπτό ότι η δημιουργία του Online δικτύου κρινόταν επιτακτική, επεσήμανε ο κ. Μυλωνάς, παρουσιάζοντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ τα βασικά σημεία της έρευνας που διενήργησε αυτός και η ομάδα του. (Halkidikinews 2010)

Αναφορικά με τα γενικά κριτήρια με τα οποία επιλέγουν το κατάλυμα στο οποίο και διαμένουν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους, το 74% θεωρεί την καθαριότητα ως τον πλέον καθοριστικό παράγοντα και ακολουθούν το εύρος των παρεχόμενων τιμών του καταλύματος σε ποσοστό 65%, ο κλιματισμός εντός του δωματίου σε 55%, ενώ αρκετά σοβαρά λαμβάνουν υπόψη τους και τις συστάσεις από προηγούμενες επισκέπτες, το 63%. (Halkidikinews 2010)

Σημαντικό είναι το ποσοστό εκείνων που απάντησαν ότι δεν έχουν ακούσει για τον όρο «οικολογικά ξενοδοχεία» (53%), ενώ σημειώνεται ότι ποσοστό 62% ανέφερε ότι τους ενδιαφέρει το κατάλυμα που θα επιλέξουν για τις διακοπές τους να λειτουργεί βάσει προγράμματος περιβαλλοντικής πολιτικής. (Halkidikinews 2010)

Παράλληλα, το 70% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι διατεθειμένο να συμμετέχει ενεργά με τη σειρά του στην οικολογική πολιτική του ξενοδοχείου, εφόσον έχει την αρμόδια ενημέρωση από το ίδιο το προσωπικό και υπό την προϋπόθεση ότι η πολιτική αυτή εφαρμόζεται πιστά και από τους ίδιους του εργαζομένους. Ποσοστό 72% δήλωσε πως θα ήθελε να συμμετέχει στις μεθόδους ανακύκλωσης, ενώ ένα 98% των συμμετεχόντων στην έρευνα επεσήμανε ότι θα φρόντιζε από μόνο του για τον προσεκτικό χειρισμό των διακοπών ρεύματος και των βρυσών, έτσι ώστε να μη σπαταλούνται σημαντικές ποσότητες νερού και ενέργειας κατά την παραμονή τους. Μάλιστα, ένα ποσοστό 86% των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσε πρόθυμο να συμμετέχει στο πρόγραμμα εξοικονόμησης νερού και ενέργειας, σύμφωνα με το οποίο οι πετσέτες και τα σεντόνια δεν αλλάζουν κάθε μέρα κατά τη διάρκεια των πολυήμερων διακοπών. (Halkidikinews 2010)

Η έρευνα διεξήχθη την περίοδο από 13 Απριλίου έως 8 Μαΐου 2010 και διεξήχθη μέσω Διαδικτύου, ενώ στόχος της Green Hotels ήταν να διερευνηθεί η άποψη των ερωτηθέντων για τα οικολογικά ξενοδοχεία μέσα από τις ευρύτερες συνθήκες και προτιμήσεις τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους, είτε πρόκειται για ολιγοήμερες είτε όχι. Στην έρευνα συμμετείχαν 387 άτομα, προερχόμενα κυρίως από μεγάλα αστικά κέντρα, Αθήνα 34%, **Θεσσαλονίκη 41%**, Πάτρα 7%, Λοιπή Ηπειρωτική Ελλάδα 12%, Νησιώτικη

Ελλάδα 3% και πόλεις του εξωτερικού 3%. Οι ηλικίες αυτών που συμμετείχαν στην έρευνα κυμαίνονται κυρίως στα 26 με 35 έτη και οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι ανώτατης πανεπιστημιακής ή τεχνολογικής σχολής. (Halkidikinews 2010)

(Halkidikinews 2010. ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ "ΠΡΑΣΙΝΑ" ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ. Διαθέσιμο online στο: http://www.halkidikinews.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=4145:ta-ellinika-qprasinag-ksenodohia&catid=1&Itemid=5)

22. Στροφή του τουρισμού στα πράσινα ξενοδοχεία

Στα αποκαλούμενα "πράσινα" ξενοδοχεία στρέφονται ολοένα και περισσότεροι ταξιδιώτες ανά τον κόσμο, με το 80% των Γερμανών τουριστών να δηλώνουν ότι τα υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα παίζουν σημαντικό ή πολύ σημαντικό ρόλο όταν σχεδιάζουν τις διακοπές τους. (Protothema 2010)

Αλλά και το ένα τρίτο των Αμερικανών υποστηρίζουν ότι είναι πρόθυμοι να πληρώσουν παραπάνω, αρκεί το ταξίδι και η διαμονή τους να είναι πιο φιλικά προς το περιβάλλον. (Protothema 2010)

Περιβαλλοντική συνείδηση αναπτύσσουν και οι Βρετανοί, καθώς σύμφωνα με έρευνα του Trip Advisor σε δείγμα 8.000 ατόμων (τέλος 2008) το 21% αυτών επιθυμούν να λαμβάνουν πιο "πράσινες" αποφάσεις για τις διακοπές τους. (Protothema 2010)

Η προσέλκυση περισσότερων πελατών δεν αποτελεί το μοναδικό όφελος για τα περιβαλλοντικά, φιλικά ξενοδοχεία, αφού οι "πράσινες" πρακτικές βοηθούν τις ξενοδοχειακές αλυσίδες να κρατήσουν χρήματα στα ταμεία τους. Αυτό προέκυψε από την ομιλία της διευθύντριας Στρατηγικού Σχεδιασμού του SANI Resort, Ελένης Ανδρεάδη, σε συνέδριο της οργάνωσης TOWER (Οργάνωση Γυναικών Επαγγελματικής Ενημέρωσης και Υποστήριξης), στη Θεσσαλονίκη. (Protothema 2010)

Η TOWER ιδρύθηκε το 2001, με στόχο να συμβάλει στην οργάνωση, τη στήριξη και τη δικτύωση των «γυναικών καριέρας» Ελληνίδων και ξένων στη Θεσσαλονίκη και σήμερα έχει μέλη από όλον τον κόσμο. (Protothema 2010)

Ψάχνουν πράσινα ξενοδοχεία οι τουρίστες, Διαθέσιμο online στο:

<http://www.protothema.gr/environment/article/?aid=58840>

23. Πράσινα Ξενοδοχεία-Green Hotels

Ο τουρισμός είναι ένας από τους μεγαλύτερους τομείς ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας, φέρνοντας δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως στις αναπτυσσόμενες χώρες και τη μεταφορά εκατομμυρίων ανθρώπους διεθνώς.

Όμως, η ανάπτυξη του κλάδου του τουρισμού με τα χρόνια έχει δημιουργήσει ένα αυξανόμενο ποσό του στρες στο περιβάλλον. Για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα της αύξησης του τουρισμού στην Γκόα, Ινδία, εργολάβοι έχτισαν αρκετά ξενοδοχεία. Τα ξενοδοχεία σύντομα συνέλεξαν 66.000 γαλόνια νερού την ημέρα από τα φρεάτια και άλλες τοπικές πηγές. Πολλά από τα πηγάδια και ποτάμια, η κοινότητα επικαλέστηκε ότι στέγνωσαν. Αυτό είναι ένα κοινό πρόβλημα σε πολλές περιοχές όπου ο τουρισμός λειτουργεί στα όρια των φυσικών πόρων.

Σήμερα ο οικοτουρισμός-τουρισμός που είναι προσανατολισμένος προς τη φύση και το περιβάλλον αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς. Μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες, 43 εκατομμύρια τουρίστες θεωρούν ότι είναι οικοτουρίστες. Αυτό αντιπροσωπεύει μια διευρυνόμενη αγορά για φιλικές προς το περιβάλλον επιλογές στον τομέα του τουρισμού.

Σχετικά με τον οικοτουρισμό από την άλλη, πολλοί στην ξενοδοχειακή βιομηχανία έχουν αναγνωρίσει τον αρνητικό αντίκτυπο των δραστηριοτήτων τους στο περιβάλλον και έχουν λάβει μέτρα για την ανακούφιση των επιπτώσεων αυτών. Περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιχειρήσεις συμβαδίζουν με πρακτικές και με την προσφάτως ανευρεθείσα δημοτικότητα του οικοτουρισμού. Θα εναρμονίσουν τον τουρισμό με την περιβαλλοντική αειφορία.

Ο όρος «πράσινα ξενοδοχεία» περιγράφει ξενοδοχεία που προσπαθούν να είναι πιο φιλικά προς το περιβάλλον μέσω της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας, του νερού και των υλικών, κατά την παροχή υπηρεσιών ποιότητας. Πράσινα ξενοδοχεία συντηρούνται και διατηρούνται από την εξοικονόμηση νερού, τη μείωση της χρήσης της ενέργειας, καθώς και τη μείωση των στερεών αποβλήτων. Έχουν δει τα οφέλη, όπως η μείωση του κόστους και του παθητικού, υψηλή απόδοση και χαμηλού κινδύνου επενδύσεις, αύξηση των κερδών και θετικές ταμειακές ροές. Ο εντοπισμός αυτών των παροχών και κινήτρων επέτρεψε τη δημοτικότητα των πράσινων ξενοδοχείων για να αναπτυχθούν.

Με συνέπεια τα ξενοδοχεία να γίνουν πιο πράσινα. Η πιο δαπανηρή και σπάταλη χρήση των πόρων σε ξενοδοχεία είναι συνήθως στην κατανάλωση των μη ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών, η υπερβολική χρήση του νερού, καθώς και την παραγωγή των αποβλήτων.

Μια προσέγγιση της Zero Waste πέρα από τις βέλτιστες πρακτικές

Η παρούσα έκθεση εξετάζει διάφορα θέματα και μελέτες περίπτωσης που απεικονίζουν τρόπους με τους οποίους τα ξενοδοχεία γίνονται όλο και πιο πράσινα. Αν και την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών εξοικονομεί χρήματα, θα σας δείξουμε πώς να προχωρήσουμε πέρα από τις βέλτιστες

πρακτικές. Ο στόχος για να γίνει ένα πράσινο ξενοδοχείο είναι η εξάλειψη όσο το δυνατόν περισσότερων αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, τόσο από τη μείωση της κατανάλωσης των πόρων και αλλάζοντας τις πρακτικές, έτσι ώστε τα απόβλητα που παράγουν να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πρώτη ύλη από κάποιον άλλο.

Μερικά από τα παραδείγματα που παρατίθενται είναι προγράμματα που είχαν ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας ή το μειωμένο κόστος. Αν και αναγνωρίζει ότι η σταδιακή βελτίωση μπορεί να είναι το πρώτο βήμα στη διαδικασία πρασινίσματος ενός ξενοδοχείου, είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου τον τελικό στόχο των μηδενικών αποβλήτων.

Η Zero Waste Alliance, μια μη κερδοσκοπική οργάνωση που παρέχει ένα φόρουμ για όσους ενδιαφέρονται για στρατηγικές μηδενικών αποβλήτων, δείχνει ότι μία μηδενική προσέγγιση των αποβλήτων μπορεί να αυξήσει την αποτελεσματικότητα, προσφέροντας εξοικονόμηση κόστους, τη μείωση της επιβάρυνσης της εξόρυξης από τα απόβλητα στη φύση, και θα επιτρέψουν σε περισσότερους πόρους να είναι διαθέσιμοι. Αυτή η φιλοσοφία και η στρατηγική μπορεί να ενσωματωθεί από τις μικρές επιχειρήσεις, τις κυβερνήσεις, τα σχολεία και τις κοινότητες, και συνιστάται στα ξενοδοχεία για εξέταση στην ανάπτυξη πράσινων προγραμμάτων τους.

Το να έχει ένα ξενοδοχείο μηδενικά απόβλητα δε σημαίνει κατ' ανάγκη την εξάλειψη όλων των υποπροϊόντων. Σημαίνει αποτελεσματική χρήση των πόρων, χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και όταν η γενιά των υποπροϊόντων είναι αναπόφευκτη, χρησιμοποιούνται αυτά τα υποπροϊόντα ως πρώτη ύλη για άλλες διαδικασίες. Τα βιολογικά υποπροϊόντα των δραστηριοτήτων του ξενοδοχείου πρέπει να μπορούν με ασφάλεια να αφομοιωθούν σε φυσικά συστήματα από βακτηριακές διεργασίες στο έδαφος ή στο νερό. Αυτά τα υλικά είναι βιολογικά θρεπτικά συστατικά. Ουσίες που μπορούν να ανακυκλωθούν και δεν είναι βιολογικά θρεπτικά συστατικά μπορεί να επαναχρησιμοποιηθούν ως τεχνικά «θρεπτικά στοιχεία» και ανακυκλώνονται με συνεχή αξία. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό το "cradle-to-cradle" προσεγγίζοντας έναν από τους πρωτοπόρους της χημείας στα μηδενικά απόβλητα, McDonough, Braungart Design Chemistry.

Ενεργειακή Απόδοση

Τουριστικά καταλύματα μπορούν να έχουν μεγάλα, ακριβά συστήματα με ενεργειακές απαιτήσεις, ειδικά για θέρμανση και ψύξη χώρων. Ωστόσο, υπάρχουν πολλές επιλογές για την εξοικονόμηση ενέργειας. Οι στρατηγικές από το σχεδιασμό για παθητική ηλιακή θέρμανση για κάτι τόσο απλό όπως την παροχή καλής μόνωσης μπορεί να βοηθήσει στη μείωση ή να εξαλείψει την

ανάγκη για δαπανηρή θέρμανση και ψύξη των χώρων. Απλά αλλάζοντας τις ρυθμίσεις του θερμοστάτη μπορεί να κάνει μια μεγάλη διαφορά.

Ξενοδοχεία σε όλο τον κόσμο αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες για την εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων στη θέρμανση και ψύξη χώρων. Για παράδειγμα, το Hyatt Regency International Hotel στη Νέα Ζηλανδία κατανόησε ότι οι επισκέπτες άφηναν συχνά ανοιχτά συσκευές και συστήματα θέρμανσης και ψύξης όταν ήταν έξω από τα δωμάτιά τους. Το ξενοδοχείο ανέπτυξε ένα σχέδιο για να συνδέσει τη χρήση της ενέργειας με τη χρέωση του δωματίου. Τώρα, όταν ένας επισκέπτης φεύγει από το δωμάτιο, όλες οι συσκευές ενέργειας κλείνουν, με εξαίρεση τα ψυγεία, τα ξυπνητήρια και άλλες βασικές συσκευές. Το κόστος του έργου ήταν 16.000 δολάρια, ενώ η περίοδος απόσβεσης ήταν μόνο 14 μήνες, με την εξοικονόμηση 14.000 δολαρίων ετησίως.

Σε μια άλλη περίπτωση, το Sheraton Auckland Hotel and Towers συνειδητοποίησε ότι το ημερήσιο πλύσιμο των σεντονιών, των πετσετών, των πετσετών μπάνιου, των τραπεζομάντιλων και άλλων αντιπροσώπευαν το 35% της ενέργειας που καταναλώνεται στην διαδικασία πλυσίματος, ενώ το στέγνωμα καταλάωνε το 65%. Το ξενοδοχείο άλλαξε απλά την θερμοκρασία πλύσης από 85 βαθμούς Κελσίου σε 65 βαθμούς Κελσίου. Αυτή η αλλαγή εξοικονομούσε 2.000 δολάρια σε κόστος ενέργειας κατά τους πρώτους 3 μήνες μόνο και τα λινά έβγαιναν εξίσου καθαρά. Το έργο αυτό, εκτός από την μείωση του ενεργειακού κόστους, μείωσε τη χρήση των χημικών προϊόντων και την ρύπανση των λυμάτων ξενοδοχείου από τα πλυσίματα. Επίσης, στους πελάτες του ξενοδοχείου δινόταν η δυνατότητα να έχουν κλινοσκεπάσματα τα οποία πλένονται κάθε δεύτερη μέρα και όχι κάθε ημέρα κάτι που μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην εξοικονόμηση ενέργειας και νερού.

Ο φωτισμός είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος καταναλωτής ενέργειας σε ένα ξενοδοχείο και είναι ίσως η ευκολότερη και πιο αποδοτική περιοχή για τη μείωση του κόστους της ενέργειας. Σύμφωνα με τη Alliance to Save Energy, οι λαμπτήρες φθορίου παράγουν τέσσερις φορές περισσότερο φως ανά watt από τους λαμπτήρες πυράκτωσης και μπορούν να διαρκέσουν 8-10 φορές περισσότερο. Ένας συμπαγής λαμπτήρας φθορίζον φωτισμού που χρησιμοποιείται στη θέση ενός λαμπτήρα πυρακτωμένου φωτισμού που μένει συνεχώς αναμμένος για 12 μήνες, όλες τις ώρες (8.760) του έτους, θα κοστίσει από μόνη της λιγότερο στη διάρκεια ενός έτους.

Το Sheraton Tacoma Hotel έχει αναπτύξει ένα σχέδιο για τη μετατροπή σε συμπαγείς λαμπτήρες φθορισμού στα φωτιστικά. Το προσωπικό αντικατέστησε 2.000 φωτιστικά πυρακτώσεως με τετραπλή σωλήνα φθορισμού μικρού μεγέθους και λαμπτήρες σε διάφορους χώρους του ξενοδοχείου, όπως τα

δωμάτια και στο λόμπι. Η εξοικονόμηση κόστους υπολογίζεται μέχρι και στο ποσό των \$ 15.000 με ποσοστό απόσβεσης 18 μηνών.

Η ηλιακή ενέργεια αναγνωρίζεται όλο και πιο συχνά ως ένας απεριόριστος φυσικός πόρος με οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Αντίθετα, το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο είναι μη-ανανεώσιμοι πόροι και συμβάλλουν στις εκπομπές των αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Σήμερα η ηλιακή ενέργεια αξιοποιείται σε πολλά νέα συστήματα που παρέχουν θερμική και φωτεινή ενέργεια σε ξενοδοχεία με καινοτόμους τρόπους. Για παράδειγμα, το Sanga Saby Hotel στην Σουηδία εγκατέστησε ηλιακούς συλλέκτες στην οροφή πάνω από την περιοχή της σάουνα, οι οποίες συμπληρώνουν τη θερμότητα για την πισίνα και για την σάουνα. Αυτές οι φυσικές ενέργειες τροφοδοσίας θα γίνουν ένα δημοφιλές μέσο για την εξοικονόμηση ενέργειας και κατά συνέπεια, την εξοικονόμηση χρωμάτων. Ένας από τους πιο κοινούς τρόπους για την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας είναι η χρήση φωτοβολταϊκών πάνελ. Η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών θα βοηθήσει την αποδέσμευση από το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, με αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους τόσο στη χρησιμότητα και την ευαισθησία στις διακυμάνσεις της αγοράς στις τιμές της ενέργειας.

Αρχιτεκτονική ηλιακού πάνελ στο Aurum Lodge στην Αλμπέρτα του Καναδά. Τα πάνελς παρέχουν σκιά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και θερμότητα κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου.

Τα φωτοβολταϊκά Aurum Lodge παράγουν περισσότερο από το 50% της ηλεκτρικής ενέργειας. Το οίκημα διαθέτει επίσης ηλιακούς συλλέκτες για θέρμανση και ψύξη στο ξενοδοχείο.

Εξοικονόμηση Υδάτων

Αποτελεσματικές για το νερό πρακτικές, χρησιμοποιούν βελτιωμένες τεχνολογίες που προσφέρουν ίσες ή καλύτερες υπηρεσίες χρησιμοποιώντας λιγότερο νερό. Η εξοικονόμηση νερού ενθαρρύνει τα ξενοδοχεία να διαχειρίζονται καλύτερα το πως και το πότε χρησιμοποιείται το νερό, αντιμετωπίζοντας τόσο την τεχνική και ανθρώπινη πλευρά των ζητημάτων

διαχείρισης των υδάτων. Εκτιμάται ότι μέχρι το 2010, η χρήση του νερού θα αυξηθεί σε περίπου 475 γαλόνια ανά ημέρα για κάθε δωμάτιο σε εγκαταστάσεις υψηλής πολυτέλειας. Ωστόσο, σε άλλα καταλύματα, η χρήση του νερού εξακολουθεί να είναι ένα κόστος και μια σημαντική καταπόνηση στο τοπικό περιβάλλον.

Σε πολλές περιπτώσεις, η εξοικονόμηση του νερού μπορεί να είναι ένα θέμα για την αγορά και τη χρήση των κατάλληλων συστημάτων και εργαλείων. Επιλέγοντας προϊόντα που έχουν αντικαταστάσιμα τυποποιημένα εξαρτήματα για την καλύτερη μακροπρόθεσμη απόδοση. Παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση των πηγών νερού μπορεί να περιλαμβάνουν ανανεωσιμότητα, τις δυνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και τις προμήθειες νερού, καθώς και το οικονομικό όφελος. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες η χρήση του νερού από τα ξενοδοχεία μπορεί να επηρεάσει τα αποθέματα νερού των κατοίκων της περιοχής.

Είναι σημαντικός ο προσδιορισμός όπου γίνεται υπερβολική χρήση νερού σε πολυτελή ξενοδοχεία και ξενοδοχεία σε αναπτυσσόμενες περιοχές. Σε μια μελέτη περίπτωσης, που ολοκληρώθηκε για τον τουρισμό στην Palawan, στις Φιλιππίνες, εκτιμάται ότι κατά τα πρώτα στάδια της ανάπτυξης του τουρισμού στη Δυτική Busuanga, η ποσότητα του νερού που απαιτείται για ένα υψηλών προδιαγραφών ξενοδοχείο-δωμάτιο θα είναι 396 γαλόνια ανά ημέρα. Αυτό θα ήταν αρκετό νερό για να υποστηρίξει 14 ντόπιους με βάση το σημερινό βιοτικό τους επίπεδο.

Κεφαλές χαμηλής ροής στα ντους και βρύση αερισμού είναι μερικές επιλογές για τη εξοικονόμηση του νερού, τα οποία συναντώνται όλο και περισσότερο μεταξύ των εγκαταστάσεων του ξενοδοχείου. Η περίοδος απόσβεσης για τη χρήση τους μπορεί να είναι 3-4 χρόνια, ανάλογα με την έκταση του έργου.

Σε ένα παράδειγμα, το Χιούστον βασισμένο στην Ένωση Πράσινων Ξενοδοχείων, παρατηρείται η χρήση του νερού στο Σαν Αντόνιο με βάση το La Quinta Inn. Σε περίοδο ενός μήνα, το ξενοδοχείο έδειξε ότι κατά μέσο όρο χρησιμοποιούνται 100 γαλόνια νερού ανά επισκέπτη ανά περίοδο χρέωσης. Στην αλυσίδα ανήλθαν περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο γαλόνια κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 1996. Το La Quinta Inn εγκατέστησε στη συνέχεια χαμηλής ροής κεφαλές στα ντους και βρύσες με αερισμό σε κάθε δωμάτιο, με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση 1,50\$ ανά δωμάτιο ανά μήνα. Αντικατέστησε όλες τις τουαλέτες με υπερ-ροής τουαλέτες με κόστος 3.250\$ που παρουσίασαν απόσβεση σε 2,1 χρόνια και η ετήσια εξοικονόμηση νερού ανέρχεται σε 180.000 γαλόνια.

Σε πολλές εκτιμήσεις το νερό στα ουρητήρια και το αυτόματο ξέπλυμα των τουαλετών βρέθηκαν να καταναλώνουν πολύ νερό. Το THC Rotorua Hotel στη

Νέα Ζηλανδία είχε ουρητήρια που ξεπλένονται αυτόματα κάθε εννέα λεπτά. Σε κάθε ξέπλυμα χρησιμοποιούνται 10 λίτρα νερού. Αυτό προσέθετε μέχρι 66 λίτρα νερού ανά ώρα ή 1.580 λίτρα ανά ημέρα, ανεξαρτήτως του αν τα ουρητήρια είχαν χρησιμοποιηθεί ή όχι. Η συνολική κατανάλωση για τρία ουρητήρια ήταν 4.740 λίτρα ημερησίως.

Όταν στο ξενοδοχείο εγκαταστάθηκαν ανιχνευτές, ξεπλένονταν με αισθητήρα τα ουρητήρια όταν χρησιμοποιούνταν και επέτρεπαν να συμβεί αυτό σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα μετά τη χρήση. Το πρόγραμμα αυτό μείωσε την κατανάλωση νερού στα τρία ουρητήρια από 66 λίτρα ανά ώρα σε 40 λίτρα κατά την διάρκεια της ημέρας και 20 λίτρα για το βράδυ. Εκτός από την εγκατάσταση των αισθητήρων στα ουρητήρια το ξενοδοχείο εγκατέστησε χαμηλής ροής κεφαλές στα ντους, με κόστος 3.060\$. Η ετήσια εξοικονόμηση κόστους για τη διατήρηση του νερού ανήλθε στα 5.244\$, με απόσβεση μόλις σε επτά μήνες.

Δεδομένου ότι οι τουαλέτες και τα ουρητήρια αναγνωρίζονται ως υψηλής καταναλωτές νερού, διατίθενται επιλογές που έχουν χαμηλότερη ένταση ξεπλύματος και εισάγονται συστήματα που διαχωρίζουν τα στερεά από τα υγρά.

Αυτό είναι ένα παράδειγμα μιας μονάδας φιλτραρίσματος νερού από την Ecolab που μπορεί να λειτουργήσει σε εγκαταστάσεις ξενοδοχείου. Τα συστήματα φιλτραρίσματος αναμένεται να φιλτράρουν τα στερεά και τα λάδια που προέρχονται από πηγές όπως είναι το νερό αποβλήτων πλυντηρίου και επιτρέπει στο νερό να επαναχρησιμοποιηθεί.

Ένας άλλος στόχος για τα ξενοδοχεία είναι η κατανάλωση νερού σε πλυντήρια και συστήματα air-cooling. Το Saunders Hotel Group, για παράδειγμα, έπρεπε να μειώσει τη χρήση νερού λόγω των υψηλών ποσοστών νερού και τους περιορισμούς χρήσης. Η αλυσίδα ξενοδοχείων περιλαμβάνει το Boston Park Plaza Hotel, το Copley Square Hotel και το Lenox Hotel.

Η ομάδα S.H.I.N.E. program του ξενοδοχείου εξοικονομεί ετησίως τέσσερα εκατομμύρια γαλόνια πόσιμου νερού, 225.000 κιλοβάτ ηλεκτρικής ενέργειας και πολλά άλλα. Εγκατέστησε νέα και αποτελεσματικά συστήματα πλυντηρίων, από το νερό που ψύχεται ενεργοποιούνται και αερόψυκτες μηχανές πάγου και αποβάλλεται υδρόψυκτος αέρας για τον κλιματιστικό εξοπλισμό. Τα έργα αυτά εξοικονομούν για τα ξενοδοχεία 1,5 εκατομμύριο γαλόνια νερού ετησίως.

Στερεά Απόβλητα

Τα στερεά απόβλητα στα ξενοδοχεία έχουν πολλές συνιστώσες, όπως το χαρτί, τα τρόφιμα, διάφορα μέταλλα, πλαστικά, αλουμίνια και γυαλί. Σε μια πρόσφατη μελέτη παραγωγής αποβλήτων, εξετάστηκαν τα απόβλητα από 25 ξενοδοχεία. Οι στατιστικές έδειξαν ότι από τα απόβλητα των ξενοδοχείων το 1991-1993 αποτελούνταν από απόβλητα τροφίμων 46%, 25,3% χαρτί, 11,7% χαρτόνι, 6,7% πλαστικά, 5,6% γυαλί, και 4,5% μέταλλα. Αυτό δίνει μια εικόνα της ποικιλίας των αποβλήτων που μπορούν να παραχθούν από ένα μικρό μόνο αριθμό των ξενοδοχείων σε μία πόλη. Όταν ελέγχθηκε η στάση των μηδενικών αποβλήτων, τα στοιχεία δείχνουν τις δυνατότητες όσο για την ανάκτηση των πόρων τόσο και για τη μείωση των αποβλήτων.

Η εφαρμογή προγράμματος μείωσης των στερεών αποβλήτων σε ένα ξενοδοχείο μπορεί να δημιουργήσει σημαντική μείωση του κόστους των τελών της ανάσυρσης των αποβλήτων, δημιουργώντας παράλληλα ένα πιο φιλικό προς το περιβάλλον ξενοδοχείο. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα στερεά απόβλητα και γίνεται το ζήτημα πιο περιβαλλοντικό και αυξάνει τα τέλη της υγειονομικής ταφής.

Συχνά τα ξενοδοχεία διστάζουν να καταρτίσουν προγράμματα διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, λόγω του συντονισμού και της συνεργασίας που απαιτείται μεταξύ των υπαλλήλων της διαχείρισης και των επισκεπτών. Ωστόσο, το όφελος του κόστους είναι ένα κίνητρο.

Το Westin San Francisco Airport Hotel εφάρμοσε το πρόγραμμα ανακύκλωσης του το 1994. Τα βήματα και οι πρακτικές που ακολούθησε το ξενοδοχείο για την μείωση των αποβλήτων, ήταν η αγορά ανακυκλωμένων προϊόντων, παρείχε περιβαλλοντική εκπαίδευση στους εργαζομένους του, δώριζε την περίσσεια τροφή του σε τοπικές τράπεζες τροφίμων και ανακύκλωνε χαρτί, αλουμίνιο και πλαστικό.

Το ξενοδοχείο έχει αναγνωριστεί για τις προσπάθειες μείωσης των αποβλήτων του και συμμετέχει σε οργανώσεις με άλλους που μοιράζονται το ίδιο ενδιαφέρον για πράσινες πρακτικές. Το ξενοδοχείο είναι μέλος του Recycled Paper Coalition (Συνασπισμός Ανακυκλωμένου χαρτιού) και την Sustainable San Mateo County Business Council (Επιχειρηματικό Συμβούλιο Αειφορίας της Κομητείας του San Mateo) και έλαβε ένα βραβείο από την Waste Reduction Awards Program (Βραβεία για το Πρόγραμμα της Μείωσης Απόβλητων) το 2000. Ανακυκλώνει ετησίως 22 τόνους υλικών και εξοικονομεί 6.000\$.

Μια άλλη πτυχή του προγράμματος μείωσης των στερεών αποβλήτων είναι να ασχολείται με τα απορρίμματα τροφίμων, τα οποία μπορεί να είναι συχνά ένα μεγάλο μέρος των αποβλήτων που παράγονται σε ξενοδοχεία και στις εγκαταστάσεις διαμονής. Κατά την προετοιμασία, τα αποφάγια, οι απώλειες μαγειρέματος και οι αποτυχημένες συσκευασίες οδηγούν σε συσσώρευση των απορριμμάτων των τροφίμων. Τα χαλασμένα τρόφιμα που έχουν απομείνει, ακόμα και τα αποξέσματα μπορούν να κομποστοποιηθούν, τα ξενοδοχεία

αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο ότι η κομποστοποίηση είναι η καλύτερη χρήση των οργανικών υλικών από το να τα φορτώνουν σε φορτηγά και να στέλνουν σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Η δημιουργία προγράμματος μείωσης αποβλήτων των τροφίμων μπορεί να περιλαμβάνει διάφορα στάδια. Το εστιατόριο Totem Pole στο Thunderbird Hotel στο Μπλούμινγκτον, της Μινεσότα άρχισε ένα πρόγραμμα μείωσης των αποβλήτων των τροφίμων, ο επικεφαλής σεφ παρακολουθεί την απογραφή των τροφίμων, την ποσότητα τροφής ανά γεύμα και το ποσοστό των αποβλήτων ανά γεύμα. Αυτό δεν εξαλείφει τα απόβλητα των τροφίμων εντελώς, αλλά μειώνει την ποσότητα.

Ο επικεφαλής σεφ μείωσε επίσης τα απορρίμματα τροφίμων από τον τακτικό έλεγχο της ποσότητας και το είδος των τροφίμων που συνήθως διατίθενται στους κάδους ανακύκλωσης. Με τον τρόπο αυτό, ο σεφ μπόρεσε να καθορίσει ποια τρόφιμα ήταν επαναχρησιμοποιήσιμα και αυτό βοήθησε στο να αποφασίσουν πώς θα αναθεωρηθούν οι διαδικασίες παρασκευής τροφίμων για τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων. Αυτό οδήγησε σε μείωση κατά 20% στα απόβλητα τροφίμων. Η εξοικονόμηση κόστους από 451,25\$ ανά μήνα αντισταθμίστηκε σε 128,00\$ ανά μήνα για το κόστος που έχουν αυτά τα υλικά όταν συλλέγονται για ανακύκλωση, με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση συνολικά 323,25\$.

Πιστοποιήσεις και συστάσεις συγκριτικής αξιολόγησης

Έτσι, πώς θα ξέρετε πότε έχει γίνει ένα ξενοδοχείο πράσινο; Πώς θα ξέρετε πώς κατατάσσονται, μεταξύ άλλων, τα ξενοδοχεία; Υπάρχουν ευκαιρίες για την πιστοποίηση οικολογικού ξενοδοχείου και εργαλεία συγκριτικής αξιολόγησης διαθέσιμα για να βοηθήσουν την πρόοδό σας στο να γίνει ένα ξενοδοχείο πράσινο. Εδώ είναι μερικά:

Benchmark Ξενοδοχεία

Αυτή η ιστοσελίδα περιέχει ένα Web-based εργαλείο που προορίζεται ειδικά για να βοηθήσει τα ξενοδοχεία να αξιολογούν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις.

International Hotel Environmental Initiative (IHEI)

Η IHEI προωθεί βελτιώσεις στην ξενοδοχειακή βιομηχανία. Παρέχει ένα εργαλείο συγκριτικής αξιολόγησης και έχει μια ποικιλία προτάσεων από συνιστώμενα προϊόντα σε περιοδικά για περιβαλλοντικά ξενοδοχεία.

CERES Green Hotel Initiative

Αυτή η οργάνωση παρέχει μια έρευνα σε απευθείας σύνδεση για καλύτερη πρακτική της λίστας ελέγχου. Αυτός είναι ένας πολύ καλός τρόπος για την αξιολόγηση ή την παρακολούθηση της προόδου σας στο να γίνει ένα

ξενοδοχείο πράσινο. Οι ερωτήσεις ποικίλλουν για την εξοικονόμηση του νερού και τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης. Και όπως το IHEI, παρέχει προτάσεις για την αγορά του προϊόντος και μια βήμα-προς-βήμα διαδικασία για την έναρξη ενός πράσινου ξενοδοχείου.

Green Hotel Association

Η Πράσινη Ένωση Ξενοδοχείων παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με πράσινα ξενοδοχεία και κάποια γενικά βήματα για να γίνει πιο πράσινο το ξενοδοχείο σας. Παρέχει επίσης προτάσεις αντικατάστασης για λιγότερο τοξικά προϊόντα. Παρέχει στον ξενοδόχο την ευκαιρία να λάβει ένα κατάλογο για καταλύματα με πιο οικολογικές εγκαταστάσεις και να γίνει μέλος.

Green Leaf Program

Η Ένωση Ξενοδόχων της Canada's Green Leaf Eco-Rating Program χρησιμοποιεί μια κλίμακα της μορφής 1-5 για να βοηθήσει ένα ξενοδοχείο να παρακολουθεί την πρόοδό του προς την κατεύθυνση να γίνει πιο πράσινο.

Cool Companies

Αυτή η οργάνωση προσφέρει εργαλεία για την εξέταση της ενεργειακής απόδοσης σε όλα, από το ξενοδοχείο σας μέχρι και στο σπίτι σας. Προσφέρει περιπτωσιολογικές μελέτες, πληροφορίες για την πολιτική στον τομέα της ενέργειας, ένα οδηγό σχετικά με το πώς θα γίνει εξοικονόμηση ενέργειας και πολλά άλλα.

Oregon Metro Donation Resources

Περισσότεροι από 650.000 άνθρωποι στο Όρεγκον χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες των τραπεζών τροφίμων κάθε χρόνο. Και κάθε χρόνο, οι χώροι υγειονομικής ταφής στην περιοχή του μετρό του Πόρτλαντ πλησιάζουν σχεδόν τους 190.000 τόνους τροφίμων, τα μισά από τα οποία μπορεί να είναι βρώσιμα. Ο οδηγός Metro's Food Donation Resource συνδέει τις επιχειρήσεις με τα προγράμματα διάσωσης των τροφίμων στο τρι-κομητειακή περιοχή. Η επιχείρησή σας μπορεί να δωρίσει εύκολα καλής ποιότητας τρόφιμα που έχουν απομείνει και δεν μπορούν να πωληθούν.

Συμπέρασμα

Ένα ξενοδοχείο για να αλλάξει τους παραδοσιακούς τρόπους της λειτουργίας του απαιτεί χρόνο και τη δυνατότητα να κοιτάξει πέρα από την προσδοκία ότι αν κάτι είναι βιώσιμο αυτό θα είναι και πιο δαπανηρό και θα έχει ένα πιο αργό ρυθμό απόσβεσης. Το ξενοδοχείο μπορεί να ξεκινήσει τη διαδικασία του να γίνει πράσινο ξενοδοχείο από κάτι τόσο απλό όσο καθορίζει κάδους ανακύκλωσης ή ζητώντας από τους επισκέπτες να σβήνουν τα φώτα στα δωμάτια τους όταν φεύγουν. Το προσωπικό μπορεί να ζητήσει από τους επισκέπτες, αν θα ήθελαν το δωμάτιο τους να καθαρίζεται καθημερινά, αν η διαμονή τους είναι περισσότερο από μια ημέρα. Αυτά τα βήματα είναι απλά και είναι λιγότερο δαπανηρά από ό,τι πολλές άλλες πράσινες προσεγγίσεις και να κάνουν τη διαφορά

στην ανάπτυξη ενός πράσινου ξενοδοχείου. Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για να γίνει πράσινο είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι, ενώ μερικά βήματα μπορεί να είναι μικρά, κανένα δεν είναι ασήμαντο.

Μια άλλη πρόταση και σημαντικό βήμα είναι ότι τα πράσινα ξενοδοχεία λαμβάνουν χώρα σε όλο τον κόσμο με τη δημιουργία συστημάτων παρακολούθησης και πρότυπα για κάθε χώρο του ξενοδοχείου. Αυτό το σύστημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση του νερού, της ενέργειας, ή των περιοχών των στερεών αποβλήτων. Αυτό μπορεί να είναι πολύ χρήσιμο εάν, για παράδειγμα, ένα ξενοδοχείο ήθελε να δει που χρησιμοποιείται η περισσότερη ενέργεια στις εγκαταστάσεις του. Το ξενοδοχείο μπορεί να στοχεύσει στις περιοχές του φωτισμού, όπου η χρήση ενέργειας είναι υψηλότερη. Στη συνέχεια, θα μπορούσε να θέσει ως στόχο τη μείωση χρήσης ενέργειας κατά 20% σε διάστημα ενός έτους, ή την αντικατάσταση των σημερινών φωτιστικών με συμπαγείς λαμπτήρες φθορισμού. Ο καθορισμός σκοπών και στόχων και των αποτελεσμάτων της παρακολούθησης είναι μεγάλα εργαλεία για την παρατήρηση της προόδου σας στη χρήση της ενέργειας, καθώς και τη μείωση του κόστους της ενέργειας σας.

(Μετάφραση από ξενόγλωσσο άρθρο με τίτλο «Green Hotels»). Το πρωτότυπο παρατίθεται στα παρατήματα της εργασίας.

24. Πράσινες σημαίες για πράσινα ξενοδοχεία

Η εφαρμογή και τα αποτελέσματα του έργου Green Flags for Greener Hotels στην Ελλάδα. (Hotel-restaurant 2010)

Το ευρωπαϊκό έργο με τίτλο Green Flags for Greener Hotels ENV/F-338 «Πράσινες Σημαίες για Πράσινα Ξενοδοχεία» αποσκοπεί στην κατάρτιση ενός Συστήματος Απονομής ενός «Οικολογικού Σήματος» σε ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες πληρούν συγκεκριμένες απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας. Οι απαιτήσεις αυτές αναφέρονται σε όλο το εύρος των περιβαλλοντικών πιέσεων/επιπτώσεων που επιφέρει η λειτουργία των ξενοδοχείων, όπως τη θερμότητα, τα απόβλητα (υγρά, στερεά), την αέρια ρύπανση κ.ά. Τα μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας περιλαμβάνουν την εφαρμογή μεθόδων διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας και νερού, την ανακύκλωση υλικών και απορριμμάτων, την τροφοδοσία οικολογικών επισιτιστικών προϊόντων, την εγκατάσταση συσκευών και εξοπλισμού μικρής ενεργειακής κατανάλωσης κ.ά. (Hotel-restaurant 2010)

Στα πλαίσια του ελέγχου της εφαρμογής των παραπάνω μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας πραγματοποιήθηκαν 36 επιθεωρήσεις σε Ξενοδοχειακές Μονάδες της Ελλάδας που επιλέχθηκαν με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η αντιπροσωπευτικότητα του ξενοδοχειακού κλάδου. Τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων κατέδειξαν αφενός τη μειωμένη συμμετοχή των Ξενοδοχειακών Μονάδων σε διαχειριστικές μεθόδους και τεχνικές προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά συγχρόνως κατέγραψαν τις επιτυχείς προσπάθειες κάποιων μεμονωμένων περιπτώσεων. Παρ' όλα αυτά, οι απαιτήσεις των ημερών μας (Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης – Σύστημα Περιβάλλοντος Διαχείρισης, «πράσινοι τουρίστες» και ανταγωνιστικότητα) καθιστούν αναγκαία την υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο, εναρμονισμένου στην ευρωπαϊκή πρακτική, ενός περιβαλλοντικού σήματος όπως οι Πράσινες Σημαίες, με την εφαρμογή κατ' αρχήν απλών μεν, χαμηλού κόστους αλλά και ταυτόχρονα αποτελεσματικών τρόπων και μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας. (Hotel-restaurant 2010)

Για την επιτυχή εφαρμογή της πρακτικής αυτής, της απόδοσης δηλαδή του προτεινόμενου Πράσινου Σήματος, απαιτείται η αξιοποίηση του υφιστάμενου πλαισίου Τυποποίησης και απονομής Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της χώρας και η δραστηριοποίηση των Ξενοδοχειακών Μονάδων που επιθυμούν να προχωρήσουν και να προβάλουν την ευαισθησία προς τα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Σημειώνεται ότι το έργο Πράσινες Σημαίες υλοποιήθηκε στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος LIFE της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συμμετοχή έξι ευρωπαϊκών φορέων αντίστοιχων κρατών-μελών. (Hotel-restaurant 2010)

Hotel-restaurant (2010). Πράσινα ξενοδοχεία Διαθέσιμο online στο:

<http://www.hotel-restaurant.gr/index.php?id=377&eidhseis=%CE%A0%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%AF%CE%B5%CF%82%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%A0%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B1%20%CE%9E%CE%B5%CE%BD%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1>

25. Green Key: Επιβραβεύοντας τα πράσινα ξενοδοχεία

Το «Green Key» («Πράσινο Κλειδί») είναι ένα διεθνές Πρόγραμμα που απονέμει ένα σήμα οικολογικής ποιότητας (eco-label). Το Πρόγραμμα αυτό ενεργεί ως ερέθισμα για τη μετατροπή κάθε τουριστικής μονάδας, μικρής ή

μεγάλης, σε «πράσινη». Αποτελεί ένα σημαντικό θεσμό στο ζωτικό χώρο της Βιομηχανίας του Τουρισμού, αφού ευαισθητοποιεί και προτρέπει για την υιοθέτηση πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον, που εγγυώνται την προστασία του και προάγουν την αειφορία. (Yougreen 2010)

Απευθύνεται γενικώς σε τουριστικές μονάδες και για την πρώτη χρονιά εφαρμογής του στην Ελλάδα, κυρίως σε Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις κάθε δυναμικότητας. Το Πρόγραμμα “Green Key” συντονίζεται από το διεθνές Ίδρυμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Fee-Foundation For The Environmental Education) και λειτουργεί σήμερα σε 17 χώρες παγκοσμίως. (Yougreen 2010)

Εθνικός χειριστής του Προγράμματος είναι η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, η αρχαιότερη περιβαλλοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση πανελληνίας εμβέλειας, η οποία κάνει πράξη από το 1951 την ηθική δέσμευσή της που αφορά στη διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και στη διαμόρφωση ισχυρής περιβαλλοντικής συνείδησης. (Yougreen 2010)

Η Εθνική Επιτροπή Κρίσεων του Green Key βράβευσε εφέτος, μετά από αίτησή τους και με βάση τη διαδικασία του Προγράμματος, τις πρώτες ξενοδοχειακές μονάδες στην Ελλάδα που ικανοποιούν τα κριτήρια του. (Yougreen 2010)

Τα κριτήρια εστιάζουν στην περιβαλλοντική διαχείριση της τουριστικής μονάδας και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, που πρέπει να οργανώνεται για τους επισκέπτες, το προσωπικό, τους προμηθευτές και τους συνεργάτες της μονάδας που βραβεύεται με το Green Key. Καλύπτουν τομείς που σχετίζονται με την κατανάλωση ενέργειας, την κατανάλωση νερού, τη διαχείριση των απορριμμάτων, τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων προσωπικής καθαριότητας και απορρυπαντικών, την ποιότητα της τροφής και των ποτών, τη μετατροπή των ελεύθερων χώρων σε χώρους πρασίνου και επιπλέον την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. (Yougreen 2010)

Μεταξύ των ελληνικών ξενοδοχειακών μονάδων που βραβεύθηκαν φέτος με το Green Key ήταν και το Thermae Sylla Spa Wellness Hotel στην Αιδηψό. (Yougreen 2010)

Yougreen (2010). Green Key: Επιβραβεύοντας τα πράσινα ξενοδοχεία. Διαθέσιμο online στο: <http://yougreen.gr/post/561444087>

26. Επιδοτήσεις για τα «πράσινα» ξενοδοχεία

Στο 45% θα φτάσουν οι επιδοτήσεις για τα «πράσινα» ξενοδοχεία, όπως ανακοίνωσε το υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού με αφορμή την έναρξη του προγράμματος «Πράσινος Τουρισμός», που επιδοτείται μέσω του ΕΣΠΑ. (Capital 2007)

Το πρόγραμμα είναι συνολικού προϋπολογισμού 30 εκατ. ευρώ και θα ενισχυθούν τα επενδυτικά σχέδια υφιστάμενων επιχειρήσεων Ξενοδοχείων, Camping και Ενοικιαζομένων Δωματίων και Διαμερισμάτων, που λειτουργούν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2009 σε όλη την επικράτεια. (Capital 2007)

Ειδικότερα οι επιχειρήσεις μπορούν να πετύχουν: (Capital 2007)

1. Μείωση λειτουργικού κόστους, μέσω εξοικονόμησης ενέργειας, νερού και ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων (Capital 2007)
2. Υψηλή ποιότητα υπηρεσιών – Προσέλκυση νέων πελατών (Capital 2007)
3. Οικολογική πιστοποίηση (Capital 2007)
4. Ενίσχυση περιβαλλοντικής συνείδησης (Capital 2007)
5. Ενίσχυση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Capital 2007)

Ας σημειωθεί ότι η χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων χρηματοδοτείται από πόρους του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» (ΕΠΑΝ II) του υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. (Capital 2007)

Συγκεκριμένα, η χρηματοδότηση αφορά: στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών εγκαταστάσεων και στην αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, στην ανάπτυξη και εφαρμογή συστημάτων εξοικονόμησης νερού, στην ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων (στερεών και υγρών αποβλήτων), στην ενσωμάτωση περιβαλλοντικά/ενεργειακά φιλικών τεχνολογιών και μηχανολογικού εξοπλισμού, στην ανάπτυξη «πράσινων» πολιτικών και διαδικασιών, στην ενσωμάτωση

περιβαλλοντικών προτύπων και, τέλος, στην ενημέρωση και προβολή του περιβαλλοντικού «προφίλ» των επιδοτούμενων επιχειρήσεων. (Capital 2007)

Ο συνολικός προϋπολογισμός ανά επενδυτικό σχέδιο μπορεί να κυμαίνεται από 15.000 μέχρι και 400.000 ευρώ. (Capital 2007)

Η κρατική χρηματοδότηση καλύπτει το 40% της επένδυσης, ενώ ειδικά για τα μικρά νησιά που έχουν πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους υπάρχει προσαύξηση 5% και φτάνει στο 45%.

Capital (2007). Πράσινα ξενοδοχεία. Διαθέσιμο online στο:

<http://www.capital.gr/news.asp?id=1107993>

27. Ξενοδοχεία που υιοθέτησαν την πράσινη σημαία

Πίνακας 8: Ξενοδοχεία που υιοθέτησαν την πράσινη σημαία

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΛΕΙΔΙ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ
1	ASTORIA HOTEL	Θεσσαλονίκη
2	ANTHEMUS SEA BEACH HOTEL & SPA	Νικήτη Χαλκιδική
3	SANI BEACH HOTEL	Σάνη Κασάνδρας-Χαλκ/κή
4	GOLDEN BEACH HOTEL	Αγιοκάμπος Μ- Λάρισα
5	AEGEAN PEARL HOTEL	Ρέθυμνο – Κρήτη
6	ATRIUM HOTEL	Ρέθυμνο – Κρήτη
7	DASSIA CHANDRIS HOTEL	Δασιά – Κέρκυρα
8	GALAXY HOTEL	Λαγανάς – Ζάκυνθος
9	MARGARONA ROYAL HOTEL	Μαργαρώνα - Πρέβεζα
10	SKIATHOS PRINCESS	Αγ.Παρασκευή – Σκιάθος
11	HOTEL GRANDE BRETAGNE	Αθήνα – Αττική
12	AMALIA HOTEL ATHENS	Αθήνα – Αττική
13	ROCABELLA ART HOTEL	Αγ. Στέφανος – Μύκονος
14	APHRODITE HOTEL & SPA	Καλαφάτης – Μύκονος

ΠΗΓΗ: Διαθέσιμο στο www.ThegreenKey.gr . The green Key (2010), Βραβεύσεις ελληνικών ξενοδοχείων 2010. Διαθέσιμο online στο:

www.eepf.gr/thegreenKey/awards2010

28. Το πρώτο πράσινο Ξενοδοχείο

Μεγάλη επιτυχία και αναγνώριση του περιβαλλοντικού έργου του “Μικρο Ραρίγο ...1700” small luxury hotel η βράβευση της ξενοδοχειακής μονάδας με το Διεθνές Βραβείο - Σήμα Ποιότητας Green Key - eco label του Ιδρύματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Fee – Foundation for the Environmental Education).

(www.mikroparigo.gr)

Το Green Key αποτελεί, παγκοσμίως, σύμβολο ποιότητας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και οικολογικής διαχείρισης (eco label) των ξενοδοχειακών μονάδων που συμμετέχουν σε αυτό με Εθνικό χειριστή την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης. (www.mikroparigo.gr)

Με την συνέπεια και την προσήλωση του σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, το Μικρο Ραρίγο 1700 συμβάλλει στην καθαριότητα του Εθνικού Δρυμού Βίκου – Άωου και μεταφέρει το μήνυμα της οικολογικής συνείδησης σε πελάτες, συνεργάτες, προμηθευτές, το προσωπικό του ξενοδοχείου, και την τοπική κοινωνία. (www.mikroparigo.gr)

Γι' αυτό το λόγο το Μικρο Ραρίγο 1700 κέρδισε την εμπιστοσύνη της Εθνικής Επιτροπής Κρίσεων και συγκαταλέγεται μέσα στις λίγες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της χώρας που αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση ως προς την περιβαλλοντική τους πολιτική. (www.mikroparigo.gr)

Διαθέσιμο online στο:

<http://www.mikroparigo.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CF%85%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84/%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B9%CE%B3%CE%BA%CE%BF1700-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%BF-%CF%80%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%BF-%CE%BE%CE%B5/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

1. Αποτελέσματα από τα 10 ερωτηματολόγια:

❖ Όσον αφορά την τοποθεσία των ξενοδοχείων τα 8 βρίσκονται εντός του νομού Θεσσαλονίκης ενώ τα άλλα 2 βρίσκονται στην Παραλία Κατερίνης και στη Νάουσα Ημαθίας, ενώ σχετικά με το έτος κατασκευής τους 4 ξενοδοχεία κατασκευάστηκαν μεταξύ 1963-1974, τα 5 κατασκευάστηκαν μεταξύ 2000-2008, ενώ μόλις 1 ξενοδοχείο ήταν αρκετά παλαιότερο και κατασκευάστηκε το 1924. Σχετικά με τον αριθμό των αστεριών που έχει το κάθε ξενοδοχείο έχουμε 3 ξενοδοχεία 3^{ων} αστερών, 3 των 4^{ων} αστερών και 4 των 5 αστερών. Έπειτα, σχετικά με τη χωρητικότητα σε κλίνες βλέπουμε ότι τα ξενοδοχεία των 5 αστερών έχουν πάνω από 260 κλίνες, κυμαίνεται από 266 μέχρι 403 κλίνες, των 4^{ων} αστερών κυμαίνονται από 99-185 κλίνες, ενώ αυτά των 3^{ων} αστερών έχουν από 40 μέχρι 157 κλίνες. Σχετικά με τις εγκαταστάσεις και τους βοηθητικούς χώρους βλέπουμε ότι όλα διαθέτουν χώρο υποδοχής, εστιατόριο και μπαρ, ενώ 4 από τα 10 διαθέτουν και πισίνα

❖ Σχετικά με το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) βλέπουμε ότι μόνο 3 διαθέτουν κάποιο σύστημα, ένα ξενοδοχείο το ISO 14000, ένα το Green Key και ένα μόνο είναι μέλος της Ελληνικής εταιρείας αξιοποίησης ανακύκλωσης (HE.R.R.Co). Παρατηρούμε ότι τα υπόλοιπα 7 ξενοδοχεία της έρευνας δεν διαθέτουν κανένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Επίσης, στα 7 ξενοδοχεία δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

❖ Σε 6 ξενοδοχεία έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους, ενώ μόνο τα 4 δεν έχουν πραγματοποιήσει καμία απολύτως τροποποίηση. Οι τροποποιήσεις που έγιναν σε 3 ξενοδοχεία σχετικά με την καύσιμη ύλη των καυστήρων σχετίζονται με τη μετατροπή από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο. Σε 6 ξενοδοχεία δεν

ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και μόλις σε 4 ακολουθήθηκαν στα οποία ο υπεύθυνος ήταν μηχανολόγος μηχανικός

❖ Σε 5 ξενοδοχεία υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων η οποία έγινε από κατασκευής, ενώ στα υπόλοιπα 5 δεν υπάρχει καθόλου θερμική μόνωση τοίχων. Σχετικά με τη μόνωση οροφής σε 4 υπήρχε από κατασκευής, σε 2 προστέθηκε μετέπειτα και σε 4 δεν υπάρχει καθόλου μόνωση οροφής. Εγκατάσταση διπλών τζαμιών υπήρχε σε 6 ξενοδοχεία από κατασκευής, σε 3 προστέθηκαν μετέπειτα ενώ σε 1 υπάρχουν κατά το ήμισυ μόνο στην μπροστινή όψη λόγω αποφυγής της ηχορύπανσης από τον κεντρικό δρόμο που βρίσκεται μπροστά του

❖ Σε όλα τα ξενοδοχεία υπάρχει σταθερό πρόγραμμα συντήρησης των εγκαταστάσεων ψύξης και καυστήρων και ακολουθούνται οι προδιαγραφές συντήρησης. Σε 4 ξενοδοχεία γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του.

❖ Το είδος του συστήματος θέρμανσης 7 ξενοδοχείων είναι το φυσικό αέριο για λόγους οικονομίας και ευκολίας. 1 ξενοδοχείο διαθέτει καυστήρα πετρελαίου, λόγω απουσίας του φυσικού αερίου στην περιοχή του αεροδρομίου Θεσσαλονίκης. Αντλίες θερμότητας αέρος νερού υπάρχει σε 1 ξενοδοχείο στη Νάουσα, ενώ σε 1 ξενοδοχείο στην παραλία Κατερίνης υπάρχουν τα ακόλουθα:

- αντλία θερμότητας με συμπιεστή τεχνολογίας inverter
- εσωτερικές μονάδες χώρων
- δίκτυο σωληνώσεων χαλκού για την κυκλοφορία του ψυκτικού μέσου Freon
- δίκτυο απορροής των συμπυκνωμάτων των εσωτερικών μηχανημάτων

❖ Σε 5 ξενοδοχεία δεν υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού. Σε 4 ξενοδοχεία στις βρύσες και στα ντους των δωματίων υπάρχουν ειδικά ακροφύσια- εξοικονομητές νερού περιορισμού ροής και μόνο σε 1 υπάρχει μελέτη η οποία θα υλοποιηθεί εντός του 2013

❖ Στα 9 ξενοδοχεία υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού, σε κάποια ηλιακοί συλλέκτες, καυστήρες με μπόιλερ, σε άλλα ταχυθερμαντήρες νερού και σε 1 δεν υπάρχει καθόλου

❖ Σε 7 ξενοδοχεία έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων δωματίων και κοινοχρήστων, ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης τα οποία τις περισσότερες φορές είναι μαύρες-χονδρές κουρτίνες τύπου Black-out που εμποδίζουν την είσοδο του ήλιου στους χώρους, ώστε να μη

ζεσταίνονται και να ψύχονται ευκολότερα οι χώροι, ενώ μόνο σε 3 δεν υπάρχουν καθόλου

❖ Σε κανένα από τα ξενοδοχεία δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από Α.Π.Ε. Σε 4 ξενοδοχεία υπάρχει πρόθεση εγκατάστασης, αλλά δεν έγινε λόγω υψηλού κόστους, ενώ στα υπόλοιπα 6 δεν υπάρχει καθόλου πρόθεση εξαιτίας του ίδιου λόγου

❖ Το ποσοστό των λαμπτήρων που έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας σε 4 ξενοδοχεία είναι το 100%, σε 3 είναι πάνω από 50% εκ των οποίων το 1 φτάνει το 80% και 3 ξενοδοχεία κάτω από 30%. Σε όλα τα ξενοδοχεία υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων

❖ Σε 2 μόνο ξενοδοχεία υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων, σε 1 είναι υπό διαδικασία μελέτης και στα υπόλοιπα 8 δεν υπάρχει καθόλου

❖ Σε όλα τα ξενοδοχεία υπάρχει σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων, ενώ μόνο 1 ξενοδοχείο ανακυκλώνει το 100% των ανακυκλώσιμων υλικών. Ειδικότερα 1 μόνο ανακυκλώνει τα πλαστικά, ενώ τα υπόλοιπα ανακυκλώνουν πλαστικό, γυαλί, χαρτί και μπαταρίες σε ειδικούς ξεχωριστούς κάδους για το κάθε υλικό

❖ Όσον αφορά τα ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά μόνο 1 ξενοδοχείο δε τα χρησιμοποιεί καθόλου. 4 ξενοδοχεία χρησιμοποιούν περιστασιακά ανακυκλωμένα υλικά (π.χ. ανακυκλωμένο χαρτί υγείας) σε ειδικές περιπτώσεις, όπως σε μεγάλα γκρουπ τουριστών-μαθητών που προσφέρουν οικονομικά πακέτα διαμονής. Τα υπόλοιπα 5 χρησιμοποιούν ανακυκλώσιμα υλικά στον τομέα της καθαριότητας και χαρτικά. Σχετικά με τα τοπικά-παραδοσιακά ή βιολογικά τρόφιμα χρησιμοποιούνται σε 5 ξενοδοχεία πάνω από 40%, σε 3 χρησιμοποιούνται τοπικά παραδοσιακά προϊόντα και καθόλου βιολογικά, σε 1 κατά περίπτωση όταν ζητηθούν από πελάτες βιολογικά προϊόντα και σε 1 άλλο δε χρησιμοποιούνται καθόλου

Παρακάτω ακολουθούν τα 10 απαντημένα ημιδομημένα ερωτηματολόγια από τους υπευθύνους συντήρησης, γενικούς διευθυντές ή αρμόδια πρόσωπα των ξενοδοχείων στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος:

2. Τα δέκα απαντημένα ερωτηματολόγια

i. Ξενοδοχείο Εσπερίδες

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Μάντσιος Δημήτριος – Ιδιοκτήτης - Διευθυντής
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: Μάντιος Κ. Δημήτριος == Ξενοδοχείο Εσπερίδες
3. Τοποθεσία: 2 ^ο χιλ Νάουσας προς Σ.Σ., Ν. Ημαθίας, 59200, Δ. Νάουσας, Ν. Ημαθίας
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 2000
5. Αστέρια: 3
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 40 / 1350τμ
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.) : Σαλόνι, Lobby, κήπος, πάρκινγκ, Spa, παιδική χαρά, αγρόκηπος

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
Όχι, είναι υπό ένταξη, μετά την ολοκλήρωση της μελέτης και εκπόνησης επιχειρησιακού σχεδίου Πράσινος τουρισμός

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
Όχι, ασχολούμαστε όλοι με τον διαχωρισμό απορριμμάτων καθώς και με την κομποστοποίηση των υποπροϊόντων του κήπου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

Ναι, τοποθετήθηκαν αντλίες θερμότητας αέρος νερού

Περιλαμβάνει 20 Δωμάτια σε δυο ορόφους στην κατηγορία των 3 αστέρων και με συνολική δυναμικότητα 40 κλινών. Το κτήριο κατασκευάστηκε σε δυο φάσεις.

Κατά την 1^η, το έτος 1999 κατασκευαστήκαν οι κοινόχρηστοι χώροι του και τα 10 δωμάτια ενώ το έτος 2004 έγινε η προσθήκη του δευτέρου ορόφου με άλλα 10 δωμάτια.

ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- A. Επεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στις Η/Μ εγκαταστάσεις του κτιρίου.
- B. Αναβάθμιση του συστήματος φωτισμού.
- Γ. Ανάπτυξη συστήματος εξοικονόμησης ύδατος.

A. ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΙΣ Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Υφιστάμενη Κατάσταση

Ο πρώτος όροφος του ξενοδοχείου και οι κοινόχρηστοι χώροι του, θερμαίνονται από ένα κεντρικό καυστήρα 117KW με χρήση πετρελαίου θέρμανσης. Για την θερινή ψύξη κλιματισμού χρησιμοποιούνται 10 αποσπώμενες κλιματιστικές μονάδες σε κάθε δωμάτιο, Β' ενεργειακής κλάσης.

Στον δεύτερο όροφο, που προστέθηκε μεταγενέστερα (έτος 2004) βρίσκεται εγκατεστημένο και λειτουργεί για την κάλυψη των αναγκών των δωματίων για ψύξη και θέρμανση, ένα ενιαίο σύστημα VRV. Για το εν λόγω κλιματιστικό σύστημα δεν προβλέπεται καμιά τροποποίηση.

Το ζεστό νερό χρήσης παράγεται με χρήση ενός λέβητα με καύση πετρελαίου, ονομαστικής ισχύος 25KW. Η αποθήκευση του ζεστού νερού χρήσης γίνεται σε 3 boilers των 500 λίτρων. Ο βαθμός απόδοσης του εν λόγω λέβητα, μετά από μετρήσεις, προσδιορίστηκε στο 70%. Οι σωληνώσεις στο υπάρχον δίκτυο θέρμανσης και ζεστού νερού δεν διαθέτουν καμιά θερμομονωτική επένδυση. Ηλεκτρολογικά, το σύστημα ελέγχεται με απλούς χρονοδιακόπτες και τους κυκλοφορητές

Πρόταση

Προτείνεται η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος παραγωγής θερμικής - ψυκτικής ενέργειας καθώς και ζεστού νερού χρήσης με την εγκατάσταση αντλίας θερμότητας αέρος – νερού σε συνδυασμό με σύστημα Α.Π.Ε. (ηλιακός συλλέκτης για την παρασκευή ζεστού νερού χρήσης).

Θα τοποθετηθεί ένα δοχείο αδρανείας, εναλλάκτης νερού χωρητικότητας 1000 lit, τριπλής ενεργείας για το σύστημα ψύξης – θέρμανσης τηρώντας τις Οδηγίες 89/392/EEC, EN 60204-1. ANSI/ASHRAE Standard 15-1994 : Safety code for

mechanical refrigeration. ARI Standard 550 -92 Centrifugal and Rotary Screw Water Chilling Packages. ASHRAE , 1990 Reducing emission of fully halogenated CFC refrigerants in refrigeration and air conditioning equipment and applications, Guideline 3-1990, Addendum 3a - 1992. ANSI/UL 465 Central Cooling Air Conditioners.

Θα αξιοποιηθούν με την ανάλογη συνδεσμολογία τα τρία boilers των 500 λίτρων τριπλής ενεργείας, για την παραγωγή του ζεστού νερού χρήσης.

Στη στέγη του κτηρίου θα αναπτυχθεί ηλιακή υποβοήθηση από μια συστοιχία των 8 τεμαχίων Thermosolar επιλεκτικών ηλιακών συλλεκτών. Παράλληλα, θα παραμείνει στο χώρο του λεβητοστασίου και ο λέβητας καύσης πετρελαίου 25KW όπου με την ανάλογη σύνδεσή του με το νέο προτεινόμενο σύστημα, θα λειτουργεί επικουρικά και μόνο σε ακραίες καιρικές συνθήκες χαμηλής θερμοκρασίας περιβάλλοντος.

Οι κυκλοφορητές που θα εγκατασταθούν θα είναι τύπου inverter A' ενεργειακής κλάσης.

Η πλήρης ισχύς των συμπιεστών της αντλίας θερμότητας για την ψύξη - θέρμανση (λειτουργία δύο συμπιεστών) είναι 35 KW, με ομαλό εκκινητή εξομάλυνσης, ώστε να μην επιβαρύνεται το ηλεκτρικό δίκτυο.

Στο δίκτυο διανομής νερού για την ψύξη - θέρμανση θα εγκατασταθούν fan coil υψηλής απόδοσης, τύπου τοίχου για τα δωμάτια και δαπέδου για τους κοινόχρηστους χώρους. Όλα τα fan coils διαθέτουν εσωτερική ηλεκτροβάννα για επιλογή μεμονωμένης ή μαζικής λειτουργίας ανάλογα με τη συνδεσμολογία τους.

Για τα fan coils των κοινόχρηστων χώρων θα χρησιμοποιηθεί το υπάρχον υδραυλικό δίκτυο.

Για τα fan coils των δωματίων θα εγκατασταθεί ένα νέο ανεξάρτητο δίκτυο άριστα μονωμένο, το οποίο θα τοποθετηθεί στο διάδρομο των δωματίων, κοντά στο ύψος της υφιστάμενης ψευδοροφής με τις ανάλογες διακλαδώσεις προς κάθε χώρο δωματίου. Τα συμβατικά θερμαντικά σώματα τοίχου, που βρίσκονται εγκατεστημένα θα αποξηλωθούν με σύγχρονη κατάργηση – απόφραξη του αντίστοιχου υφισταμένου δικτύου σωληνώσεων.

Για τον σκοπό αυτό θα γίνει καθαίρεση της υπάρχουσας ψευδοροφής στην οποία θα προστεθούν δυο «κούτελα» εκατέρωθεν και κατά μήκος του διαδρόμου, όπου θα εγκατασταθεί το νέο ηλεκτρικό και υδραυλικό δίκτυο διανομής νερού θέρμανσης - ψύξης.

Όλο το δίκτυο διανομής νερού θέρμανσης – ψύξης, τόσο το παλιό (στο τμήμα του αυτό που θα διατηρηθεί σε λειτουργία) όσο και το νέο, θα μονωθούν άριστα για τον περιορισμό διαρροής θερμικών – ψυκτικών φορτίων.

Ο κεντρικός ηλεκτρολογικός πίνακας ελέγχου θα τοποθετηθεί εντός του αντλιοστασίου με ξεχωριστή ασφάλιση και ρελέ για κάθε κυκλοφορητή και για κάθε δωμάτιο και χώρο.

Στην υποδοχή του ξενοδοχείου θα τοποθετηθεί υποπίνακας έλεγχου, μπουτόν φωτεινών ενδείξεων, με δυνατότητα προθέρμανσης ή δροσισμού και επιλογή διατήρησης σταθερής της θερμοκρασίας δροσισμού και θέρμανσης για κάθε δωμάτιο χωριστά. Έτσι παρέχεται η δυνατότητα να υπάρχει θερμαντικός έλεγχος ανά δωμάτιο περιορίζοντας τις σπατάλες ενέργειας στο ελάχιστο, έχοντας τα προς πώληση έτοιμα μόνον τα απαραίτητα δωμάτια.

Στα παράθυρα του κάθε δωματίου θα τοποθετηθούν μαγνητικές παγίδες με σύνδεση και η απόληξη τους στον κεντρικό πίνακα, ώστε να διακόπτει την λειτουργία του fan coil σε περίπτωση ανοίγματος του. Παράλληλα θα συνδεθεί και ο θερμοστάτης χώρου, ο οποίος θα ελέγχει την εσωτερική θερμοκρασία του δωματίου.

Για όλες τις παραπάνω προτεινόμενες Η/Μ εγκαταστάσεις, προβλέπονται παρεμβάσεις σε μη φέροντα, κυρίως εσωτερικά δομικά και διακοσμητικά στοιχεία του κτιρίου.

Οι εργασίες – υλικά αποκατάστασής τους συμπεριλαμβάνονται στο παρόν πρόγραμμα.

B. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Υφιστάμενη Κατάσταση

Η εν λόγω ξενοδοχειακή μονάδα διαθέτει λαμπτήρες πυρακτώσεως 40W και 60W, παλιάς τεχνολογίας, καθώς και οι προβολείς HQI στον περιβάλλοντα χώρο. Τα φωτιστικά σώματα των διαδρόμων - δωματίων, των κοινόχρηστων χώρων και των χώρων υγιεινής λειτουργούν κατά μέσο όρο 15 με 18 ώρες την ημέρα, ακόμα και όταν τα δωμάτια είναι κενά.

Πρόταση

Στους χώρους των δωματίων και των κοινοχρήστων χώρων της υποδοχής και στο διάδρομο του δευτέρου ορόφου θα γίνει αντικατάσταση των λαμπτήρων με αντίστοιχους νέας τεχνολογίας χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας 7W και 11W.

Με τη δημιουργία του νέου «κούτελου» κατά μήκος του διαδρόμου θα γίνει αποξήλωση των απλικών τοίχου, οι οποίες είναι μονού λαμπτήρα και θα τοποθετηθούν αντικαθιστώντας αυτές του δευτέρου ορόφου, διπλού λαμπτήρα. Το ηλεκτρικό δίκτυο θα εγκατασταθεί πλέον στην ψευδοροφή στο «κούτελο» και θα τοποθετηθούν σποτ τύπου LED 4W με ρυθμιζόμενη φωτεινή ροή - κατανάλωσης.

Στον περιβάλλοντα χώρο θα αντικαταστούν οι προβολείς τύπου HQI 150W με στεγανούς προβολείς τύπου LED 45W.

Στα κοινόχρηστα WC θα τοποθετηθούν αισθητήρες κίνησης 360° για αυτόματη αφή – σβέση φωτισμού (και εκμηδενισμό της αλόγιστης χρήσης του) και λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας 7W.

Στο χώρο σερβιρίσματος πρωινού θα γίνει αντικατάσταση των φωτιστικών R11-75W αντίστοιχα, που θα φέρουν λαμπτήρες τύπου LED R11-16W .

Για όλες τις εν λόγω προτεινόμενες εγκαταστάσεις φωτισμού, προβλέπονται παρεμβάσεις σε μη φέροντα, κυρίως εσωτερικά δομικά και διακοσμητικά στοιχεία του κτιρίου.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΥΔΑΤΟΣ

Υφιστάμενη Κατάσταση

Στα λουτρά των δωματίων υπάρχει μεγάλη σπατάλη νερού από τις βρύσες στους νιπτήρες, τα ντουζ, καθώς και από τις κοινόχρηστες βρύσες.

Πρόταση

Στις βρύσες και στα ντους των δωματίων θα τοποθετηθούν ειδικά ακροφύσια - εξοικονομητές νερού περιορισμού ροής.

Στο κοινόχρηστο WC θα τοποθετηθεί μπαταρία-βρύση με χρονοκαθυστέρηση ροής 4-6 δευτερολέπτων.

II. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ

Συνοπτικά τα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας που προτείνονται είναι :

- Αντικατάσταση λέβητα πετρελαίου / boiler με ηλιακούς συλλέκτες / αντλία θερμότητας / boiler.
- Αντικατάσταση σωμάτων καλοριφέρ και κλιματιστικών με fan coil υψηλής απόδοσης
- Αντικατάσταση φωτιστικών πυράκτωσης με LED και λάμπες οικονομίας
- Θερμομόνωση σωληνώσεων παλιού (παραμένοντος) δικτύου διανομής θέρμανσης - ψύξης και δικτύου διανομής ζεστού νερού χρήσης
- Τοποθέτηση ακροφυσίων και εξοικονομητών ροής νερού χρήσης.

Η εκτιμώμενη ετήσια εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας δίνεται από την σχέση

$$ΕΕΠΕ\% = (\Lambda * ΕΚΠΕ_{\text{πριν}} - ΕΚΠΕ_{\text{μετά}}) * 100 / (\Lambda * ΕΚΠΕ_{\text{πριν}}) \quad (\text{Σχέση 1})$$

Όπου,

$$ΕΚΠΕ_{\text{πριν}} = (ΑΗΕ - ΠΗΕ)_{\text{πριν}} / \eta_{\text{H}} + (ΑΘΕ - ΠΘΕ)_{\text{πριν}} / 0,80 + \Theta_{\text{K}} * ΚΚκ_{\text{πριν}}$$

και

$$ΕΚΠΕ_{\text{μετά}} = (ΑΗΕ - ΠΗΕ)_{\text{μετά}} / \eta_{\text{H}} + (ΑΘΕ - ΠΘΕ)_{\text{μετά}} / 0,80 + \Theta_{\text{K}} * ΚΚκ_{\text{μετά}}$$

Όπου,

ΑΗΕ: Ετήσια αγοραζόμενη ηλεκτρική ενέργεια.

ΠΗΕ: Ετήσια πωλούμενη ηλεκτρική ενέργεια.

ΑΘΕ: Ετήσια αγοραζόμενη θερμική ενέργεια.

ΠΘΕ: Ετήσια πωλούμενη θερμική ενέργεια.

ΚΚκ: Ετήσια κατανάλωση καυσίμου.

Θκ: Θερμογόνος δύναμη του καυσίμου.

ΕΚΠΕ: Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας.

Λ: ο συντελεστής αύξησης της πληρότητας της μονάδας, όπου για μέτρο σύγκρισης επιλέγεται ίσο με τη μονάδα και

η_H : Βαθμός απόδοσης σταθμών ηλεκτροπαραγωγής, ανάλογα με την περιοχή της επένδυσης. Για τη Νάουσα ο συντελεστής αυτός λαμβάνεται ίσος 0,37 (διασυνδεδεμένο σύστημα).

Εκτιμώμενη εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας		
	Πριν την επένδυση σε χιλιάδες kwh	Μετά την επένδυση σε χιλιάδες kwh
ΑΗΕ	40.000	32.000
ΠΗΕ		
ΑΘΕ		
ΠΘΕ		
ΚΚκ(σε τόνους)	8.500	0.500
Ενεργειακός βαθμός	0.7	0.7
Απόδοση θερμικής ενέργειας	70.924	4.172
Θκ (σε kwh/kg)	11.92	11.92
ΕΚΠΕ	209.428	92.446

Άρα, σύμφωνα με τη σχέση 1 η **ΕΠΕΕ είναι 55,85%**

Εκτιμώμενη μείωση έκλυσης διοξειδίου του άνθρακα

Η μείωση έκλυσης του διοξειδίου του άνθρακα δίνεται από την σχέση

$$ΜΕΔΑ\% = (\Lambda * ΕΕΔΑ_{\text{πριν}} - ΕΕΔΑ_{\text{μετά}}) * 100 / (\Lambda * ΕΕΔΑ_{\text{πριν}}) \quad \text{Σχέση 2}$$

Όπου,

$ΕΕΔΑ_{\text{πριν}}$: ετήσια εκπομπή διοξειδίου πριν την επένδυση όπου η σχέση είναι

$$ΕΕΔΑ_{\text{πριν}} = (ΑΗΕ - ΠΗΕ)_{\text{πριν}} * \lambda_H + (ΑΘΕ - ΠΘΕ)_{\text{πριν}} * \lambda_{\Theta} + \lambda_{\kappa} * ΚΚκ_{\text{πριν}}$$

και

$ΕΕΔΑ_{\text{μετά}}$: ετήσια εκπομπή διοξειδίου μετά την επένδυση όπου η σχέση

$$ΕΕΔΑ_{\text{μετά}} = (ΑΗΕ - ΠΗΕ)_{\text{μετά}} * \lambda_H + (ΑΘΕ - ΠΘΕ)_{\text{μετά}} * \lambda_{\Theta} + \lambda_{\kappa} * ΚΚκ_{\text{μετά}}$$

Όπου,

λ_{κ} : είναι ο συντελεστής εκπομπής του συγκεκριμένου ρύπου από το καύσιμο (για το πετρέλαιο θέρμανσης είναι 3142 gr/kg καυσίμου)

λ_H : είναι ο συντελεστής εκπομπής του συγκεκριμένου ρύπου από τους υφιστάμενους πετρελαϊκούς σταθμούς, σε gr/kWhr, για τη Νάουσα ισούται με 850 gr/kWhr CO₂ (διασυνδεδεμένη περιοχή)

λ_Θ : είναι ο συντελεστής εκπομπής του συγκεκριμένου ρύπου λόγω της παραγωγής της θερμικής ενέργειας που αγοράζεται ή πωλείται από την επιχείρηση, σε gr/kWhr

Εκτιμώμενη μείωση έκλυσης διοξειδίου του άνθρακα		
AHE (kWhr)	40.000	32.000
ΠHE (kWhr)	0	0
AΘE (kWhr)	0	0
ΠΘE (kWhr)	0	0
ΕΕΔΑ (kgr CO ₂)	60.707	28.771

Άρα από τη σχέση 2 η **ΜΕΔΑ = 52.6 %**.

Εκτιμώμενη μείωση κατανάλωσης νερού		
	Κατανάλωση νερού πριν την επένδυση σε m ³	Κατανάλωση νερού μετά την επένδυση σε m ³
ΕΚΚΝ*	957	470

*Ετήσια κατανάλωση νερού

11. *Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;*

Ναι / μηχανολόγος μηχανικός Ξανθάκης Ιωάννης

12. *Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;*

Από κατασκευής προβλέφθηκε στη μελέτη

13. *Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).*

-

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;
Ναι, έγινε από κατασκευής
15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).
-
16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;
Ναι, έγινε από κατασκευής
17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;
-
18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;
Χρησιμοποιείται επικουρικά και συντηρείται κάθε 2 χρόνια τηρώντας όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές
19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
Οι αντλίες θερμότητας που παράγουν ψύξη και θέρμανση έχουν ελαχίστη συντήρηση και αυτή γίνεται σύμφωνα με το πρόγραμμα της εταιρίας κατασκευής
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
ΟΧΙ
21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
Αντλίες θερμότητας αέρος νερού με επιλογή σύμφωνα με την μελέτη μηχανικού
22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΥΔΑΤΟΣ

Υφιστάμενη Κατάσταση

Στα λουτρά των δωματίων υπάρχει μεγάλη σπατάλη νερού από τις βρύσες στους νιπτήρες, τα ντουζ, καθώς και από τις κοινόχρηστες βρύσες.

Πρόταση

Στις βρύσες και στα ντους των δωματίων θα τοποθετηθούν ειδικά ακροφύσια - εξοικονομητές νερού περιορισμού ροής,

Στο κοινόχρηστο WC θα τοποθετηθεί μπαταρία με χρονοκαθυστέρηση ροής 4 -6 δευτερολέπτων.

23. **Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);**

Υπάρχουν σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης

24. **Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;**

Η ψύξη είναι απαραίτητη για 2-3 μήνες το καλοκαίρι της μελέτης, όπως παραπάνω αναφέρονται σε κάθε χώρο υπάρχουν χειροκίνητοι ρυθμιστές της

25. **Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;**

Όχι

26. **Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγής ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;**

Όχι

27. **Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;**

Όχι, το κόστος κατασκευής είναι μεγάλο και η απόσβεση του δεν είναι σύντομη

28. **Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;**

Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα μικρής ισχύος μόνο σε περίπτωση διακοπής ρεύματος και αυτή μόνο για φωτισμό και ψυγεία

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
Βενζινοκινητήρα μονάδα
30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
Το 100%
31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
Ναι, πλήρες σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων
32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι τότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
ΟΧΙ
33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
Υπάρχουν σε όλους τους χώρους διπλοί κάδοι διαχωρισμού σε ανακυκλώσιμα και μη υλικά. Τα ανακυκλώσιμα δεν μπαίνουν ανά κατηγορία αλλά όλα μαζί και χωρίζονται στο κέντρο διαλογής
34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
Ναι, χαρτί εκτύπωσης και σακούλες απορριμμάτων
35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
Ναι, σε ποσοστό 60%

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Γραβαρίας Ιωάννης - Γενικός Διευθυντής
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: Β.ΛΑΜΠΡΟΥ Α.Ε ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ MEDITERRANEAN VILLAGE
3. Τοποθεσία: ΠΑΡΑΛΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΠΙΕΡΙΑΣ
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 2008
5. Αστέρια: 5
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 388
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.) : ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ, ΣΑΛΟΝΙ, ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ ΑΛΑ ΚΑΡΤ, 5 ΠΙΣΙΝΕΣ, ΘΕΜΑΙΝΟΜΕΝΗ ΠΙΣΙΝΑ, ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ , ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΕΞΙΑΣ (ΣΠΑ) BAR, (www.mediterraneanhotels.gr)

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ (H.E.R.R.Co)

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
ΕΥΑΓΕΛΙΑ ΛΑΜΠΡΟΥ - ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ - ΧΗΜΙΚΟΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

ΟΧΙ, ΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΕΙΝΑΙ ΝΕΟ ΚΑΙ ΟΛΛΑ ΤΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Ο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΕΓΙΝΑΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΛΙΓΟΤΕΡΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΜΕ ΤΕΛΙΚΟ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

ΝΑΙ – ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΛΑΜΠΡΟΥ

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

ΝΑΙ

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

-

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;

ΝΑΙ

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

-

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

ΝΑΙ

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;

-

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές

**συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης;
Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της
καμπύλης απόδοσής του;**

ΝΑΙ

19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;

ΝΑΙ

20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;

ΟΧΙ

21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;

ΣΥΣΤΗΜΑ VRF ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΜΕ ΑΝΛΙΕΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΑΣ

- αντλία θερμότητας με συμπιεστή τεχνολογίας inverter
- εσωτερικές μονάδες χώρων
- δίκτυο σωληνώσεων χαλκού για την κυκλοφορία του ψυκτικού μέσου freon
- δίκτυο απορροής των συμπυκνωμάτων των εσωτερικών μηχανημάτων

22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;

ΝΑΙ, ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΖΑΝΑΚΙΑ, ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΥΤΑΡΑ ΣΤΟΥΣ ΝΗΠΤΗΡΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΡΥΣΕΣ

23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);

ΝΑΙ, ΗΛΙΑΚΟΙ ΣΥΛΕΚΤΕΣ, ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΠΟΪΛΕΡ

24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ. ΝΑΙ.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΥΣΤΗΡΕΣ

25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;

ΝΑΙ

26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγής ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;

ΟΧΙ

27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;

ΜΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;
ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ, ΝΑΙ, (ΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ)

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
ΕΙΝΑΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
100%
31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
ΝΑΙ

32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;

ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΥΚΤΥΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΙΕΡΙΑΣ

33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;

ΕΚΓΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟΙ ΚΑΔΟΙ ΜΕ ΧΡΩΜΑΤΑ (Π.Χ. ΧΑΡΤΙ, ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ, ΓΥΑΛΙ)

34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;

ΜΕΡΙΚΩΣ

35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;

ΝΑΙ, ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 50%

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Τσακούμης Χαράλαμπος / Διευθυντής
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: Avalon Hotel Thessaloniki
3. Τοποθεσία: Θέρμη Θεσσαλονίκης
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 2004
5. Αστέρια: 4
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 99 κλίνες / 2800 τμ.
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.) : Reception, Bar – Restaurant, Lobby, Summer Pool

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
Όχι

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
Όχι, δεν υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος. Συνήθως ασχολείται ο Διευθυντής ή ο εκάστοτε τμηματάρχης ανάλογα με το αντικείμενο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

Όχι

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

Ναι, από την υπεύθυνη μηχανολόγο μηχανικό που ανέλαβε τις μελέτες και την επίβλεψη κατασκευής

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Ναι

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

-

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;

Όχι

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

Δεν έγιναν ενέργειες

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Ναι, από κατασκευής

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;

-

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της

καμπύλης απόδοσής του;
Ναι υπάρχει πρόγραμμα και γίνεται συστηματικός έλεγχος
19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
Ναι, υπάρχει πρόγραμμα και γίνεται συστηματικός έλεγχος
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
Όχι

21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
Καυστήρες πετρελαίου. Δεν υπήρχε δυνατότητα εγκατάστασης Φυσικού αερίου

22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
Όχι

23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);
Υπάρχουν ταχυθερμαντήρες νερού, που λειτουργούν με πετρέλαιο κίνησης

24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;
Ναι, στους κοινόχρηστους χώρους

25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;
Ναι

26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγής ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;
Όχι

27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;
Όχι

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;
Ναι, υπάρχει και συντηρείται με βάση προβλεπόμενο πρόγραμμα
29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
Όχι και προς το παρόν δεν προβλέπεται αλλαγή
30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
Ένα 20%
31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
Ναι
32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
Ναι υπάρχει εγκατάσταση και χρήση βιολογικού από κατασκευής
33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
Η μονάδα έχει προμηθευτεί και χρησιμοποιεί ένα κάδο ανακύκλωσης από το δήμο Θέρμης για χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί. Η μονάδα επίσης συνεργάζεται με εξειδικευμένη εταιρεία διαχείρισης οργανικών αποβλήτων, π.χ. τηγανόλαδο (το τοποθετούμε σε ειδικούς κάδους και περισυλλέγεται τακτικά με σκοπό την ανακύκλωση
34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
Ναι, στον τομέα της καθαριότητας και κυρίως χαρτικά
35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
Όχι

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ
ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): ΚΟΥΚΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
2. Επωνυμία - Διακριτικός τίτλος: ΑΕ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ – CITY HOTEL & CENTRAL SPA
3. Τοποθεσία: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΚΟΜΝΗΝΩΝ 21 , ΚΕΝΤΡΟ
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 1974
5. Αστέρια: 4
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 185
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.) : ΣΠΑ, ΒΑR

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
GREEN KEY. ΑΝΑΝΕΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2012. ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΚΑΘΕ ΕΤΟΣ

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΚΛΑΣ - ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΤΟ 2012, ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ (WIRELESS INTERNET), ΛΕΒΗΤΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

ΟΧΙ

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

ΟΧΙ

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΖΑΜΙΩΝ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΙΣΟΓΕΙΟ ΚΑΙ 1ο ΟΡΟΦΟ ΓΙΑ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΩΣΤΕ ΝΑ ΜΗΝ ΦΥΓΕΙ ΑΣΚΟΠΑ Η ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΨΥΞΗ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;

ΟΧΙ

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

ΟΧΙ

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

ΟΧΙ

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν

τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;
ΣΤΑ ΜΠΡΟΣΤΙΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΜΝΗΝΩΝ ΤΟΠΟΘΕΤΗΘΗΚΑΝ ΔΙΠΛΑ ΤΖΑΜΙΑ. 30 % ΚΕΡΔΟΣ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΠΙΣΗΣ ΜΕΙΩΣΕ ΤΗΝ ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;
ΝΑΙ
19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
ΝΑΙ

20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
ΝΑΙ. ΕΙΝΑΙ 3 ΕΤΩΝ ΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
ΑΕΡΙΟ. ΜΕΙΩΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΕΛΕΤΗ Η ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙ ΜΕΣΑ ΣΤΟ 2013
23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);
ΚΑΥΣΤΗΡΑΣ

24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;
ΝΑΙ

25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων,

κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;

ΟΧΙ

26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγή ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;

ΟΧΙ

27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;
ΕΙΝΑΙ ΣΤΗΝ ΣΚΕΨΗ ΜΑΣ. ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΜΕΧΡΙ ΤΩΡΑ ΛΟΓΩ ΥΨΗΛΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;
ΟΧΙ

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
ΑΠΑΝΤΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ 27

30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
80 %

31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
ΝΑΙ

32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ

33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΓΥΑΛΙΟΥ, ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΜΕΣΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΑΣΤΕ ΧΡΟΝΙΑ. ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΟΘΕΤΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΚΑΔΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
ΝΑΙ. ΣΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΠΕΛΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;

40%

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

v. The Met Hotel

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου

Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): ΓΚΟΛΝΑΣ ΠΑΥΛΟΣ, ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: THE MET HOTEL
3. Τοποθεσία: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 26 ^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 48, ΛΙΜΑΝΙ
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 2008
5. Αστέρια: 5
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 403
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.) : ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ, ΠΙΣΙΝΑ, ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα; ISO 14000 ΜΕ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΥΥ. ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΕ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 2013
--

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

ΟΧΙ

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

Η Μ.Π.Ε. ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗ ΦΑΣΗ ΛΗΨΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ

ΑΔΕΙΑΣ. ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΚΠΟΝΗΘΕΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

ΝΑΙ, ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

-

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;

ΝΑΙ, ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

-

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

ΝΑΙ, ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;

-

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;

ΝΑΙ, ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ

19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
ΝΑΙ
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
ΟΧΙ
21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
ΚΑΥΣΤΗΡΕΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ
22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/ προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
ΟΧΙ
23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);
ΟΧΙ
24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;
ΝΑΙ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;
ΝΑΙ
26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγή ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;
ΟΧΙ
27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;
ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΡΟΘΕΣΗ. ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΙ
28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης

από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;

ΝΑΙ, ΝΑΙ

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
ΟΧΙ, ΟΧΙ
30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
100%
31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
ΝΑΙ
32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
ΟΧΙ. ΟΧΙ
33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
ΤΟ ΧΑΡΤΙ, ΤΟ ΓΥΑΛΙ, ΟΙ ΜΠΑΤΑΡΙΕΣ, ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΑΜΠΤΗΡΕΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΝΤΑΙ
50%-50%
34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
ΝΑΙ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ. ΚΥΡΙΩΣ ΣΕ ΥΛΙΚΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΝ ΥΛΙΚΩΝ
35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
ΝΑΙ. 60%

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Κακουλίδης Χρήστος - προϊστάμενος συντήρησης
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: Βικτώρια ΑΕ- Anatolia Hotel
3. Τοποθεσία: Θεσσαλονίκη, Λαγκαδά 13
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 1963
5. Αστέρια: 4
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 124 κλίνες, 3200τ.μ.
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.) : 4 αίθουσες εκδηλώσεων, 1 εστιατόριο

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
Όχι

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
Όχι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;
Έγινε γενική ανακαίνιση κτηρίου και εγκαταστάσεων το 2008
11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;
Όχι
12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;
Όχι
13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).
Όχι
14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;
Όχι
15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).
Όχι
16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;
Ναι, κατά την ανακαίνιση
17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;
Έγιναν το 2008 με την ανακαίνιση
18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;
Ναι

19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
Ναι
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
Όχι
21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
Καυστήρες φυσικού αερίου λόγω μικρότερου κόστους & δεν είναι αναγκαία η αποθήκευση του καυσίμου
22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
Όχι
23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);
Ηλιακοί συλλέκτες και καυστήρες με μπόιλερ
24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;
Ναι
25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;
Όχι
26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγή ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;
Όχι
27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;
Όχι

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;

Ναι

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;

Όχι

30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
Αντικαταστάθηκε το 10%
31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παραθύρων;
Ναι, με το σύστημα της κάρτας και κατά το άνοιγμα των παραθύρων
32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
Όχι
33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
Γίνεται ανακύκλωση σε χαρτί, αλουμίνιο, γυαλί, μπαταρίες και πλαστικό
34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
Όχι
35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
Ναι, το 40%

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Σάββας Βασιλειάδης - Υπεύθυνος συντήρησης
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: Grand Hotel Palace
3. Τοποθεσία: Θεσσαλονίκη, Μοναστηρίου 305
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 2004
5. Αστέρια: 5
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 266 κλίνες, 16.000 τ.μ.
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.): Πισίνα, τραπεζαρία πελατών και προσωπικού, meeting room, bar, 3 μεγάλες αίθουσες συνεδριάσεων και 2 μικρές, γυμναστήριο και tv room

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
Όχι

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
Από τεχνικό ασφαλείας Παντέλογλου Άγγελος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

Όχι

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

Όχι

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Υπάρχει από κατασκευής και οι εσωτερικοί τοίχοι (π.χ. γυψοσανίδες) είναι μονωμένοι

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

Υπήρχε από κατασκευής

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;

Ναι, από κατασκευής

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

Υπήρχε από κατασκευής

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Ναι, από κατασκευής

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;

Υπήρχε από κατασκευής

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της

καμπύλης απόδοσής του;
<i>Ναι, ναι και γίνεται συχνός έλεγχος</i>

19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
Ναι, ναι. Ακολουθούνται προδιαγραφές της εταιρείας Trane και γίνεται έλεγχος γενικότερα για το ρεύμα
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
Όχι, το ξενοδοχείο είναι καινούριο
21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
Φυσικό αέριο για λόγους οικονομίας και υψηλής απόδοσης
22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
Όχι, όχι
23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);
2 καυστήρες αερίου και 2 εναλλάκτες (όχι ηλιακοί). Ναι συμπαραγωγή
24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;
Ναι, χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού, υπάρχουν θερμοστάτες χώρου και μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων
25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;
Τραμπαρίες-χονδρές κουρτίνες σε όλους τους χώρους του ξενοδοχείου όλο το χρόνο
26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγή ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;
Όχι
27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;
Όχι

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;
Ναι, υπάρχουν 2 γεννήτριες (1 υψηλών αποδόσεων και μίας ασφαλείας), είναι νέας τεχνολογίας και
υψηλών αποδόσεων και ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης
29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
Γεννήτρια πετρελαίου
30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
Το 30% έχει αντικατασταθεί και το υπόλοιπο 70% είναι χαμηλής κατανάλωσης
31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
Ναι, με τις πόρτες μετά από 1 ^{1/2} λεπτό και αν ανοιχθεί παράθυρο ή πόρτα
32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
Όχι, όχι
33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
Ανακυκλώνονται όλα τα παραπάνω υλικά. Δεν πετιέται τίποτα που δεν είναι οργανικό. Άρα, 100% ανακύκλωση
34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
Κατά περίπτωση
35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
Κατά περίπτωση

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

viii. Luxembourg Hotel

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Απάλλας Αθανάσιος
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: Luxembourg Hotel
3. Τοποθεσία: Θεσσαλονίκη, Κομνηνών 6, Κέντρο
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 1924
5. Αστέρια: 3
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 70 κλίνες, 1250 τ.μ.
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.): Τραπεζαρία, σαλόνι, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων χωρητικότητας 30 ατόμων

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
Όχι

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
Όχι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

Ναι, έγιναν στο λεβηστάσιο οι καυστήρες από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

Όχι, δεν ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης

περιβαλλοντικών επιπτώσεων

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Όχι δεν υπήρχε. Έγινε το 2000 μετά από ανακαίνιση

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

Έγινε το 2000 μετά από ανακαίνιση

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;

Όχι, δεν υπάρχει

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

Όχι, δεν έγιναν ενέργειες

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Ναι στο ισόγειο τοποθετήθηκαν ενεργειακά και όλους τους άλλους χώρους διπλά

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι πότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;
Δεν υπήρχαν από κατασκευής. Έγιναν μετά το 2000
18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;
Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων. Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης. Υπάρχει ειδικός συντηρητής καυστήρων
19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης. Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία. Όχι. Υπάρχει ειδικός συντηρητής ψύξης
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
Όχι
21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
Σύστημα θέρμανσης φυσικού αερίου για οικονομικούς λόγους και λόγους ευκολίας
22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/ προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού στα ντους και στις μπανιέρες με ακροφύσια και εξοικονομητές νερού
23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης

(boilers);

Όχι, όχι, υπάρχει λέβητας και για τα 2

24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;

Υπάρχει κεντρικό σύστημα κλιματισμού, μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο και μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων

25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;

Υπάρχουν μαύρες κουρτίνες τύπου Black Out

26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγής ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;

Όχι

27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;

Υπήρχε πρόθεση, αλλά επειδή είναι κτήριο με τάρταρα δεν μας το επιτρέπουν για μερικούς λόγους

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;

Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο, ναι, γεννήτρια πετρελαίου και ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;

Υπάρχει μόνο γεννήτρια πετρελαίου

30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;

To 100%
31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο και με το άνοιγμα των παράθυρων
32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι τότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
Δεν υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων. Δεν έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση
33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
Ανακύκλωση μόνο πλαστικού
34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
Χρησιμοποιούνται ανακυκλώσιμα χαρτιά τύπου A4 και υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον
35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
Χρησιμοποιούνται τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα στο πρωινό, όπως Ελληνικές πίτες, ενώ δε γίνεται καθόλου χρήση βιολογικών προϊόντων

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Κουκούλης Γιάννης, Βαξεβανίδης Μιχάλης (συντηρητές)
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: ABC HOTEL
3. Τοποθεσία: Θεσσαλονίκη, Αγγελάκη 41, Κέντρο
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 1968-1970
5. Αστέρια: 3
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 157 κλίνες
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.): 2 αίθουσες πολλαπλής χρήσης, εστιατόριο και μπαρ

8. **Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;**

Όχι

9. **Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;**

Όχι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. **Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι πότε και σε ποιο**

τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;
Έγιναν τροποποιήσεις κατά τη διάρκεια των ετών στο μηχανολογικό εξοπλισμό

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;
Όχι

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;
Όχι

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).
Όχι

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;
Έγινε μετέπειτα γύρω στο 2002

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).
Έγινε μετέπειτα γύρω στο 2002

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;
Έγινε κατά τη διάρκεια του 1980

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι τότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;
Έγινε κατά τη διάρκεια του 1980

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;
Φυσικά και υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων, όπως ορίζεται από τις διατάξεις, όχι

19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
Γίνεται συντήρηση ψυκτικών πύργων 2 φορές το χρόνο και συντήρηση καθαρισμού μονάδων κάθε χρόνο, ακολουθούνται οι προδιαγραφές, όχι
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
Όχι
21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
Κεντρική θέρμανση και ταυτόχρονα μέσω Fan Coil φυσικού αερίου για τεχνικούς λόγους (καθαριότητα και άμεση παροχή) και οικονομικούς λόγους
22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
Όχι
23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);
Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού. Μη υπάρχουσες οι άλλες πληροφορίες
24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;
Ναι, χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού, υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο και υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων
25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;
Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων σε ορισμένους χώρους όπου υπήρχε ανάγκη
26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγής ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;
Δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ
27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι;

Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;
Λόγω του υψηλού κόστους και της έλλειψης χώρου. Δεν υπάρχει πρόθεση για το μέλλον

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;
Όχι

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
Δεν υπάρχει. Δεν έχει μελετηθεί

30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
Πάνω από το 50%

31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
Ναι, υπάρχει

32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
Όχι. Γίνεται μέσω του δικτύου του δήμου Θεσσαλονίκης και αυτό αρκεί

33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
Όλο το χρησιμοποιημένο λάδι, όλο το χαρτί που χρησιμοποιείται από τους υπαλλήλους, 40% του πλαστικού, όλες οι μπαταρίες

34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
Μελάνι εκτυπωτών και κάποιες σακούλες. Θα θέλαμε να χρησιμοποιούμε και άλλα ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά, αλλά ακόμα είναι περιορισμένα τα είδη που διατίθενται

35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
Βιολογικά όχι. Χρησιμοποιούνται 20% τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα, αλλά οι προμηθευτές αλλάζουν συνεχώς τους δικούς τους προμηθευτές

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.): Αθανάσιος Δαδούδης – Γενικός διευθυντής
2. Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος: Holiday Inn
3. Τοποθεσία: Θεσσαλονίκη, Μοναστηρίου 8, Κέντρο
4. Έτος κατασκευής ξενοδοχείου: 1968
5. Αστέρια: 5
6. Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα: 335 κλίνες, 11.000 τ.μ.
7. Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.): Τραπεζαρία, μπαρ, εστιατόριο, αίθουσες συνεδριάσεων (1 ^{ος} όροφος), χώρος στάθμευσης

8. Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;
Όχι δεν υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ)

9. Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
Δεν υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης παρά μόνο εγώ (Γενικός διευθυντής) που ασχολούμαι λίγο και με αυτόν τον τομέα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

Ναι έγιναν τροποποιήσεις μετά το 2000, όπως η αλλαγή σε σύγχρονο κεντρικό κλιματιστικό σύστημα, αλλαγή σε καυστήρες φυσικού αερίου από πετρελαίου και ανακαίνιση της κουζίνας όπου όλα λειτουργούν με φυσικό αέριο.

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

Δεν ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εκπονήθηκαν από τους υπευθύνους εγκατάστασης, η Buderus για τους καυστήρες και η Train Ελλάς για τους ψύκτες

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Δεν υπάρχει προς το παρόν θερμική μόνωση τοίχων, αν και θα το θέλαμε. Το πρόβλημα όμως είναι ότι για να γίνει αυτό θα πρέπει να κλείσει το ξενοδοχείο για περίπου 6 μήνες

13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι πότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

Όχι δεν έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων

14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;

Υπάρχει και έγινε το 1996

15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι πότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).

Έγινε το 1996. Αυτή τη στιγμή δεν είναι διαθέσιμα, αλλά υπάρχουν και εξαρτώνται και από το πλήθος των πελατών καθώς και από την χρήση ενέργειας που κάνουν

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών και έγινε το 1996

17. **Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι πότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;**

Έγιναν το 1996, σε όλο το ξενοδοχείο, δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή μετρήσιμα αποτελέσματα, αλλά ζεσταίνονται και ψύχονται γρηγορότερα τα δωμάτια με αποτέλεσμα τη μείωση εξόδων

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;
Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων και ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης, παρακολουθούνται οι καταναλώσεις μέσω του Building Management System της Siemens και γίνεται συχνή συντήρηση
19. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης εγκαταστάσεων ψύξης; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την εταιρεία; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση ρεύματος;
Η απάντηση είναι η ίδια με αυτήν της ερώτησης 18
20. Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους; Αν ναι προβλέπεται εγκατάσταση νέων, υψηλότερων προδιαγραφών και αποδόσεων;
Οι εγκαταστάσεις ψύξης θέρμανσης δεν έχουν περάσει την προβλεπόμενη-τυπική διάρκεια ζωής τους. Δεν προβλέπεται η εγκατάσταση νέων γιατί το 2011 που τοποθετήθηκαν ήταν και είναι ότι πιο οικονομικό. Δεν υπάρχει το κλασικό σύστημα με air condition. Η ψύξη-θέρμανση γίνεται με πέρασμα κρύου και ζεστού νερού από σωλήνες και έπειτα με διοχέτευση του αέρα γίνεται μέσω μικρών ανεμιστήρων σε όλα τα δωμάτια και τους κοινόχρηστους χώρους
21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;
Σύστημα θέρμανσης φυσικού αερίου λόγω μεγάλων οικονομικών και περιβαλλοντικών λόγων και δεν υπήρχε κάποια καλύτερη λύση τη στιγμή που έγινε η αλλαγή
22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;
Δεν υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού, αλλά έχουν τοποθετηθεί ειδικά ακροφύσια-εξοικονομητές νερού σε όλες τις βρύσες που μειώνουν τη ροή του
23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);
Δεν υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού ούτε ηλιακοί συλλέκτες, καθώς ζεσταίνεται αυτόματα την ίδια στιγμή όσο νερό χρειάζεται και έτσι γίνεται οικονομία στη θέρμανση του νερού
24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;
Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού, υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο και στην έξοδο των καυστήρων

25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;
Έχουν τοποθετηθεί χονδρές μαύρες και λευκές κουρτίνες τύπου Black Out που δεν αφήνουν να μπει ο ήλιος μέσα, ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης
26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η σύνδεση τους στο δίκτυο ώστε να υπάρξει παραγωγής ενέργειας και κέρδος για την επιχείρηση;
Δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ
27. Εάν δεν υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ γιατί όχι; Υπάρχει πρόθεση/ μελέτη/προγραμματισμός σχετικών εγκαταστάσεων στο μέλλον; Ποιοι είναι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται κάτι τέτοιο;
Ίσως τοποθετηθούν φωτοβολταϊκά στο μέλλον και εξαρτάται ανάλογα με το βαθμό απόσβεσης που θα έχουν

28. Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο; Αν ναι, είναι νέας τεχνολογίας και υψηλών αποδόσεων; Ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης;
Υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης σε περίπτωση απώλειας τάσης από το δίκτυο και ακολουθείται το προβλεπόμενο πρόγραμμα συντήρησης

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;
Δεν είναι από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ και δεν έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή

30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;
Το ποσοστό των λαμπτήρων που έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας είναι το 50%

31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;
Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων με το σύστημα της κάρτας

32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;
Δεν υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων και δεν έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση

33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της
--

μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;
Το 60% καταλήγει στη χωματερή ενώ το 40% ανακυκλώνεται και ειδικότερα το χαρτί το πλαστικό το γυαλί, μπαταρίες και λαμπτήρες

34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;
Χρησιμοποιείται ανακυκλωμένο χαρτί A4 και συνεργαζόμαστε με τη εταιρεία Eco Line για βιολογικούς καθαρισμούς

35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;
Χρησιμοποιούνται τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα και βιολογικά μόνο εάν ζητηθούν από τους πελάτες

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Συμπεράσματα – Προτάσεις – Περιορισμοί

1. Συμπεράσματα

Από την έρευνα που έγινε συμπεραίνεται πως τα περισσότερα ξενοδοχεία της Βορείου Ελλάδος δεν ακολουθούν κάποια εντελώς ολοκληρωμένη πράσινη στρατηγική, αλλά ακολουθούν μόνο κάποιες φιλοπεριβαλλοντικές ενέργειες. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των ξενοδοχείων που εφαρμόζουν περιβαλλοντική πολιτική στο εξωτερικό όλο και αυξάνεται. Υπάρχουν τουρίστες που είναι "περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι" και θέλουν όταν ταξιδεύουν να τους δίνεται η ίδια δυνατότητα εφαρμογής των πιστεύω τους.

Στα αποκαλούμενα "πράσινα" ξενοδοχεία στρέφονται ολοένα και περισσότεροι ταξιδιώτες ανά τον κόσμο, με το 80% των Γερμανών τουριστών να δηλώνουν ότι τα υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα παίζουν σημαντικό ή πολύ σημαντικό ρόλο όταν σχεδιάζουν τις διακοπές τους. Αλλά και το ένα τρίτο των Αμερικανών υποστηρίζουν ότι είναι πρόθυμοι να πληρώσουν παραπάνω, αρκεί το ταξίδι και η διαμονή τους να είναι πιο φιλικά προς το περιβάλλον. Περιβαλλοντική συνείδηση αναπτύσσουν και οι Βρετανοί, καθώς σύμφωνα με έρευνα του Trip Advisor σε δείγμα 8.000 ατόμων (τέλος 2008) το 21% αυτών επιθυμούν να λαμβάνουν πιο "πράσινες" αποφάσεις για τις διακοπές τους.

Κίνητρα για την υιοθέτηση ενός συστήματος οικολογικής λειτουργίας είναι η μείωση του κόστους λειτουργίας του ξενοδοχείου και η σαφώς διαφανόμενη τάση των τελευταίων ετών, σύμφωνα με την οποία οι τουρίστες αλλά και πολλές τουριστικές επιχειρήσεις παγκοσμίως έχουν ευαισθητοποιηθεί σε

θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και πιστοποίησης τουριστικών καταλυμάτων.

Όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε μέσω προσωπικής συνέντευξης με ημιδομημένα ερωτηματολόγια σε 10 ξενοδοχεία στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος, παρατηρούμε ότι μόνο 3 ξενοδοχεία έχουν κάποιο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα περισσότερα ξενοδοχεία (6) έχουν κάνει τροποποιήσεις από το έτος κατασκευής τους. Όσον αφορά τη θερμική μόνωση τοίχων, οροφής και την εγκατάσταση διπλών τζαμιών τα διαθέτουν τα περισσότερα ξενοδοχεία.

Όλα τα ξενοδοχεία έχουν σταθερό πρόγραμμα συντήρησης των εγκαταστάσεων ψύξης και καυστήρων και ακολουθούνται όλες οι προβλεπόμενες προδιαγραφές συντήρησης, είτε από τους εκάστοτε υπευθύνους συντήρησης του κάθε ξενοδοχείου, είτε από το αρμόδιο προσωπικό εξειδικευμένων εταιρειών εγκαταστάσεων και συντήρησης.

Παρατηρούμε επίσης, ότι τα περισσότερα ξενοδοχεία έχουν ως καύσιμη ύλη το φυσικό αέριο για τη θέρμανση τους και αυτό γίνεται για οικονομικούς κυρίως λόγους.

Τα αποτελέσματα σχετικά με την ύπαρξη συστημάτων εξοικονόμησης νερού είναι περίπου ισάριθμα μοιρασμένα, δηλαδή 5 ξενοδοχεία δεν έχουν καθόλου συστήματα εξοικονόμησης νερού, σε 1 ξενοδοχείο προβλέπεται η εγκατάσταση του εντός του τρέχοντος έτους και στα υπόλοιπα 4 ξενοδοχεία υπάρχουν ειδικά ακροφύσια – εξοικονομητές νερού στα ντους και στις βρύσες. Μόνο 1 ξενοδοχείο δεν έχει διατάξεις παραγωγής θερμού νερού, ενώ τα υπόλοιπα 9 έχουν καυστήρες με μπόιλερ, ταχυθερμαντήρες και ηλιακούς συλλέκτες.

Για την εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ δεν υπάρχει σε κανένα ξενοδοχείο και πρόθεση εγκατάστασης είχαν μόνο 4, η οποία δεν έγινε λόγω υψηλού κόστους.

Σχεδόν όλα τα ξενοδοχεία έχουν σύστημα σκίασης εσωτερικών χώρων, δωματίων και κοινοχρήστων χώρων, το οποίο είναι κυρίως μαύρες χονδρές κουρτίνες τύπου "Black Out" που εμποδίζουν την είσοδο του ήλιου, ούτως ώστε να ψύχονται γρηγορότερα και οικονομικότερα οι χώροι.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των λαμπτήρων σε λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας παρατηρούμε ότι μόνο 3 ξενοδοχεία έχουν αντικαταστήσει λιγότερο του 30%, 3 άλλα ξενοδοχεία έχουν αντικαταστήσει πάνω από το 50% και 4 αντικατέστησαν όλους τους λαμπτήρες τους με λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας.

Βιολογικός καθαρισμός υδάτων υπάρχει μόνο σε 2 ξενοδοχεία.

Σε όλα τα ξενοδοχεία υπάρχει σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων τους. Μόνο 1 όμως ανακυκλώνει το 100% των ανακυκλώσιμων υλικών, ενώ τα υπόλοιπα ανακυκλώνουν κυρίως χαρτί, πλαστικό, γυαλί και μπαταρίες σε ειδικούς κάδους.

Ανακυκλώσιμα υλικά χρησιμοποιούν τα μισά περίπου ξενοδοχεία, κυρίως στα χαρτικά και στα καθαριστικά τους είδη. Όσον αφορά την χρήση τοπικών – παραδοσιακών ή βιολογικών προϊόντων μόνο 1 ξενοδοχείο δε τα χρησιμοποιεί καθόλου. Όλα τα υπόλοιπα χρησιμοποιούν τοπικά – παραδοσιακά προϊόντα και μόνο 1 χρησιμοποιεί βιολογικά μόνο κατά περίπτωση, όταν ζητηθούν από πελάτες.

2. Προτάσεις προς το φορέα:

Όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα των δευτερογενών στοιχείων η επένδυση που πρέπει να κάνει ένα ξενοδοχείο για να γίνει πράσινο είναι αρκετά μεγάλη, αλλά η απόσβεση των χρημάτων είναι σίγουρη και σχετικά σύντομη. Σύμφωνα με την πράξη «Πράσινος Τουρισμός» το ελληνικό κράτος επιδοτεί ένα σημαντικό ποσό, ώστε να μετατραπούν σε πράσινα τα ήδη υπάρχοντα ξενοδοχεία, ή και να δημιουργηθούν νέα. Επίσης, παρατηρείται ότι ολοένα και περισσότεροι ταξιδιώτες ανά τον κόσμο αποκτούν μια πιο περιβαλλοντική συνείδηση και στρέφονται στα αποκαλούμενα "πράσινα" ξενοδοχεία, όπου τους δίνεται η δυνατότητα εφαρμογής των οικολογικών τους ανησυχιών.

Όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα της πρωτογενούς έρευνας, (10 ερωτηματολόγια) ελάχιστα ξενοδοχεία έχουν κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ). Αρκετά όμως ξενοδοχεία έχουν πραγματοποιήσει ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος, για την εξοικονόμηση φυσικών πόρων και παράλληλα τη μείωση του λειτουργικού τους κόστους. Όπως για παράδειγμα την αλλαγή των απλών-μονών τζαμιών σε σύγχρονα θερμομονωτικά-διπλά τζάμια, τη μετατροπή της καύσιμης ύλης από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο, την αντικατάσταση των λαμπτήρων πυρακτώσεως σε λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας, τη σκίαση των εσωτερικών χώρων με κουρτίνες τύπου "Black Out" για γρηγορότερη θέρμανση-ψύξη των χώρων με αποτέλεσμα τη μεγάλη εξοικονόμηση ενέργειας και την εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης νερού.

Συνεπώς προτείνουμε στο φορέα μας ότι θα ήταν καλό από περιβαλλοντικής, ηθικής και οικονομικής άποψης, να υιοθετήσει το προφίλ του πράσινου ξενοδοχείου. Όπως παρατηρούμε από τα συμπεράσματα ολοένα και περισσότεροι τουρίστες στρέφονται στα πράσινα ξενοδοχεία, μειώνεται το κόστος λειτουργίας του ξενοδοχείου λόγω της μεγάλης εξοικονόμησης ενέργειας και νερού και είναι μια συμφέρουσα επένδυση η οποία θα έχει σύντομη απόσβεση. Επιπλέον, η υιοθέτηση μιας πράσινης στρατηγικής θα αποτελέσει ένα μεγάλο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, διότι στη Βόρειο Ελλάδα δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου εξολοκλήρου πράσινα ξενοδοχεία και αν δημιουργούταν ένα, θα είχε το συγκριτικό πλεονέκτημα.

Ακόμη, εάν ο φορέας δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να υιοθετήσει εξ' αρχής μια ολοκληρωμένη-πλήρη οικολογική στρατηγική, θα ήταν εξίσου ωφέλιμο να κάνει έστω και μερικές φιλοπεριβαλλοντικές μετατροπές σε τακτά χρονικά διαστήματα. Με τον τρόπο αυτό θα παρατηρείται η πιθανή μείωση των λειτουργικών του εξόδων και το πόσο σύντομα θα πραγματοποιείται η απόσβεση της κάθε μετατροπής, έτσι ώστε να προχωράει σε νέες συμφέρουσες μετατροπές μέχρι το επιθυμητό αποτέλεσμα. Στην περίπτωση

αυτή οι προτεινόμενες μετατροπές που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σε πρώτο στάδιο και είναι σχετικά οικονομικές και σύντομα αποσβέσιμες είναι:

1. Εγκατάσταση συστήματος αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού με τη μέθοδο της κάρτας-κλειδιού, μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων
2. Αντικατάσταση των περισσότερων λαμπτήρων πυρακτώσεως σε λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας
3. Εγκατάσταση διπλών τζαμιών
4. Μεταροπή της καύσιμης ύλης από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο (όπου είναι εφικτό) στα συστήματα θέρμανσης
5. Εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης νερού με ακροφύσια-εξοικονομητές στα ντους και στους νιπτήρες
6. Τοποθέτηση συστημάτων σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων και κοινοχρήστων), όπως οι σκουρόχρωμες κουρτίνες τύπου "Black Out", ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης-θέρμανσης

3. Περιορισμοί της έρευνας:

Οι περιορισμοί της έρευνας βασίζονται σε μία παραδοχή, ότι ακόμα και η πιο τέλεια έρευνα θα παρουσιάζει κάποια γνωστικά κενά, γιατί δεν σταματά ποτέ η εξέλιξη της γνώσης. Όπως είναι λογικό και στην δικιά μας έρευνα μπορεί να υπάρχει κάποιο γνωστικό και ερευνητικό κενό. Τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν καθ' όλη την διάρκεια διεκπεραίωσης της έρευνας είναι:

- Δυσκολία στην ανεύρεση θεωρητικών πληροφοριών για τα πράσινα ξενοδοχεία.
- Δυσκολία στην πραγματοποίηση καθορισμού των συναντήσεων για προσωπική συνέντευξη με πολλούς υπευθύνους συντήρησης – αρμοδίους –γενικούς διευθυντές των ξενοδοχείων λόγω περιορισμένου χρόνου.
- Δυσκολία στην απάντηση των ερωτηματολογίων με αιτιολογία ότι οι απαντήσεις στις ερωτήσεις δε μπορούν να δοθούν για λόγους ασφαλείας ή αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.
- Περιορισμοί πρόσβασης σε ορισμένες πηγές.

Βιβλιογραφία:

Πηγές από βιβλία

Κλαδική μελέτη ICAP για ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, (Οκτώβριος 2009). Αθήνα.

Κομίλης Π. (2001). *Οικοτουρισμός - Η εναλλακτική προοπτική της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης*, Αθήνα: Προπομπός.

Λιάργκοβας Π. (2010). *Σύγχρονα θέματα της Ελληνικής και διεθνούς οικονομίας*. Αθήνα: Σταμούλης.

Page, Stephen J. (2006). *Εισαγωγή στον Τουρισμό: Το τουριστικό μάνατζμεντ στον 21^ο αιώνα*. (Τίτλος πρωτοτύπου: Tourism Management: Managing for Change. Μετ.: Γ. Αθανασίου & Θ. Αθανασίου. Επιμ.: Θ. Μαυροδόντης). Αθήνα: Παπαζήσης.

Σπιλάνης, Ι. (2/7/2010). *Πράσινος Τουρισμός*. Εφημερίδα: ΤΟ ΒΗΜΑ - ένθετο ΒΗΜΑ ΙΔΕΩΝ 2.

Τηλικίδου, Ε., (2008). *Οικολογικό μάρκετινγκ*. Θεσσαλονίκη: Σοφία.

Πηγές από το διαδίκτυο

Buildings. Πράσινα ξενοδοχεία. Διαθέσιμο online στο:

<http://www.buildings.gr/greek/aiforos/indexprasinaxenodoxeia.htm>

Ανακτήθηκε στις 8/12/12.

Αποψεις Τεύχος 6 (2012). Τουριστική Βιομηχανία. Διαθέσιμο online στο:

http://www.apopseis.gr/images/stories/apopseis_2066.pdf

Ανακτήθηκε στις 13/12/12.

Greenhotels. Προτιμήστε και υποστηρίξτε τον αειφόρο τουρισμό. Διαθέσιμο online στο:

<http://www.greenhotels.gr/index.php/el/home/green-vacations/147-3->

Ανακτήθηκε στις 17/12/12.

epan2.antagonistikotita (2011). «Πράσινος Τουρισμός», Αποτελέσματα για το πρόγραμμα. Διαθέσιμο online στο:

<http://epan2.antagonistikotita.gr/greek/prokResultsFull.asp?id=159>

Ανακτήθηκε στις 14/1/13.

epan2.antagonistikotita. Οδηγός Πράξης Πράσινος Τουρισμός. Διαθέσιμο online στο:

http://epan2.antagonistikotita.gr/uploads/ODIGOS_PROKIRIKSIS.pdf

Ανακτήθηκε στις 16/1/13.

Ethnos (2010). Τα eco-ξενοδοχεία κερδίζουν τους τουρίστες. Διαθέσιμο online στο:

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=23106&subid=2&pubid=25480949>

Ανακτήθηκε στις 20/1/13.

Oikonomikablog (2010). Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Αίτια και προτάσεις εξόδου. Διαθέσιμο online στο:

<http://oikonomikablog.pblogs.gr/2011/11/h-oikonomikh-krish-sthn-ellada-aitia-kai-protaseis-exodoy.htm>

Ανακτήθηκε στις 21/1/13.

Ecofinder (2010). «Επιχειρηματική ηθική και πράσινη ανάπτυξη» Διαθέσιμο online στο:

http://www.ecofinder.gr/article/%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B7%CE%B8%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CF%80%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B7_%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7

Ανακτήθηκε στις 23/1/13.

Kerdos (2011). Πράσινη τουριστική ανάπτυξη και επενδύσεις για διέξοδο από την κρίση. Διαθέσιμο online στο: http://www.kerdos.gr/default.aspx?id=1439009&nt=103&fb_source=message Ανακτήθηκε στις 23/1/13.

Halkidikinews (2010). ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ "ΠΡΑΣΙΝΑ" ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ. Διαθέσιμο online στο:

http://www.halkidikinews.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=4145:ta-ellinika-qprasinag-ksenodohia&catid=1&Itemid=5

Ανακτήθηκε στις 25/1/13.

Protothema (2010). Ψάχνουν πράσινα ξενοδοχεία οι τουρίστες. Διαθέσιμο online στο: <http://www.protothema.gr/environment/article/?aid=58840>

Ανακτήθηκε στις 25/1/13.

Hotel-restaurant (2010). Πράσινα ξενοδοχεία. Διαθέσιμο online στο:

<http://www.hotel-restaurant.gr/index.php?id=377&eidhseis=%CE%A0%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%AF%CE%B5%CF%82%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%A0%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B1%20%CE%9E%CE%B5%CE%BD%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1>

Ανακτήθηκε στις 25/1/13.

Yougreen (2010). Green Key: Επιβραβεύοντας τα πράσινα ξενοδοχεία. Διαθέσιμο online στο: <http://yougreen.gr/post/561444087>

Ανακτήθηκε στις 26/1/13.

Capital (2007). Πράσινα ξενοδοχεία. Διαθέσιμο online στο:

<http://www.capital.gr/news.asp?id=1107993>

Ανακτήθηκε στις 26/1/13.

ThegreenKey (2010). Βραβεύσεις ελληνικών ξενοδοχείων 2010. Διαθέσιμο online στο: www.eepf.gr/thegreenKey/awards2010

Ανακτήθηκε στις 10/2/13.

Mikropapigo (2012). Διαθέσιμο online στο:

<http://www.mikropapigo.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CF%85%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84/%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B9%CE%B3%CE%BA%CE%BF1700-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%BF-%CF%80%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%BF-%CE%BE%CE%B5/>

Ανακτήθηκε στις 10/2/13.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α (Κενό ερωτηματολόγιο)

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Πράσινα Ξενοδοχεία

ΗΜΙΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητή/έ κυρία/ε:

Πραγματοποιούμε μία δημοσκόπηση για να διερευνήσουμε την κατάσταση στο κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση, τις ενεργειακές παρεμβάσεις που έχουν γίνει και την πρόθεση των διοικήσεων για περαιτέρω παρεμβάσεις και μετατροπή τους σε πράσινα ξενοδοχεία.

Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι οι απαντήσεις σας είναι απολύτως **εμπιστευτικές** και ότι τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για **εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς**.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο που μας διαθέτετε.

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου
Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1. <i>Ερευνώμενος (ονοματεπώνυμο και θέση στην Ξ.Μ.):</i>
2. <i>Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος:</i>
3. <i>Τοποθεσία:</i>
4. <i>Έτος κατασκευής ξενοδοχείου:</i>
5. <i>Αστέρια:</i>
6. <i>Χωρητικότητα σε κλίνες και τετραγωνικά μέτρα:</i>
7. <i>Εγκαταστάσεις – Βοηθητικοί χώροι (τραπεζαρίες, σαλόνια, γήπεδα, πισίνες κ.λ.π.) :</i>

8. <i>Υπάρχει κάποιο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και αν ναι ποιο/ποια; (ISO 14000, EMAS, Green Key). Αν ναι ποια σχετική πιστοποίηση αποκτήθηκε και από ποιον φορέα; Μέσω ποιας διαδικασίας αποκτήθηκε; Πότε έχει αποκτηθεί και πότε έχει ανανεωθεί τελευταία; Κάθε πότε γίνεται έλεγχος και από ποιον φορέα;</i>

9. <i>Υπάρχει συγκεκριμένος υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Αν ναι το ονοματεπώνυμο του και τα προσόντα του. Αν όχι ασχολείται κάποιος άλλος και ποιος με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;</i>

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΟΡΜΟΥ

10. Έγιναν τροποποιήσεις στο μηχανολογικό εξοπλισμό/κτηριακή υποδομή/ λειτουργία εξοπλισμού από την αρχική εγκατάσταση/κατασκευή τους; Αν ναι τότε και σε ποιο τομέα; Υπήρξε επιδότηση από αναπτυξιακά προγράμματα; Αν ναι από ποια;

11. Ακολουθήθηκαν προδιαγραφές και υποδείξεις ενεργειακής μελέτης ή/και μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Αν ναι τότε εκπονήθηκε από ποιον και ποιος είχε την ευθύνη της επίβλεψης;

12. Υπάρχει θερμική μόνωση τοίχων; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

<p>13. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση τοίχων έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι πότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 30-60% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).</p>

<p>14. Υπάρχει θερμική μόνωση οροφής; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακά συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Αν ναι έγινε από κατασκευής;</p>

<p>15. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής θερμική μόνωση οροφής έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι πότε; Ποιο ήταν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της μελέτης όσον αφορά την εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση ή κλιματισμό των χώρων και ποιο ήταν το πραγματικό αποτέλεσμα; (Να σημειωθεί ότι το αναμενόμενο ποσοστό εξοικονόμησης αναμένεται να είναι από 2-15% της κατανάλωσης για θέρμανση χώρων).</p>

16. Υπάρχει εγκατάσταση διπλών τζαμιών; (Να σημειωθεί ότι τα κτηριακό συγκροτήματα πριν το 1980 δεν έχουν). Εάν ναι έγινε από κατασκευής;

17. Εάν δεν υπήρχε από κατασκευής εγκατάσταση διπλών τζαμιών έγιναν ενέργειες τροποποιήσεων και αν ναι πότε; Σε ποια έκταση; Εάν έγιναν τροποποιήσεις ποιο είναι το αποτέλεσμα στη μείωση του θερμικού και ψυκτικού φορτίου;

18. Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης καυστήρων; Ακολουθούνται προδιαγραφές συντήρησης σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία και την εταιρεία συντήρησης; Γίνεται έλεγχος με βάση την κατανάλωση αν ο καυστήρας δουλεύει στο μέγιστο της καμπύλης απόδοσής του;

21. Τι είδους σύστημα θέρμανσης υπάρχει; Καυστήρες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή άλλο; Ποιοι είναι οι λόγοι επιλογής αυτού του συστήματος θέρμανσης;

22. Υπάρχει σύστημα εξοικονόμησης νερού; Αν ναι μπορείτε να μας το περιγράψετε; Πότε εγκαταστάθηκε; Υπάρχει πρόγραμμα συντήρησής του; Αν όχι υπάρχει πρόθεση/μελέτη/προγραμματισμός μελλοντικής εγκατάστασης;

23. Υπάρχουν διατάξεις παραγωγής θερμού νερού; Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες; Όταν η κατανάλωση υπερβεί την ποσότητα από συλλέκτες υπάρχει καυστήρας; Οι συλλέκτες τροφοδοτούν και βοηθητικές λειτουργίες της ξενοδοχειακής μονάδας; Τους χειμερινούς μήνες υπάρχει συμπαραγωγή νερού για καλοριφέρ και νερού χρήσης (boilers);

24. Χρησιμοποιείται κεντρικό σύστημα κλιματισμού; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας σε κάθε χώρο; Υπάρχουν μετρητές θερμοκρασίας στην έξοδο των καυστήρων;

25. Έχουν προβλεφθεί συστήματα σκίασης εσωτερικών χώρων (δωματίων, κοινοχρήστων κλπ) ώστε να μειωθεί το φορτίο ψύξης;

26. Υπάρχει εγκατάσταση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ; Αν ναι ποιου είδους (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα κ.α.); Πότε έγιναν οι εγκαταστάσεις και μέσω ποιας διαδικασίας; Ποιας ισχύος είναι; Τι εξυπηρετούν μέχρι τώρα; Είναι δυνατή η

29. Σε περίπτωση που υπάρχει ηλεκτροπαραγωγική μονάδα υποστήριξης, είναι αυτή από αυτόνομα συστήματα ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, βιομάζα σε συνδυασμό με αποθήκευση σε συσσωρευτές); Αν όχι έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια ανάλογη επιλογή;

30. Ποιο ποσοστό των λαμπτήρων έχει αντικατασταθεί από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας;

31. Υπάρχει σύστημα αυτόματης διακοπής φωτισμού και κλιματισμού μετά την έξοδο των ενοίκων από το δωμάτιο ή με το άνοιγμα των παράθυρων;

32. Υπάρχει εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού υδάτων; Αν ναι πότε εγκαταστάθηκε; Αν όχι, έχει μελετηθεί/προγραμματισθεί κάποια σχετική εγκατάσταση;

33. Ποιο είναι το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων; Μπορείτε να περιγράψετε τη διαχείριση των αποβλήτων ανά κατηγορία (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό, γυαλί, οργανικά απόβλητα). Θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποιο ποσοστό των αποβλήτων της μονάδας παίρνει το δρόμο της ανακύκλωσης και ποιο ποσοστό αντίστοιχα το δρόμο της χωματερής;

34. Χρησιμοποιείτε ανακυκλωμένα ή ανακυκλώσιμα υλικά και εάν ναι σε ποιες χρήσεις; Εάν όχι γιατί; Υπάρχει πρόθεση χρήσης τους στο μέλλον;

35. Χρησιμοποιείτε τοπικά-παραδοσιακά τρόφιμα ή βιολογικά τρόφιμα; Εάν ναι πόσο ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων θα λέγατε ότι αντιπροσωπεύουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες;

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

**Παράρτημα Β (Μονόφυλλο ενημερωτικό έντυπο για τον Πράσινο
Τουρισμό)**

ΕΠΑΝ ΙΙ

**Επανεκκίνησε
την επιχείρησή σου
με σύμμαχο το περιβάλλον.**

**ΝΕΑ
ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ**

"Πράσινος Τουρισμός"

Τώρα μπορείς να σχεδιάσεις ξανά το μέλλον της τουριστικής σου επιχείρησης.
Ένα μέλλον πιο ανταγωνιστικό και ταυτόχρονα πιο φιλικό προς το περιβάλλον.

Η Πράξη "Πράσινος Τουρισμός" εντάσσεται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ ΙΙ).

ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΩΡΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
και Ανταγωνιστικότητας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΑΝ ΙΙ
η παράρτημα στο επιχειρησιακό πρόγραμμα

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη

η περιφέρεια στο **επίκεντρο** της ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ε.Ε στο πλαίσιο του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα «ΕΠΑΝ ΙΙ» Π.Ε.Π Μακεδονίας-Θράκης, Αττικής, Κρήτης και Νήσων Αιγαίου, Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας-Ηλείου.

"Πράσινος Τουρισμός"

Εάν διατηρείς:

- Ξενοδοχειακή επιχείρηση
- Camping
- Επιχείρηση ενοικιαζομένων Δωματίων και Διαμερισμάτων για τουριστική χρήση

Το Πρόγραμμα «ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ» του ΕΠΑΝ ΙΙ σε περιμένει από 20/12/2010 έως 25/02/2011

για να

επιδοτήσει με 40% (ή και 45% εάν η επιχείρησή σου βρίσκεται σε νησί με πληθυσμό κάτω από 3100 κατοίκους), το επιχειρηματικό σου σχέδιο από 15.000€ έως 400.000€

για την

- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης της μονάδας σου με Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- Εφαρμογή στην επιχείρησή σου συστημάτων εξοικονόμησης νερού
- Διαχείριση απορριμμάτων της επιχείρησής σου με ενσωμάτωση ενεργειακά φιλικών στο περιβάλλον τεχνολογιών και μηχανολογικού εξοπλισμού
- Ανάπτυξη πράσινων πολιτικών και διαδικασιών με την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών προτύπων στην επιχείρησή σου
- Προβολή της πράσινης επιχείρησής σου

Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεσαι για να

- Μειώσεις το λειτουργικό κόστος της επιχείρησής σου με σύγχρονες τεχνολογίες και να διαχειρίζεσαι φτηνά, αποτελεσματικά και οικολογικά, ηλεκτρική ενέργεια, νερό και απορρίμματα
- Προσφέρεις υψηλή ποιότητα τουριστικών υπηρεσιών
- Αποκτήσεις οικολογική πιστοποίηση
- Ενισχύσεις την περιβαλλοντική συνείδηση αναδεικνύοντας την εταιρική κοινωνική ευθύνη της επιχείρησής σου
- Προσελκύσεις νέους και καλούς πελάτες που αγαπούν και σέβονται το περιβάλλον

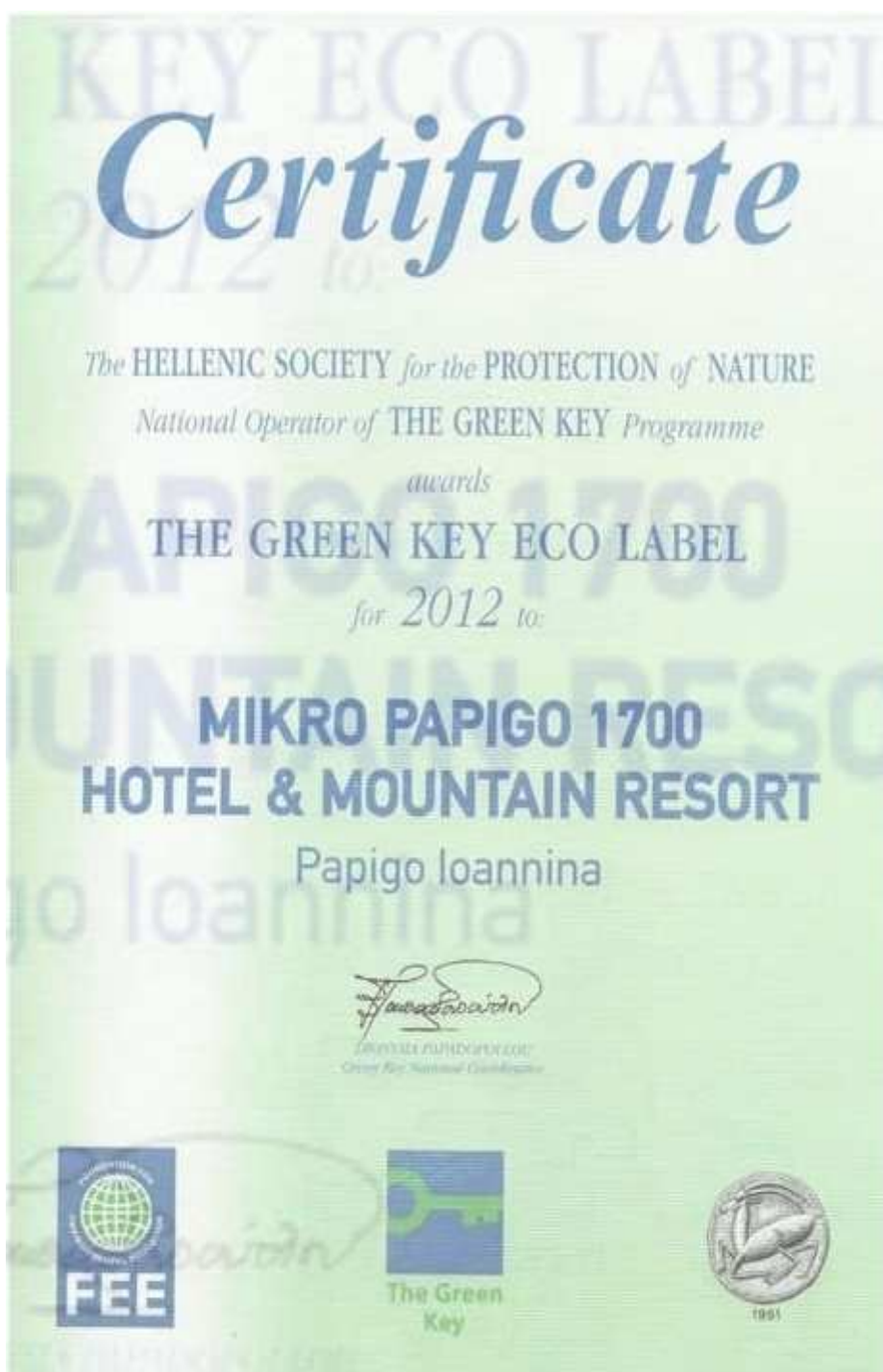
ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΩΡΑ

Ρώτα! Μάθε για την ευκαιρία ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΟΥ με τον «ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ»

Στο τηλέφωνο **801 11 36 300** (χρέωση αστικής μονάδας)

Στις ιστοσελίδες: www.antonistatikotita.gr | www.visitgreece.gr | www.espa.gr | www.efepae.gr

Παράρτημα Γ (Πιστοποίηση πράσινου ξενοδοχείου)

***Παράρτημα Δ (Ο οικοτουρισμός μια εναλλακτική μορφή τουρισμού με
Μέλλον)***

Άρθρο του Δρ. φ. Φώτιου Χρήστου: Διδάκτορας Φιλοσοφίας Φιλοσοφικής
Σχολής Αθηνών. Πτυχιούχος Φιλολογίας, Θεολογίας, Πολιτικών Επιστημών
και Παιδαγωγικού στο ηλεκτρονικό περιοδικό www.apopseis.gr

Ο οικοτουρισμός μια εναλλακτική μορφή τουρισμού με Μέλλον

Δρ.φ Φώτιος Χρηστού

Ο οικοτουρισμό εννοούμε κυρίως ένα κίνημα, το οποίο βαίνει διαρκώς διογκούμενο και το οποίο οφείλει την ανάπτυξή του στην εξέλιξη της περιβαλλοντικής συνείδησης. Πρόκειται για δράση η οποία λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της επένδυσης του ελεύθερου χρόνου, που διατίθεται για την ανανυχή και την ξεκούραση του ανθρώπου. Ο οικοτουρισμός δηλαδή είναι αντίθεση σε έναν εμπορικό τουρισμό ο οποίος από τη φύση του δεν προάγει τις σχέσεις του ατόμου με οικολογική διάθεση και του περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα η συμβιωτική του συνάρτηση με τον φυσικό κόσμο να επιδεινώνεται.

Χωρίς αμφιβολία ο οικοτουρισμός είναι εκδήλωση, στην οποία το άτομο αναζητά για τις ευχάριστες διακοπές του τουριστικά καταλύματα που λειτουργούν με οικολογικούς κανόνες και κάτω από ένα καθεστώς που σέβεται τη φύση. Είναι στην ουσία η μορφή αυτή απόδρασης μια ωφέλιμη εξόρμηση του ανθρώπου στο περιβάλλον, με τη βοήθεια της οποίας συνδυάζει από τη μια την ψυχαγυγία με φιλικές προς τη φύση δραστηριότητες και προσφέρει από την άλλη περιβαλλοντικές υπηρεσίες που θεραπεύουν προβλήματα της φύσης. Γνωστές είναι οι ακτιβιστικές αντιδράσεις πολλών νέων σήμερα, που διαθέτουν οικολογικό προβληματισμό και οι οποίοι εστιάζουν τις προσπάθειές τους με φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις στη διάσωση περισθάν με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος.

Με όρους δόκιμης καταναλώσης ο οικοτουρισμός συνιστά ανάληψη ενός οικολογικού σθού που δευραίνεται το περιβάλλον και είναι αντίθετος με τον βιομηχανοποιημένο τουρισμό που χρησιμοποιεί και εμπορεύεται τη φύση για κερδοσκοπικούς λόγους. Αντίθετος ο οικοτουρισμός, που λειτουργεί στη βάση ενός οικολογικού και αντικαταναλωτικού προτύπου, είναι στάση που χαρακτηρίζεται για την υπεύθυνη διαχείριση της φύσης, χάρην της οποίας ο χρήστης αναλαμβάνει τις ευθύνες του, που ως φυσικού οργανισμού του αναλογούν, για την προστασία της γλωφίδας και της πανίδας, μελετά οικολογικά φαινόμενα και αποκτά άμεση εμπειρία για περιβαλλοντικά προβλήματα.

Ο οικοτουρισμός θα λέγαμε είναι μελέτη του φυσικού κόσμου συνδυασμένη με τον φυσικό τουρισμό και βαθύτερη σπουδή των οικολογικών συνθηκών που προκύπτει ως προϊόν συνήθως της φυσικής περιήγησης του ατόμου στο άμεσο περιβάλλον του. Συνιστά επίσης ο οικοτουρισμός κίνηση του ανθρώπου που εκδράμει στη φύση, η οποία προσφέρεται για την κατανόηση των οικολογικών του ορίων και την ανάπτυξη της συνείδησης για το περιβάλλον και τον πλούτο του. Η

συγκεκριμένη τουριστική πράξη αποτελεί ανατίρητη αντίσταση στην υλική παθητικοποίηση του ανθρώπου εξαιτίας της οποίας χρησιμοποιείται κατά τρόπο επιβλαβή η φύση.

Είναι σωστό να ταυτιστεί ο υγιής αυτός τουρισμός με την εναλλακτική χρήση του περιβάλλοντος η οποία αποτρέπει την αλλοίωση της φύσης με τη δημιουργία βαρέων και εχθράκων με το περιβάλλον τουριστικών υποδομών. Ο οικοτουρισμός ακόμη συνιστά

είναι δράση θεμελιωμένη στη φυσική ανάγκη για ενεργό τουρισμό σε προορισμούς που προσφέρονται ευκαιρίες για εναλλακτικές εργασίες. Το παρατηρήσιμο είναι ένας άλλος τουρισμός, ο οποίος στηρίζεται στη φυσική έκκληση και στη χαρά που προσφέρει στον οικολογικό επισκέπτη η θέα της φύσης. Παραπλήσιος τουρισμός τέλος είναι ο αρχαιολογικός τουρισμός ο οποίος, όπως και εκείνος σε παρούσιαιούς οικισμούς, έχει ως αντικείμενο τον φυσικό πολιτισμό.

Γίνεται φανερό πως ο οικουρισμός από τη φύση του έχει πολλές διαστάσεις αφού εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες του περιβάλλοντος και τη θετική πρόθεση του ανθρώπου για τη φύση. Πρωτίστως ο οικουρισμός προσφέρει πολλά στην ανθρώπινη υγεία και συμβάλλει στην ισορροπία από την ένταση της εποχής ατόμου. Δίνει επίσης την ευκαιρία στον περιηγητή με οικολογικό ενδιαφέρον να ανανεωθεί και μέσα από τη συναναστροφή του με τη φύση να ανακαλύψει τη φυσικότητα του και να αναβαρήςσει τον αγχώδη και πιεστικό τρόπο ζωής του.

Ο οικουρισμός επίσης ως δράση οικονομικά καταρχάς ουδέτερη και ως τρόπος διαχείρισης στη συνέχεια της φύσης, επιτρέπει την προστασία της από τον υπερκαταναλωτισμό υπηρεσιών και την κατάχρηση αγαθών που επιβαρύνουν τη φύση. Είναι σίγουρο πως ο οικουρισμός ως εναλλακτική νυχλαγία, ωφελεί πολλαπλά το άτομο, που εμφορείται από οικολογικές ιδέες και το κυριότερο οδηγεί στην επαναστατική για τη φύση αντίληψη η οποία συλλαμβάνει ως κυρίαρχη ουσία στη ζωή το περιβάλλον. Είναι εύκολο συνεπώς να αντιληφθεί κανείς πως ο τουρισμός αυτός, που έχει σαν βάση τη συμπιλίωση του ανθρώπου με τη φύση, ταυτίζεται με την περιβαλλοντική εκείνη δράση η οποία στοχεύει στη διατήρηση του οικοσυστήματος και αποσκοπεί στην προσαρμογή κάθε τουρισμού στα πρότυπα της φυσικής επικοινωνίας του ατόμου με το περιβάλλον.

Έτσι με τον οικουρισμό πληρούνται οι προϋποθέσεις για ομαλή ένταξη του ατόμου με περιβαλλοντική συνείδηση για ομαλή ένταξη στις υγιεινές συνθήκες της τοπικής φύσης. Ο οικουρισμός δηλαδή ως συνδυασμός επιλογών, τόπων και προορισμών με οικολογικό ενδιαφέρον και ως πραγμάτωση οικολογικών προγραμμάτων, επιτρέπει εκτός των άλλων σε όλες τις οικιστικές

επεμβάσεις να τηρούν τους οικολογικούς κανόνες και να ακολουθούν τις ιδιομορφίες του κάθε περιβάλλοντος. Είναι βέβαιο θα λέγαμε πως σε αυτόν τον οικουρισμό το άτομο ασκείται στην αγαθή σχέση με το περιβάλλον και αναπτύσσεται αλλά και δραστηριοποιείται ως μέρος της φύσης. Έτσι με τον περιβαλλοντικό τουρισμό ο επισκέπτης από καταναλωτή οικολογικών υπηρεσιών αναδεικνύεται και παράγοντας κατοχύρωσης των δικαιωμάτων της φύσης. Ο ρόλος αυτός οφείλεται στο γεγονός ότι το άτομο ως υποκείμενο του οικουρισμού επιδιώκει σε εκδηλώσεις απλού ή σύνθετου οικιακτισμού, χάρη του οποίου γίνεται εφικτή η επίβλεψη και η υλοποίηση έργων που συμβάλλουν στη διατήρηση του περιβάλλοντος. Στα πλαίσια του οικουρισμού ακόμη το άτομο με οικουριστικές δραστηριότητες λειτουργεί ως πρότυπο και συνιστά ενεργητικό αντικίνητρο για κάθε οικονομική δράση που υποβαθμίζει το περιβάλλον.

Ο οικολογικός επισκέπτης επίσης που δείχνει προτίμηση στον φυσικό τουρισμό έχει την ευκαιρία να συνεργαστεί με τους τοπικούς φορείς και να ενώσει τις δυνάμεις του με τα οικολογικά κινήματα και μέσα των ρόλων που συνεπάγεται ο φιλικός με το περιβάλλον οικουρισμός να εργαστεί για την αισθητική και φυσική αναβάθμιση του χώρου. Διακρίνει ακόμη με δραστητικό τρόπο τις οικολογικές του ιδέες και με αμεσότητα και κατά τρόπο τις πιο πολλές φορές ενεργητικό αναδεικνύει τα οικολογικά προβλήματα. Το κυριότερο είναι πως με τον οικουρισμό προβάλλονται φιλικές με το περιβάλλον μορφές διασκέδασης, που έχουν ως χαρακτηριστικό την ήπια οικολογική εκμετάλλευση της φύσης και ως στοιχείο, που είναι ξένο σε άλλους τουρισμούς, το στοιχείο της επέμβασης με οικολογικό σχέδιασμό στο χώρο ώστε να αποφεύγεται η ρήξη του υλαιθριου ιστού και να προστατεύεται το προσπελάσιμο από το μεγάλο κοινό περιβάλλον από ρυπογόνες δραστηριότητες.

Καθίσταται επίσης με τον οικουρισμό δικαιολογημένα επισκέψιμος ο σημαντικός φυσικός χώρος και ειδικές οι δράσεις από άτομα με περιβαλλοντικές ευαισθησίες σε περιοχές που η φύση αντιμετωπίζει ένταση. Ο οικολογικός τουρισμός για παράδειγμα που πραγματοποιείται σε προστατευόμενες περιοχές εκδηλώνεται με φιλικά μέσα και σε ένα κλίμα στο οποίο ευδοκούν περιβαλλοντικές εκδηλώσεις ικανές να διαδώσουν φιλοπεριβαλλοντικά μηνύματα. Κυρίως με τον τουρισμό, που εστιάζει τις δράσεις του σε χώρους με περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, αποφεύγονται οι μόνιμες συνθήκες υποδομής, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα αντισυμβατικό προηγούμενο και μια συνθήκη ωφέλιμη για τη φύση, αφού οι κινητές κατασκευές του οικουρισμού, που δεν αλλοιώνουν εξωτερικά και ουσιαστικά το περιβάλλον, διαμορφώνουν νέους οικιστικούς κανόνες που είναι συμβατοί με τη φύση.

Ωστόσο πέρα από την οικολογική ηθική που δημιουργεί ο οικουρισμός προσφέρει και την ευχαρίστηση στο άτομο, που αγαπά αυτόν τον εναλλακτικό τουρισμό, να ταμείει την απόδραση του στη φύση ως πρωτότυπη χαρά και στη συνέχεια να την αναδεικνύει σε δράση που λαμβάνει πρακτικά χαρακτηριστικά. Ανάλογη συνέπεια είναι εκείνη του καθαρισμού και της απορρύπανσης από επιβαρυντικά στοιχεία του περιβάλλοντος και οι οικολογικές επεμβάσεις που τείνουν να διατηρήσουν τον οικολογικό χαρακτήρα της περιοχής. Μια σχετική οικουριστική προσπάθεια είναι η προστασία της λιμνοθάλασσας της δυτικής Πελοποννήσου και η οικολογική αναβάθμιση αλλά και η αυτοτέλεια του φυσικού και παρθένου δρομίου της Δαδιάς.

Ο οικολογικός τουρισμός σε ελληνικούς ποταμούς επίσης και γενικότερα ο εναλλακτικός τουρισμός σε πηγές γλυκών νεράν λειτουργεί ως τρόπος προβολής των κανόνων διαχείρισης των συγκεκριμένων αγαθών. Ο οικουρισμός επίσης σε θαλάσσιες περιοχές και σε

παροβαλίστους, στερεούς όγκους γης, αποτρέπει την εμπορευματοποίηση αυτών των περιβαλλοντικών χώρων και λειτουργεί με αποτελεσματικό τρόπο κατά της υπερεκμετάλλευσης των ελληνικών προρισμών. Οποσδήποτε ο οικοτουρισμός εθίζει το νέο άτομο, που είναι αλλοτριωμένο από την κατανάλωση, σε περιβαλλοντικές εκδηλώσεις, οι οποίες τελικά διαμορφώνουν στο άτομο τη σύγχρονη οικολογική συνείδηση.

Λειτουργεί αυτή η δράση επίσης και ως πρότυπο ανάπτυξης, η οποία σέβεται το περιβάλλον και ως ιδανική παραγωγική εκδήλωση, που εκμεταλλεύεται με φυσικό τρόπο τους πόρους της γης. Επειδή ο οικοτουρισμός λαμβάνει χώρα και στον τουρισμό σε παραδοσιακούς οικισμούς, ο συγκεκριμένος τρόπος περιήγησης και επίσκεψης αποτελεί κριτήριο για τον τρόπο χρήσης των χώρων με ιδιαίτερη ελληνική αξία. Σε αυτόν τον τουρισμό ευνοούνται όπας είναι αναμενόμενο οι φυσικές επαφές των ανθρώπων και ενισχύονται οι εκδηλώσεις που έχουν ως βάση την παράδοση. Επιβεβαίωση αυτής της διαπίστωσης του οικοτουρισμού είναι η μικρή νήσος Χάλκη, στην οποία συναντώνται ως οικοτουρίστες και ταυτόχρονα ως φορείς του διαχρονικού πολιτισμού, οι νέοι από όλα τα μέρη της γης προκειμένου να απολαύσουν της οικολογικής διατροφής και να χαρούν την αυθόρμητη και την ανέμελη επαφή τους.

Σε τέτοιες συναντήσεις βεβαίως έχει θέση η παραδοσιακή μουσική και η συναδέλφωση. Επιτυγχάνεται ακόμη η συνένωση των προσπαθειών για ένα καθαρότερο περιβάλλον και διακινείται κάθε περιβαλλοντική αντίληψη που βασίζεται στην οικολογική εμπειρία των επισκεπτών. Κατά κοινή ομολογία ο οικοτουρισμός, που στηρίζεται στην προσφορά και στην ανταλλαγή περιβαλλοντικών υπηρεσιών και αγαθών δημιουργεί την ανθρώπινη διάθεση για οικολογική συνύπαρξη και συμβάλλει στην απόφαση για επιστροφή στη φύση. Αυτός ο τουρισμός εκδηλώνεται

ως γνωστός και με τη συμπληρωματική προσφορά κατοικιών και την εναλλαγή τόπων που ολοκληρώνουν την εικόνα του ατόμου για το ελληνικό περιβάλλον.

Προσφέρει επίσης ο οικοτουρισμός την ευκαιρία στο άτομο να γνωρίσει τη φυσική ιστορία του τόπου, να συνειδητοποιήσει τις οικολογικές ιδιαιτερότητές του και να παρατηρήσει την ποικιλία της χλωρίδας και της πανίδας. Ο οικοτουρισμός, για παράδειγμα στη λίμνη Κερκίνη και στα εποχικά καταφύγια της άγριας ζωής, δίνει τη δυνατότητα στον εναλλακτικό τουρίστα να συνδράμει με τις δυνάμεις του στη διαχείριση των περιβαλλοντικών ζητημάτων αυτών των περιοχών. Με αυτόν τον τουρισμό επίσης μελετώνται οι επιπτώσεις της αλόγητης χρήσης των φωτοφαρμάκων και διαπιστώνονται οι συνέπειές τους στο θαλάσσιο βιοσύστημα.

Χαρίς αμφιβολία ο οικοτουρισμός πιέζει με θετικό τρόπο το γενικότερο οικονομικό σύστημα, γεγονός που μεταβάλλει πολλές φορές τους κανόνες ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού και τον αναγκάζει να προσλάβει χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού, στον οποίο ο άνθρωπος είναι το συγκριτικό με τη φύση στοιχείο. Ο οικοτουρισμός δηλαδή ως δραστηριότητα φιλική με το περιβάλλον λειτουργεί αποτρεπτικά σε κάθε παραθεώρηση της παραμέτρου της φύσης από τον εμπορικό τουρισμό, η οποία στην ουσία ακόμα και στην πιο σκληρή εκμετάλλευση υπολανθάνει ως τουριστικό αγαθό προς πώληση.

Ο οικοτουρισμός, όπως γίνεται αντιληπτό, ευνοεί την πράσινη ανάπτυξη και ενισχύει την πρόοδο μικρών μονάδων τουριστικής παραγωγής που ελέγχονται από τον τοπικό πληθυσμό με ότι αυτό συνεπάγεται για το βιοτικό τους επίπεδο και τη σχέση τους με το περιβάλλον. Επειδή ο οικοτουρισμός αναπτύσσεται σε περιορισμένους συνήθως προορισμούς, ευνοεί τη διασπορά της επενδυτικής δραστηριότητας του είδους και επιτρέπει τον ουσιαστικό καταμερισμό

των οικολογικών ρόλων. Επιδρά αυτός ο τουρισμός υψολογικά και στους τοπικούς πληθυσμούς, οι οποίοι αντιλαμβάνονται την αξία της οικολογικής υγείας του τόπου τους για την οποία ενεργοποιούνται ανάλογα.

Ο οικολογικός τουρισμός ακόμη, που αναπτύσσεται από ελεύθερους κατασκηνητές με παράδοση σε αυτή τη μορφή του οικοτουρισμού, συμβάλλει στην ουσιαστική στροφή του σύγχρονου ανθρώπου στη φύση και επιτρέπει την ανάπτυξη μιας γνώσης, η οποία συνήθως αξιοποιείται και στην αστική ζωή. Ο οικοτουρισμός ως αγροτουρισμός δίνει επιπλέον τη δυνατότητα στον οικοεπισκέπτη να κατακτήσει περιβαλλοντικές δεξιότητες και συμβάλλει στην εξοικειωσή του με αγροτικές εργασίες. Αποτέλεσμα αυτής της οικολογικής εμπειρίας είναι η συμμετοχή του ατόμου που προτιμά τον εναλλακτικό τουρισμό, στην πρωτογενή παραγωγή και η ανάδειξη του μεγάλου ρόλου του αγρότη. Κυρίως ο αγροτουρισμός επιτρέπει την ανέξοδη έκφραση σε ταξίδια και σε προορισμούς που συνιστούν βάση της ελληνικής παράδοσης.

Έτσι ο συγκεκριμένος τουρισμός ελληνοποιεί τον επισκέπτη και του προσφέρει ερεθίσματα ικανά να τον επηρεάσουν στον επαγγελματικό προσανατολισμό. Η επίσκεψη του νέου επίσης σε αγροτικές μονάδες με υποδομές διαμονής του προσφέρουν γνώσεις για την καλλιέργεια και την εκτροφή με συστηματικό τρόπο ζώων με οικόσιτο χαρακτήρα. Μεταξύ των άλλων μαθαίνει για τη ήθη και έθιμα της περιοχής και αποκτά άμεση συνείδηση για τα προϊόντα και τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά. Υιοθετεί ακόμη εναλλακτικούς τρόπους εκμετάλλευσης του ελεύθερου χρόνου και βελτιώνει τις απόψεις του για τη συλλογική δραστηριότητα, που προσφέρεται κάθε φορά όταν προτάσσεται το γενικό συμφέρον.

Είναι επόμενο ο οικοτουρίστας με τον

οικοτουρισμό να αναδεικνύεται σε υπεύθυνο ενεργό άτομο, το οποίο με την πράσινη συνείδησή του αγωνίζεται για τον εξορθολογισμό της χρήσης του περιβάλλοντος. Έχει αποδειχθεί επίσης πως ο οικοτουρισμός προσφέρει και για την εμπέδωση όλων των οικολογικών σήμερα αντιλήψεων και για την απομυθοποίηση της αστικής ζωής. Πράγματι ο οικοτουρισμός σε θαλάσσια πάρκα δείχνει τον τρόπο συνείδησης του ανθρώπου με τον φυσικό κόσμο και καθορίζει τα όρια που επιβάλλονται στο οικοσύστημα. Κατεξοχήν λειτουργεί ο οικοτουρισμός ως ενίσχυση κάθε οικολογικής δράσης, γιατί με την περιβαλλοντική αυτή δραστηριότητα κατανοείται η μεγάλη αξία της φύσης και αιτιολογείται κάθε προσπάθεια για τη διατήρησή της.

Είναι κοινά παραδεκτό, πως ο συνήθης οικολογικός τουρισμός, ο οποίος έχει ως αντικείμενο περιβαλλοντικές εκδηλώσεις με παράλληλες δράσεις ανάπτυξης του χώρου και κάλυψης των οικολογικών κενών της φύσης, απαιτεί την οικολογική συστράτευση και πρώτα από όλα την αλλαγή νοοτροπίας του αστικού ανθρώπου για το περιβάλλον. Έτσι ο οικοτουρισμός που συνυφάζεται με τη δευτερογενή, την ανακύκλωση και τον καθαρισμό μιας περιοχής ανήκει ως δραστηριότητα σε μια οργανωμένη οικοαπόδραση, η οποία για να υλοποιηθεί κατά τρόπο οικολογικά επιτυχή απαιτεί σχεδιασμό και συντονισμένες προσπάθειες.

Πρωτίστως ο οικοτουρισμός ως ιδέα έχει ανάγκη της διάδοσής και της διαφήμισής των περιβαλλοντικών δράσεων. Αυτό σημαίνει πως ο οικοτουρισμός για να αποτελέσει κίνημα και να αυστηώσει το ενδιαφέρον του κοινού επιβάλλει την προβολή του και την κατάλληλη επένδυση των μέσων αφού η ενημέρωση πάντοτε και η ανάδειξη ενός ζητήματος ακολουθεί τη διαδικασία της μαζικής πληροφόρησης. Και είναι η τακτική αυτή αποτελεσματική και καθοριστική στη διαμόρφωση περιβαλλοντικών στάσεων και συμπεριφορών, αφού το κοινό και το

άτομο μετέχει των μεγάλων προβλημάτων με τη βοήθεια της εκγύμνασης σε θέματα της επικαιρότητας και την ενίσχυση της δημόσιας προώγησης στις κρίσεις της εποχής.

Η πληροφόρηση επίσης συμβάλλει στη διαβάθμιση του δημόσιου προβληματισμού ο οποίος με κριτήριο τη σοβαρότητα των αναγνωρισμένων ζητημάτων προάγει την ευθύνη και συνεπάγεται λύσεις. Αναλυτικότερα για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού απαιτείται η ορμίσση των περιβαλλοντικών ιδεών και η έκθεση των προτερημάτων αυτών των εναλλακτικών μορφών εξορμήσεων, αφού στη βάση του ο οικολογικός τουρισμός έχει ως αφετηρία την πράσινη ιδεολογία. Συνήθως η εξέλιξη μιας εκδήλωσης σε ολοκληρωμένη και συστηματική ψυχαγωγία με τη μορφή του οικοτουρισμού επιτυγχάνεται με την εμπέδωση αυτής της δράσης, από μικρή ηλικία και την κατανόηση του φαινομένου με τη βοήθεια ειδικών στις φυσικές εκδηλώσεις.

Κατεξοχήν η διάδοση του οικοτουρισμού είναι εφικτή με τη γενικότερη αναθεώρηση των τάσεων για διασκέδαση και την κατάλληλη παρουσίαση της γενικότερης οικολογίας και ταυτόχρονα της υπεύθυνης περιβαλλοντικής αντιμετώπισης των φυσικών στοιχείων. Εάν δηλαδή προσφέρονται τόποι προορισμού με οικολογικό χαρακτήρα σε περιβαλλοντικά αμύητους επισκέπτες ενδέχεται τότε να αναπτυχθεί ρεύμα προς τη φύση και αγάπη για τον οικοτουρισμό. Για τον σκοπό αυτό είναι αναγκαίο επίσης ο εναλλακτικός τουρισμός να αποκαλυφθεί σε όλες τις εκφάνσεις και να αποδοθεί ως ολοκληρωμένη ιδέα γιατί η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει ένα σύνολο από οικολογικές δράσεις οι οποίες ενδιαφέρουν απόλυτα και συγκινούν πολύ τον χρήστη.

Σίγουρα η διάδοση της ιδέας του οικοτουρισμού επιτυγχάνεται με την εξασφάλιση κατάλληλης περιβαλλοντικής εμπειρίας, η οποία οφείλει στην αρχή να κινείται στο πλαίσιο της ευγενικής προσφοράς και στη συνέχεια να επιτυγχάνεται με τους πολλά υποσχόμενους οικολογικούς προορισμούς. Πράγματι η επίσκεψη των νέων σε τόπους, που έχουν οικολογική ιστορία, όπως συμβαίνει με πολλά νησιωτικά συμπλέγματα του τόπου μας, εξασφαλίζει περιβαλλοντικά βιώματα που ταμειούνται στη μνήμη ως ευχάριστη εμπειρία, η οποία στην περίπτωση προέρχεται από χώρους σε συνθήκες ιδανικής οικολογικής παράδοσης. Αντιπροσωπευτική του είδους δράση είναι η επίσκεψη των νέων κατά τους θερινούς σε παραδείσιους παραθαλάσσιους τόπους στους οποίους εκτός από οικολογικές δραστηριότητες οργανώνονται και πολιτισμικές δράσεις.

Πρόκειται για εκδηλώσεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνεξάρτηση των περιβαλλοντικών και πολιτισμικών μεγεθών και καθίσταται εφικτή η ακάλυπτη και η απόλυτη αποδοχή τους. Και είναι βέβαιο πως τα παραδοσιακά καλλιτεχνικά σχήματα που είναι δεμένα με το περιβάλλον ευνοούν την ανάπτυξη μιας σταθερής σχέσης του ατόμου με την οικολογία αφού διασφαλίζει αυτή η σύνδεση, μεγιστοποιεί την τουριστική χαρά και καταφάσκει την εν λόγω οικοτουριστική επίλυση. Δεν είναι μακρότερης σημασίας στην ανάπτυξη οικοτουριστικής συνείδησης και η συμβολή της οικογένειας, η οποία όταν εμφορείται από οικοτουριστικές αντιλήψεις, εξοριάζει τις μεταδώει και στα νεότερα μέλη.

Μακράν ωστόσο από όλους τους συντελεστές της ανάπτυξης της οικολογικής διάθεσης είναι το σχολείο, το οποίο έχει τη δύναμη να προβάλλει τον οικοτουρισμό και να αποδεκαίνει την αξία της φιλοπεριβαλλοντικής δραστηριότητας. Ειδικά η αγωγή στα πλαίσια της καλλιέργειας της οικολογικής αγάπης, με πρωτοβουλίες οικολογικής εξορμήσεως στη φύση και με τη διακίνηση φιλοπεριβαλλοντικών ιδεών, κινεί τον εκπαιδευόμενο στην οικολογική πράξη και επαληθεύει με οικεκορομίες όσα υπεραμύνεται με την οικολογική θεωρία.

Μερικές φορές βρίσκω μέρος να κοιμηθώ

Αλλά ποτέ δεν
ονειρεύομαι

Δεν μπορούν βεβαίως από την προσπάθεια αυτή να λείψουν οι πνευματικοί, οι οποίοι έχουν έναν ιδιαιτέρως τρόπο να επικοινωνούν με το άτομο και να διαγεφυρώνονται τον κόσμο των ιδεών του. Έτσι και όσον αφορά στην προαγωγή της οικοτουριστικής συνείδησης η έγκυρη θέση των πνευματικών και η προσφορά εκ μέρους τους οικολογικών επιχειρημάτων βοηθά το κοινό περιβαλλοντικά να προσανατολίζεται και το κυριότερο να ακολουθεί δοκιμασμένες επιλογές.

Συμβολή μεγάλη στη διάδοση της ιδέας του οικοτουρισμού δύναται να έχει η τέχνη, η οποία με τη διαφήμιση και την οργανωμένη πλαστική, εικονική, κινηματογραφική και λογοτεχνική δημιουργία εξοικειώνουν τον χρήστη με τη φύση. Την πρόταση αυτή την επαληθεύει η πραγματικότητα και η σύγχρονη οικολογία, η οποία τη θεωρία και την ακτιβιστική αντίδραση τη στηρίζει στην καλλιτεχνική έμπνευση, που κινεί τη σύγχρονη σκέψη ένα βήμα πέρα από τη λογική. Απαραίτητη επίσης για την ιδέα του οικοτουρισμού κρίνεται η ενεργοποίηση της παράδοσης, αφού ο εναλλακτικός τουρισμός ως επιστροφή στη φύση έχει όντιο χαρακτήρα και παραδοσιακή ασφαλώς σημασία. Μπορεί δηλαδή στην εποχή μας με την προϊούσα αστικοποίηση να προσφερθεί στο άτομο το φυσικό περιβάλλον μέσα από την παράδοση ως εναλλακτική χρήση και να βιωθεί ως γεγονός που δύναται να δημιουργήσει θετική ιδέα για τον οικοτουρισμό.

Συγκεκριλώνοντας θα λέγαμε πως ο οικοτουρισμός ως εκδήλωση προηγείται τη εποχής του αφού ικανοποιεί την ανάγκη του διαχρονικού ανθρώπου για επιστροφή στη φύση. Παρά την αυτονόητη αξία του ο εναλλακτικός αυτός τουρισμός ως πρακτική διασκέδασης δεν τυχαίνει της ευρείας διάδοσης. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος και επειδή η σημασία του φυσικού τουρισμού είναι μεγάλη επιβάλλεται η καλλιέργεια της ιδέας του, η οποία για την επιτυχία της απαιτεί ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης και ενεργοποίηση των πάντων που έχουν αντίληψη, όπως λέει ο Καζαντζάκης, του γενικού χρέους στη φύση. —◆—

Δρ. φ. Φώτιος Χρήστος. Διδάκτωρ Φιλοσοφίας
Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών. Πτυχιούχος Φιλολογίας,
Θεολογίας, Πολιτικών Επιστημών και Παιδαγωγικού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση
Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού -
WWF Ελλάς, 2000. Σχεδιασμός
δράσεων πολιτικού χαρακτήρα για την
ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού.
Υπουργείο Ανάπτυξης, Επιχειρησιακό
Πρόγραμμα 'Τουρισμός - Πολιτισμός',
Υποπρόγραμμα 'Τουρισμός'.
Καραμύρης Α., 1997. Οικοτουριστική
ανάπτυξη των ορεινών. Πρακτικά
συνεδρίου με θέμα: " Τα όσα της
χωρας μας ". Δράμα
Καραμύρης Α., 1999. Οικοτουρισμός -
Προστασία Φύσης: Μία
συμβιωτική σχέση.
Κομλής, Π., 2001. Οικοτουρισμός: Η
εναλλακτική προοπτική αερόφου
τουριστικής ανάπτυξης. Αθήνα:
Προτομοός,

Ξενόγλωσση
Bell, S., 2001. Design for outdoor
recreation. Spon Press, London, 217
pp.
Harrison & W. Husbands (Eds) Practicing
Responsible Tourism:
International Case Studies in Tourism
Planning, Policy and Development,
pp. 380-403 (Canada: John Wiley &
Sons, Inc).
Dharmaratne G. S., F. Yee Sang, L. J.
Walling., 2000. Tourism potentials for
financing protected areas. Ann Tourism
Res 27:590-610.
Gunn, C.A., 1994. Tourism Planning:
Basics, Concepts and Cases, 3rd edn
(Washington, DC: Taylor & Francis).
McHarg, I. L., 1969. Design with nature.
Doubleday/Natural History Press,
Doubleday & Company, Inc, Garden
City, New York pp 127-152.
Steers, J. A., 1944. Coastal preservation
and planning. Geographical Journal
104, 7-27. Steiner, F. L. McSherry, and
J. Cohen, 2000. Land suitability
analysis for the upper Gila
River watershed. Landscape and Urban
Planning 50:199-214. _

Παράρτημα Ε (ΟΙΚΟΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Ένας Βιώσιμος Τουρισμός)

ΟΙΚΟΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Ένας Βιώσιμος Τουρισμός

Τουρισμός

Μανόλης Βουτουράκης , Παρασκευή, 02 Σεπτέμβριος 2005

ΟΙΚΟΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (Ένας Βιώσιμος Τουρισμός)

A) ΒΙΩΣΙΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η αποδοχή των δυσμενών επιπτώσεων του μαζικού τουρισμού στο περιβάλλον οδήγησε στην ανάπτυξη της έννοιας του «Βιώσιμου τουρισμού». Με την έννοια αυτή υποδηλώνεται ο τουρισμός που αφ' ενός αποφέρει οφέλη σε τοπικό επίπεδο, αφετέρου δε είναι «συμμετοχικός», δηλαδή οι κάτοικοι μιας συγκεκριμένης περιοχής ασχολούνται οι ίδιοι με την ανάπτυξη και τη διαχείριση του. Επί πλέον, η έννοια της βιωσιμότητας παίζει καθοριστικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη, καθώς συνυπολογίζονται οι μακροπρόθεσμες κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την περαιτέρω ανάπτυξη των τουριστικών περιοχών.

Ο «ΟΙΚΟΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ» αποτελεί μια μορφή βιώσιμου τουρισμού και συνδυάζει τον αγροτικό τουρισμό με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Ο οικοαγροτουρισμός «προτείνει» τη διαμονή των τουριστών σε αποκεντρωμένα καταλύματα ώστε να βρίσκονται σε άμεση επαφή με τη φύση, ενώ παράλληλα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ένα επιπρόσθετο εισόδημα στους αγρότες. Αξίζει να σημειωθεί ότι το «Ευρωπαϊκό Κέντρο Οικοαγροτουρισμού» (ECEAT), θεώρησε σκόπιμο να μην δώσει ένα «αυστηρό ορισμό στην έννοια του Οικοαγροτουρισμού, καθώς πιστεύει ότι η έννοια αυτή αποτελεί σημαντικό βήμα για τη σύνδεση του τουρισμού με το περιβάλλον, τη διατήρηση της φύσης και την αγροτική – γεωργική οικονομία.

Η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη μικρής κλίμακας τουρισμού – σε καταλύματα που βρίσκονται σε οικολογικά αγροκτήματα – ξεκίνησε από αγρότες χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, καθώς στις χώρες αυτές η γεωργία βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε μεταβατική φάση λόγω των πολιτικών αλλαγών που συντελέστηκαν από το 1989 και μετά. Αγρότες ανέλαβαν αυτή την πρωτοβουλία το 1992, σε συνεργασία με το ECEAT.

Η επίτευξη ενός περισσότερο βιώσιμου τύπου τουρισμού αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους του ECEAT. Για να πετύχει αυτό το σκοπό, το ECEAT προσπαθεί να καθορίσει συγκεκριμένα κριτήρια συμπεριφοράς, τα οποία καλούνται να ακολουθήσουν οι κυβερνήσεις, οι αγρότες και οι τουρίστες. Τα αγροκτήματα που επιλέχθηκαν μέχρι σήμερα από ήμερα από ECEAT για ένταξη (μεταξύ αυτών και πολλά ελληνικά) στο δίκτυο του Οικοαγροτουρισμού πληρούν το μεγαλύτερο μέρος των ακόλουθων κριτηρίων:

- Ο αγρότης δεν χρησιμοποιεί φυτοφάρμακα ή /και λιπάσματα.

- Ο αγρότης λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την διατήρηση του φυσικού τοπίου μέσα και γύρω από την εκμετάλλευσή του
- Προτιμούνται οι επενδύσεις που είναι φιλικές για το περιβάλλον. Τα προϊόντα που υποβαθμίζουν το φυσικό περιβάλλον αποφεύγονται.
- Ο αγρότης χρησιμοποιεί με οικονομία τις ενεργειακές πηγές και διαχωρίζει – στο μέτρο του δυνατού – τα απορρίμματα.

Οι τουρίστες μπορούν από την πλευρά τους να στηρίξουν την φιλική προς το περιβάλλον γεωργία μέσω των επιλογών τους και με το να αποδέχονται τις λιγότερες πολυτελείς, αλλά αγροτικές συνθήκες ζωής.. Ένας διαρκώς αυξανόμενος αριθμός τουριστών που ενδιαφέρεται για την φιλική προς το περιβάλλον γεωργία σε μια συγκεκριμένη περιοχή θα παρακινήσει αναμφισβήτητα τις τοπικές αρχές στο να προωθήσουν πολιτικές που θα υποστηρίξουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

B) ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το «Ευρωπαϊκό Κέντρο Οικοαγροτουρισμού (European Center For Agro Tourism) ECEAT, είναι ένα διαρκώς αναπτυσσόμενος δίκτυο από ανεξάρτητες εθνικές και τοπικές ομάδες, οι οποίες ασχολούνται με την ανάπτυξη του βιώσιμου αγροτικού τουρισμού στην Ευρώπη, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στους γονείς της γεωργίας, του περιβάλλοντος και του τουρισμού.

Το «Ευρωπαϊκό Κέντρο Οικοαγροτουρισμού» (ECEAT) άρχισε να λειτουργεί το 1992, όταν εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικό πρόγραμμα ανάπτυξης του Οικοαγροτουρισμού σε χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Ας σημειωθεί ότι ο οικοαγροτουρισμός γνωρίζει ήδη σημαντική επιτυχία στην Ευρώπη, καθώς ο αριθμός των αγροτών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα γνωρίζει σημαντική αύξηση κάθε χρόνο.

Το διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον αγροτουρισμό οδηγεί ολοένα και περισσότερους τουρίστες στο να περνούν τις διακοπές τους στην εξοχή, συχνά μάλιστα σε απλά καταλύματα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις ειδικών, ο αγροτουρισμός αναμένεται να κερδίσει σημαντικό έδαφος τα προσεχή χρόνια. Ο συνδυασμός της αναψυχής και της ζωής κοντά στη φύση ενσωματώθηκε στον όρο «οικοτουρισμός». Με την έννοια «οικοτουρισμός» προτείνεται ένα είδος συμβιβασμού ανάμεσα στον τουρισμό και στο περιβάλλον. Παρόλα αυτά στην πραγματικότητα κάτι τέτοιο δεν είναι πάντα εφικτό. Συχνά, μικρές γεωγραφικές περιοχές δέχονται την επίσκεψη μεγάλου αριθμού τουριστών, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο το περιβάλλον της περιοχής.

Το ECEAT συντονίζει σήμερα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο ένα μεγάλο δίκτυο ανεξάρτητων εθνικών και τοπικών οικοαγροτουριστικών οργανώσεων, Στόχος αυτών των οργανώσεων είναι η προώθηση της έννοιας της βιωσιμότητας, ιδιαίτερα στους τομείς της γεωργίας και του τουρισμού. Οι αντιδράσεις από την πλευρά των τουριστών, των αγροτικών οργανώσεων και των αγροτών σε ολόκληρη την Ευρώπη καθιστούν εμφανές το γεγονός ότι υπάρχει άμεση

ανάγκη για την επέκταση του Οικοαγροτουρισμού με περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Σε συνεργασία με εθνικές μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις (NGOs), το ECEAT επιλέγει ένα συντονιστή για κάθε χώρα. Ο συντονιστής είναι υπεύθυνος για την επικοινωνία ανάμεσα στους διάφορους φορείς, τις τοπικές ομάδες και του ιδιώτες. Επιπλέον είναι υπεύθυνος για την συλλογή των στοιχείων που αφορούν τα καταλύματα των περιοχών που εντάσσονται στο δίκτυο. Τα στοιχεία αυτά καταγράφονται σε έναν ειδικό οικοαγροτουρισμό οδηγό, ο οποίος εκδίδεται από το δίδεται από το ECEAT σε διάφορες γλώσσες (αγγλικά, ολλανδικά, γερμανικά κ.α.) και διανέμεται στους ενδιαφερόμενους τουρίστες και σε τουριστικά γραφεία.

Οι χώρες που συμμετέχουν μέχρι σήμερα στο δίκτυο Οικοαγροτουρισμού, εκτός από την Ελλάδα, είναι οι ακόλουθες: Πολωνία, Γερμανία, Τσεχία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Σλοβενία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Βαλτικές Χώρες, Πορτογαλία, Ολλανδία, Βρετανία, Ιρλανδία, Γαλλία και Βέλγιο..

Γ) ΤΑ ΟΙΚΟΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Τα οικοαγροτουριστικά καταλύματα που επιλέχθηκαν από τους ανά χώρα συντονιστές του προγράμματος και πληρούν ορισμένα κριτήρια που έχει θέσει το ECEAT (Ευρωπαϊκό Κέντρο Αγροτουρισμού), αυτά τα κριτήρια, βασιζόμενα στους στόχους του ECEAT για συνδυασμό της οργανικής και του βιώσιμου τουρισμού, αφορούν, μεταξύ άλλων, τους ακόλουθους τομείς: μέθοδοι εφαρμοσμένης γεωργίας, προστασία της φύσης, διαχείριση απορριμμάτων, κατανάλωση ενέργειας, εγκαταστάσεις για τους επισκέπτες κ.α.

Βέβαια, στο δίκτυο έχουν συμπεριληφθεί και καταλύματα τα οποία δεν σχετίζονται με οργανικούς αγρούς, λόγω του ότι αυτά συνεισφέρουν στην προστασία της φύσης και στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σε γενικές γραμμές τα καταλύματα είναι απλά και δεν μπορούν να φιλοξενήσουν περισσότερους από 15 επισκέπτες την ίδια χρονική περίοδο. Στα καταλύματα υπάρχει απαραίτητως πόσιμο νερό και μια τουλάχιστον τουαλέτα. Ας σημειωθεί ότι μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος επιδιώκεται να διατηρηθεί – στο μέτρο του δυνατού – ανέπαφος ο χαρακτήρας κάθε αγροικίας – καταλύματος. Για τον σκοπό αυτό, όσοι συμμετέχουν στο δίκτυο ενθαρρύνονται να πραγματοποιήσουν τυχόν επενδύσεις προς αυτή την κατεύθυνση, και όχι προς την παροχή περιττών ανέσεων στους επισκέπτες.

Η ευρωπαϊκή εμπειρία δείχνει ότι οι τουρίστες είναι σε γενικές γραμμές δεκτικοί σε παρόμοιες πρωτοβουλίες. Ας σημειωθεί ότι το πρόγραμμα γνωρίζει επιτυχία σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως λόγω του ότι προωθείται από τοπικά τουριστικά γραφεία.

Δ) Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Η «Νέα Οικολογία», σε συνεργασία με το ECEAT, προσπαθεί από τα τέλη του 1994 να αναπτύξει το δίκτυο του Οικοαγροτουρισμού στην Ελλάδα. Για το 1996 είχαν ενταχθεί στο δίκτυο 83 καταλύματα από 8 περιοχές της χώρας.

Συγκεκριμένα έχουν ενταχθεί στο δίκτυο οι ακόλουθες περιοχές: Εύβοια (1 καταλύματα), Καρδίτσα (11 καταλύματα), Τρίκαλα (11 καταλύματα), Σύρος (8 καταλύματα), Ζαγόρι (10 καταλύματα), Λέσβος (21 καταλύματα) Χίος (13 καταλύματα), Νάξος (1 κατάλυμα) και Μάνη (1 κατάλυμα). Το πρόγραμμα προβλέπει τη δικτύωση της Ελλάδας με τις ευρωπαϊκές χώρες που έχουν αναπτύξει αντίστοιχα προγράμματα Οικοαγροτουρισμού. Επίσης, βασικός στόχος του προγράμματος είναι η προώθηση του βιώσιμου τουρισμού και στην χώρα μας. Τα βασικά κριτήρια για την ένταξη καταλυμάτων στο δίκτυο είναι:

- Εγγύτητα με προστατευόμενες περιοχές, υγροτόπους, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, δασικές εκτάσεις, υδάτινους πόρους κ.α.
- Σύνδεση με παραδοσιακές καλλιέργειες ή αγροτικές δραστηριότητες (μελισσοκομία ιχθυοκαλλιέργειες, ψάρεμα, κλασική γεωργία με βιώσιμο χαρακτήρα, νομαδική κτηνοτροφία κ.α.)
- Δυνατότητα υπόδειξης δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την φύση και στις οποίες μπορούν να επιδοθούν οι τουρίστες (πεζοπορία, ψάρεμα, ορειβασία, κολύμπι, ιππασία κ.α.)
- Δυνατότητα διαμονής των τουριστών σε σκηνές (κάμπικ) ή / και σε οικήματα που βρίσκονται εντός (ή πλησίον) των επιλεγμένων αγρών.

Τέλος το πρόγραμμα προβλέπει την μελλοντική δημιουργία τοπικών κέντρων Οικοαγροτουρισμού σε διάφορες περιοχές της χώρας. Τα τοπικά κέντρα θα προάγουν τον οικοαγροτουρισμό στην κοινότητα των αγροτών, θα έχουν την ευθύνη της επιλογής των ενδιαφερομένων, θα καθοδηγούν τους αγρότες για την περαιτέρω ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού και την προώθηση της οικολογικής γεωργίας, και θα συνεργάζονται με τους αρμόδιους φορείς για την προετοιμασία προγραμμάτων βιώσιμης ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο.

Στη συνέχεια καταγράφονται οι διευθύνσεις των τοπικών γραφείων Οικοαγροτουρισμού που έχουν ενταχθεί μέχρι στιγμής στο δίκτυο.

Για πληροφορίες σχετικά με τις διευθύνσεις των καταλυμάτων, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να απευθύνονται απ' ευθείας στα κατά τόπους γραφεία Οικοαγροτουρισμού.

Ε) ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Στην Ελλάδα έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια πολλές προσπάθειες αξιοποίησης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (π.χ. προγράμματα Leader, Life, EOT κ.α.). Οι περισσότερες από αυτές τις προσπάθειες είναι αυτόνομες, δεν υπάρχει δηλαδή συνεργασία και ανταλλαγή εμπειρίας ανάμεσα σε αυτούς που υλοποιούν το πρόγραμμα εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Πιστεύουμε ότι σε αυτόν τον ακριβώς τον τομέα πρέπει να εστιαστούν οι προσπάθειες όλων των εμπλεκόμενων σε παρόμοια προγράμματα φορέων. Έτσι, οι προτεραιότητες για το μέλλον είναι ακόλουθες:

- Επέκταση του δικτύου Οικοαγροτουρισμού στον Ελλαδικό χώρο.
- Δικτύωση της Ελλάδας με ευρωπαϊκές χώρες που αναπτύσσουν αντίστοιχα προγράμματα οικοαγροτουρισμού.

- Προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Ελλάδα
- Συνεργασία του δικτύου Οικοαγροτουρισμού με άλλα δίκτυα που προωθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ελλάδα.
- Ενίσχυση των αντιστοίχων προγραμμάτων – δικτύων εναλλακτικών μορφών τουρισμού από τον ΕΟΤ και το ΥΠΕΧΩΔΕ
- Εκτύπωση ειδικού ενημερωτικού φυλλαδίου από τον ΕΟΤ με όλα τα υπάρχοντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού της Ελλάδας, ώστε να προσελκυσθούν οι Έλληνες τουρίστες.

Μανόλης Βουτυράκης

Φυσικός Περιβαλλοντολόγος

Πρόεδρος του Συλλόγου Προώθησης των Α.Π.Ε. στην Κρήτη

(Σ.Π.Α.Π.Ε.Κ.Ε.Ε.Κ.)

spapekeek@her.forthnet.gr

Παράρτημα ΣΤ (Αειφόρος ανάπτυξη και τουρισμός: μερικά θεμελιώδη ερωτήματα)

Αειφόρος ανάπτυξη και τουρισμός: μερικά θεμελιώδη ερωτήματα.

(<http://www.travelmag.org/modules.php?name=News&file=article&sid=115>)

Άρθρο στο TravelMag (www.travelmag.org)

Της **Δρ. Christine Richter**, Οικονομολόγου, Ειδικής στο Νομικό Καθεστώς του Τουρισμού και Γενικής Γραμματέα της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ταξιδιωτικών Συντακτών & Ανταποκριτών.

Μπορούμε να περιορίσουμε τις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού και να αντιστρέψουμε τη σημερινή κατάσταση;

Το 1992 η Σύνοδος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, περισσότερο γνωστή σαν «Σύνοδος του Ρίο», αναγνώρισε τον Τουριστικό & Ταξιδιωτικό Τομέα σαν τομέα κλειδί για την παγκόσμια οικονομία και θεώρησε ότι θα μπορούσε υπό όρους να συμβάλει ουσιαστικά στην αειφόρο ανάπτυξη.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ερχόμαστε καθημερινά σε επαφή με μια πλημμυρίδα συγγραμμάτων, διοικητικών εγγράφων, σεμιναρίων, συμποσίων, δημόσιων συζητήσεων και οργανισμών που ασχολούνται με το θέμα «αειφόρος ανάπτυξη και τουρισμός» και προτείνουν ευφάνταστες στρατηγικές για να προσεγγίσουμε τον στόχο της αειφορίας.

Θα ήθελα όμως να θέσω μερικά προκαταρκτικά ερωτήματα με την ιδιότητα μου ως κατ' επάγγελμα μελετητή της τουριστικής βιομηχανίας και οικονομίας τα τελευταία 25 χρόνια. Γνωρίζοντας από πρώτο χέρι τι έχει συμβεί όλα αυτά τα χρόνια στον τουρισμό έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η χάραξη της τουριστικής πολιτικής πρέπει να είναι πολύ μελετημένη, ειδάλλως οι αρνητικές επιπτώσεις θα υπερκεράσουν τις όποιες θετικές.

Όταν κατά τη δεκαετία του 1970 ετοίμαζα την διατριβή μου στα θέματα αυτά, η Παγκόσμια Τράπεζα προωθούσε και χρηματοδοτούσε στις αναπτυσσόμενες χώρες την πολιτική ανάπτυξης του τουριστικού τομέα ως βασικού μέσου αποκόμισης εξωτερικού συναλλάγματος, χωρίς τον οποίο οι χώρες αυτές δε θα μπορούσαν να ορθοποδήσουν και να προσεγγίσουν υψηλά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης. Σήμερα, η αειφορική παράμετρος στην τουριστική ανάπτυξη είναι ένα θεμελιώδες εργαλείο στην προσπάθεια να περιοριστεί η φτώχεια, μια πολιτική που οφείλεται κυρίως σε δράσεις των WTO και UNCTAD και χρονολογείται από την Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Ποιον ωφελεί ο τουρισμός;

Ο τουρισμός είναι πια ο κλάδος με τα μεγαλύτερα οικονομικά μεγέθη σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα περίπου 700 εκατομμύρια τουριστών διεθνώς παράγουν εισπράξεις που υπολογίζονται σε 500 δισεκατομμύρια αμερικανικά δολάρια ετησίως. Το 2020 ο αριθμός των διεθνών μετακινήσεων τουριστών

μπορεί να φτάσει ακόμα και στα 1,6 δισεκατομμύρια (ημεδαποί τουρίστες δεν περιλαμβάνονται στους παραπάνω αριθμούς). Μπορούμε να διαχειριστούμε τη μεγέθυνση στον τουριστικό τομέα εφαρμόζοντας τις αρχές της αιεφόρου ανάπτυξης; Με άλλα λόγια, πως θα ελαχιστοποιηθούν / αμβλυνθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις την ίδια στιγμή που η ζήτηση για τουρισμό παρουσιάζει αυξητικές τάσεις στις περισσότερες περιοχές του κόσμου;

Φυσικά, ο τουρισμός είναι συναλλαγματοφόρος, δημιουργεί θέσεις εργασίας, υποβοηθά την περιφερειακή ανάπτυξη, κτλ.... Αλλά αυτή είναι μόνο η μισή αλήθεια. Συνήθως, δεν παρατηρούμε τι βρίσκεται πίσω από αυτό το μοντέλο ανάπτυξης. Οι εισροές ξένου συναλλάγματος είναι ένα ευχάριστο γεγονός. Ας μην παραλείψουμε, όμως, να διερωτηθούμε α) ποιος ωφελείται από αυτές και β) ποιο και πόσο μεγάλο είναι τα κόστος των ενεργειών (αποφάσεων) που κάνουν εφικτή την απόκτηση / εισροή συναλλάγματος σε σκληρό νόμισμα.

Ας αρχίσουμε με την περίπτωση των απαραίτητων υποδομών για τον τουρισμό, δηλαδή δρόμους, αεροδρόμια, επικοινωνίες, ύδρευση, παροχή ενέργειας, κ.ά.. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες παρατηρείται μια καθόλου αμελητέα συγκέντρωση των υποδομών αυτών στις αναπτυγμένες τουριστικά ζώνες, την ίδια στιγμή που εκλείπουν παντελώς από τα υπόλοιπα – μη τουριστικοποιημένα – τμήματα της χώρας. Έχει, με άλλα λόγια, δοθεί προτεραιότητα στην τουριστική ανάπτυξη, ωστόσο έχουν παραμεληθεί οι ανάγκες του τοπικού πληθυσμού. Είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ότι:

- η μέση ημερήσια κατανάλωση νερού ενός τουρίστα υπολογίζεται σε 200 λίτρα (0,2 κυβικά μέτρα), μέγεθος που επιβαρύνει σε υπερβολικό βαθμό την κατανάλωση υδατικών πόρων στις περιοχές υποδοχής,

- η κατ' έτος κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από τουριστικές μονάδες είναι πολλαπλάσια της κατανάλωσης του μέσου νοικοκυριού. Για παράδειγμα, ένα ξενοδοχείο στο Κάιρο καταναλώνει κατά μέσο όρο τόση ηλεκτρική ενέργεια όση 4.000 νοικοκυριά της ίδιας πόλης.

Αξίζει, λοιπόν, να επενδυθούν τόσο μεγάλοι χρηματοδοτικοί πόροι σε υποδομές που προορίζονται για τους τουρίστες / επισκέπτες και δε συμβάλλουν θετικά στο βιοτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού; Η πλειονότητα τέτοιου τύπου επενδύσεων πρέπει να αποπληρωθούν σε σκληρό νόμισμα, μια και η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού ικανοποιείται με εισαγωγές από το εξωτερικό, σπάνια μπορεί να τον αγοράσει κανείς στην εγχώρια αγορά.

Τι ποσοστό, τι κομμάτι του τουριστικού πακέτου που προπληρώνεται στο εξωτερικό, εισπράττεται εν τέλει από τη χώρα πραγματοποίησης των διακοπών, από τη χώρα υποδοχής; (Χρησιμοποιείται εδώ του παράδειγμα του Δυτικοευρωπαϊκού τουρίστα). Θα λέγαμε ότι το τμήμα των εσόδων από τον τουρισμό το οποίο τελικά καρπώνονται οι τοπικές οικονομίες της χώρας φιλοξενίας είναι συνήθως ένα πολύ μικρό τμήμα των συνολικών εσόδων. Γενικά, το μέγεθος των εσόδων για την χώρα υποδοχής εξαρτάται από τους εξής παράγοντες: από το καθεστώς ιδιοκτησίας και λειτουργίας των διεθνών

μέσων μεταφοράς, των ξενοδοχείων και των υποδομών αναψυχής, από την επιλογή των αγαθών που θα καταναλωθούν από τους τουρίστες και από το αν αυτά είναι ή όχι εισαγόμενα, κ.ά. Το μερίδιο της τοπικής οικονομίας από τα συνολικά έσοδα μπορεί να περιοριστεί ακόμα και στο 10%, όταν για παράδειγμα οι τουρίστες μετακινούνται με πτήσεις τσάρτερ ξένων συμφερόντων, όταν διαμένουν σε ξενοδοχεία ιδιοκτησίας διεθνών επιχειρηματικών αλυσίδων, όταν στον τόπο διακοπών επιλέγουν τις υπηρεσίες πρακτορείων που είναι εξαρτημένα από τους διεθνείς τουριστικούς πράκτορες που τους πούλησαν το αρχικό πακέτο διακοπών, κ.ά. Υπάρχουν επιστημονικές έρευνες που προσπαθούν να μετρήσουν ακριβώς αυτό, δηλαδή το μερίδιο της χώρας υποδοχής από την πίτα των τουριστικών εσόδων με μονάδα μέτρησης το ξένο συνάλλαγμα και οι οποίες παίρνουν υπ' όψη τους όλων των ειδών τα άμεσα και έμμεσα έξοδα και έσοδα που συνδέονται με τον οικονομικό κύκλο της διεθνούς τουριστικής κίνησης. Αλλά δεν υπάρχει ούτε μία χώρα που να γνωρίζει με ακρίβεια το καθαρό κέρδος της ίδιας από τον διεθνή τουρισμό στο έδαφος της. Ο Δορυφόρος Λογαριασμός Τουρισμού (Tourism Satellite Account) 1 στις μετρήσεις του περιλαμβάνει μόνο τις δαπάνες των τουριστών στις χώρες προορισμού τους, χωρίς να συναξιολογεί τα αντίστοιχα έξοδα της χώρας υποδοχής στην προσπάθεια της να ελκύσει έσοδα από τον τουρισμό.

Δημιουργία θέσεων εργασίας

Πόσο κοντά στην πραγματικότητα είναι το επιχείρημα για δημιουργία θέσεων εργασίας; Αναμφισβήτητα, ο τουρισμός δημιουργεί απασχόληση. Σύμφωνα με το WTTC, ο τουριστικός κλάδος απασχολεί 200 εκατομμύρια άτομα παγκοσμίως.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες η τουριστική βιομηχανία ενδιαφέρεται κυρίως για ανειδίκευτη εργασία. Για τον ανειδίκευτο εργάτη είναι πιο εύκολο να προσληφθεί με μικρό μισθό στον τουριστικό τομέα παρά σε άλλους τομείς. Κάπως έτσι, ο τοπικός πληθυσμός εκλαμβάνει τον τουρισμό σαν ένα επιπλέον κίνητρο για να εγκαταλείψει παραδοσιακές, προϋπάρχουσες ή εν δυνάμει ασχολίες και επαγγέλματα.

Για παράδειγμα, στο προσωπικό των κουβανέζικων κρουαζιερόπλοιων απασχολούνται σήμερα άτομα με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης (δάσκαλοι, ερευνητές, μηχανικοί, μεταφραστές) αλλά χωρίς κάποια εξειδικευμένη σχέση με τα τουριστικά επαγγέλματα.

Στο νησί Djerba της Τυνησίας, η αγροτική παραγωγή έχει πλέον μειωθεί σε τέτοιο βαθμό, που εκεί πια παράγεται μόνο το 10% της απαραίτητης τροφής για τη συντήρηση μόνιμου πληθυσμού και επισκεπτών. Μόλις πριν 10 χρόνια (1994) η Djerba ήταν αυτάρκης. Οι ντόπιοι εξασκούν συναφή με τον τουρισμό επαγγέλματα σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα και τα χωράφια τους έχουν να τους δουν χρόνια. Το εύκολο κέρδος από την τουριστική οικονομία δημιουργεί προσδοκίες που επηρεάζουν τις κοινωνικές αναπαραστάσεις για τη δομή της οικονομίας, τον ιθαγενή πολιτισμό, κ.ά.

Πολιτισμική αλλοτρίωση

Συχνά ο τουρισμός παράγει εμπειρίες πολιτισμικής αποξένωσης. Οι επιπτώσεις του στην τοπική κουλτούρα και τον τρόπο ζωής μπορούν να είναι ταυτόχρονα θετικές και αρνητικές. Ο εξατομικευμένος τουρίστας που επισκέπτεται μια άλλη χώρα, παρασυρμένος από την επιθυμία του να τη γνωρίσει, ίσως δεν αναλογίζεται πόσο η δική του συμπεριφορά, ο τρόπος ενδυμασίας και οι συνήθειες του φαντάζουν ξένες για το πολιτισμικό πλαίσιο της χώρας υποδοχής. Έχοντας προπληρώσει ένα σεβαστό αντίτιμο για τις διακοπές του, θεωρεί ότι του επιτρέπεται να υπερβαίνει τα πολιτισμικά όρια και να αναιρεί / προσβάλλει του άτυπους κώδικες που έχουν τεθεί από τις κοινωνίες.

Από αυτόν τον σιωπηρό ανταγωνισμό διαφορετικών κωδίκων συμπεριφοράς πηγάζουν αρκετά πολιτισμικά και κοινωνικά προβλήματα.

Από την άλλη πλευρά, χωρίς τον τουρισμό, ένα μεγάλο κομμάτι από το παγκόσμιο πολιτισμικό απόθεμα (μνημεία, παραδόσεις, τρόποι ζωής, κ.ά.) θα είχε χαθεί για πάντα.

Περιβαλλοντικά ζητήματα

Η υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας και η συνακόλουθη περιβαλλοντική υποβάθμιση των τουριστικών περιοχών αποτελούν τις μεγαλύτερες απειλές για την ίδια την τουριστική βιομηχανία. Αναπόφευκτα σ' αυτόν τον τομέα πρέπει να προωθηθούν αλλαγές. Ας μην ξεχνάμε ότι όλα αυτά που «πουλάει» ο τουρισμός, δηλαδή το φυσικό τοπίο, το περιβάλλον, τον τοπικό πολιτισμό, τη φιλοξενία, είναι ευαίσθητα, ελαττώσιμα και μη αναπληρώσιμα αγαθά... Το επίπεδο διατήρησης / διαχείρισης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος επηρεάζει σημαντικά τον ίδιο τον τουρισμό.

Αν συνεχιστεί η τωρινή κατάσταση, ίσως θα πρέπει να αναρωτηθούμε τι μορφή θα έχει ο τουρισμός σε 20 με 30 χρόνια και ποια θα είναι η ποιότητα του. Σημειώσαμε παραπάνω ότι ο αριθμός των διεθνών μετακινήσεων τουριστών αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί ανάμεσα στο 2000 και το 2020 (από 0,7 δις σε 1,6 δις άτομα). Μπορούν οι τόποι υποδοχής των τουριστών να αντέξουν τόσο αυξημένη επισκεψιμότητα χωρίς ταυτόχρονα να θέσουν σε καθεστώς διακινδύνευσης το περιβάλλον;

Είμαστε σε θέση να θέσουμε όρια στις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού και να αντιστρέψουμε τη σημερινή κατάσταση; Η μαγική φράση, που ακούγεται παντού, είναι «αιφόρος ανάπτυξη»! Πιστεύεται ότι η προώθηση της θα λύσει όλα τα προβλήματα και, κάπως έτσι, όσοι ασχολούνται με τον τουριστικό σχεδιασμό παγκοσμίως δεν παραλείπουν ή δείχνουν να μην παραλείπουν να εφαρμόζουν τις αρχές της αιφόρου ανάπτυξης ως κριτήρια και στο δικό τους πεδίο.

Πάλι, όμως, κάτι έχουμε ξεχάσει. Λέγεται όλο και πιο συχνά ότι στηριζόμενοι στις τεχνολογικές εξελίξεις είμαστε σε θέση να μειώσουμε την κατανάλωση ενέργειας, να ανακυκλώσουμε, να ελαχιστοποιήσουμε τη ρύπανση...τις περισσότερες φορές με αρκετή δόση περηφάνιας για όλη αυτήν την πρόοδο.

Οι επιτυχίες αυτές (στην τεχνολογική αντιμετώπιση περιβαλλοντικών θεμάτων) όσο πραγματικές είναι άλλο τόσο είναι αποπροσανατολιστικές (και δίνουν μια πλασματική εικόνα για τις δυνατότητες μας). Συνολικά το μέγεθος των πιέσεων που ασκούνται σήμερα στο περιβάλλον δεν έχει μειωθεί καθόλου, ενώ την ίδια στιγμή οι φυσικοί πόροι διάφορων περιοχών συνεχίζουν να μειώνονται σε σημείο οριακό. Στην πραγματικότητα (μέσα από αυτή την τεχνολογικά προηγμένη αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων) δεν κάνουμε τίποτα άλλο από το να παράγουμε επιχειρήματα υπέρ και να επιτρέπουμε την περαιτέρω μεγέθυνση του τουριστικού κλάδου.

Μπορούμε στ' αλήθεια να αντιστρέψουμε την τάση και να διαφοροποιήσουμε το περιεχόμενο της τουριστικής προσφοράς από εμπορευματοποιημένο σε περισσότερο ολιστικό;

Κατά τη γνώμη μου, αυτό είναι εφικτό, όχι όμως για το σύνολο της ανθρωπότητας. Θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε αυτή τη συζήτηση με τη συζήτηση γύρω από τα βιολογικά και τα συμβατικά τρόφιμα. Όλοι γνωρίζουμε εδώ και αρκετά χρόνια τον κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία από τα λιπάσματα, τα αγροχημικά και τη βιομηχανοποιημένη ζωική παραγωγή, όμως παρ' όλα αυτά η παραγωγή – κατανάλωση οργανικών τροφών παραμένει περιορισμένη παγκοσμίως.

Όσον αφορά στην παγκοσμιοποίηση και τη συζήτηση γύρω από αυτή, θα χρησιμοποιήσω εδώ το παράδειγμα ενός μεσαίου μεγέθους αστικού κέντρου του οποίου οι κάτοικοι επιθυμούν να ενσωματώσουν στην αναπτυξιακή τους στρατηγική τον τουρισμό εφαρμόζοντας τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Αναπόφευκτα, το τουριστικό τους προϊόν πρέπει να προσφερθεί στην παγκόσμια αγορά ώστε να είναι οικονομικά αποδοτικό. Οι ξένοι τουριστικοί πράκτορες θα ασκήσουν πιέσεις με στόχο να προσαρμόσουν το προσφερόμενο προϊόν στις ανάγκες των πελατών τους σε διεθνές επίπεδο. Αν δεν τα καταφέρουν, πιθανότατα η παγκόσμια αγορά θα χάσει το ενδιαφέρον της για αυτό το προϊόν. Στην καλύτερη περίπτωση, θα υπάρξει ένας ενδιάμεσος συμβιβασμός ανάμεσα στις απαιτήσεις των πελατών και τις προθέσεις των ντόπιων, ενώ στην χειρότερη περίπτωση είτε οι τελευταίοι θα αναγκαστούν να ενδώσουν άνευ όρων στις πιέσεις των τουριστικών πρακτόρων ή θα πρέπει να εγκαταλείψουν οριστικά ό,τι είχαν κατά νου.

Ο οικοτουρισμός δεν είναι πάντα λύση για αειφόρο ανάπτυξη

Ο οικοτουρισμός δεν ταυτίζεται απαραίτητα με το σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος. Όπως συμβαίνει και μη οικοτουριστικές δραστηριότητες, αρκετοί τουρίστες έχοντας πληρώσει ένα ορισμένο αντίτιμο για την δραστηριότητα που επέλεξαν, δεν εμφανίζονται έτοιμοι να αποδεχτούν περιορισμούς και όρια σε αυτήν (τα οποία κατά κανόνα θέτει ο οικοτουρισμός). Για παράδειγμα, ο κάθε πεζοπόρος στο Νεπάλ καταναλώνει κατά μέσο όρο 6 κιλά ξύλου καύσης συμβάλλοντας έτσι (στην αποψίλωση του βουνού και) στην επιτάχυνση της διάβρωσης του εδάφους. Την ίδια στιγμή ο ρυθμός συγκέντρωσης στερεών απορριμμάτων κατά μήκος των μονοπατιών δεν

φαίνεται δυνατό να μειωθεί ακόμα και μετά την ενεργοποίηση σχετικής νομοθεσίας.

Η εμπειρία της ανάβασης του ιερού όρους Fuji (στην Ιαπωνία), γεμάτου με πεταμένα δοχεία και πλαστικά μπουκάλια, προκαλεί δικαιολογημένα τη θλίψη. Η ίδια θλιβερή εικόνα είναι γνώριμη σε αρκετά βουνά και εξοχές της Ευρώπης. Αρκετές είναι οι κυβερνήσεις που έχουν επιβάλλει επί τούτου ειδικές εισφορές σε μια προσπάθεια να μειωθούν οι αριθμοί των επισκεπτών σε προστατευόμενες περιοχές. Αυτά τα μέτρα ταξικού χαρακτήρα έχουν σαν αποτέλεσμα το διαχωρισμό των επισκεπτών σε δύο κατηγορίες: σε εκείνους που αντέχουν και σε εκείνους που δεν αντέχουν οικονομικά την καταβολή των επιπλέον εισφορών.

Το γκολφ ανοίγει το δρόμο στην οικολογική καταστροφή

Δεν είναι λίγες οι φορές που το γκολφ προβάλλεται σαν «πράσινος τουρισμός» ή / και σαν «οικοτουρισμός». Έχει λεχθεί για το γκολφ ότι όχι μόνον προστατεύει το φυσικό περιβάλλον, αλλά ότι δημιουργεί και νέο φυσικό περιβάλλον όπου αυτό είναι αναγκαίο. Στην πραγματικότητα, ανά την υφήλιο είναι ελάχιστα τα γήπεδα γκολφ που είναι εναρμονισμένα με τις αρχές της αειφορίας και μπορούν να θεωρηθούν ως μη επιβλαβή για το περιβάλλον.

Εδώ και δέκα χρόνια (από το 1994) γινόμαστε μάρτυρες της δημιουργίας γηπέδων γκολφ σε χώρες που δεν έχουν παράδοση στο συγκεκριμένο άθλημα. Αυτό έχει οδηγήσει σε οικολογικές καταστροφές: για να διατηρηθεί πράσινος ο χλοοτάπητας ενός γηπέδου γκολφ χρησιμοποιούνται τεράστιες ποσότητες εδαφοβελτιωτικών, χημικών και ζιζανιοκτόνων, αλλά και τεράστιες ποσότητες υδάτων, τα οποία επιστρέφοντας ξανά στους υπόγειους υδροφορείς περιέχουν σημαντικές ποσότητες υπολειμμάτων από τις παραπάνω ουσίες και μολύνουν το πολύτιμο (και προς πόση) υπόγειο νερό.

Ένα εξίσου επικίνδυνο φαινόμενο: η δημιουργία γηπέδων γκολφ συχνά πηγαίνει χέρι χέρι με κερδοσκοπικά και κατά περίπτωση διεφθαρμένα επιχειρηματικά σχέδια για τη δημιουργία τουριστικών κατοικιών, που – βέβαια – δεν έχουν καμία σχέση με τον οικοτουρισμό.

Το τέλος του μαζικού τουρισμού;

Στο δίλημμα ποιότητα ή ποσότητα, η αιφόρος ανάπτυξη είναι σαφώς με το μέρος της πρώτης. Προέχει, με άλλα λόγια, η ποιότητα των τουριστών παρά οι πάση θυσία μεγάλοι αριθμοί επισκεπτών και τουριστών. Εύλογα, εδώ, τα ερωτήματα για τους μελλοντικούς πελάτες του τουρισμού: θα εξαφανιστούν τελείως τα λιγότερο ευκατάστατα στρώματα του πληθυσμού καθώς το τουριστικό προϊόν θα σχεδιάζεται εξαρχής για συγκεκριμένες ομάδες ενδιαφέροντος που ακολουθούν συγκεκριμένες πρακτικές; Με άλλα λόγια οδεύουμε προς το τέλος του μαζικού τουρισμού...;

Σε οικουμενικό επίπεδο, η κριτική απέναντι στην τουριστική βιομηχανία του καιρού μας επικεντρώνεται στην αμφισβήτηση τόσο της οικολογικότητας και όσο και του ηθικού περιεχομένου των παραδοσιακών και συμβατικών

στρατηγικών που ακολουθεί. Η πλειοψηφία των τουριστικών δραστηριοτήτων απευθύνεται στους περισσότερο ευκατάστατους, που μπορούν να πληρώσουν γι' αυτές. Αν συμβαίνει αυτό, με ποιο τρόπο η τουριστική βιομηχανία θα ευνοήσει αιφορικές κοινωνίες και την δίκαιη κατανομή των πόρων;

Προϋποθέσεις για επιτυχία

Δεν υπάρχει μια κοινά εφαρμόσιμη λύση για την αιφόρο ανάπτυξη στον τουρισμό. Μια ποικιλία λύσεων αντιστοιχεί σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση. Όλα εξαρτώνται από το βαθμό ανεξαρτησίας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και από την κατάλληλη διαχείριση ώστε να ενισχυθούν κάποιες θετικές πλευρές και να ατονήσουν κάποιες άλλες αρνητικές, σύμφωνα με ένα αρχικό σχέδιο.

Δεν μπορούμε παρά να ρωτήσουμε ξανά αν είναι στόχος μας η αιφόρος ανάπτυξη στον τουρισμό και αν αυτός ο στόχος είναι εφικτός.

Σήμερα υπάρχουν συγκεκριμένες αφετηρίες που θα μπορούσαν να μετασχηματίσουν τον τουρισμό σε οργανικό τμήμα της αιφόρου ανάπτυξης, ξεκινώντας από την σε βάθος γνώση όλων των παραμέτρων που επηρεάζουν τον τουρισμό και την αιφόρο ανάπτυξη. Αυτή τη γνώση τη μοιράζονται ειδικοί στον τουρισμό, οικονομολόγοι, οικολόγοι, πολιτισμικοί ανθρωπολόγοι και σ' αυτούς πρέπει να απευθυνθούμε. Η διεπιστημονική και πολυεπιστημονική προσέγγιση αποτελεί και την ιδιαιτερότητα της έρευνας και της επιστημονικής διερεύνησης στον τομέα του τουρισμού.

Θα κλείσω με ένα παράθεμα: «Δεν έχουμε κληρονομήσει τον φυσικό πλούτο της Γης, τον έχουμε δανειστεί από τα παιδιά μας».

Μετάφραση: Γ.Σ.

1 Σ.τ.μ. Λογαριασμοί Εισροών-Εκροών στην περίπτωση του τουρισμού που συνδέονται με τους αντίστοιχους Διεθνείς και Εθνικούς Λογαριασμούς (των Ηνωμένων Εθνών και των χωρών, αντίστοιχα).

*Παράρτημα Ζ (Εισήγηση για την περιβαλλοντική διαχείριση στα
ξενοδοχεία)*

Μανόλης Βουτυράκης , Πέμπτη, 14 Οκτώβριος 2004

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

ΜΑΝΟΛΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΚΗΣ

ΦΥΣΙΚΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ–ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΠΑΠΕΚΕΕΚ

Παρασκευοπούλου 85 –Ηράκλειο

Τηλ. 6944-29610 – fax.Τηλ. 2810-211659 - Γρ. 2810 –289480

E-mail: spapekeek@her.forthnet.gr

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πριν ακολουθήσει η παρουσίαση της εισήγησής μου με θέμα «Περιβαλλοντική διαχείριση Ξενοδοχείων» κρίνω σκόπιμο να προσδιορίσω τις έννοιες «Περιβάλλον», «Τουρισμός», «Σύγχρονη περιβαλλοντική διαχείριση», «φέρουσα ικανότητα», ώστε να γίνω περισσότερο κατανοητός.

1) ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ: Είναι μια σύνθετη διαδικασία, ανάπτυξης και εφαρμογής μακροχρόνιας πολιτικής, από τη διοίκηση του ξενοδοχείου και την πολιτεία, που δίνει μετρούμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα αντιμετώπισης ή και βελτίωσης αυτών, που περιλαμβάνει:

α) Τη φάση σχεδιασμού, β) Τη φάση εφαρμογής, γ) Τα χαρακτηριστικά της περιβαλλοντικής διαχείρισης και δ) Τους σκοπούς.

2) ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: Η έννοια αυτή δεν ταυτίζεται με αυτήν της «φύσης», αλλά με το αβιοτικό και βιοτικό περιβάλλον (έδαφος, αέρας, νερό, φυτά, ζώα, άνθρωποι) και το κοινωνικοοικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον (παραδόσεις, έθιμα, επιστήμη, τεχνολογία, πολιτισμός) με τα οποία συνδέεται άμεσα η περιβαλλοντική διαχείριση των ξενοδοχείων.

3) ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Είναι παγκόσμιο κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο, η πιο σημαντική οικονομική δραστηριότητα για πολλές περιοχές, κάτι που αφορά το σύνολο σχεδόν των κοινωνιών των ανεπτυγμένων χωρών καθώς ικανοποιεί την ανάγκη για «απόδραση» από την καθημερινότητα, την επιθυμία για επαφή με την φύση, την περιέργεια για άλλους τόπους και πολιτισμούς, την ανάγκη για ξεκούραση, διασκέδαση και αναψυχή.

4) ΦΕΡΟΥΣΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ: Δηλώνει «μέγιστο αριθμό ανθρώπων που μπορούν να χρησιμοποιούν μια περιοχή χωρίς να προκαλέσουν αλλαγές μη αποδεκτές στο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον».

Από την διατύπωση των ορισμών είναι δύσκολη η εξαγωγή κάποιων γενικών επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης στο περιβάλλον και αντίστροφα, που να ισχύουν καθολικά σε κάθε περίπτωση, καθώς αυτές εξαρτώνται από ένα σύστημα αλληλοσχετιζόμενων παραγόντων όπως η κατάσταση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τοπικού περιβάλλοντος, το είδος των τουριστών, την ικανότητα των τοπικών κοινωνιών να διαχειριστούν τους πόρους κ.λπ.. Πολύ συχνά παρόμοιες καταστάσεις μπορούν να οδηγήσουν σε θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις.

Μετά από αυτά τίθεται από πολλούς το ψευδοδίλημμα: Προστασία Περιβάλλοντος ή Προώθηση Τουριστικής Ανάπτυξης; Αφετηρία αυτής της αντιπαράθεσης είναι το γεγονός ότι ορισμένες πλευρές της μέχρι σήμερα Τουριστικής Ανάπτυξης ειδικά σε περιοχές κορεσμένες τουριστικά είναι καταστροφικές για το περιβάλλον.

Η Τουριστική Ανάπτυξη, που αποβλέπει στην άνοδο του επιπέδου εξυπηρέτησης και γενικότερα της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και της ποιότητας ζωής των επισκεπτών, σίγουρα μπορεί να βρει τους τρόπους και τα μέσα να πραγματοποιηθεί, χωρίς να μας στερήσει ή υποβαθμίσει τα αναντικατάστατα αγαθά του περιβάλλοντος. Μια τέτοια αντίληψη εντάσσει την τουριστική ανάπτυξη σε ένα περιβαλλοντικό σχεδιασμό, που στοχεύει όχι μόνο στην προστασία από την ρύπανση, αλλά και στην ορθολογική χρήση και διαχείριση των φυσικών πόρων καθώς και στην αξιοποίηση των ήπιων ανανεώσιμων και ανακυκλώσιμων πηγών ενέργειας.

B) ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η περιβαλλοντική διαχείριση των ξενοδοχείων, είναι μια πολυσύνθετη διαδικασία, που περιλαμβάνει:

- 1) Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης στην Ελλάδα.
- 2) Δράσεις και ενέργειες της διοίκησης της τουριστικής μονάδας, ώστε να ανταποκριθεί στους περιβαλλοντικούς όρους που έχει επιβάλλει η πολιτεία και η Τοπική Αυτοδιοίκηση για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 3) Περιβαλλοντική επιμόρφωση στελεχών του ξενοδοχείου που θα ασχολούνται μόνο με θέματα διαχείρισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων της μονάδας.
- 4) Περιβαλλοντική εκπαίδευση όλου του προσωπικού του ξενοδοχειακού συγκροτήματος, ώστε όλοι να είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα περιβάλλοντος και ειδικά στον τομέα τους και την ειδικότητά τους.
- 5) Τακτικούς ελέγχους από τους μηχανικούς του ξενοδοχείου, για την σωστή λειτουργία και απόδοση των τεχνικών μονάδων αντιρρύπανσης.
- 6) Την υποχρεωτική εγκατάσταση Η/Ζ, που θα καλύπτει τις ενεργειακές ανάγκες του Ξενοδοχείου, σε περίπτωση διακοπών ηλεκτρικού ρεύματος.
- 7) Την υποχρεωτική εγκατάσταση βιολογικών καθαρισμών για όλα τα ξενοδοχεία συγκροτήματα (εκτός ενοικιαζομένων διαμερισμάτων).
- 8) Την ανάκτηση νερού για πότισμα από τα επεξεργασμένα λύματα στο βιολογικό καθαρισμό της μονάδας.

9) Την απαγόρευση της διάθεσης των εξεργασμένων λυμάτων με αποδέκτη τη θάλασσα.

10) Συστηματική παρακολούθηση της ποιότητας των νερών κολύμβησης, από εξουσιοδοτημένα χημικά εργαστήρια, ανεξάρτητα από τον δεκαπενθήμερο κρατικό έλεγχο, στα πλαίσια ελέγχου του ΥΠΕΧΩΔΕ.

11) Συστηματικός έλεγχος των νερών στις πισίνες, είτε από τις υγειονομικές υπηρεσίες, είτε από εξουσιοδοτημένα χημικά εργαστήρια από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

12) Καθημερινή απομάκρυνση κάθε είδους απορριμμάτων από την ακτή, αλλά και από τις επί μέρους μονάδες του ξενοδοχείου και καθορισμό του χώρου διάθεσης αυτών.

13) Εξασφάλιση δρόμου προσπέλασης του κοινού στην παραλία του ξενοδοχείου ανεμπόδιστα.

14) Εξασφάλιση του κοινόχρηστου χαρακτήρα της ακτής, με την απομάκρυνση κάθε είδους κινητών ή ακίνητων εγκαταστάσεων, που θα παρεμποδίζουν τη κολύμβηση.

15) Απαγόρευση πλωτής εξέδρας στο χώρο κολύμβησης, για αθλητικούς σκοπούς και παρενόχληση των κολυμβητών από τέτοιου είδους δραστηριότητες.

16) Τήρηση και των 25 κριτηρίων που έχει επιβάλλει η Ε.Ε. για την απόκτηση Γαλάζιας Σημαίας με προτεραιότητα:

α) Υποχρεωτικά ύπαρξη ναυαγοσώστη ανά 300 μέτρα ακτής κολύμβησης. β) Τουλάχιστον 5 εκδηλώσεις περιβαλλοντικού περιεχομένου. γ) Την επίσκεψη των επισκεπτών στα πλησιέστερα πολιτιστικά μνημεία. δ) Την τοποθέτηση σε εμφανές σημείο, των αποτελεσμάτων των μετρήσεων των νερών κολύμβησης, πισίνας και φωτογραφιών από τις περιβαλλοντικές εκδηλώσεις. ε) Σχέδιο έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση κινδύνου σε συνεργασία με τις συναρμόδιες υπηρεσίες.

Γ) ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

1) Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη: Είναι η σύνθεση της τουριστικής ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος με σκοπό την μακρόχρονη τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής και την διασφάλιση των οικονομικών και κοινωνικών ωφελημάτων με παράλληλο σεβασμό στις ιδιαιτερότητες του τοπικού περιβάλλοντος, προστασία των τοπικών αξιών, της πολιτιστικής κληρονομιάς, του φυσικού περιβάλλοντος. Η αξιοποίηση αυτών στη διαμόρφωση του τουριστικού προϊόντος θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα κάθε τουριστικού σχεδιασμού.

2) Διαφοροποίηση των τουριστικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της καλύτερης διαχείρισης του μαζικού τουρισμού και την ενθάρρυνση εναλλακτικών τύπων τουρισμού.

3) Βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, έμφαση στην πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των επισκεπτών, καθώς και καλύτερη διαχείριση της ροής των επισκεπτών.

4) Χωροταξικός Τουριστικός Σχεδιασμός: Ο σχεδιασμός των τουριστικών περιοχών πρέπει να γίνεται με βάση την «Φέρουσα ικανότητα του συστήματος» θα πρέπει να γίνεται οριοθέτηση περιοχών με τουριστική ανάπτυξη, να χρησιμοποιούνται τεχνικές για την διαχείριση της ροής των επισκεπτών, να γίνει ουσιαστική εφαρμογή των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για κάθε έργο τουριστικής ανάπτυξης, να παρέχεται βοήθεια στις υποβαθμισμένες τουριστικά περιοχές προκειμένου να επανεκταχθούν στην τουριστική αγορά, να γίνεται συστηματική και λεπτομερειακή καταγραφή περιοχών και να προτείνονται συνδυασμοί που θα υιοθετούν μέτρα για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, να υπάρξει ενθάρρυνση ήπιων παρεμβάσεων και γενικότερα ενθάρρυνση ήπιων μορφών τουρισμού που σέβονται τις ιδιαιτερότητες του τόπου υποδοχής.

Η χώρα μας, παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει έχει πολλαπλές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Για να ανταποκριθούμε στις νέες αυτές προκλήσεις δεν πρέπει απλά και μόνο να επιλύσουμε τα όποια προβλήματα υποδομών και εξυπηρητήσεων. Επιβάλλεται να αναζητήσουμε και στη συνέχεια να υιοθετήσουμε μια καινούργια άποψη που θα θέτει τα προβλήματα του περιβάλλοντος και του ανθρώπου στο κέντρο του ενδιαφέροντος.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΚΗΣ

ΦΥΣΙΚΟΣ ΠΕΡΙΒ/ΓΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Σ.Π.Α.Π.Ε.Κ.Ε.Ε.Κ

Παράρτημα Η (GREEN HOTELS)

GREEN HOTELS: Opportunities and Resources for Success

**Written by
Sarah Alexander
and
Edited by
Carter Kennedy
Zero Waste Alliance
September 2002**

Contents

Background	2
A Zero Waste Approach- going beyond best practices	2
Energy Efficiency	3
Water Conservation	5
Solid Waste	6
Certification and Benchmarking Recommendations	7
Conclusion	8

Zero Waste Alliance
One World Trade Center
121 SW Salmon St., Suite 210
Portland, OR 97204
Tel: 503-279-9383
Fax: 503-279-9381
info@zerowaste.org
<http://www.zerowaste.org/>

Green Hotels

Background

Tourism is one of the leading growth sectors of the global economy, bringing in billions of dollars annually in [developing countries](#) and transporting [millions of people internationally](#). But the tourism industry's growth through the years has created an increasing amount of stress on the environment. For example, as a result of increasing tourism in Goa, India, developers built several hotels. The hotels soon drew up to 66,000 gallons of water per day from wells and other local sources. Many of the wells and rivers the community had relied on went dry. This is a common problem in many areas where tourism runs into the limits of natural resources.

Today ecotourism—tourism that is nature-oriented and environmentally focused—is growing rapidly. In the United States alone, 43 million tourists consider themselves to be ecotourists. This represents a growing market for environmentally friendly options in the tourism industry.

Ecotourism aside, many in the hotel industry have recognized the negative impact their business activities have on the environment and have taken action to alleviate those impacts. Environmentally responsible business practices dovetail well with the newfound popularity of ecotourism. They harmonize tourism and environmental sustainability.

The term "green hotels" describes hotels that strive to be more environmentally friendly through the efficient use of energy, water, and materials while providing quality services. Green hotels conserve and preserve by saving water, reducing energy use, and reducing solid waste. They have seen benefits such as reduced costs and liabilities, high return and low-risk investments, increased profits, and positive cash flows. Identifying these benefits and incentives has allowed the popularity of green hotels to grow.

Hotels are consistently becoming greener. The most costly and wasteful use of resources in hotels are usually in the consumption of nonrenewable energy, excessive water use, and the generation of waste.

A Zero Waste Approach- going beyond best practices

This report discusses several topics and case studies that illustrate ways hotels are becoming greener. Although implementing the best practices saves money, we show you how to go beyond best practices. The goal of being a green hotel is to eliminate as much as possible your negative impacts on the

environment both by reducing your consumption of resources and by changing your practices so that the waste you do produce can be used as raw material by someone else.

Some of the examples listed are programs that resulted in savings through increased efficiency or reduced cost. While recognizing that an incremental improvement may be the first step in the 3 process of greening a hotel, it is important to keep in mind the ultimate goal of zero waste.

The Zero Waste Alliance, a non-profit organization that provides a forum for those interested in zero waste strategies, shows that a zero waste approach can increase efficiency, provide cost savings, reduce the burden of extraction from and waste to nature, and allow more resources to be available. This philosophy and strategy can be incorporated by small businesses, governments, schools, and communities, and is recommended to hotels for consideration in developing their green programs.

Becoming a zero-waste hotel does not necessarily mean the elimination of all by-products. It means using resources efficiently, using renewable resources, and when generation of byproducts is unavoidable, using those by-products as the raw material for other processes. The biological by-products of hotel activities should be able to be safely assimilated into natural systems by bacterial processes in soil or water. These materials are biological nutrients. Substances that can be recycled and are not biological nutrients can be reused as technical "nutrients" and recycled with ongoing value. You can find more information on this "cradle-to-cradle" approach, from one of the pioneers of zero-waste chemistry, [McDonough, Braungart Design Chemistry](#).

Energy Efficiency

Tourist accommodations can have large, expensive energy requirements, especially for space heating and cooling systems. However, there are many options for conserving energy. Strategies from designing for passive solar heating to something as simple as providing good insulation can help reduce or eliminate the need for costly heating and cooling. Simply changing thermostat settings can make a big difference.

Hotels worldwide are recognizing opportunities to implement energy-efficient projects in space heating and cooling systems. For example, The Hyatt Regency International Hotel in New Zealand understood that guests often left appliances and heating and cooling systems on when they were out of their rooms. The hotel developed a project to link energy use with room occupancy. Now when a guest leaves the room, all energy appliances shut down, with the exception of refrigerators, alarm clocks, and other essential appliances. The

project costs were \$16,000, while the payback period was only 14 months, with savings of \$14,000 annually.

In another case, the Sheraton Auckland Hotel and Towers realized that the daily washing of sheets, towels, flannels, tablecloths, and other linens accounted for 35% of the energy consumed in the laundry process, while drying consumed 65%. The hotel simply changed the temperature of the wash from 85 degrees Celsius to 65 degrees Celsius. This change saved \$2,000 in energy costs in the first 3 months alone, and the linens came out just as clean. This project, in addition to reducing energy costs, reduced the use of washing chemicals and decreased pollution of the hotel wastewater. Also, allowing the hotel guests the option of having linens washed every other day rather than daily can significantly assist in energy and water conservation.

Lighting is the second largest energy-using system in a hotel, and is probably the easiest and most cost-effective area for reducing energy costs. According to the Alliance to Save Energy, fluorescent lamps produce four times as much light per watt than incandescent lamps, and they can last eight to ten times longer. A compact fluorescent light used in place of an incandescent light that is left on continuously for 12 months, all 8,760 hours of the year, will pay for itself in less than one year.

The Sheraton Tacoma Hotel developed a project to transition to compact fluorescent light fixtures. The staff replaced 2,000 incandescent light fixtures with quadruple-tube compact fluorescent light bulbs in various areas of the hotel such as the guest rooms and the lobby. The cost saving was calculated at up to \$15,000 with a payback rate of 18 months. Solar power is being recognized more and more commonly as a limitless natural resource with economic and environmental benefits. In contrast, gas and oil are non-renewable resources and contribute emissions of greenhouse gases.

Today solar power is being harnessed in many new systems providing thermal and light power to hotels in innovative ways. For example, the Sanga Saby Hotel in Sweden installed solar panels on the roof of the sauna area, which supplement heat for the pool and sauna. These natural power supplies are becoming a popular means of saving energy and, consequently, money. One of the most common ways of harnessing solar power is to use photovoltaic panels. Photovoltaics assist facilities in getting off the power grid, with the resulting decrease in both utility costs and vulnerability to market fluctuations in energy prices.

Architectural solar panel at the Aurum Lodge in Alberta, Canada. The panels provide shade during summer months and heat during the winter season.

At the [Aurum Lodge](#) photovoltaics produce more than 50% of the electricity. The lodge also has solar collectors for heating and cooling the hotel.

Water Conservation

Water-efficient practices use improved technologies that deliver equal or better service using less water. Water conservation encourages hotels to better manage how and when water is being used, addressing both the technical and human side of water management issues. It is estimated that by 2010, water use will increase to approximately 475 gallons per day for each room in high luxury facilities. However, in other accommodations, water use is still a cost and an important stress on the local environment.

In many cases water conservation can be a matter of purchasing and using the proper systems and tools. Choose products that have standardized replaceable components for the best long-term performance. Factors to include when considering water sources may include renewability, potential impacts on the environment and water supplies as well as the economic benefit. In many developing countries hotel water use may impact the water supplies of the local people.

Identifying where water use is excessive is important to luxury hotels and hotels in developing areas. In one case a study completed on tourism in Palawan, Philippines, it was estimated that in the early stages of tourism development in Busuanga West, the amount of water required for a single high-standard hotel-room would be 396 gallons per day. This was enough water to support 14 local people at their current standard of living.

Low-flow shower heads and faucet aerators are some options for water conservation, which are becoming common among hotel facilities. The payback period for their use can be 3-4 years depending on the extent of the project.

In one example, the Houston-based Green Hotels Association observed water use in the San Antonio-based La Quinta Inn. Through a one-month period, the hotel showed an average of 100 gallons of water being used per guest per billing period. The chain totaled more than a billion gallons in the first nine months in 1996. La Quinta Inn then installed low-flow shower heads and aerating faucets in each room, resulting in a saving of \$1.50 per room per month. Replacing all toilets with ultra-flow toilets at a cost of \$3,250 showed a payback in 2.1 years and annual water saving of 180,000 gallons per year.

In many water assessments, urinals and automatic flushing toilets are found to consume a great deal of water. The THC Rotorua Hotel in New Zealand had urinals that flushed automatically every nine minutes. Each flush used 10 liters of water. This added up to 66 liters per hour, or 1,580 liters per day, regardless of whether the urinals had been used or not. The total consumption for three urinals was 4,740 daily.

The hotel then installed detectors that sense when the urinals are being used and allow flushing to occur at a specified time after use. This program reduced water consumption in the three urinals from 66 liters per hour to 40 liters during the day and 20 liters in the evening. In addition to installing the urinal sensors the hotel installed low-flow shower heads at a cost of \$3,060. The annual cost savings for the water conservation came to \$5,244, with a payback of only seven months.

As toilets and urinals are being recognized as high consumers of water, options are becoming available that have lower flush volumes, and systems are being introduced that separate solids from the fluids.

This is an example of a water filtration unit from [Ecolab](#) that can operate in hotel facilities. Filtration systems are expected to filter out solids and oils from sources such as laundry waste water and allow the water to be reused.

Another target for hotels is water consumption in washing machines and air-cooling systems. The Saunders Hotel Group, for example, had to reduce water use due to high water rates and use restrictions. The hotel chain includes the Boston Park Plaza Hotel, the Copley Square Hotel, and the Lenox Hotel.

The hotel group's [S.H.I.N.E. program](#) annually saves four million gallons of drinking water, 225,000 kilowatts of electricity, and more. They installed new and efficient laundry systems, switched from water-cooled to air-cooled ice machines, and eliminated water-cooled air conditioning equipment. These projects saved the hotel 1.5 million gallons of water annually.

Solid Waste

Solid waste in hotels has many components, including paper, food, various metals, plastics, aluminum, and glass. In a [recent waste generation study](#), wastes from 25 hotels were examined. The statistics showed that from 1991-1993 the hotel waste consisted of 46% food waste, 25.3% paper, 11.7% cardboard, 6.7% plastics, 5.6% glass, and 4.5% metals. This gives a picture of the variety of waste that can be produced by only a small number of hotels in a city. When looked at with a zero-waste attitude, these figures show the opportunities for both resource recovery and waste reduction.

Implementing a solid waste reduction program in a hotel can create significant cost savings in waste hauling fees while creating a more environmentally friendly hotel. This is especially true as solid waste becomes a more significant environmental issue and landfill fees increase.

Often hotels hesitate to establish programs in solid waste management because of the coordination and cooperation needed among management, employees, and guests. However, the cost benefit is an incentive.

The Westin San Francisco Airport Hotel implemented their recycling program in 1994. The hotel practices such waste-reducing steps as purchasing recycled content products, providing environmental education to their employees, donating their excess food to local food banks, and recycling paper, aluminum, and plastics.

The hotel has been recognized for its waste reducing efforts, and it participates in organizations with others who share an interest in green practices. The hotel is a member of the Recycled Paper Coalition and the Sustainable San Mateo County Business Council, and received an award from the [Waste Reduction Awards Program](#) in 2000. Annually, they recycle 22 tons of materials and save \$6,000.

Another aspect of a solid waste reduction program is dealing with food waste, which can frequently be a large portion of the waste produced in hotels and lodging facilities. Overpreparation, table scraps, cooking losses, and packaging failures lead to accumulation of food waste. Because spoiled food and even leftover plate scrapings can be [composted](#), hotels are increasingly

recognizing that composting is a better use of organic materials than trucking them to landfills.

Creating a food waste reduction program may involve several steps. The Totem Pole Restaurant at the Thunderbird Hotel in Bloomington, Minnesota began a food waste reduction program by having the head chef monitor the food inventory, the amount of food per meal, and the percent of waste per meal. This did not eliminate food waste completely, but it reduced the quantity.

The head chef also reduced food waste by regularly checking the amount and type of food commonly disposed in the recycling containers. By doing this, the chef determined what foods were reusable and helped to decide how to revise the food preparation procedures to reduce food waste. This resulted in a 20% reduction in food waste. The cost saving of \$451.25 per month was offset by the \$128.00 per month cost to have these materials picked up for recycling, resulting in a total saving of \$323.25.

Certification and Benchmarking Recommendations

So how do you know when you have become a green hotel? How will you know how you rank among other hotels? There are green hotel certification opportunities and benchmarking tools available to help chart your progress in becoming a green hotel. Here are some:

Benchmark Hotels

This site contains a Web-based tool specifically intended to help hotels assess their environmental performance.

International Hotel Environmental Initiative (IHEI)

The IHEI promotes improvements in the hotel industry. It provides a benchmarking tool and has a variety of suggestions from recommended products to environmental hotel magazines.

CERES Green Hotel Initiative

This organization provides an online best practice survey checklist. This is a great way to assess or monitor your progress in becoming a green hotel. Questions vary from water conservation and energy efficiency practices. And, like the IHEI, they provide suggestions for product purchasing and a step-by-step process in starting a green hotel.

Green Hotel Association

The Green Hotels Association provides more information on green hotels and some general steps for greening your hotel. It also provides suggestions for

less-toxic product substitutions. It provides the hotelier with an opportunity to receive a catalog on greening lodging facilities, and become a member.

[Green Leaf Program](#)

The Hotel Association of Canada's Green Leaf Eco-Rating Program uses a 1-5 scale to help a hotel track its progress toward becoming green.

[Cool Companies](#)

This organization offers tools for looking into energy efficiency in everything from your hotel to your home. It offers case studies, policy information on energy, a "how-to" guide on saving energy, and much more.

[Oregon Metro Donation Resources](#)

More than 650,000 people in Oregon use the services of food banks each year. And each year the Portland metro region landfills nearly 190,000 tons of food, half of which may be edible. Metro's Food Donation Resource Guide connects businesses with food rescue programs in the tri-county area. Your business can easily donate good-quality leftover food items that cannot be sold.

Conclusion

For a hotel to change its traditional ways of operating takes time and the ability to look past the expectation that if something is sustainable it will be more costly and will have a slow payback rate. A hotel can begin its green hotel process by something as simple as setting out recycling bins or asking guests to turn off the lights in their rooms when they leave. The staff may ask guests if they would like their room to be cleaned daily if their stay is longer than one day. These steps are simple, and are less costly than many other green approaches, and they do make a difference in developing a green hotel. A very important factor in becoming green is to realize that, while some steps may be small, none are insignificant.

Another suggestion and important step that green hotels are taking across the globe is to set up monitoring systems and standards for each area of the hotel. This system may be used for monitoring water, energy, or solid waste areas. This can be very useful if, for example, a hotel wanted to see where the most energy was being used in the facility. The hotel can target the lighting in those areas where the energy use is highest. Then they might set a goal of lowering their energy use by 20% over a one year period, or replacing the current lighting fixtures with compact fluorescent lighting. Setting goals and targets and monitoring results are great tools for observing your progress in energy use as well as your declining energy costs

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ**

Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας

Τμήμα Εμπορίας & Διαφήμισης

Πτυχιακή εργασία (Χειμερινό εξάμηνο 2012-2013)

Θέμα: Διερεύνηση των εκπροσώπων – υπευθύνων σειράς ξενοδοχείων με σκοπό τη διαπίστωση υιοθέτησης ή μη φιλοπεριβαλλοντικών ενεργειών ή και ολοκληρωμένης πράσινης στρατηγικής στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος

Subject: Investigation of representatives and hotel directors concerning the adoption of environmental strategies or not and complete green strategy

Φοιτητές:

Κωνσταντίνος Χατζηαθανασίου, Α.Μ.: 207/08

Μάριος Σταυρινίδης, Α.Μ.: 124/08

Επιβλέπουσες Καθηγήτριες:

Δρ. Ειρήνη Τηλικίδου, Καθηγήτρια

Αντωνία Δελησταύρου, Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2013